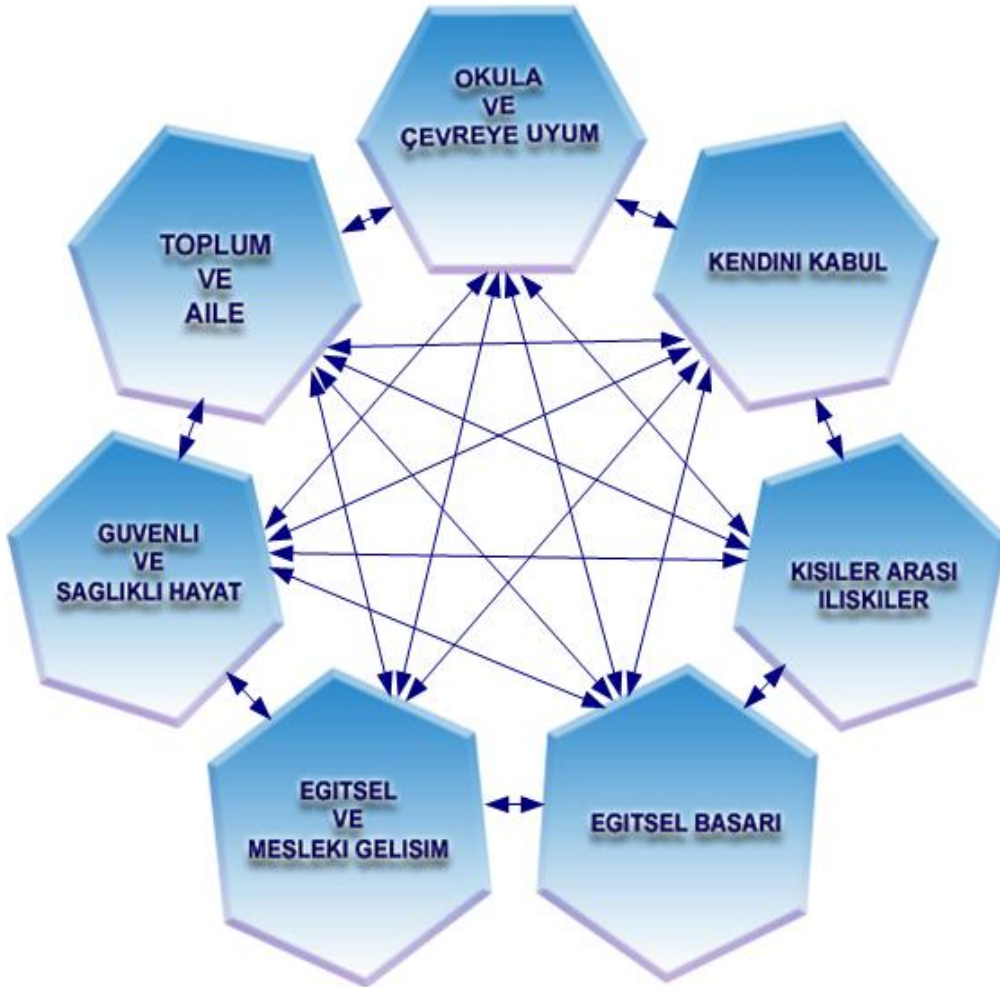

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü**

**ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE YÖNLENDİRME
DERSİ PROGRAMI**

9.SINIF ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

ANKARA-2011

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

“Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı” 14.04.2011 tarih ve 37 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile 2011–2012 Öğretim Yılından itibaren uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu programa göre; derslerde ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve benzeri eğitim aracının kullanılmaması, sadece öğretmenlerin kullanması amacıyla ilgili Genel Müdürlük tarafından öğretmen kılavuz kitabının hazırlanarak dağıtımının yapılması Kurul Kararı ile kabul edilmiştir.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı

9. Sınıf Etkinlik Örnekleri

Ortaöğretim kurumları ders dağıtım çizelgesindeki rehberlik saati uygulaması 14.04.2011 tarih ve 37 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile “Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi” olarak düzenlenmiştir. Programda değişiklik yapılan kazanımlara yönelik olarak Uzm.Psk.Dan. Cevriye GÜLEBAĞLAN ve Psk.Dan. Didem GÜLSARAN tarafından örnek etkinlikler (1,2,3,4,12,22,25,28,29,30) hazırlanmıştır. Hazırlanan etkinlikler, 2007 yılında Prof.Dr. Serdar ERKAN editörlüğünde Uzm. Psikolog Şükran KILIÇ, Psikolog K. Ayla SIRIKLI tarafından hazırlanan İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı Ortaöğretim Etkinlik Örnekleri ile birleştirilmiştir.

ANKARA-2011

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	3
ETKİNLİK SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR	4
ETKİNLİKLERİ UYGULARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR VE ÖNERİLER	5
ETKİNLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	8
ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE YÖNLENDİRME PROGRAMI 9.SINIF ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	9
9. Sınıf Kazanımlarının İşleniş Sırası	10
9. Sınıf Kazanımlarına İlişkin Etkinlik Örnekleri	11
EKLER	
EK 1: “Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı” Yeterlik Alanlarına Göre Kazanımların Dağılımı	94
EK 2: “Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı” Yeterlik Alanlarına Göre 9.Sınıf Kazanımları ve Kazanımlara İlişkin Açıklamalar	100
Ek 3: 9. Sınıf Kazanımına İlişkin Etkinlikleri Hazırlayanlar ve Etkinlik Numaraları ..	102
KAYNAKÇA	103

GİRİŞ

Bireyin hayatında başarılı ve mutlu olabilmesi için bazı niteliklere sahip olması gerektiğini, rehberliğin amacının da bireyin bu nitelikleri kazanmasına yardım etmek olduğunu belirten Erkan (2003), bu nitelikleri; verimli çalışma, sınava hazırlanma, zamanı iyi kullanabilme, etkili karar verme, problem çözme, plan yapma becerileri, kendini tanıma ve kabul, etkili iletişim, meslekleri tanıma, kendi yetenek, ilgi ve kişilik özellikleri ile öğrenme konuları ve meslekler arasında bağ kurabilme, öğrenme ve çalışmaya yönelik olumlu tutumlar, toplum hayatına uyum sağlayabilme ve katkıda bulunmak için gerekli sorumluluk, başkalarına saygı ve yardımlaşma gibi değerler şeklinde sıralamaktadır.

Bu kitapta yukarıda belirtilen nitelikleri içeren; öğrencilerin psikolojik açıdan sağlıklı, kendini tanıyan, güven duyan, kendine uygun eğitsel ve mesleki kararlar alabilen kişilerarası iletişim becerileri gelişmiş, kendini doğru ifade edebilen, üretken ve yaşamdan zevk alan bireyler olmalarına yardımcı olma gibi kazanımları gerçekleştirmeye yönelik etkinlikler yer almaktadır.

Etkinlikler planlanırken öğrenciyi aktif bir katılımcı ve problem çözebilen bir birey hâline getiren, öğrenci merkezli yaklaşım temel alınmıştır. Buna göre, öğrenciler öğretilen birey değil araştıran, sorgulayan, öğrenen, kendi iç kontrolünü sağlayan, sorumluluklarını üstlenen bireyler olarak görülmektedir.

Etkinlikler gelişimsel ve önleyici rehberlik anlayışı temel alınarak hazırlanmış ve öğrencilerin gelişimsel özellikleri dikkate alınmıştır.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı, Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı değil, onun bir parçasıdır.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı Etkinlik Örnekleri, bu programdaki kazanımların gerçekleştirilmesi için hazırlanmıştır. Söz konusu program, Erkan ve arkadaşları (2006) tarafından Kapsamlı Rehberlik Programları temel alınarak hazırlanan **Okul PDR Hizmetleri Programı Modeli'nin** hizmet alanlarından Grup Rehberliği bölümünde yer almaktadır.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı'nda yer alan kazanımların etkinlikleri sınıf rehber öğretmenleri tarafından uygulanacaktır. Bazı kazanımların etkinlikleri özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmeni yoksa ya da okul rehber öğretmenin etkinliği **uygulayacağı** durumlarda bu etkinlikler yerine öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler yapılabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

Bu kitapta ortaöğretimde her sınıf düzeyi için 30 haftalık etkinlik sunulmuştur. Geriye kalan 6 hafta ise, programda da belirtildiği gibi rehberlik faaliyetlerine ilişkin test, envanter uygulamaları, meslek gezileri, seminer vb. için kullanılacaktır.

ETKİNLİK SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

Etkinlikler Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme **Dersi** Programı'ndaki kazanım işleme sırasına göre verilmiştir. Ancak bu sıralama değişmez bir kural değildir. Okul imkân ve koşullarına göre düzenlemeler yapılabilir. Ancak birbiri üstüne inşa edilen etkinliklerin sıralamasında değişiklik yapılmamalıdır. Örneğin; öfke yönetimine ilişkin üç etkinlik ard arda sıralanmıştır.

Tüm okullarda aynı etkinliklerin kullanılması zorunlu değildir. Zaten bu söylem rehberliğin temel ilkelerine de aykırıdır. Bu etkinlikler birer örnektir. Okulun, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre, kazanıma bağlı kalınarak farklı bir etkinlik uygulanabilir ya da aynı etkinlik yeniden düzenlenerek kullanılabilir. Farklı okul türlerinde okulun özelliklerine uygun olmayan etkinlikler yerine öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak farklı etkinlikler yapılabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir. Yapılacak olan değişiklikler sınıf öğretmenleri tarafından değil, sınıf öğretmenlerinin önerileriyle rehber öğretmen, yoksa Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu ile okulun ve öğrencinin ihtiyaçları göz önünde bulundurulacak şekilde yapılmalıdır.

Etkinlikler hazırlanırken, etkinliklerin uygulanabilir olması göz önünde bulundurulmuştur. Etkinlik uyarlarlarken ya da yeni etkinlik üretirken aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmalıdır. Etkinlik Kriterleri (Erkan, 2006):

- Etkinlik, programın genel amaçlarına ve anlayışına uygun mu?
- Etkinlik, kazanımı karşılayabilecek nitelikte mi?
- Etkinliğin gerekleri için elde var olan ya da potansiyel kaynaklar yeterli mi?
- Etkinlik aileler, öğrenciler, öğretmenler ve toplum tarafından kabul edilebilir mi?
- Etkinlik elde var olan ya da potansiyel uygulayıcılar (danışman/öğretmen) tarafından uygulanabilir mi?

- Etkinliğin potansiyel yararları tahmin edilen maliyetten daha önemli görülebilir mi?
- Etkinliğin etkililiği ölçülebilir mi?
- Etkinliğin uygulanmasının riskleri var mı?
- Etkinlik açık, anlaşılır ve gerekli unsurları içeren bir biçimde düzenlenmiş mi?

ETKİNLİKLERİ UYGULARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR VE ÖNERİLER

1. Etkinlikler uygulanırken rehberliğin tüm ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır (Erkan, 2006).

2. Etkinliklerin uygulanması, ilgili mevzuata ve programa göre sınıf rehber öğretmenlerinin sorumluluğundadır. Uygulamalar sırasında karşılaşılan güçlüklerle ilgili okul rehber öğretmeninden yardım alınabilir. Ayrıca aynı sınıfların sınıf rehber öğretmenleri uygulamalarla ilgili birbirlerine destek olabilir, ortak çalışmalar yapılabilir.

3. Öğrencilerle ilgili her konuda okul rehber öğretmeni ile işbirliği içerisinde çalışmak daha etkili ve verimli olmanızı sağlar.

4. Öğrencilerinize aktardığınız bilgiler ve paylaştığınız konular hakkında velilerinizi de bilgilendirmeniz yararlı olabilir. Çünkü bazı konularda veliler de yanlış ve eksik bilgilere sahip olabilir. Sadece öğrenciyi bilgilendirmek birçok konuda öğrenci ve ailesi arasında çatışmalara yol açabilir.

5. Sınıf rehber öğretmenleri sınıfa gitmeden önce yapacağı etkinlik üzerinde çalışmalı, sınıfa hazırlıklı gitmelidir. Etkinlikler uygulanmadan önce okunmalı, gerekli araştırma ve hazırlıkları yapılmalıdır. Bu sizin hem konuya daha hâkim olmanızı sağlayacak, hem de öğrenciler için etkili, güvenilir bir model oluşturmanıza ve süreyi daha iyi kullanmanıza olanak verecektir. Erkan' a (2006) göre sürekli yazılı materyale bakarak talimatlar veren öğretmen görüntüsü istenen etkiyi sağlamayacaktır.

6. Önceden hazırlık yapmaları gereken etkinlikler için öğrenciler bilgilendirilmeli ve hazırlanmaları için yeterli süre verilmelidir. Öğrencilerin yapacakları araştırmalar bir önceki haftanın etkinliğinin en sonunda belirtilmiştir. Etkinliklerin sırası değiştirildiğinde bu bilgilere dikkat edilmelidir.

7. Sınıf mevcudunun çok yüksek olduğu durumlarda sınıf ikiye bölünebilir (Erkan, 2006).

8. Etkinliklerin uygulanması sırasında empati, saygı, koşulsuz kabul ve saydamlık gibi hümanist bir öğretmenin benimsemesi gereken tutumları sergileyerek öğrencilerin sınav kaygıları olmadan kendilerini rahatlıkla ifade edebilecekleri, rahat ve güvenli hissedecekleri bir ortam oluşturulmalıdır.

9. Öğrencilerle etkileşim sürecinde birbirlerinin paylaşımlarına ilişkin yorumlarının yapıcı olmasına dikkat edilmelidir. Etkinlikler sırasında uyulacak kurallar ve dikkat edilecek noktalar sürecin başında detaylı bir şekilde örnekler vererek ve öğrencileri de sürece katarak belirtilmelidir. Sınıfta öğrencilere bu konuda sorumluluk verilip aşağıdakilere benzer kurallar

birlikte oluşturulabilir. Böylece daha sonraki günlerde sadece küçük hatırlatmalarla çalışmalara devam edilebilir ve sınıf kendi otokontrolünü oluşturabilir.

- Etkinlikle ilgili yönergeleri iyi dinlemeliyiz,
- Anlamadığımız konularda soru sormaktan çekinmemeliyiz,
- Söz almadan konuşmamalıyız,
- Konuşan kişiyi can kulağıyla dinlemeliyiz,
- Kimsenin sözünü kesmemeliyiz,
- Kimse için aşağılayıcı, küçük düşürücü, yargılayıcı ifadeler kullanmamalıyız,
- Kimseyle alay etmemeli ve ad takmamalıyız,
- Her birimiz etkinliklerde aktif olmaya çalışmalıyız,
- Konu ile ilgili söyleyeceklerimizi söylemekten çekinmemeliyiz,
- Konuşmalarımızın konu ile ilgili olmasına özen göstermeliyiz,
- Etkinlikler sırasında sınıftaki paylaşımlarda gizlilik ilkesine uymalıyız,
- Etkinliklerle ilgili önceden yapmamız gereken araştırmaları yapmaya özen göstermeliyiz,
- Kimse ile kişisel çatışmalara girmemeliyiz, vb.

10. Gruplara ayrılarak işlenecek olan etkinliklerde grupların her seferinde aynı olmamasına ve farklı kişilerden oluşmasına dikkat edilmelidir (Erkan, 2006). Farklı yöntemlerle gruplar oluşturulabilir. Sayma yöntemi, sınıf listesinden rastlantısal olarak ya da alfabetik sıraya göre seçme, ortak bazı özellikleri dikkate alma, ayakkabı kardeşliği ya da gözler kapalı dolaşırken gözleri aç, ilk gördüğün iki kişi ile eş ol vb. oyunlarla da gruplar oluşturulabilir. Her seferinde başka bir yöntem kullanılması aynı zamanda eğlenceli olabilir.

11. Eğer sınıf uygunsuz çember şeklinde ya da U düzeninde oturmak grup çalışmaları için daha yararlı olacaktır. Böylece tüm grup hem birbirini hem de öğretmeni daha iyi görebilir ve yapılan çalışmalar daha etkili olabilir.

12. Etkinlikler sırasında öğrenciler sunum yaparken, bir konuda sorulan soruyu cevaplarken ya da bir konuda düşüncesini belirtirken kendisini rahat ifade edebilmelidir. Bu da sınıfta bir güven ortamı oluşması ile ilgilidir. Öğrencilere bu güveni vermek için şu açıklamayı yapmak yararlı olabilir.”Burada önemli olan düşüncelerin ifade edilmesidir. Paylaşımlar doğru, yanlış hatalı eksik olabilir. Herkes bazı konularda yanlış ya da eksik bilgilere sahip olabilir.”

13. Paylaşımların fikir tartışması haline gelmesine asla izin verilmemeli, bu konuda öğrenciler en baştan uyarılmalıdır. Ama etkinlik özellikle bunu gerektiriyorsa kuralları baştan belirlenerek tartışma oturumu düzenlenir ve bu kurallara uygun olarak tartışmaları istenir.

14. Ergenlerin çevrelerine zaman zaman çok acımasız davranabileceklerini, çok alaycı olabileceklerini, sabit fikirli ve dik başlı tavırlar sergileyebileceklerini, ergenliğin egosantrik bir dönem olması nedeniyle kendileri dışındaki kişilerin fikirlerini beğenmeyeceklerini, çok fazla eleştirel olabileceklerini hiçbir zaman göz ardı etmemeli ve buna göre önlemler alınmalıdır.

15. Etkinliklere ve doğaçlamalara katılmayan, hiç söz almayan öğrenciler olabilir. Bu öğrencileri rehberliğin gönüllülük ilkesi göz önünde bulundurularak zorlamadan, uygun bir

biçimde katılması için yüreklendirmeli ve desteklemeliyiz. Ya da bunun tersi her etkinlikte, her çalışmada sürekli öne çıkan ve kimseye fırsat vermeyen öğrenciler de olabilir. Bu öğrenciler de incitilmeden, hevesleri kırılmadan diğer arkadaşlarına da fırsat vermesi için özel olarak uyarılabilir.

16. Etkinlikler sırasında öğrencilerin özel bir durum yaşadığı fark edildiğinde bu soruna sınıfta çözüm aramak yerine, öğrenciyle daha sonra özel olarak görüşmeli ve gerekirse öğrencinin de onayı ile rehber öğretmen ve aile konu ile ilgili bilgilendirilmelidir.

17. Öğrencilerin, ailelerinin ya da arkadaşlarının özel hayatlarına ilişkin sınıf ortamında konuşulması uygun olmayan bilgileri açıklamalarını önlemek amacıyla “annem, babam, Ahmet, Ayşe v.b.” ifadeler yerine “tanıdığım birisi” biçiminde ifadeler kullanmaları sağlanmalıdır (Erkan, 2006).

18. Etkinliklerde verilen formlar tıpkı diğer dersler için çoğaltıldığı gibi her öğrenci için bir adet çoğaltılıp verilebilir. Eğer bu tür bir olanak yoksa öğrencilere bir adet verilir ve kendi aralarında organize olarak çoğaltmaları istenir ya da öğrencilerin defterlerine yazdırılabilir. Bazı formların büyütülüp asılması gerekebilir eğer okulun bu tür olanakları yoksa büyük bir kartona ya da tahtaya yazılabilir.

19. Öğrencilere etkinliklerde kullandıkları bilgi formlarını ve doldurdukları formları bir dosyada toplamaları ve zaman zaman tekrar incelemeleri önerilir.

20. Etkinlikler farklı şekillerde ve farklı ortamlarda da işlenebilir. Bazı etkinlikler sınıf yerine; bahçede, okulun konferans salonunda, spor salonunda vb. yerlerde gerçekleştirilebilir. Bazı etkinlikler de konu ile ilgili yerlere geziler düzenlenerek ya da sınıfa konu ile ilgili kişiler davet edilerek işlenebilir.

21. Etkinliklerde, verilen öykü, şiir, yazı vb. materyaller yerine etkinliğin amacını ve akışını bozmayacağını düşünülen farklı materyaller kullanılabilir.

22. Bazı etkinliklerde ortaya çıkan ürünler (Yazı, broşür vb.) sınıf panosunda ya da diğer sınıflarla işbirliği yapılarak okul panosunda sergilenerek belli konularda okul çapına duyarlılık sağlanabilir.

23. Etkinlikler sırasında hafif, rahatlatıcı bir müzik kullanılabilir.

24. Programda hazırlık sınıfları için ayrıca kazanımlara yer verilmediğinden hazırlık sınıfları için etkinlik hazırlanmamıştır. Bu nedenle hazırlık sınıflarında ilköğretim 8. sınıf ve ortaöğretim 9. sınıf kazanımlarından öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak kazanımlar seçilerek yeni bir liste yapılacaktır. Yapılacak olan değişiklikler sınıf öğretmenleri tarafından değil, sınıf öğretmenlerinin önerileriyle rehber öğretmen, rehber öğretmen yoksa RAM ile işbirliği içerisinde Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu tarafından okulun ve öğrencilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

ETKİNLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Etkinliklerin değerlendirmesi için programda örnek olarak verilen “Etkinlik Değerlendirme Formları” her etkinlik sonunda uygulanacak diye bir sonuç çıkarılmamalıdır. Kazanımların değerlendirilmesinin süreç ağırlıklı olması öngörülmektedir. Bilindiği üzere rehberlikle ilgili kazanımların birçoğu 40 dakika gibi kısa sürede kazandırılıp ölçülebilecek nitelikte değildir. Bazı kazanımlar bir olgunlaşma süreci istemektedir. Bazıları gözlem yoluyla değerlendirilebilirken, bazıları için lek kullanmak gerekebilir. Değerlendirmede hangi kazanımların hangi yöntemle değerlendirileceği konusunda da karar yine tek tek sınıf öğretmenleri tarafından değil okul rehber ğretmeni tarafından, yoksa Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu tarafından alınmalıdır. Böylece okulda da bir bütünlük olacaktır.

Burada asıl amaç; sınıf rehber ğretmenlerinin bu kazanımın öğrenciler tarafından ne ölçüde kazanıldığını, etkinliğin ne ölçüde uygulanabildiğini ve karşılaşılan güçlüklerle ilgili geri bildirim vermesidir. Bu geri bildirimler her etkinliğin altında yer alan değerlendirme bölümüne de yazılabilir.. Böylece sene sonu raporlarının altyapısı da hazırlanmış olur. Ayrıca bu geri bildirimler okul rehber ğretmeni ile paylaşılarak etkinliklerle ilgili ortaklaşa kararlar verilebilir.

ORTAÖĞRETİM
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI
9. SINIF ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

9. SINIF KAZANIMLARININ İŞLENİŞ SIRASI

HFT	NU	KAZANIMLAR
1	71	“Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”düzenler.
2	1	Okulda, yönetmeliklerin kendisini ilgilendiren bölümleri hakkında bilgi edinir.
3	4	Başarı ve başarısızlığa neden olan etmenleri belirler.
4	5	Ders çalışma alışkanlıklarını verimlilik açısından değerlendirir.
5	6	Verimli ders çalışma tekniklerini açıklar.
6	22	Ergenlik dönemindeki bedensel ve duygusal değişimlerle baş etme yollarını kullanır.
7	62	Sağlıklı hayat için gerekli alışkanlıkları edinir.
8	2	Okul ve çevresindeki eğitsel ve sosyal imkânlardan yararlanır.
9	28	Kişiler arası iletişimi, unsurları ve türleri açısından analiz eder.
10	29	Kurduğu iletişimleri, etkili iletişimde dikkate alınacak unsurlar açısından değerlendirir.
11	30	Kurduğu iletişimleri, iletişim engelleri açısından değerlendirir.
12	7	Sınav kaygısının akademik başarıya etkisini açıklar.
13	3	Okula ilişkin olumlu tutum sergiler.
14	8	Eğitsel alanlardaki güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirir.
15	31	*Öfkenin yarattığı fiziksel, duygusal ve düşünsel etkileri açıklar.
16	32	*Öfke ile baş etmede kullandığı yöntemleri yarattığı etkileri açısından değerlendirir.
17	33	*Öfke ile baş etmede yapıcı yollar kullanır.
18	34	*Etkili çatışma çözme basamaklarını açıklar.
19	35	*Günlük hayatında kullandığı çatışma çözme basamaklarını etkililiği açısından değerlendirir.
20	36	*Akran baskısıyla baş eder.
21	21	Değerlerini fark eder.
22	72	Okulda seçebileceği dersler hakkında bilgi toplar.
23	73	Ders seçimine etki eden faktörleri sıralar.
24	74	Kendini tanımanın ders seçimindeki önemini fark eder.
25	75	Seçebileceği dersler ile meslekler arasındaki ilişkiyi açıklar.
26	76	Seçeceği mesleğin hayatını nasıl etkileyeceğini açıklar.
27	77	Mesleki değerleri, ilgileri, yetenekleri ve kişilik özellikleri ile seçebileceği dersler arasında ilişki kurar.
28	78	“Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”ndan yararlanarak, mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak geçiş yapabileceği okulları değerlendirir.
29	79	Ders seçiminde kendini ve içinde bulunduğu koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirir.
30	80	“Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”ndan yararlanarak mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına uygun ders seçimi yapar.

***Koyu renkle belirtilen kazanımlar okul rehber öğretmenin gerçekleştireceği kazanımlardır.**

9. SINIF - 1. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KİŞİSEL DOSYAM

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası” düzenler.

Kazanım Nu: 71

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form -1- (Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası)

SÜREÇ

Öğrencilere bir hafta önceden varsa ilköğretimde hazırladıkları “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyaları”nı ve ekleyebilecekleri yeni belgelerini getirmeleri, daha önce “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası” olmayan öğrencilerden ise kendileri ile ilgili belgelerini getirmeleri istenir.

1. Öğrencilere “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası” ile ilgili aşağıdakine benzer sorular sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir:
 - “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası” nedir?
 - “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası” ne işe yarar?
 - “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”nda hangi belgeler yer alabilir?
2. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevaplar alındıktan sonra Form–1 (Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası) verilir ve birlikte okunur.
3. Daha önce “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası” olan öğrencilerin dosyalarını yeni belgelerini ekleyerek tekrar düzenlemeleri ve sınıfa sunmaları istenir.
4. Daha önce “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası” olmayan öğrenciler kendileri ile ilgili getirdikleri belgelerini toparlayarak “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası” oluştururlar.
5. Bu uygulamayı 4 yıl boyunca sürdürmelerinin, “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyaları” nı zaman zaman gözden geçirerek, kendileriyle ilgili yeni belgeleri de ekleyerek güncellemelerinin önemi ve yararları vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

EĞİTSEL VE MESLEKİ PLANLAMA DOSYASI

Öğrencilerin okul hayatları boyunca okulda veya okul dışında kendileri ile ilgili bütün belgelerini düzenli olarak bir arada tuttukları, kendi gelişimlerini izleyebilecekleri, gerekli yerlere sunabilecekleri bir dosyadır.

Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası ne işe yarar?

Kişinin eğitsel, kişisel ve mesleki yaşamındaki gelişimini düzenli olarak izlemesini ve gerektiğinde belgelerine hızlı bir şekilde ulaşma kolaylığı sağlar. Özellikle günümüzde iş ve meslek dünyasında çok önemli olan kişisel portföye sahip olmaları için bir alt zemin oluşturur ve özel ve mesleki yaşamlarında sayısız katkı sağlar.

Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyasında hangi belgeler yer alır?

Öğrencinin:

- Fotoğrafları,
- Ürün dosyalarından seçilmiş örnekler,
- Karneler,
- 4 yıl boyunca rehberlik saatinde yapılacak olan bütün çalışmalar,
- Uygulanan ölçme araçları, değerlendirme sonuçları,
- Hazırladıkları ödevler,
- Yaptıkları resimler,
- Yazdıkları öykü ve şiirler,
- Hazırladıkları ve katıldıkları projeler,
- Takdir-teşekkür vb. aldıkları ödül belgeleri,
- Derece ve sertifikaları,
- Özgeçmişi,
- Sosyal ve sportif faaliyetlere ilişkin belgeler, lisanslar, davetiyeler,
- Yaptığı stajlar, çalıştığı tam ve yarı zamanlı işler,
- Gönüllü çalışmalar,
- Arkadaşları, öğretmenleri, rehberlik servisi vb. tarafından kendilerine verilen geribildirimler,
- Referans mektupları,
- Geleceğe ilişkin planları,
- İsim ve telefon listeleri vb. belgelerden oluşmaktadır

9. SINIF – 2. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: YÖNETMELİKLER KÜRSÜSÜ

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Okula ve Çevreye Uyum

Kazanım: Okulda, yönetmeliklerin kendisini ilgilendiren bölümleri hakkında bilgi edinir.

Kazanım Nu: 1

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: MEB Ortaöğretim Kurumları İçin Ödül Ve Disiplin Yönetmeliği
MEB Ortaöğretim Kurumları İçin Sınıf Geçme Yönetmeliği
MEB Ortaöğretim Kurumları İçin Kılık Kıyafet Yönetmeliği
MEB Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Nakil Geçiş Yönergesi

SÜREÇ

Bir hafta önce öğrencilere yönetmelikle ilgili web adresi verilir ya da sınıf panosuna yönetmelikler asılır. Öğrencilerden yönetmelikleri incelemeleri ve bilgi edinmek istedikleri soruları hazırlamaları istenir.

1. Rehberlik ve Yönlendirme Dersine yönetmelikler hakkında bilgi sahibi olan (müdür, müdür yardımcısı, öğretmen vb.) kişi sınıfa davet edilir.
2. Okulda öğrencileri ilgilendiren yönetmeliklerin isimleri tahtaya yazılır.
 - MEB Ortaöğretim Kurumları İçin Sınıf Geçme Yönetmeliği
 - MEB Ortaöğretim Kurumları İçin Ödül Ve Disiplin Yönetmeliği
 - MEB Ortaöğretim Kurumları İçin Kılık Kıyafet Yönetmeliği
 - MEB Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Nakil Geçiş Yönergesi
3. Öğrencilerden iki yazman seçilir ve yazmanların sorulan soru ve cevapları not etmeleri istenir. (Not edilen soru ve cevaplar yazmanlar tarafından temize çekilerek, daha sonra sınıf panosuna asılabilir.)
4. Öğrencilerden tahtaya yazılı yönetmeliklerle ilgili merak ettikleri soruları, ilgili kişiye sormaları istenir.
 - ✓ Teşekkür ve takdir belgesi kaç puanla alınıyor?
 - ✓ Sınıf geçmenin şartları neler?
 - ✓ Hangi koşullarda ödül alınıyor?
 - ✓ Hangi durumlarda disiplin cezası alınır?
 - ✓ Kılık kıyafet kuralına uyulmazsa ne olur?
 - ✓ Yıl içerisinde nakil olma imkânı var mı?
 - ✓ Devamsızlık yapma hakkı kaç gün? Vb.
5. Öğrencilerin yönetmeliklerin kendisini ilgilendiren bölümleri hakkında bilgi edinirken yönetmeliklerden ve ilgili kişilerden bilgi sahibi olabilecekleri, doğru bilgiye ulaşmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

9. SINIF – 3. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: BAŞARI

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Başarı ve başarısızlığa neden olan etmenleri belirler.

Kazanım Nu: 4

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Yazı tahtası ve kalem,

SÜREÇ

1. Öğrencilerden başarılı ve başarısız oldukları durumları/olayları hatırlayarak, aşağıdaki soruları cevaplandırmaları istenir.

- Sizce başarı ve başarısızlık nedir?
- Sizce her alanda başarılı olmak mümkün müdür? (Akademik, spor, sanat, vb.)
- Kendinizi hangi alanlarda başarısız hissediyorsunuz? (Akademik, spor, sanat, vb.)
- Kendinizi hangi alanlarda başarılı hissediyorsunuz? (Akademik, spor, sanat, vb.)
- Başarısız olmanıza neden olan etkenler nelerdir?
- Başarılı olmanıza neden olan etkenler nelerdir?
- Başarılarınızı arttırmak için neler yapabilirsiniz?

2. Öğrencilerden alınan cevaplar tahtaya liste halinde yazılır.

BAŞARISIZLIĞA NEDEN OLAN ETMENLER	BAŞARIYA NEDEN OLAN ETMENLER

3. Başarılı olmak için başarı ve başarısızlığa neden olan etmenleri belirlemenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

9. SINIF – 4. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: DERS ÇALIŞMA VE VERİMLİLİK

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Ders çalışma alışkanlıklarını verimlilik açısından değerlendirir.

Kazanım Nu: 5

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Ders Çalışma Alışkanlıkları ve Verimliliği Değerlendirme Anketi)

SÜREÇ

1. Form–1 (Ders Çalışma Alışkanlıkları ve Verimliliği Değerlendirme Anketi) öğrencilere verilir ve doldurmaları istenir.
2. Öğrencilere ankete verdikleri cevaplardan yola çıkarak ders çalışma alışkanlıklarının verimliliğini değerlendirmeleri istenir.
3. Aşağıdaki sorularla grup etkileşimi başlatılır.
 - Derslerinize nasıl çalışıyorsunuz? (Ders çalışma alışkanlıklarınız neler?)
 - Ders çalışma alışkanlıklarınız başarınızı nasıl etkiliyor?
 - Sizce ders çalışma alışkanlıklarının verimlilik açısından önemi var mı? Neden?
 - Derslerinizdeki verimliliği arttırabilmek için çalışma alışkanlıklarınızda neleri değiştirmek istersiniz?
4. Öğrencilere anketi yıl boyunca ders çalışma alışkanlıklarında nelerin değişip değişmediğini değerlendirmeleri için saklamalarının kendileri için yararlı olacağı vurgulanır.
5. Ders çalışma alışkanlıkları açısından sorun yaşadığını düşünen öğrencilerin okul rehberlik servisinden yardım isteyebileceği söylenir.
6. Ders çalışma alışkanlıklarının verimlilik açısından önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

DERS ÇALIŞMA ALIŞKANLIKLARI VE VERİMLİLİĞİ DEĞERLENDİRME ANKETİ

Sıra No		Sürekli Yaparım	Sıklıkla Yaparım	Bazen Yaparım	Hiç Yapmam
1.	Ders çalışma ortamımı uygun bir şekilde düzenlerim.				
2.	Çalışmak için uygun bir yer/kendi odamı kullanırım.				
3.	Ders çalışırken dikkatimi kolayca toplayabilirim.				
4.	Bir çalışma planı yaparım.				
5.	Ders çalışmaya başlamadan önce neyi çalışmam gerektiğine karar veririm.				
6.	Ders çalışmaya başlamadan önce o derslerle ilgili kısımları okur ve hazırlık yaparım.				
7.	Ders çalışırken zamanımı verimli kullanırım.				
8.	Derslerimi günlük olarak çalışmaya özen gösteririm.				
9.	Önemli bulduğum noktaları not eder veya altını çizerim.				
10.	Konuları parçalara bölerek çalışırım.				
11.	Konuların özetini çıkararak çalışırım.				
12.	Önemli konuları tekrar ederim.				
13.	Çalışma sırasında kendime Soru sorarak öğrenme durumumu kontrol ederim.				
14.	Çalıştığım yeni konuları eski konularla birleştirelim.				
15.	Çalıştığım konuda eksik varsa geri döner ve eksiklerimi tamamlarım.				
16.	Çalışma yöntemimde eksiklikler bulursam yöntemimi değiştiririm.				
17.	Sınavlara sınav tarihinden en az bir hafta önce çalışmaya başlarım.				
18.	Derste bir konuyu dinlerken ana temayı ve fikri yakalamaya çalışırım.				
19.	Derste anlatılanları dinler ve derse aktif olarak katılırım.				
20.	Derste not alırken kısaltmalar kullanırım.				

9. SINIF – 5. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: VERİMLİ DERS ÇALIŞMA TEKNİKLERİ NELERDİR?

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Verimli ders çalışma tekniklerini açıklar.

Kazanım Nu: 6

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Dinleme Becerilerini Geliştirmek)

Form–2 (Okuma Becerilerini Geliştirmek)

Form–3 (Not Alma ve Yazma Becerilerini Geliştirmek)

Form-4 (Bireysel Çalışma Becerilerini Geliştirmek)

SÜREÇ

1. Form–1 (Dinleme Becerilerini Geliştirmek), Form–2 (Okuma Becerilerini Geliştirmek), Form–3 (Not Alma ve Yazma Becerilerini Geliştirmek) ve Form–4 (Bireysel Çalışma Becerilerini Geliştirmek) öğrencilere verilir.
2. Formlarda yer alan bilgiler öğrencilerle birlikte okunarak öğrencilerin kendilerini bu konularda değerlendirmeleri istenir.
3. Öğrencilerden “Ders Çalışma Alışkanlıkları ve Verimliliği Değerlendirme Anketi ”ne verdikleri cevapları tekrar gözden geçirmeleri istenir.
4. Verimli ders çalışma tekniklerini bilmenin ve uygulamanın düzenli, planlı ve başarılı bir öğrenci olmaları için ne kadar önemli olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
DİNLEME BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEK

Etkili dinleme, dinlerken o ana kadar söylenenlerden bir sonra söylenebilecekleri tahmin etmeyi içerir. Bunu yapmaya çalışmak derste sürekli uyanık kalmanızı, dikkati sürdürmenizi, motivasyonunuzun artmasını ve aktif olmanızı sağlayacaktır. Doğal olarak bunu sağlayabilmek için etkili dinlemede öğrenmenin daha aktif ve etkili olmasını sağlayan İFİKAN isimli etkili dinleme yaklaşımı uygulayabilirsiniz. Bu yaklaşımı uygularken size uyan ve uymayan yanlarını keşfetmeniz gerekmektedir.

İleriye Bak

Dersten önce o dersle ilgili kısımları okumak ve hazırlıklı olmak. Bu sırada önemli formüllere, yerlere, isimlere, kavramlara dikkat etmek kalıcılığı sağlayacaktır.

Derse ilişkin ön okuma sırasında kafada oluşan soruları yazmak gerekir. Eğer bunları sağlayamadıysanız bile ders sırasında tahminler yapmanıza engel değil, dinlediğiniz kısımlardan diğer kısımları tahmin etmeye çalışabilirsiniz.

Fikirler

Önemli olan ve konuyu oluşturan fikirlere uyanık olmanızı sağlamaya yöneliktir. Bir konuyu dinlerken ana temayı ve fikri yakalamaya çalışmak öğrenmenin önemli bir adımını atmak anlamına gelir. Bilginin yeni olup olmadığını, neyi ortaya koyduğunu, temelde anlatmak istediğinin ne olduğunu sorgulayarak yapılan dinleme ile fark edeceksiniz ki; temel bir bilgi sürekli olarak işlenmektedir.(Açıklamalarla, örneklerle, tekrarlarla, ödevlerle vb).

İşaretler

Dinlerken de okumadaki gibi belli noktalara, bölümlere işaret edilir. Tıpkı bir kitaptaki bilginin daha koyu veya italik yazılması; bazı işaretler konması gibi öğretmen veya dinlediğiniz kişi de önemli bölümlerde ses tonunda, hecelerın vurgusunda ya da doğrudan bazı kelimelerle: önemli, başlıca, can alıcı, unutmayın ki, gerçekte gibi ifadelerle, örnekler vererek veya kendine özgü bazı ifadeler ve yöntemlerle konunun önemini, farklı görüşleri ortaya koyacaktır. Bu noktaları kaçırmamak özellikle o dersin sınavlarında sizin için önemli ipuçları olabilir.

Katıl

Ders veya dinlediğiniz konuyu etkileşim içinde son derece önemlidir. Sizi uyanık tutarken, anlatanı da motive der. Anlatılan konuyu daha zevkli hale getirmek sizin ne kadar katıldığınızla da yakından ilgilidir. Anlatan kişinin yöntemi bu konuda en önemli faktör olsa da ona katılarak; konuya farklı açılardan bakabilmek, anlatılanın motivasyonun artırmak, beden diliyle kendini ifade edebilmek dinlenen konuyu daha zevkli ve hareketli bir hale getirecektir.

Araştır

Ön hazırlık sırasında veya dinlerken aklınıza takılan sorular sormalı, konuyu farklı boyutlarıyla ele almayı denemelisiniz. Verilen cevaplar yeterli gelmediyse yenilerini sormaya çekinmemelisiniz çünkü öğrenmek için ordasınız. Hiç bilmediğiniz bir konuda “bu konudan hoşlanmıyorum” diyerek uzaklaşmak yerine kendinize o konuyla ilgili şans tanımak yerinde olur. Bir süre sonra “eğitimim sırasında bu konuyu hiç böyle düşünmemiştim çok daha zevkliymiş” demek için konuyla ilgili fikir sahibi olmadan önce bilgi sahibi olmak gereği unutulmamalıdır.

Not tut

Not tutmak dinlemeyi aktif bir şekilde sağlayan, şimdiye kadar anlatılanları toparlayan bir içeriğe sahiptir. Gerçek anlamda kalıcı bilgileri edinmeye ve bilgileri kalıcı kılmaya yönelik not tutmak; ileriye bakarak, fikirlere ve işaretlere dikkat ederek, katılarak, araştıran sorular sorarak olabilir. Bu da etkili dinlemenizin sağlayacağı uyanıklığı, motivasyonu ve hareketliliği sağlar. Ancak not tutarken anlaşılır, kısa, özgün işaretleri kullanarak, okurken veya tekrar ederken kendinize en uygun olan tarzda tutmaya dikkat etmelisiniz.(Yananer Eroğlu ve Bilge (2003)

FORM-2

OKUMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEK

Etkili okuma; öğrenmeyi önemli ölçüde olumlu yönde etkileyen bir yöntemler bütünüdür şeklinde tanımlanabilir.

Ön inceleme: Bir kitabı elinize aldığınızda kitabı belli bir çerçeveye yerleştirerek onu anlayarak okumak; hiç bilmediğiniz bir yere yolculuğa çıkarken incelenen harita gibidir. İşi kolaylaştırıp, harcanacak zamanı azaltır. Kitabın önsözünü, son sözünü, yazarın notunu, hakkındaki bilgileri, içindekiler bölümünü incelemek hem kitaptan alınacak zevki artırır hem de işi kolaylaştırır.

Altını çizmek: Okunan metnin önemli bulunan yerlerini çizmek aktif okumayı sağlayacaktır. Ana hatları belirlemeyi, özet yapmayı, tekrarı, hatırlamayı kolaylaştıran yönleri vardır. Ancak;

-Kitabın koyu, yatık gibi özel yazım biçimleri kullanılmış bölümlerine dikkat etmek, tekrar atını çizmek yerinde olur.

-Kendinize uygun alt çizme yöntemini (renk-şekil vb.) belirlemeye dikkat edilmelidir.

-Altını çizerken gereğinden fazla çizmemek gereklidir. Bu gereksiz bilgilerin de çizilmesi anlamına gelebileceği gibi çizilen yerlerin fazlalığı oradaki bilgilerin önemini yitirmesine, sıradan algılanmasına da neden olabilir.

Özet çıkarmak: Özet çıkarmak, okurken işaretler koymanın, altını çizmenin, ön inceleme yapmanın yanı sıra konuya ilişkin bilgileri toparlaması açısından önemli bir yöntemdir. Akılda kalıcılığı ve tekrarı kolaylaştırıcı yönleri bu yöntemi verimli kılmaktadır. Etkili okuma öğrenmenin daha aktif ve etkili olmasını sağlayan ISOAT isimli etkili okuma yaklaşımı uygulayabilirsiniz.

İzle: Ön incelemeyi içeren bir yaklaşımdır. Kitabın başlangıcındaki, sonucundaki, bölümler arasındaki notları, konu başlıklarını içindekileri, kaynakçayı incelemeyi içerir ve kitabı tanımaya yöneliktir.

Sor: Bu aşama konu başlıklarına ve içeriğine uygun olarak ne, nasıl, nerede ne zaman gibi soru ifadeleri oluşturmayı içerir. Okumanın amacı bu sorulara yanıt aramak biçiminde şekillenir. Metni okuma bitince soruların cevaplanmış olması gerekir. Böylece konunun bakılması gereken farklı yönlerinin anlaşılması sağlanır.

Oku: Soruların yanıtlarını bulabilmek için o bölümün okunmasını içerir. Yazılan soruların yanıtlarını yazmayı da içine alarak yapılacak bir okuma, öğrenmenin kalıcı olması açısından da son derece etkilidir.

Anlat: Şimdiye kadar toplanan bütün bilgilerin anlatılmasını içerir. Yazılan sorularla beraber yanıtların zaman kaybı olarak değerlendirilmeden yüksek sesle anlatılması ISOAT'ın bu bölümünü oluşturur.

Tekrar et: Öğrenmenin en önemli kaynağı tekrardır. Soruların cevaplara bakılmaksızın zihinden yanıtlanması önemli bir ölçüttür. Eğer yanıtlayamıyorsanız o bölüm öğrenilmemiş demektir. Yananer Eroğlu ve Bilge (2003)

FORM-3
NOT ALMA VE YAZMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEK

-Derste not alırken kısaltmalar kullanınız. Kullandığınız kısaltmaları tekrar okuduğunuzda anlayabileceğiniz kısaltmalar olmasına dikkat ediniz.

-Uzun cümleler not almanız gerekiyorsa hem notunuzu almak hem de not üzerinde düşünmek için kendinize zaman tanımak için kısaltmalara fazlasıyla yer veriniz. Örneğin “sözcüklerin sesli harflerinin birçoğunu yazmadan not alabilirsiniz” gibi.

-Notlarınızı bir önceki okuma becerileri kısmında anlatıldığı gibi renkli kalemle önem sırasına göre almaya özen gösteriniz.

-Notlarınızı uygun olan ilk fırsatta gözden geçiriniz. Erkan (2006)

FORM-4

BİREYSEL ÇALIŞMA BECERİLERİNİ GELİŞTİRMEK

- Öncelikle mutlaka bir çalışma planı hazırlayınız. Programın takip edilebilir ve gerçekçi olmasına özen gösteriniz.
 - Çalışmaya başlamadan önce tüm çalışma materyalinizi (kitap, defter, kalem vb.) hazırlayıp çalışma mekânınıza getiriniz.
 - Çalışma sırasında bir şeyler yeme- içme alışkanlığınız varsa bunları da önceden hazırlayınız.
 - Çalışma mekânınızda dikkatinizi dağıtabilecek her şeyi tamamen ortadan (göz önünden) kaldırınız. Eğer ortadan kaldıramayacağınız şeyler varsa onlara sırtınızı dönünüz. Ayna, resim, televizyon, bulmaca, dergi, gazete vb. gibi şeyler dikkatinizi dağıtacaktır.
 - Telefon vb. durumları kendi istediğiniz gibi ayarlayınız. Örneğin arkadaşlarınıza, önceden “beni 21.30’la 21.50 arasında arayabilirsın” gibi.
 - Ortamın aydınlık, normal ısıda ve sessiz olmasına dikkat edin.
 - Verimli okuma, verimli not alma kurallarına uymaya dikkat ediniz.
 - Belirlediğiniz molalar haricinde mola kullanmamaya özen gösteriniz.
 - Çalıştığınız konu ya da dersle ilgili bir sonraki dersin konusuna göz atınız.
- Sorularınızı çıkartınız.
- Ertesi günkü derslere göz atıp sorularınızı çıkartınız.
 - Ertesi günle ilgili hazırlıklarınızı yapınız. Erkan (2006)

9. SINIF – 6. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: FİZİKSEL VE DUYGUSAL DEĞİŞİMLER

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Kendini Kabul

Kazanım: Ergenlik dönemindeki bedensel ve duygusal değişimlerle baş etme yollarını kullanır.

Kazanım Nu: 22

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Bedensel Değişim ve Baş etme Çizelgesi)
Form–2 (Duygusal Değişimler ve Baş etme Çizelgesi)

***Ergenlik dönemindeki bedensel ve duygusal değişimlerle baş etmede sorun yaşayan öğrencileriniz için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmeti sağlanmalıdır.**

SÜREÇ

1. Ergenlik dönemindeki bedensel değişimler ile ilgili temel bir giriş yapmak için aşağıdaki bilgi öğrencilerle paylaşılır.

Ergenlik dönemi ile ilgili daha önceki yıllarda bilgi sahibi olmuştunuz. Şimdi o bilgilerimizi tekrar hatırlayalım:

“Ergenlik dönemi, çocuksu tutum ve davranışların yerini yetişkinlik tutum ve davranışlarının aldığı dönemdir. Bu dönemde gençlerin temel gelişimsel görevleri bedenini kabul etmek, cinsiyet rolünü gerçekleştirmek, her iki cinsle olgun ilişkiler kurmak, duygusal bağımsızlık kazanmak, bir mesleğe hazırlanmak, toplumsal sorumluluk kazanmak, bir değer ve ahlak sistemi oluşturmaktır.

Ergenlik dönemi bedensel, duygusal ve sosyal gelişim süreçlerindeki hızlı değişimleri içerir. Bu dönem bir dizi, hızlı bedensel değişimle biyolojik olarak başlar ve bu değişimler büyük ölçüde bir insanın yetişkin boyuna, ağırlığına, bedensel ve cinsel özelliklerine kavuşmasını sağlar. Bu aşamada bedensel değişimlerle ilgili olarak gençlerin en çok yakındıkları konular arasında boy ve kilodaki değişimler, sivilcelerin artışı yer almaktadır. Bu değişimlerin sonuçlarından gençlerin bir bölümü memnun kalmaz ve çeşitli sorunlar yaşayabilir.”

2. Öğrencilere Form–1 (Bedensel Değişim ve Baş Etme Çizelgesi) verilir ve öğrencilerden formda verilen örnek cevapları inceleyerek boş bırakılan yerleri doldurmaları istenir.

3. Öğrencilerden forma yazdıklarını sınıfla paylaşmaları istenir.

4. Öğrencilere bedensel değişimle ilgili yapılan açıklamalardan sonra duygusal değişimlerle ilgili aşağıdakine benzer bir açıklama yapılır:

“Ergenlik döneminde, gençler hızlı bedensel değişimler yaşadıkları kadar yoğun ve karmaşık duygular da yaşayabilmektedir. Gençlerin bu dönemde aileleriyle, arkadaşlarıyla

ve diğer yetişkinlerle olgun ve sağlıklı ilişkiler kurma ve izerklik ihtiyaı artmaya başlayacaktır. Bu dönemde gencin duygularının farkında olması ve onları uygun biçimde ifade etmesi, duygusal değişimlerini olumlu biçimde yönetmesi ve bunlarla baş etmesi gencin duygularını kontrol etmesini kolaylaştıracaktır.”

5. Öğrencilere Form–2 (Duygusal Değişim ve Baş Etme izelgesi) verilir ve öğrencilerden formda verilen örnek cevapları inceleyerek boş bırakılan yerleri doldurmaları istenir.
6. Öğrencilerden forma yazdıklarını sınıfla paylaşmaları istenir.
7. Bu güçlüklerle baş etmede ve baş etme yollarını kullanmada gencin kendisinin önemli bir rolü olduğu kadar çevresindeki arkadaşlarının, anne-baba ve diğer yetişkinlerin de desteğinin önemli olduğu vurgulanır.
8. Ergenlik dönemindeki bedensel ve duygusal değişimlerle baş etme yollarının önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*MEB,a.(2002)'den,Yananer Eroğlu ve Bilge(2003)'den uyarlanmıştır.

Değerlendirme:

FORM -1
BEDENSEL DEĞİŞİM VE BAŞ ETME ÇİZELGESİ

Elinizde neler var?	Bedeniniz ve onun hakkındaki düşünceleriniz "Çok çirkinim", "yeterince güzel/yakışıklı değilim" "Boyum kısa", "Saçlarım çok kıvrıkcık"
Olmasını istediğiniz ne?	"Güzel, yakışıklı olmak". "İnsanları dış görünüşünüzle de olumlu etkilemek". "Kabul görmek".
Olmasını istedikleriniz için ne yapıyorsunuz?	Ayna karşısında saatlerce oyalanmak. Bakım/kozmetik ürünleri almak.
Başka neler yapıyorsunuz?	Bedeninizdeki değişimlerle ilgili espriler yapmak, bu konuda arkadaşlarınızla şakalaşmak. Zihninizde istenilen/beğenilen kişi olmak için öneriler geliştirmek.
Başka neler yapıyorsunuz?	Ben.....üstelik ben.....lerle başlayan cümleler kurup, kendinizi karalayıp, beceriksiz ilan ediyorsunuz.
Denemediğiniz ne kaldı?	Henüz denemediğiniz pek çok şey var. Örneğin; ☐ Spor –egzersiz-aktivite yapmak ☐ Düzenli beslenme ☐ Beden bakımını düzenli yapmak ☐ Sanatsal ve kültürel faaliyetler ☐ Bedensel özellikleriniz ile ilgili olumlu düşünceler geliştirebilirsiniz. Örneğin: "Kendimi ve çevremi sevdiğim ve sevdiğimi, güçlü yanlarımı geliştirdikçe o konuda ustalaştığımı, arkadaşlarımdan bir kısmı boyum için fasulye sığırdığı derken boyumun bazı spor dallarında avantaj olduğunu fark ettiğimde her şey değişmişti." vb.

FORM-2
DUYGUSAL DEĞİŞİM VE BAŞETME ÇİZELGESİ

Yaşadığımız duygusal değişimler neler?	Örneğin; ☐ Neşe ☐ Öfke ☐ Üzüntü
Duygusal olarak nasıl hissetmek istiyoruz?	Örneğin; ☐ Mutlu ☐ Neşeli
Duygusal değişimlerle baş etmek için ne yapıyoruz?	☐ Arkadaşlarımla dertleşmek/konuşmak. ☐ Anne-baba ve diğer yetişkinlerle (rehber öğretmenler, sınıf rehber öğretmeni) konuşmak. ☐ Kendini sevmek. ☐ Kendine güvenmek. ☐ Gezmek ve eğlenmek. ☐ Sportif, sanatsal ve kültürel aktivitelerle uğraşmak.
Denemediğimiz ne kaldı?	☐ Düşüncelerimiz duygularımızı etkiler o yüzden de kendimizle ilgili olumlu düşünceler geliştirebilmek önemlidir. Örneğin: “Bugün kendimi mutsuz hissediyorum ama yarın güzel bir gün olacak”, “Geliştirebilecek yeteneklerim, becerilerim var” “Hatalarımı görebiliyorum ve bunları düzeltecek gücüm var” vb.

9. SINIF – 7. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: SAĞLIKLI HAYAT VE ALIŞKANLIKLAR

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Güvenli ve Sağlıklı Hayat

Kazanım: Sağlıklı hayat için gerekli alışkanlıkları edinir.

Kazanım Nu: 62

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

Öğrencilere bir hafta önceden sağlıklı hayat ve alışkanlıklarla ilgili gazete ve dergilerden bilgi toplamaları ve sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilere aşağıdakine benzer bir açıklama yapılarak grup etkileşimi başlatılır.

“Daha önce farklı yıllarda ve derslerde sağlıklı hayat için gerekli alışkanlıklarla ilgili bilgi edindiniz. Bugün sağlıklı hayat ile ilgili alışkanlıklarınızın neler olduğunu beraber tekrar gözden geçireceğiz”.

2. Öğrencilerden bir önceki hafta sağlıklı hayat ve alışkanlıklarla ilgili gazete ve dergilerden topladıkları bilgileri sınıfa sunmaları istenir.

3. Öğrencilerden sağlıklı hayat için bugüne kadar edindikleri alışkanlıkları sınıfla paylaşmaları istenir ve tahtaya yazılır.

4. Tahtadaki sağlıklı hayatla ilgili alışkanlıklarda eksikler varsa tamamlanarak aşağıdakine benzer bir liste oluşturulur.

Sağlıklı Hayatla İlgili Alışkanlıklar

- Spor yapma, fiziksel egzersiz ve aktiviteler gerçekleştirme,
- Dengeli ve düzenli beslenme,
- Beden bakımını düzenli yapma,
- Sigara, alkol vb. maddelerden uzak durma,

5. Öğrencilere tahtadaki listeyi, gazete ve dergilerden topladıkları bilgileri sınıf veya okul panosuna asabilecekleri söylenir.

6. Öğrencilere sağlıklı hayat ile ilgili gerekli alışkanlıkların gelişimin sadece belli dönemlerinde (Ergenlik Döneminde) değil, hayat boyu önemli olduğu ve sağlıklı hayatla ilgili daha çok gerekli alışkanlıkları gelecekte de kazanmalarının önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

9. SINIF – 8. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÇEVREMİZDE NELER VAR?

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Okula ve Çevreye Uyum

Kazanım: Okul ve çevresindeki eğitsel ve sosyal imkânlardan yararlanır.

Kazanım Nu: 2

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

Öğrenciler bir hafta önceden gruplara ayrılarak, her gruptan aşağıda sıralanan okul çevresindeki eğitsel ve sosyal kurumlarla ilgili araştırma yapmaları, kurumlarla ilgili (adı, adresi, hizmet saatleri, varsa ücreti, yararlanma koşulları, üyelik, kayıt gibi) bilgileri toplamaları, broşür hâline getirmeleri istenir.

- Kütüphaneler,
- Sporlar salonları,
- Sağlık kuruluşları,
- Tiyatro, müzik, dans, drama vb. kurslar,
- Sinema ve tiyatrolar, gösteri merkezleri,
- İngilizce, bilgisayar, diksiyon vb. kurslar,
- Eğlence merkezleri,
- Gençlik merkezleri,
- Gönüllü çalışabilecekleri huzurevleri ve çocuk yuvaları vb. olabilir.

SÜREÇ

1. Her gruptan okul çevresindeki eğitsel ve sosyal kurumlarla ilgili hazırladıkları broşürlerle birlikte topladıkları bilgileri sınıfa sunmaları istenir.
2. Daha önce bu kurum, kurs ve merkezlerden yararlanan öğrencilerden yaşantılarını paylaşmaları istenir.
3. Öğrenciler tarafından bilgi toplanmayan okul ve çevresindeki eğitsel, kültürel ve sosyal kurum, kurs ve merkezler varsa belirtilir.
4. Tüm gruplardan bu konudaki bilgilerini paylaştıktan sonra hazırladıkları broşürleri sınıf veya okul panolarında sergileyebilecekleri belirtilir.
5. Öğrencilerden daha sonraki günlerde çevrede yeni yerler açılırsa veya var olanlarla ilgili yeni bilgiler edinirlerse sınıfla paylaşabilecekleri belirtilir. (Öğretmen de kurumları öğrencilerle beraber ziyaret edebilir ve o kurumlarda görev alan kişileri sınıfa çağırabilir).
6. Okul ve çevresindeki eğitsel ve sosyal imkânlardan yararlanmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*MEB, a. 2002' den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

9. SINIF – 9. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KİŞİLER ARASI İLETİŞİM -1-

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İletişim

Kazanım: Kişiler arası iletişimi, unsurları ve türleri açısından analiz eder.

Kazanım Nu: 28

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Kişilerarası İletişim-1)

SÜREÇ

1. Öğrencilere “Kişilerarası İletişim Nedir?” sorusu yöneltilir ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
2. Öğrencilere Form-1 (Kişilerarası İletişim-1) verilir ve formdaki kişilerarası iletişimin unsurları, iletişim şekilleri, iletişim mesajlarının veriliş biçimi ve iletişim türleri birlikte okunur.
3. Öğrencilere aşağıda yazılı olan durum okunur ya da öğrenciler ikili gruplara ayrılır ve 5 dakika süreyle canlandırmaları istenir.

Durum:

“Hale bir bilgisayar masası alacaktır ama arabası olmadığı için ve alacağı mağaza evine çok uzak olduğu ve servis hizmeti bulunmadığından, aldığı masayı evine nasıl götüreceğini düşünmektedir. İşyerinde arabası olan birçok arkadaşı vardır. Ama onlardan birinden yardım istemekten çekinmektedir. Aynı işyerinden arabası olan arkadaşı Hülya ile öğle yemeğindedir ve: “Bir bilgisayar masası alacağım ama eve nasıl götürsem diye düşünüyorum. Arabam yok, eve de çok uzak keşke arabası olan biri götürebilse” der. Arkadaşının o istemeden kendisine götürebileceğini söylemesini bekler. Ama Hülya, Hale konuşurken göz teması kurmadan ve duymamış gibi davranarak başka bir konudan bahseder.”

4. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Mesajı veren kişi kim?
 - Mesajı alan kişi kim?
 - Bu mesaj alışverişinin yapıldığı ortam neresi?
 - Mesajın içeriği ne?
 - Hale mesajı verirken nasıl davranıyor? (Pasif- saldırgan-etkili)
 - Hale mesajı nasıl veriyor? (Açık- Kapalı)
 - Hale ne tür iletişim kullanıyor?(Sözsüz- Sözel)
 - Hülya geribildirim mesajını verirken nasıl davranıyor? (Pasif- saldırgan-etkili)
 - Hülya geribildirim mesajını nasıl veriyor? (Açık- Kapalı)
 - Hülya geribildirim mesajını verirken ne tür iletişim kullanıyor? (Sözsüz- Sözel)
 - Sizce Hale nasıl davranmalıydı?

➤ Sizce Hülya nasıl davranmalıydı?

5. Öğrencilerden kendi kurdukları iletişimleri; kişilerarası iletişimin unsurları, iletişim şekilleri, iletişim mesajlarının veriliş biçimi, iletişim türleri açısından değerlendirmeleri istenir.
6. Kişiler arası iletişimi, unsurları ve türleri açısından analiz etmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Cüceloğlu (2000), Dökmen (2004) ve Erkan (2006)'dan yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1
KİŞİLERARASI İLETİŞİM-1

Kişilerarası İletişim nedir?

“İletişim iki birim arasındaki bilgi, duygu, düşünce alışverişidir.”

“İletişim karşılıklı etkileşim sürecidir.”

“Kişilerarası iletişim bir kişinin bir başkasını ya da başkalarını niyetli ya da niyetsiz olarak etkilemeyi amaçlayarak mesajlarını iletmesi ve onların mesajlarını almasıdır.”

“Kişilerarası İletişim; yaşamı zenginleştiren ya da fakirleştiren olay.”(Dökmen,2004)

Kişilerarası iletişimin unsurları:

- Mesajı veren kişi,
- Mesajın içeriği,
- Mesajın veriliş biçimi,
- Mesajı alan kişi,
- Geri bildirim,
- Bu mesaj alışverişinin yapıldığı ortamdır.

İletişim Şekilleri:

Çevremizdeki insanlarla iletişim kurarken, gereksinimlerimizi gidermek, sorunlarımızı çözmek için üç farklı türde davranabiliriz:

1. Başkalarına ve kendimize (sözel ya da fiziksel, dolaylı ya da dolaysız biçimlerde) **saldırgan davranmak;**
2. Başkalarına ve kendimize karşı oldukça **etkisiz, pasif davranmak;**
3. Başkalarına ve kendimize karşı **etkili, girişken, güvenli** davranmak;

Bunlar arasında sorunları çözmeye, başkalarına yardımcı olmaya, kendimizi iyi ve güçlü hissetmemize yarayan yol etkili davranmaktır. Pek çok davranışımız gibi en sık hangi yolu kullanacağımızı geçmiş yaşantılarımız aracılığı ile öğreniriz. Bazen etkili olmayan ilk iki yolu sık kullanmayı öğrenebiliriz.

İletişim mesajlarının veriliş biçimi:

Vermek istediğimiz mesajları iki şekilde verebiliriz:

- 1.**Açık İletişim:** Kişinin karşısındakine iletmek istediği mesajı doğrudan, anlaşılır, net ifadelerle iletmesi. İletilmek istenen mesajın farklı anlamlar içermeyecek kadar net olmasıdır.
- 2.**Kapalı İletişim:** Kişinin iletmek istediği mesajı dolaylı olarak iletmesi, asıl mesajı imalarla ya da kelime oyunları ile gizlemesidir.

İLETİŞİM TÜRLERİ:

1. **Sözel iletişim:** Sözel iletişim, kullandığımız sözcüklere, ses tonumuza, sesimizdeki iniş ve çıkışlara işaret eder. Konuşma, müzik, yazı, T.V. ve videoyu sözel iletişime örnek verebiliriz. Burada kişinin ne söylediğine odaklanılır.

a. **Dil :** Kullandıkları kelimeler, söyledikleri sözler vb.

b. **Dil ötesi :** Sesin niteliği ile ilgilidir.

2. **Sözel olmayan iletişim:** Sözel olmayan iletişim (sözsüz iletişim), beden diline, yani hareket tarzımıza, yüz ifademize, bedenimizin duruş şekline, jestlerimize işaret eder. Etkin

bir şekilde iletişimi yürütmek için, sözel ve sözel olmayan mesajlar uyum içinde olmalıdır. İletişimdeki sorunların birçoğu, sözlerimizin davranışlarımıza ters düşmesi sonucunda ortaya çıkar. Örneğin bir annenin “Tamam bundan sonra sürekli ders alış diye baskı yapmayacağım” demesine karşın sürekli saatine bakıp televizyon izleyen çocuğuna sinirli sinirli bakması ve derin derin i çekmesi gibi. Burada kişinin ne söylediğinden çok nasıl söylediğine odaklanılır.

a. Sese Dayalı Olanlar: Duraksamalar, sesin tonu, sesin yüksekliği, eee, ihm sözcükleri, kişisel alan, duygu tonu, tekrarlar, aksesuarlar, mekân kullanım mesafesi (uzak ya da yakın durma), söze yanlış başlamalar, gereksiz sözcükler, akıcılık, doğallık, seçilen sözcükler.

b. Ses Dışındakiler: Göz teması, göz hareketleri, yüz ifadesi, beden duruşu, kıyafet, dokunma, el ve kol duruşu, beden yönelimi, oturma biçimleri, jest ve mimikler. Araştırmalar, insanların günlük yaşamda bir birlerinin ne söylediklerinden çok nasıl söylediklerini dikkat ettiklerini göstermektedir.

***1981 yılında California niversitesinde yapılan bir araştırmada kişilerarası iletişimde beden dilinin %55, ses tonunun, %28 ve kullanılan kelimelerin %7 oranında etkili olduğu sonucu çıkmıştır.**

9. SINIF – 10. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KİŞİLER ARASI İLETİŞİM -2-

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İletişim

Kazanım: Kurduğu iletişimleri, etkili iletişimde dikkate alınacak unsurlar açısından değerlendirir.

Kazanım Nu: 29

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Kişilerarası İletişim-2)

Form-2 (Beceri Ve Tutumlarımızı Değerlendirelim)

SÜREÇ

1. Öğrencilere Form-1 (Kişilerarası İletişim-2) verilir ve formdaki “Sağlıklı İletişimin İlkeleri” ve “Kişilerarası İlişkilerinde İletişim Becerilerini Kullanan Kişinin Özellikleri” öğrencilere birlikte okunarak, kendi kurdukları iletişimlerde bunlara dikkat edip etmedikleri sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
2. Form-1’deki “Etkili İletişim Yolları” öğrencilerle birlikte okunur ve öğrencilerin bu konudaki düşünceleri alınır.
3. Öğrencilere kurduğu iletişimlerde etkili iletişimde dikkate alınacak unsurlara, beceri ve tutumlara ne derece sahip olduklarını değerlendirmeleri için Form-2 (Beceri ve Tutumlarımızı Değerlendirelim) verilir ve doldurmaları istenir.
4. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Hangi beceri ve tutumlarınızın yeterli olduğunu düşünüyorsunuz?
 - Hangi beceri ve tutumlarınızın yetersiz olduğunu fark ettiniz?
 - Yetersiz olduğunuzu düşündüğünüz beceri ve tutumlarınız, kişilerarası ilişkilerinizi nasıl etkiliyor?
 - Yetersiz olduğunuzu düşündüğünüz beceri ve tutumlarınızla ilgili neler yapmayı planlıyorsunuz?
5. Bu formu saklamaları ve zaman zaman inceleyerek kendilerini bu konuda tekrar değerlendirmeleri önerilir.
6. İletişim yaşantılarını, etkili iletişimde dikkate alınacak unsurlar açısından değerlendirmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Dökmen(2004),Erkan(2006)’dan yararlanılmıştır.

Değerlendirme

FORM-1
KİŞİLERARASI İLETİŞİM-2

Sağlıklı iletişimin ilkeleri:

1. Her birey biriciktir.
2. Tüm insanlar saygı değerdir.
3. Herkesi sevemeyebiliriz, ancak bu onlara saygısız davranmamızı gerektirmez.
4. Her birey karar verebilme gücüne ve hakkına sahiptir.
5. İlişkilerde gönüllülük esastır.
6. Gizlilik kişi kendine ya da başkasına zarar vermediği sürece korunmalıdır.

Kişilerarası ilişkilerinde iletişim becerilerini kullanan kişinin özellikleri:

1. Başkalarını küçük görmez.
2. Kendi haklarını koruduğu gibi başkalarının haklarını da yadsımaz.
3. Kendine güvenir.
4. Başkalarına saygı duyar.
5. Duygu, düşünce ve inançlarını doğrudan, içtenlikle anlatır.
6. Tutarlı ve kararlıdır.
7. Çevresiyle uyumludur.
8. Kendisine uymayan görüşleri karşısındakileri kırmadan reddeder.

Bu özelliklere sahip olma derecelerine göre insanlar hem iş hem de özel yaşamlarındaki ilişkilerinde başarılı olurlar. Tutumları hem kendini hem de karşısındaki kişileri hoşnut edici niteliktedir. Karşılaştıkları sorunlardan çok çözümlere odaklandıkları için çatışmaların, tartışmaların üstesinden kolaylıkla gelirler.

ETKİLİ İLETİŞİM YOLLARI:

Etkin Dinleme:

İletişim içinde bulunan kişiyi yargılamadan, sözünü kesmeden, bedene uygun biçim vererek, göz teması kurularak yapılan dinlemeye denir. Etkin dinleyen kişi karşısındakinin yüzüne bakar, göz iletişimini hiç kaybetmez, dinlediğini anladığını ifade edecek biçimde beden dilini kullanır. Sözlü geri bildirimlerde bulunur. (Evet , anlıyorum, hı hı..gibi.) Anlamadığı yerleri geçiştirmez, anlamak için sorular sorar.

Etkin Dinlemenin Yararları:

- Açık ve dürüst iletişime yardımcı olur.
- Kişiyi herhangi bir konuda tartışmaya yöreklendirir.
- Olumsuz duyguları tartışma fırsatı verir.
- Kişi temel sorununu kendi fark eder.
- Anlaşıldım duygusunu yaşar, karşısındaki kişiye olumlu duygular besler.
- Karşısındaki kişileri anlamaya ve dinlemeye hazır duruma getirir.

Nasıl Dinliyoruz?

Görünüşte dinleme: Beden orada, zihin başka yerde

Seçerek Dinleme; İşine geleni dinleme

Şartlanmış Dinleme: Ön yargılı, aynı duygu, kavram arayışı.

Savunucu dinleme: Alıngan, suçlayıcı.

Tuzak kurucu dinleme: Açık yakalama, zora sokma.

Etkin Soru Sorma:

Soru sorma, etkili dinleme becerimizi pekiştiren, iletişimi zenginleştiren, ilgi ve dikkatimizin yoğunluğunu gösteren etkili bir iletişim becerisidir.

Çeşitli amaçlarla soru sorarız:

- Konuşan kişinin daha önce söz etmediği bir bilgiyi almak için
- Bilgi vermek için
- Katılımı sağlamak amacıyla
- Karara ulaşmak için
- Konuya dikkat çekmek için

Soru sorarken dikkat edilmesi gereken noktalar vardır:

- a) Yargılayıcı, hesap sorucu soru sözcüklerinin kullanılmasından kaçınarak,
- b) “ne” ve “nasıl” soru sözcüklerini kullanarak,
- c) Konuşmayı sürdüreceğ biçimde açık uçlu soru sorulmalıdır.

EMPATİ:

Empati; kendimizi karşısındaki kişinin yerine koyarak, olaylara onun bakış açısıyla bakmaktır. Empatinin gerçekleşebilmesi için o kişinin bakış açısını, dünyasını, düşüncelerini doğru anlamamız ve yüz ve beden ifadelerini kullanarak onu anladığımızı ifade etmemiz gerekir.

Günlük yaşamda insanların birbirini anlayabilmesi için empati kurmaları gerekir. Empatik anlayışa sahip olan insanlar diğer insanları daha iyi anlar ve olumlu ilişkiler kurar. Karşısındaki bireyin değer yargıları, inançları, sosyo-ekonomik düzeyi, etnik kökeni ne olursa olsun saygı duyar ve olduğu gibi kabul eder. İletişimde bulunduğu kişileri yargılamaz, içinde bulunduğu durumun daha iyi anlaşılması için çabalar.

FORM-2
BECERİ VE TUTUMLARIMIZI DEĞERLENDİRELİM

Aşağıdaki beceri ve tutumlara ne ölçüde sahip olduğunuz açısından kendinizi değerlendiriniz:

(1 çok yetersiz-5 çok yeterli)

BECERİ VE TUTUMLAR	1	2	3	4	5
Girişken davranma					
Açık iletişimi benimseme					
Beden dilini etkin kullanma					
Bireysel farklılıklara saygı gösterme					
Bireysel haklara saygı gösterme					
Özel hayata saygı					
Etkin dinleme					
Etkin soru sorma					
Duygularını ifade etme					
Empati kurma					
Uygun zamanda uygun davranışlar gösterme					

9. SINIF – 11. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: İLETİŞİM ENGELLERİ

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: Kurduğu iletişimlerini, iletişim engelleri açısından değerlendirir.

Kazanım Nu: 30

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form -1 (Bazı İletişim Engelleri)

Form-2 (İletişimi Engelleyen İfade Örnekleri)

SÜREÇ

1. Form-1 (Bazı İletişim Engelleri) tahtaya asılır, öğrencilere iletişim engelleri hakkında kısaca bilgi verilir ve formdaki iletişim engelleri okunur.
2. Öğrencilere Form-2 (İletişimi Engelleyen İfade Örnekleri) verilir ve kendilerinin de iletişimi engelleyen farklı ifadeler ekleyebilecekleri belirtilir. Her ifadenin karşısına hangi iletişimi engelini temsil ettiğini yazmaları istenir.
3. Öğrenciler cevaplarını paylaştıktan sonra aşağıdakine benzer sorular sorularak grup etkileşimi başlatılır:
 - Çevrenizdeki kişilere karşı bu tür ifadeleri kullanıyor musunuz?
 - Hangi durumlarda kullanıyorsunuz?
 - Sizce ne hissediyorlardır?
 - Size karşı bu tür ifadeler kullanıldı mı? Neler hissettiniz?
4. Öğrencilere ailesi, arkadaşları, öğretmenleri, sokaktaki herhangi bir insanla kurduğu iletişimlerini, iletişim engelleri açısından değerlendirmeleri istenir.
5. İnsanlarla kurduğu iletişimlerini, iletişim engelleri açısından değerlendirmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Cüceloğlu (2000), Dökmen (2004) ve Erkan (2006)'dan yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

BAZI İLETİŞİM ENGELLERİ

- YARGILAMA, ELEŞTİRME, SUÇLAMA
- YORUMLAMA, ANALİZ ETME
- SINAMA, SORGULAMA, GEÇİŞTİRME
- EMİR VERME, YÖNLENDİRME, AKIL VERME
- AD TAKMA, ALAY ETME
- UYARMA, GÖZDAĞI VERME
- AHLAK DERSİ VERME, NUTUK ÇEKME

*Kişilerarası ilişkilerde bazı davranışlar ve iletişimi olumlu etkileyebilecek ifadeler de sürekli ya da zamansız kullanıldığında iletişimi engelleyebilir. Örneğin önerilerde bulunma, sürekli övme, her zaman aynı düşüncede olma ve olumlu değerlendirme yapma.

FORM-2
İLETİŞİMİ ENGELLEYEN İFADE ÖRNEKLERİ

- “Yakınmayı bırak ödevini yap.”
- “Kesinlikle doğru yolda ilerliyorsun, böyle devam et.”
- “Sen güçlü birisin, bir şekilde halledersin.”
- “Ben senin yerinde olsam oraya gitmezdim.”
- “Sen çok sabit fikirli bir insansın.”
- “ Böyle devam edersen olacaktan ben sorumlu değilim.”
- “Hadi bakalım Süpermen görelim seni.”
- “Neden bu kadar geç geldin ?”
- “Bana kalırsa sen bunu çok iyi öğrenmemişsin.”
- “Böyle bir tutumla sen hiç bir sonuca ulaşamazsın.”
- “Eğer sınıfı geçmek istiyorsan kendine gelip ders çalışmalısın.”
- “Artık değişmelisin.”
- “Sen ne yaptın kim bilir?”
- “Arkadaşını bekletmen hiç hoş değil, geç kalmasan iyi edersin.”
- “Gelmek için bu kadar direnmenin nedeni ne?”
- “Zamanla bunlar da geçer.”
- “Derslerine tek başına çalışmalısın.”
- “Koca bir çocuk gibi davranıyorsun.”
- “Bence seni rahatsız eden şey....”
- “Sen bunu da aşarsın, neleri halletmedin ki.”

9. SINIF – 12. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: SINAVIM VE KAYGIM

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Sınav kaygısının akademik başarıya etkisini açıklar.

Kazanım Nu: 7

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1

SÜREÇ

1. Öğrencilere Form-1 de yer alan öğrenci konuşmaları okunur.
2. Aşağıdaki sorularla grup etkileşimi başlatılır.
 - Ali, Murat ve Kaan'ın sınava ilişkin kaygıları ne düzeydedir?
 - Ali'nin sınava ilişkin kaygı düzeyinin düşük olması, akademik başarısını nasıl etkiler?
 - Murat'ın sınava ilişkin kaygı düzeyinin yüksek olması, akademik başarısını nasıl etkiler?
 - Kaan'ın sınava ilişkin kaygı düzeyinin orta düzeyde olması, akademik başarısını nasıl etkiler?
 - Sınav kaygısıyla baş etmek için neler yapabilirsiniz?
 - Sınav kaygısıyla baş edemediğiniz durumlarda kimlerden yardım alabilirsiniz?
3. Öğrencilere sınav kaygısının orta düzeyde olması durumunda başarıyı olumlu anlamda etkileyeceği fakat sınav kaygısının hiç olmaması ya da çok yoğun olması durumunda ise başarıyı değil başarısızlığı getireceği ifade edilerek, sınav kaygı ya da kaygısızlığı yaşayanların gerekiyorsa profesyonel yardım almalarının önemli olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

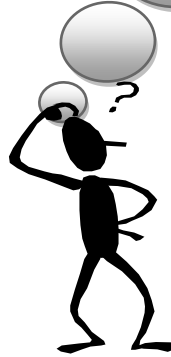
FORM - 1

Ali, Kaan ve Murat'ın ertesi günü Matematikten sınavı vardır. Kantinde otururken, aralarında aşağıdaki gibi bir konuşma geçer.

Ali: Benim için Matematik sınavı yemek yemek, su içmek kadar kolay geçecektir. Çalışmaya hiç gerek yok. Sınavdan önce şöyle bir bakarım, yeter bana. Zaten çok da önemli bir sınav değil.

Murat : Ben ne yapacağım, nasıl yetiştireceğim, nasıl çalışacağım, nerden başlayacağım?. Offff of. Aslında sınavda sorumlu olduğumuz konulara daha önce bakmıştım. Ama yine de ne kadar çok çalışırsam çalışayım başarılı olamayacağım. Tüm konuları yetiştirsem bile bu heyecanla bildiklerimi de unuturum.

Kaan: Ali, her şeye rağmen başarılı olacaktımsın gibi davranıyorsun. Murat, sende sakin ol. Sınava kısa bir zaman kaldı ama çalışıp başarabiliriz. Şimdi yapabileceklerimize odaklanalım. Vakit daralmış olmasına rağmen hala yapabileceklerimiz var. Zamanı iyi kullanıp verimli ders çalışırsak başarılı olabiliriz.

9. SINIF – 13. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: OKULUMU SEVİYORUM

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Okula ve Çevreye Uyum

Kazanım: Okula ilişkin olumlu tutum sergiler.

Kazanım Nu: 3

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

***Okula ilişkin olumsuz duygularından dolayı sorun yaşayan öğrencileriniz için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmeti sağlanmalıdır.**

***Öğrenciler bir hafta önceden gruplandırılarak, okullarını yurtdışından gelen bir heyete tanıtmak üzere sloganlar, afiş, rozet, marş vb. hazırlamaları istenir.**

SÜREÇ

1. Gruplardan hazırladıkları materyalleri sınıfa sunmaları istenir.
2. Tüm gruplar sunumlarını yaptıktan sonra oylama yapılır. Öğrenciler oylamada kendi gruplarına oy kullanmazlar. En güzel slogan, afiş, rozet seçilir.

İstenirse tüm 9. sınıflar organize edilerek, hazırlanan materyaller okul panolarında sergilenerek ve okula sunularak okul çapında bir yarışmaya dönüştürülebilir.

3. Öğrencilere okulun tarihçesi ve mezunları hakkında bilgi verilir. Okulun mezunlar günü organizasyonları varsa bunlardan söz edilir. Yoksa birlikte organize edebilecekleri vurgulanır.
4. Okulu sevip benimsemenin, okuldaki ders dışı kültürel, sanatsal, sportif etkinliklere katılmanın mutlu ve başarılı bir okul hayatına etkileri ve daha iyi bir okul için neler yapılabileceği ile ilgili grup etkileşimi devam eder.
5. Okula ilişkin olumlu tutum geliştirmenin mutlu ve başarılı bir okul hayatı için önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

9. SINIF – 14. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KİŞİLER ARASI İLETİŞİM -1-

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Eğitsel alanlardaki güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirir.

Kazanım Nu: 8

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Eğitsel Alanlar)

SÜREÇ

1. Öğrencilere Form–1 (Eğitsel Alanlar) verilir ve birlikte okunur.
2. Öğrencilere aşağıdakine benzer sorular sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşımları istenir.
 - Bu alanlardan hangilerinde kendinizi daha güçlü hissediyorsunuz?
 - Bu alanlardan hangilerinde kendinizi daha zayıf hissediyorsunuz?
 - Bir alanda güçlü veya zayıf olduğunuza nelere göre karar verirsiniz?
 - Hangi özelliklerinizi daha da geliştirmek istersiniz?
 - Zayıf yönlerinizi nasıl geliştirebilirsiniz?

Öğrencilerden seçecekleri derslere ve mesleğe ilişkin kendilerini değerlendirmeleri ve geliştirmeleri gereken yönlerini belirledikten sonra eğitsel alanlardaki güçlü ve zayıf yönlerini geliştirebilecekleri belirtilir.

Bunun için de kendilerini doğru değerlendirmelerinin ve ders çalışma alışkanlıklarının, verimli ders çalışma tekniklerinin, başarı ve başarısızlığa neden olan etmenleri bilmenin de önemli olduğu hatırlatılır.

3. Öğrencilere eğitsel alanların her birinde başarılı olunamayabileceğini ancak bu alanlardaki güçlü ve zayıf yönleri fark etmenin hem şimdi hem de gelecekte kendileri için önemli olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Saban (2005)'den yararlanılmıştır

Değerlendirme:

FORM-1
EĞİTSEL ALANLAR

<p>Sayısal Alan</p> <p>İlgi duyulan, başarılı olunan dersler: Matematik, fizik, kimya, biyoloji, vb. dersler</p> <p>Kişisel özellikleri: Sayısal işlemlerde başarılıdır. Sayılarla, sembollerle düşünme becerisine sahiptirler. Akıl yürütmede başarılıdır. Neden sonuç ilişkilerini anlama becerileri iyidir. Araştırma yapmayı severler. Merak duyguları güçlüdür.</p>	<p>Sözel Alan</p> <p>İlgi duyulan, başarılı olunan dersler: Türkçe, yabancı dil, tarih, coğrafya, psikoloji, vb. dersler</p> <p>Kişisel özellikleri: Sözlü iletişimde olduğu kadar sözsüz iletişimde de iyidirler. Kavramlarla ve kelimelerle düşünme becerisine sahiptir. Kitap okumayı, yazmayı severler. Kişilerarası ilişkileri güçlüdür. Grup çalışmasında iyidirler. Etkili iletişim kurabilirler. Hafızaları güçlüdür.</p>
<p>EĞİTSEL ALAN</p>	
<p>Bedensel-Kinestetik Alan</p> <p>İlgi duyulan, başarılı olunan dersler: Beden eğitimi, vb. dersler</p> <p>Kişisel özellikleri: Bedenini iyi kullanır Sporla uğraşmak ister Beden dinamik ve hareketlidir. Beden hareketlerini kolayca öğrenir Bedenin ve jest mimiklerin farkındadır El-göz-beden koordinasyonları güçlüdür.</p>	<p>Sanatsal Alan</p> <p>İlgi duyulan, başarılı olunan dersler: Görsel sanatlar, müzik, vb. dersler</p> <p>Kişisel özellikleri: Yaratıcıdır, sese duyarlıdır, ritim algıları iyidir. İmaj ve resimlerle düşünürler, müziği severler. Ritimdeki farklılıkları ayırt edebilirler, Yeni melodi, ritim ve sesler üretebilirler. Melodi, ritim ve sesleri tanırlar ve taklit edebilirler. Öğrenme sürecinde görsel ya da işitsel öğelerden faydalanırlar.</p>

9. SINIF – 15. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÖFKENİN ETKİLERİ

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: *Öfkenin yarattığı fiziksel, duygusal ve düşünsel etkileri açıklar.

Kazanım Nu: 31

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Öfke ve Etkileri)

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

SÜREÇ

1. Öğrencilere “Öfke kelimesiyle ne ifade edilmek istenir” sorusu sorularak grup etkileşimi başlatılır.
2. Öğrencilerden gelen cevaplar dinlendikten sonra öğrencilere öfkenin tanımı yapılır:
“Öfke, bireyin planları, istek ve ihtiyaçları engellendiğinde haksızlık, adaletsizlik ve kendi benliğine ve bedenine yönelik bir tehdit algılandığında yaşanan temel duygulardan biridir. Öfke bireyin kendini savunmak ve karşıdakini uyarmak amacıyla ortaya koyduğu bir duygulanım biçimidir. Öfkenin ortaya konulması yapıcı veya yapıcı olmayan bir şekilde sözel ya da davranışsal veya fizyolojik bir biçimde olabilir”.
3. Öğrencilerden yakın bir zamanda kendilerini öfkeleniren bir olay ya da kişiyle ilgili düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istenir.
4. Öğrencilere yardımcı olmak için aşağıda verilenlere benzer sorular sorulur:
 - Öfkelenmenizin sebebi neydi?
 - Herkesin arada sırada öfkelenebileceğini düşünüyor musunuz?
 - Öfkelendiğinizde bedeninizde ne gibi fiziksel değişiklikler ve belirtiler ortaya çıkıyor?
 - Öfkelendiğinizde neler hissediyorsunuz?
 - Öfkelendiğinizde nasıl duygular ortaya çıkıyor?
 - Öfkelendiğinizde neler düşünüyorsunuz?

5. Öğrencilerin verdikleri cevaplara ek olarak Form–1 (Öfke ve Etkileri) tahtaya asılır ve formdaki öfkenin yarattığı fiziksel, duygusal, davranışsal ve düşünsel etkiler ile ilgili bilgiler öğrencilerle birlikte okunur.

6. Öfkenin yarattığı fiziksel, duygusal, davranışsal, düşünsel etkilerin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Waters (1982), Carter ve Minirth (1993), Balkaya ve Şahin (2003)'den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1

ÖFKE VE ETKİLERİ

Öfkenin yarattığı fiziksel etkiler

İnsanlar herhangi bir engellenme ya da öfke uyandıran bir durum ile karşılaştığında bedeninde fizyolojik ve fiziksel değişiklikler ortaya çıkar. Bunlar neler olabilir?

- Kalbin hızlı hızlı atması.
- Yüzün öfkeden kızarması.
- Bağırmak.
- Göz bebeklerinin büyümesi.
- Yumrukların sıkılması.
- Sindirimin yavaşlaması.

Öfkenin yarattığı duygusal etkiler

Öfke, bazen örtülü bir biçimde de ortaya çıkabilir, öfke buzdağına benzetilebilir, yani öfkenin ortaya çıkmasına yol açan pek çok duygu burada gizlidir. Suyun altında kalan bu duygulara temel duygular adı verilir. Temel duygular birikip, sertleşip, katılaştıkça, buzdağının tepesindeki öfkeyi oluşturur. Bu temel duygular ise kıskançlık, üzüntü, merak, yalnızlık, dışlanmışlık hissi, kaygı, hayal kırıklığı, haksızlık, anlaşılammamak ve sıkıntı gibi duygulardır. Buzdağının üstünde öfke duygusu vardır ve bir türlü çözümlenmemiş bu duygulara sıkı sıkı tutunur.

Öfkenin yarattığı davranışsal etkiler

Öfkenin doğrudan ve üstü kapalı davranışsal belirtileri vardır. Doğrudan davranışsal öfke işaretleri, fiziksel ve sözel saldırı, aşırı eleştiricilik, kusur buluculuk, önyargınlık, sorun çıkarma, isyankâr davranışlarla kendini gösterebilir. Doğrudan davranışsal bir öfke işareti olan saldırganlıkta amaç öfke duyulan kişiye zarar vermektir. Saldırgan nitelik taşıyan eylemler; tehdit etmek, hakaret etmek ve iğnelemek gibi sözel ya da dayak gibi fiziksel biçimlerde olabilir. Üstü kapalı davranışsal ve sözel işaretler, güvensiz, kıskanç, tartışmacı, alaycı ve yargılayıcı davranışlar biçiminde olabilir.

Öfkenin yarattığı düşünsel etkiler

Bireyin sahip olduğu kalıplaşmış düşünceler öfkeye neden olabilir. Bu kalıplaşmış düşünceleri bireyin kendisi geliştirebildiği gibi kalıplaşmış düşüncelerin kaynağı ailesi ve çevresindeki diğer insanlar olabilir. Ergenlerde ortak olarak görülen akılcı olmayan inançlar şu şekilde sıralanabilir:

- Eğer arkadaşlarım beni sevmezse bu benim için çok kötü olur.
- Hata yapmamalıyım.
- Duygularımı göstermemeliyim.
- Bu ailemin hatası, zavallı/mağdur olan benim.
- Eğer istediklerim yolunda gitmezse bu benim için korkunç olur.
- Arkadaşlarıma uyum sağlayabilmek için onların her istediğini yapmalıyım.
- Eleştirilmeye katlanamam.

9. SINIF – 16. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÖFKE VE BAŞETME YÖNTEMLERİ

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: *Öfke ile baş etmede kullandığı yöntemleri yarattığı etkileri açısından değerlendirir.

Kazanım Nu: 28

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Kâğıt-kalem

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı Rehberlik ve Araştırma Merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

SÜREÇ

1. Öğrencilere öfkeyle baş etmede kullandıkları yöntemlerin neler olduğu sorularak, bir kâğıda sıralamaları ve sıraladıkları her maddenin altına “çok etkili olur, biraz etkili olur, hiç etkili olmaz, kararsızım” ifadelerini yazmaları ve bu ifadelere göre öfkeyle baş etmede kullandıkları yöntemlerin etkililiğini değerlendirmeleri istenir.

Örnek:

Öfkelendiğimde bağırırım.

a)Çok etkili olur

b) Biraz etkili olur

c)Hiç etkili olmaz

d)Kararsızım

2. Öğrencilerden kullandıkları yöntemlerin etkililiği ile ilgili değerlendirmelerini sınıfla paylaşmaları istenir.

Öğrenciler öfke ile baş etmede kullandıkları yöntemleri ile ilgili değerlendirmelerini paylaşırken uygun baş etme yöntemlerini onaylayın.

3. Öğrencilere öfke ile baş etmede kullanılan her yöntemin etkili olmayacağı, önemli olanın yapıcı yollar kullanmak olduğu ve öfke ile baş etmede yapıcı yollar kullanma ile ilgili etkinliğin bir sonraki hafta yapılacak etkinlikte üzerinde durulacağı belirtilerek etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme

9. SINIF – 17. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KİM KİMİ YENECEK?

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: *Öfke ile baş etmede yapıcı yollar kullanır.

Kazanım Nu: 33

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Hintli Usta ve Çırağı)

Hazırlayan: K.Ayla SIRIKLI-

***Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.**

***Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.**

SÜREÇ

1. Öğrencilere öfkeyle başa çıkmada kullandıkları yöntemler sorulur, öğrencilerin kullandıkları yapıcı yollar paylaşılır ve tahtaya yazılır.
2. Öğrencilere öfkelendiklerinde aşağıda verilenlere benzer yapıcı yolları kullanabilecekleri belirtilir ve tahtaya yazılır:
 - Sakin olun, kalbiniz çok hızlı atmaya başladığında derin nefes alın ve rahatlayın.
 - Soğukkanlı olmaya çalışın ve kendinizi kontrol edin.
 - Öfkelendiğiniz konunun dışında ne istediğinizi düşünün.
 - Sizi öfkelendiren olayın olumlu yönünü bulmaya çalışın.
 - Sizi öfkelendiren kişiler beklediğiniz ve umduğunuz şeyleri daima göstermeyebilir.
 - Sizi öfkelendiren problemi daha sağlıklı değerlendirebilecek başka biriyle konuşmaya çalışın.
3. Sizi öfkelendiren sorunu çözmek için farklı ve akılcı çözüm yolları bulmaya çalışın.
4. Öğrencilerle Form–1 (Hintli Usta ve Çırağı)'de ki hikâye okunur ya da gönüllü öğrencilerden hikâyeyi sınıfta canlandırmaları istenir.
5. Öğrencilerden hikâye ile ilgili düşünceleri ya da canlandırma yapan öğrencilerin neler hissettikleri sorulur ve bunları sınıfla paylaşmaları istenir.
6. Öğrencilere öfkelendiklerinde kullandıkları her yolun yapıcı olmadığı, önemli olanın yapıcı yollar kullanmak olduğu hatırlatılır ve etkinlik sonlandırılır.

***Cüceloğlu (2000), Dökmen (2004) ve Erkan (2006)'dan yararlanılmıştır.**

Değerlendirme:

FORM-1
HİNTLİ USTA VE ÇIRAĞI

Yaşlı bir Hintli Usta çırağının sürekli her şeye kızmasından bıkmıştı. Bir gün çırağını tuz almaya gönderdi. Hayatındaki her şeyden mutsuz olan çırak döndüğünde, yaşlı usta ona bir avuç tuzu bir bardak suya atıp içmesini söyledi. Çırak yaşlı adamın söylediğini yaptı, ama içeri girer girmez ağzındakileri tükürmeye başladı. “Tadı nasıl?” diye soran yaşlı adama öfkeyle “acı” diye cevap verdi. Usta çırağını kolundan tutarak dışarı çıkardı ve sessizce az ilerdeki gölün kıyısına götürdü; çırağına bu kez de bir avuç tuzu göle atıp, gölden içmesini söyledi. Söyleneni yapan çırak, ağzının kenarından akan suyu koluyla silerken usta aynı soruyu sordu? “: Tadı nasıl?” “Ferahlattı” diye cevap verdi genç çırak.”Tuzun tadını aldın mı?” diye sordu yaşlı adam.”Hayır” diye cevap verdi genç çırağı. Bunun üzerine yaşlı adam genç çırağın yanına oturdu ve ona şöyle dedi: Yaşamımızdaki olumsuzluklar tuz gibidir. Ne azdır, ne çok. Olumsuzlukların miktarı hep aynıdır. Ancak olumsuzluklara olan tepkimiz onu nasıl algıladığımıza bağlıdır. Kızgın olduğunda yapman gereken tek şey kızgınlık veren şeyle ilgili hislerini genişletmektir. Onun için de artık bardak olmayı bırak göl olmaya çalış!”

Kulaksızoğlu (2003)

9. SINIF – 18. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÇATIŞMANIN BASAMAKLARI

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: *Etkili çatışma çözme basamaklarını açıklar.

Kazanım Nu: 34

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Çatışma Çözme Basamakları)

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

SÜREÇ

1. Öğrencilere “çatışma” kelimesinden ne anladıkları sorulur ve cevaplar alındıktan sonra aşağıdakine benzer bir açıklama yapılır:

“Fırtınaların yerküre hava sisteminin kaçınılmaz ve doğal bir parçası olması gibi, çatışmalar da insan ilişkilerinin kaçınılmaz ve doğal bir parçasıdır. Doğada fırtınalar hafif çiselemeden kasırgaya varan çeşitlerde görülmektedir. Bazı fırtınalar hafif çiseleme ya da yağmur biçiminde olmasına karşın diğerleri, şimşek ve fırtınaları içerebilmektedir. Benzer biçimde de çatışmalar insanlar arasındaki fırtınalardır. Kişiler arası fırtınaları yönetebilmek için kişiler arası çatışmanın ve çatışma çözmenin ne olduğu hakkında bazı temel bilgilerle sahip olmak gerekir. Çatışma bir kişinin hedeflerine ulaşmak için gösterdiği eylemleri ve atılımları, bir başka kişinin hedeflerine ulaşmak için gösterdiği eylem ve atılımları engellerse; duraklatırsa ya da bozarsa ortaya çıkar. İnsan ilişkilerinde çatışmalar karşılıklı mücadeleyi, anlaşmazlığı, tartışmayı, kavgayı ve çekişmeyi içerebilir. Sınıf ortamında bu duruma bir öğrencinin dersten sıkılıp ders dışı etkinliklere yönelmesine karşın, öğretmenin dersini sürdürmek istemesi örnek gösterilebilir. Çatışmaların yapıcı çözümü, ilişkileri gücenme duygularından ve diğer kişiye yönelik olumsuz duygulardan korur. Çatışmaların birlikte çözülmesiyle, kişilerin kendine olan güvenini artırır ve ilişkileri güçlendirir” (Johnson ve Johnson, 1995, a, akt. Türnüklü (2006).

2. Öğrencilere aşağıdakine benzer çatışma durumları okunur veya öğrenciler yaşadıkları çatışma durumlarını yazabilirler.

Durum:

Aylin: Bu hafta sonu arkadaşlarımla pikniğe gitmek istiyorum.

Anne ve baba: Hayır olmaz.

3. Öğrencilere Form-1 (Etkili Çatışma Çözme Basamakları) verilir ve öğrencilerin yaşadıkları çatışma durumlarını formdaki çözüm basamaklarından yararlanarak nasıl çözümleyeceklerini açıklamaları istenir.
4. Öğrencilere etkili çatışma çözme basamaklarını açıklamanın çatışma çözmenin önemli adımlarından biri olduğu belirtilir.
5. Öğrencilere çatışma çözmenin hayatımızın her aşamasında önemli olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

ETKİLİ ÇATIŞMA ÇÖZME BASAMAKLARI

1. Ortak sorunun müzakere ederek çözümünün istenmesi: Bu basamakta çatışmanın tarafları "ortak sorunlarını" müzakere yoluyla çözmek istediklerine ilişkin isteklerini karşılıklı belirtmeleri ve birbirlerini sorunu çözmeye davet etmeleri süreci kolaylaştırır. Kişilerin karşılıklı olarak birbirlerine ne istediklerini açıkça söylemeleri ve sorunu tanımlamaları sorunun çözümünü kolaylaştırır. Örneğin: **'Bu aracı şimdi ben kullanmak istiyorum.'** Bu süreç, iyi bir iletişim becerisini ve çatışmanın küçük parçalar biçiminde tanımlanmasını içerir. Kişi sorununu açık ve öz olarak belirtmelidir. Sorunun kendisi, aynı zamanda kişinin gereksiniminin varlığını ve ne olduğunu gösterir.

2. İsteklerinin ve nedenlerin belirlenmesi: Problem çözme tartışmaları, çatışmanın taraflarının karşılıklı olarak istemlerinin nedenlerinin belirlenmesi ile başlar. Çatışan kişiler ne duyumsadıklarını anlamalı, duygularını açık, net ve doğru bir biçimde iletmelidirler. Tartışmada en sık yapılan iki hata şunlardır: Çatışmanın saldırgan biçimde tanımlanması ve diğer kişinin incitmeye çalışılması; hiçbir şey söylenmemesi ve çatışmanın içe atılması.

İsteklerin ve hedeflerin açıkça iletilmesi için şunlar yapılmalıdır:

- Ben, benim, benimkisi gibi kişisel ifadeler kullanılmalıdır.
- İstekler ve hedefler somut olmalı ve nedenleri ile birlikte belirtilmelidir.
- Diğer kişinin isteklerinin sizin isteklerinize ulaşmada nasıl engel olduğu açıklanmalıdır.
- Ne istediğimizi açıkça tanımlarken, diğer kişinin de ne istediği dikkatlice dinlenmelidir. Bunun için de şu yapılmalıdır: Diğer kişinin yüzüne bakılmalıdır, diğerinin sözü kesilmemelidir, ne istediğimizi açıkça tanımlarken, diğer kişinin de ne istediği dikkatlice dinlenmelidir.
- Diğer kişinin söylediklerinden ne anlaşıldığı ona yansıtılmalıdır.

3. Kişiler istemlerinin ve duygularının nedenlerini söylemeli ve tanımlamalıdır: Problemi çözmek için ne hissettiğinin yani duyguların ve nedenlerinin karşılıklı belirtilmesi de oldukça önemlidir. Duyguların ifade edilmesi ve denetlenmesi, çatışma çözümünün en güç ve en önemli basamaklarından birisidir. Çünkü;

- İnsanların duygularını saklamaya yönelik bir eğilimleri vardır. Reddedilme, kendine gülünmesi, istismar edilme gibi risklerin olduğu durumlarda duyguların ifadesi güçtür. Kişisel duygular ne kadar çok ifade edilirse, algılanan risk de o kadar azalır.
- Duyguların çatışma yaşanan kişiden saklanması oldukça güçtür. İstemediğiniz halde ağlayabilirsiniz, sesin yükseltilmesi uygun olmamasına karşın bağırabilirsiniz, diğerini rahatsız etmesine karşın gülebilirsiniz.
- Çatışma içinde duyguların denetlenmesi oldukça güçtür. Duygular karşı tarafa olabildiğince saldırı, iğneleme, aşağılama gibi yıkıcı ifadelerden arındırılarak iletilmelidir. Böylece karşı tarafa, davranışlarının sizin üzerinizdeki somut etkileri ve sizde uyandırdığı duygular belirtilmiş olacaktır.

4. Diğer kişinin istemlerinin, duygularının ve bunların nedenlerinin Empati ve Etkin Dinleme Teknikleri yoluyla anlaşıldığının gösterilmesi:

Örneğin: 'Senin söylediklerinden benim anladığım şudur:.....'. Bu durum, çatışmanın öteki kişinin bakış açısından sorunun anlaşılmasını ve aynı anda her iki taraftan da sorunun görülebilmesini içerir. Genellikle kişi kendi bulunduğu noktadan sorununu ve gereksinimini gördüğü için kendinden uzaklaşıp ötekinin sorununu ve gereksinimini, onun bulunduğu noktadan görmesi güçtür. Bu nedenle ötekinin bakış açısından soruna yaklaşma becerisi, taraflar arasındaki uzlaşmacı kişiliği ve çözüm olasılığını güçlendirecektir.

5. Karşılıklı Kazançları İçeren Çözüm Seçeneklerinin Yaratılması:

Çatışma çözümünde genellikle kişiler ilk çözüm seçeneğinde anlaşmaya yönelimlidirler. Buna karşın anlaşmaya varmadan önce birkaç tane iyi çözüm önerisi üretilmelidir. Çatışmanın her iki tarafının da ortak kazançlarını arttıran üç aşamalı çözüm planının bulunması ve kavranması önemlidir. 'Plan A:....., Plan B:....., Plan C:.....'. Bu süreç çatışmanın her iki tarafının da çıkarlarını arttıran ve problemi çözen yaratıcı seçenekleri olan anlaşmanın üretilmesini kapsar. Beyin fırtınası tekniğiyle tartışmanın tarafları, her iki tarafında gereksinimlerini karşılayabilen olası çözümleri üretmeye çalışırlar.

6. El sıkışarak ortak anlaşmanın yapılandırılması ve uygulanmasına yönelik akılcı eylem planının seçimi:'Haydi Plan B' de uzlaşalım'. Anlaşma ortak çıkarların arttırılmasını çatışan tarafların birlikte işbirliği içinde çalışabilmesini güçlendirmesi ve gelecekte çatışmaların yapıcı bir biçimde çözülmesini sağlamalıdır. Bu durum her iki tarafın da gelecekte nasıl davranacağını ve anlaşmanın çalışmadığı takdirde yeniden tartışılmasını ve gözden geçirilmesini belirginleştirir.

Türnüklü (2006)

9. SINIF – 19. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: YÖNTEMLERİMİ DEĞERLENDİRİYORUM

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: *Günlük hayatında kullandığı çatışma çözme basamaklarını etkililiği açısından değerlendirir.

Kazanım Nu: 35

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

SÜREÇ

1. Öğrencilere bir önceki etkinlikte kendilerine verilen çatışma çözme basamaklarını da dikkate alarak kendi günlük hayatlarında yaşadıkları çatışma durumlarında neler yaptıkları sorulur ve cevaplar alınır.
2. Öğrencilerden cevaplar alındıktan sonra günlük hayatta kullandıkları çatışma çözme basamaklarını boş bir kâğıda sıralamaları istenir.
3. Öğrencilerden kâğıda sıraladıkları çatışma çözme basamaklarını değerlendirmeleri istenir ve öğrencilere aşağıda verilene benzer örnekler sunulabilir.

Çatışma yaşadığımda ve çatışmayı çözmeye çalıştığımda istek ve nedenlerimi karşımdakine söylerim

az orta çok

4. Öğrencilerden günlük hayatta kullandıkları çatışma çözme basamakları ile ilgili değerlendirmelerini ve etkinlikle ilgili düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istenir.
5. Öğrencilerden çatışma çözme ile ilgili yapılan etkinliklerde kullandıkları dokümanları ve kendilerini değerlendirdikleri kâğıtları tüm rehberlik etkinliklerinde verilenlerle beraber bir dosyada toplamalarının hem gelecek sınıflarda çatışma çözme ile ilgili yapılacak etkinlikler de hem de günlük hayatta karşılaşılabilecekleri çatışma çözme durumlarında kendilerine yararlı olabileceği hatırlatılarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

9. SINIF – 20. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ARKADAŞ MI DEĞİL Mİ?

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: *Akran baskısıyla baş eder.

Kazanım Nu: 36

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Akran Baskısı ile nasıl baş edebilirim?)

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

SÜREÇ

1. Öğrencilere aşağıdakine benzer bir açıklama yapılarak grup etkileşimi başlatılır.
“Akran baskısı, bireyin içinde bulunduğu yaş gruplarının etkinliklerinde bir şeyi yapmak için arkadaşları tarafından zorlanması veya cesaretlendirilmesidir. Genellikle bireyler istekli ya da isteksiz olarak ikna edildiklerinde, benzer değer ve hedefleri kabul ettiklerinde, benzer yaşantıları paylaştıklarında ortaya çıkar”.
2. Öğrencilere daha önce akran baskısı ile karşılaşmış ve karşılaşmadıkları sorulur ve cevaplar alınır.
3. Öğrencilerle cevaplar tartışıldıktan sonra akran baskısına boyun eğme ile beraber gençlerde aşağıda belirtilenlere benzer risk alma davranışları görülebileceği belirtilir.
 - Sigara içme,
 - Alkol ve madde kullanımı,
 - Okuldan kaçma, okula devamsızlık,
 - Ders dışı aktivitelere daha az zaman ayırma,
 - Akademik performans düşüklüğü,
 - Çetelere ve benzeri gruplara katılma,
4. Öğrencilerden akran baskısı ile karşılaşıldığında nasıl baş edebileceği sorulur ve grup etkileşimi devam eder.
5. Öğrencilere Form–1 (Akran Baskısı ile Nasıl Baş Edebilirim?) verilir ve daha önce akran baskısına uğramış öğrenciler varsa formdaki baş etme yöntemlerini kullanıp kullanmadıkları sorulur.

6. Öğrencilere Form-1’de yer alan baş etme yöntemlerinin dışında akran baskısı ile baş etmede başka ne gibi yollar olabileceği sorulur ve cevaplar alınır.

7. Öğrencilere akran baskısı ile karşılaştıklarında ve kullandıkları baş etme yöntemlerinin yetersiz kaldığını düşündükleri durumlarda yetişkinlerden (öğretmen, anne-baba gibi) yardım istemelerinin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Morrison (1997), Davaslıgil, Çakıcı ve Ögel (1998) ve Esen (2003)’den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1

AKRAN BASKISI İLE NASIL BAŞ EDEBİLİRİM?

Sözel olan ve sözel olmayan kendini ortaya koyma becerilerini öğrenmeniz akran baskısıyla baş edebilmenizde yardımcı olacaktır.

Sözel olarak kendini ortaya koyma becerileri

Sözel olarak kendini ortaya koyma becerileri; “hayır” demek”, ricada bulunmak ve hakkını aramaktır.

1.Reddetme becerileri: Reddetme becerilerinde amaç bireyin yapmak istemediği bir durum ile ilgili olarak bir isteği ve bir ricayı nasıl kabul etmeyeceğini öğretmektir.

“Hayır” demek:

- I. Basamak: Konumunuzun belirlemesidir. Yapılan bir ricaya karşı cevabınızı belirlemeniz önemlidir.
- II. Basamak: Niçin hayır dediğinizin nedenini belirtmeniz önemlidir.

“Hayır” deme yöntemleri

Hayır.....”Hayır”, “hayır olmaz”

Mazeret bildirme..... “Hayır benim başka bir yerde işim var”

Atlatma.....”Hayır belki daha sonra”

Konuyu değiştirmek.....”Hayır teşekkürler. Mehmet’i bugün bir yerlerde gördün mü?”

Hayır tekrarı.....”Hayır. Hayır pek ilgilenmiyorum”. “Hayır “teşekkürler”.

Yürüyüp gitmek.....”Hayır” de ve yürüyüp git”

Ortamdan sakınmak.....”Hayır de ve ortamı terk et “

2.Ricada bulunmak ve hakkını aramak:”

I. basamak: Değişmesi gereken durumu veya sorunu belirleyerek konu ile ilgili düşüncenizi belirtin.

II. basamak: Sorunu düzeltmek veya değiştirmek için ricada bulunun.

Sözel olmayan kendini ortaya koyma becerileri

Sözel iletişimin yanı sıra uygun davranış biçimlerinin de önemli olduğu ve çeşitli davranış kalıplarıyla bireyin kendisini daha güçlü bir şekilde ortaya koyabilmeniz önemlidir.

Sözel olmayan kendini ortaya koyma becerileri;

Ses tonu: Kişinin sesi ne alçak ne de yüksek bir ses tonuyla olmalıdır. Orta şiddet bir ses tonu ile kibar ve otoriter bir şekilde konuşun.

Konuşmanın hızı ve akışı: Düzgün, açık ve diğer kişilerin rahat olarak anlayacağı bir şekilde konuşun.

Göz kontağı: Konuştuğunuz kişinin doğrudan gözlerinin içine bakarak konuşun.

Yüz ifadesi: Konuştuğunuz konuya önem veren ciddi bir yüz ifadesi yanında diğer kişilere güven veren kibarlığınızı ve sakinliğinizi koruyun.

Vücut pozisyonu: Konuştuğunuz kişiye doğru yüz yüze bakacak şekilde dönün ve vücudunuzun dik olmasına özen gösterin.

Uzaklık: Kişilerle konuşurken uygun bir uzaklıkta durunuz. 1 metrelik uzaklık uygun bir uzaklık sayılabilir.

Davaslıgil, Çakıcı ve Ögel (1998)'den yararlanılmıştır.

9. SINIF – 21. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: DEĞERLERİMİZ

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Kendini Kabul

Kazanım: Değerlerini fark eder.

Kazanım Nu:21

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Değerler)

Form–2 (Çatışma Durumları)

SÜREÇ

1. Öğrencilere Form–1 (Değerler) verilir ve öğrencilerin verilen değerleri kendileri için en önemli olan değerden başlayarak sıralamaları istenir.
2. Öğrencilerden önem sırasına göre sıraladıkları ilk beş değeri sınıfla paylaşmaları istenir.
3. Öğrencilere yapılan sıralamaların nedeni ile ilgili sorular yöneltilir.
4. Öğrencilere insanların değerlerinin zaman zaman çatışabileceğini belirterek aşağıdakilere benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Hırsızlık konusunda ne düşünüyorsunuz?
 - Peki, ya insan hayatı hakkında ne düşünüyorsunuz?
 - Başka bir insanın hayatını kurtarmak için yiyecek, para, ya da ilaç çalmak sizce uygun bir davranış mıdır?
5. Bu sorulara verilen cevaplardan yola çıkarak değerlerin sadece insandan insana farklılaşmayacağı, aynı zamanda insanın kendi içinde de farklılaşabileceği vurgulanır.
6. Öğrenciler 6'şar kişilik gruplara ayrılır ve birer kişi yazman olarak belirlenir. Her gruba grup sayısı kadar çoğaltılmış olan birer Form–2 (Çatışma Durumları) verilir ve kendi aralarında tartışarak cevaplamaları istenir.
7. Gruplardan verdikleri cevapları sınıfla tartışmaları istenir.
8. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Gruplar arasında farklılık var mı? Niçin?
 - Grupça karar verdiğiniz seçimi uygun bulmayan üye oldu mu? Niçin? Uygun bulmayanların seçimleri nelerdi?
 - Bundan on yıl sonra aynı durumla karşılaşırsanız gruplarınızın seçimi yine aynı mı olurdu? Niçin?
9. Kendi değerlerinin farkında olmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
DEĞERLER

Aşağıda insanların benimseyebileceği bazı değerler verilmiştir. Sizin için önemine göre bunları sıralamanız istenmektedir. Sizin için en önemli değeri 1. sıraya koyun, daha sonra önem derecesine göre değerleri ilgili sıraya yazın.

DEĞERLER

sağlık	ekonomik güvence	aile	kendine saygı
bilgi	özgürlük	ahlak	saygınlık
sevgi	heyecanlı bir hayat	eşitlik	adalet
şöhret	arkadaşlık	meslekte başarı	iç huzuru

Önem Sırası

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.

FORM-2
ÇATIŞMA DURUMLARI

Durum 1:

En iyi arkadaşınızın matematiği zayıf ve siz ona sınava hazırlanması için yardım etme sözü verdiniz. Birtakım problemlerden dolayı iki kez söz verdiğiniz hâlde çalışmak için onların evine gidemediniz. Son olarak sınavdan iki gün öncesi çarşamba akşamı 19.00 için söz verdiniz.

Çarşamba günü öğleden sonra 17.00 civarı siz arkadaşınızla çalışmak için gerekli malzemeleri toplarken anneniz başka bir şehirde yaşayan, çok sevdiğiniz ve size çok nadir gelen amcanızın akşam saat 19.00'da birkaç saatliğine ailenizi ziyarete geleceğini ve sizi görmeyi çok istediğini söyledi. Siz de evde kalıp onu görmeyi çok istiyorsunuz, fakat arkadaşınıza verdiğiniz randevu da ortada. Zaten daha önce iki kez sözünüzü yerine getirmediğiniz.

Arkadaşınıza verdiğiniz sözü mü yerine getireceksiniz, evde kalıp amcanızı mı göreceksiniz? Bu durumda hangisi daha önemli?

1. Aşağıya seçeneklerinizi yazın.

2. Bu seçeneklerinizin her birinin doğuracağı sonucu bu bölüme yazın.

3. Seçeneklerden en uygununu belirleyin ve aşağıya yazın.

Durum 2:

Öğretmeninizin çok pahalı olan diz üstü bilgisayarını bir arkadaşınız tarafından çalındı. Bütün sınıf ve siz bunu yapanın kim olduğunu biliyorsunuz. Fakat kimse suçlunun kim olduğunu öğretmene söylemedi. Bazı arkadaşlarınızın o öğrenciden diz üstü bilgisayarını geri vermesini istediğini ama onun bunu reddettiğini de duydunuz.

Bir hafta sonra öğretmeniniz sınıfta “diz üstü bilgisayarını alanın geri getireceğini ümit ediyordum, ama maalesef bu olmadı ve bu duruma çok üzüldüm. Hepinizin bunu yapanın kim olduğunu bildiğinizi sanıyorum, ancak hiçbiriniz de bana bu konuda bilgi vermedi, nedenini anlayamıyorum. Dürüst olmak gerekirse bundan sonra bu sınıfa güven duyacağımı sanmıyorum” dedi.

Öğretmeninizin yaşadıkları sizi çok üzüyor. Ancak arkadaşlarınızın bir sınıf arkadaşınızı ele vermenin çok yanlış olacağını düşünüyor.

Hangisi daha önemli; öğretmeninizin duyguları mı yoksa sınıf arkadaşını ele vermeme biçiminde yazılı olmayan kural mı?

1. Aşağıya seçeneklerinizi yazın.
2. Bu seçeneklerinizin her birinin doğuracağı sonucu bu bölüme yazın.
3. Seçeneklerden en uygununu belirleyin ve aşağıya yazın.

9. SINIF – 22. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: DERSLERİM

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Okulda seçebileceği dersler hakkında bilgi toplar.

Kazanım Nu: 72

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma Düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanacak Seçmeli Dersler)

Öğrencilerden bir hafta önceden 10. sınıfta seçebilecekleri derslerin neler olduğu ile ilgili bilgi toplamaları istenir. Bilgi kaynaklarının; ilgili müdür yardımcısı, okul rehber öğretmeni, sınıf rehber öğretmeni, haftalık ders çizelgesi, vb. olabileceği hatırlatılır.

Farklı okul türlerinde seçmeli dersler de farklılıklar olabilir.

SÜREÇ

Öğrencilere, 9.sınıfta ortak derslerin olduğu, 10-11 ve 12. sınıflarda ders seçimi yapacakları hatırlatılır.

1. Öğrencilerin 10. sınıfta seçebilecekleri derslerle ilgili topladıkları bilgileri sınıfla paylaşımları istenir.
2. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - 9. sınıfta hangi derslerde başarılı olduğunuzu düşünüyorsunuz?
 - Ders seçiminizi yaparken nelere dikkat edebilirsiniz?
 - 10. sınıfta seçtiğiniz derslerin sizin için uygun olmadığını düşündüğünüz takdirde ne yapabilirsiniz?
 - 11. ve 12. sınıfta seçebileceğiniz dersler hakkında bilginiz var mı?
3. Öğrencilere form-1 dağıtılır ve incelemeleri istenir.

Farklı okul türlerinde seçmeli derslerde farklılıklar olabilir. Öğretmen, ortaöğretim haftalık ders çizelgesi ile ilgili bilgileri güncelleyebilir.

4. Öğrencilere kendileri için uygun dersleri seçmenin önemi ve 11-12. sınıflarda seçmeli derslerini değiştirebilecekleri vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA UYGULANACAK SEÇMELİ DERSLER

	Dersin Adı	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf
1. Grup Seçmeli Dersler	Dil ve Anlatım	(2)	(2) (3)	(2) (3)
	Türk Edebiyatı	(1)	(1)	(1)
	Matematik	(2) (4)	(2) (4)	(2) (4)
	Geometri	(1) (2)	(2) (3)	(1) (2)
	Fizik	(2) (3)	(2) (4)	(2) (3)
	Kimya	(2) (3)	(2) (4)	(2) (3)
	Biyoloji	(2) (3)	(2) (4)	(2) (3)
	Tarih	(2)	(2) (4)	-
	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi	-	-	(2) (4)
	Coğrafya	(2)	(2) (4)	(2) (4)
	Psikoloji	(2)	-	-
	Sosyoloji	-	(2)	-
	Mantık	-	-	(2)
	Yabancı Dil	(4) (6)	(4) (6)	(4) (6)
	İkinci Yabancı Dil	(2) (4)	(2) (4)	(2) (4)

2. Grup Seçmeli Dersler	Bilgi Kuramı		(1-2)	
	Demokrasi ve İnsan Hakları		(1)	
	Sosyal Etkinlik		(1)	
	Proje Hazırlama		(1)	
	Bilgi ve İletişim Teknolojisi		(1-2)	
	İşletme		(2)	
	Ekonomi		(2)	
	Girişimcilik		(1)	
	Astronomi ve Uzay Bilimleri		(1-2)	
	Uluslar arası İlişkiler		(2)	
	Yönetim Bilimi		(2)	
	Diksiyon ve Hitabet		(1)	
	Sanat Tarihi		(2)	
	Alman Edebiyatı		(1-2)	
	İngiliz Edebiyatı		(1-2)	

3. Grup Seçmeli Dersler

1.ve 2. Grup seçmeli dersler arasında yer almayan güzel sanatlar ve spor liselerine ait dersler ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının alan / dal derslerinden oluşur.

NOT: 2010-2011 eğitim öğretim dönemine ait "T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi"nden alınan bilgidir. Bilgilerin her dönem güncellenmesine dikkat edilmesi gerekir.

9. SINIF – 23. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ALAN SEÇİMİMİZİ NELER ETKİLER?

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Ders seçimine etki eden faktörleri sıralar.

Kazanım Nu: 73

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Yazı tahtası ve kalem, büyük bir kâğıt ve kalın gazlı kalemler.

SÜREÇ

***Farklı okul türleri için bu etkinlikte, okul türü göz önünde bulundurularak yeni düzenlemeler yapılabilir.**

1. Ders seçimine etki eden faktörlerin neler olduğu sorularak, alınan cevaplar tahtaya yazılır.
2. Öğrencilerin belirtmediği önemli faktörler varsa aşağıdaki liste okunarak tahtadakilere eklenir

- Ailenin etkisi,
- Çevrenin etkisi,
- Arkadaşların etkisi,
- Okulun etkisi,
- Dershanenin etkisi,
- Okuldaki akademik başarının etkisi,
- Seçilecek dersler için gereken maddi koşullar,
- Seçilecek derslerin öğrencilerin ilgisine uygunluğu,
- Seçilecek derslerin öğrencilerin yeteneklerine uygunluğu,
- Seçilecek derslerin öğrencilerin isteklerine uygunluğu,
- Seçilecek derslerin öğrencilerin değerlerine uygunluğu,
- Seçilecek dersleri sevmek,
- Seçilecek derslerin öğrencilerin fiziksel özelliklere uygunluğu,

4. Tahtada yazılı olan ders seçimine etki eden faktörlerden hangisinin ya da hangilerinin seçim yapmada daha etkili olduğunu düşünceleri ve bu düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istenir.

Ders seçiminde etkili olan kriterlerin hepsinin önemli olduğu, hiçbirinin yok sayılmaması, her biri üzerinde ayrı ayrı ve önemle durulması gerektiği vurgulanır.

İnsanların büyük çoğunluğunun bu kriterleri dikkate almadan karar verdikleri için istedikleri mesleğe ulaşamadıkları mutsuz ve başarısız oldukları belirtilir.

Seçecekleri derslerin ileride sahip olacakları mesleğe temel oluşturduğu, ilerde seçecekleri mesleğe göre ders seçimini yapmalarının önemi vurgulanır.

Tahtada yazılı olanlar büyük bir kâğıda yazılarak “Ders Seçimine Etki Eden Faktörler” başlığı ile sınıf panosuna asılabilir.

5. Ders seçerken öncelikle öğrencilerin kendilerini çok iyi tanımaları ve değerlendirmeleri, seçenekler hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmaları, önyargılardan uzak durmaları ve gerçekçi olmalarının önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Aşık (Sırıklı) (2002), Erkan(2006) ve Kuzgun(2000)’den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

9. SINIF – 24. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KENDİMİ TANIYORUM

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Kendini tanımanın ders seçimindeki önemini fark eder.

Kazanım Nu: 74

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Yazı tahtası ve kalem

Form–1 (Kendini Tanıma)

Form–2 (Kendimizi Hangi Yönlerden Tanıyabiliriz?)

***Farklı okul türleri için bu etkinlikte, okul türü göz önünde bulundurularak yeni düzenlemeler yapılabilir.**

SÜREÇ

1. Öğrencilere birer adet çoğaltılmış olan Form–1 (Kendini Tanıma) verilir ve birlikte okunur.

2. Öğrencilere “**Kendimizi Hangi Yönlerden Tanıyabiliriz ?**” sorusu yöneltilir ve verilen cevaplar tahtaya yazılır:

- Kişilik özelliklerimiz,
- Fiziksel özelliklerimiz,
- Akademik Özelliklerimiz,
- Yeteneklerimiz,
- Güçlü ve zayıf yönlerimiz,
- Değerlerimiz,
- İlgilerimiz,
- Tutumlarımız,
- Alışkanlıklarımız,
- Aile yapımız,
- Planlarımız,
- Amaçlarımız,
- Hayallerimiz,

3. Form–2 (Kendimizi Hangi Yönlerden Tanıyabiliriz?) tahtaya asılarak öğrencilere okunur.

4. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.

- Kişilik özellikleriniz her alanda çalışmanız için uygun mu?
- Hangi ortamlarda daha mutlu oluyorsunuz?
- Hangi işleri yaparken kendinizi daha mutlu hissediyorsunuz?
- Hangi işleri ne derece yapılabiliyorsunuz?
- Hangi alanlarda yetenekli olduğunuzu biliyor musunuz?
- Akademik özellikleriniz her alanda çalışmanız için uygun mu?

- Yeteneklerinizi doğru olarak kullanabiliyor musunuz?
- Fiziksel özellikleriniz her alanda çalışmanıza uygun mu?
- Geleceğe ilişkin amaçlarınız seçmeyi düşündüğünüz alanla örtüşüyor mu?
- Alışkanlıklarınız her alanda çalışmanız için uygun mu?
- İlgili alanlarınızı biliyor musunuz?
- İlgili alanlarınıza giren ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?
- Bir eğitim ortamından, bir çalışma alanından, kısaca bir meslekten ne beklediğinizi açık ve net bir biçimde ifade edebiliyor musunuz?
- Kendinizi gerçekten tanıyor musunuz?

5. Kendini tanımanın ders seçimindeki önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

* Aşık (Sırıklı), (2002)'den ve Kuzgun (2000)'den yararlanılmıştır

Değerlendirme:

FORM-1 KENDİNİ TANIMA

İnsan, her canlı gibi, yaşamı boyunca bir takım gelişim evrelerinden geçer. Kişilik gelişimi insanın toplumsallaşması, içinde yaşadığı toplumun beklentilerini yerine getirebilmesi için gerekli tutumları ve iletişim becerilerini kazanma sürecidir. Bu gelişim süreci zihinsel ve duygusal gelişim başlıkları altında bilimsel olarak incelenmektedir. 20. asrın ortasından itibaren buna mesleki gelişim adı verilen bir boyut eklenmiştir. Mesleki gelişim bireyin giderek karmaşıklaşan çalışma yaşamında kendine uygun bir yer edinmesi ve o ortamda kendini gerçekleştirebilmesi için gerekli davranışları gerçekleştirme süreci olarak tanımlanabilir. Mesleki gelişim süreci okul öncesi dönemden başlayıp meslek ömrünün sonuna kadar devam eden bir süreçtir. Bu süreç boyunca bireyin şu istedik davranışları gerçekleştirmesi beklenir:

- Hangi işleri ne derece yapabildiğinin farkında olma, çeşitli konulardaki yeteneklerini doğru olarak değerlendirebilme,
- Bir eğitim ortamından, bir çalışma alanından, kısaca bir meslekten ne beklediğini açık ve net bir biçimde ifade edebilme,
- Mevcut seçenekleri inceleme, başka seçenekler olup olmadığını araştırma,
- Seçeneklerin her birini, istek ve beklentileri karşılama, var olan yeteneklerle ve ekonomik olanaklarla erişebilme olasılığı bakımından değerlendirme,
- İstekleri karşılama olasılığı en yüksek görünen ve erişme olasılığı olanlara yönelme kararını verebilme.

İnsanın yaşamı boyunca yerine getireceği gelişim görevleri içinde en önemlisi ve en zor gerçekleştirilebileni ne istediği ve neleri ne ölçüde yapıp, neleri yapamayacağı konusunda net ve kararlı bir benlik algısı geliştirmesidir. İnsanların kendini tanımasını engelleyen en önemli etmen, başkaları tarafından beğenilme, kabul görme arzusudur. Kendini başkalarının ölçütlerine göre değerlendiren kişi, kendi gerçeğinden uzaklaşacak, kendi özüne uymayan bir öz kavramı geliştirecek, doğasına yabancılaşacak ve gizil güçlerini kullanamamaktan kaynaklanan bir uyumsuzluk yaşayacaktır

Meslek seçimi ne yazık ki birçok problemin yaşandığı ergenlik dönemine rastlamaktadır. Bu dönemde genç kendini tanımaya, kendinde olan değişikliklere alışmaya çalışmaktadır. Kısaca genç kendi kimlik arayışını tamamlamadan meslek seçimi yapmak zorunda kalmaktadır. Gençler bu karar aşamasında bocalarken, buna bir de sınav stresi eklenince panik yaşamaktalar ve sağlıklı seçim yapamamaktalar.

Meslek seçimini tesadüflere bırakmamak ve sağlıklı seçim yapmak için ilk adım kendini tanımadır. Çocukluğundan itibaren kendini tanıma yönünde bilgi birikimi olan gençlerin işi, tanımayanlara göre daha kolay olacaktır. Kendini tanımak için:

- Güçlü ve zayıf yönlerin tanınması,
- Bedensel ve zihinsel güçlerle ilgili farkındalık geliştirme,
- Hobi alanlarının tespiti,
- Kişilik özelliklerinin tanınması,
- Yeteneklerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kuzgun, 2000-Telman, 2000

FORM-2

KENDİMİZİ HANGİ YÖNLERDEN TANIYABİLİRİZ?

1. Fiziksel özellikler:

- Yaş, boy, ağırlık, cinsiyet
- Bedensel özellikler, engel (özür) durumu
- Sağlık durumu (geçirdiği belirgin hastalıklar, psikolojik sağlığı vb.)
- Görünüşü, ses tonu

2. Kişilik özellikler:

- Genel yetenek (veya zekâ) düzeyi, akademik yeteneği, farklı yetenekleri
- Alışkanlıkları, tutumları, değer yargıları
- İlgileri, psikolojik ihtiyaçları, inançları
- İletişim becerileri
- Duygusal ve heyecansal durumu

3. Akademik özellikler:

- Okuldaki genel başarı durumu, akademik başarısı
- Çalışma durumu, alışkanlıkları, iş tecrübesi
- Güçlü ve zayıf olduğu alanlar
- Boş zaman etkinlikleri (tiyatro, müzik, spor, vb.)
- Güdülenme durumu

4. Sosyolojik özellikler:

- Ailesinin sosyo-ekonomik durumu
- Okul ve arkadaş çevresi ve ilişkileri
- İşle ilgili yaşantı ve tecrübeleri

5. Eğitsel ve meslekî plânları ve amaçlar:

- Yönelmeyi düşündüğü alanlar ve okullar
- İş, meslek ve gelecekle ilgili plânları
- Hayattan beklentileri

Kuzgun (2000)

9. SINIF – 25. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: HANGİ ALAN-HANGİ MESLEK?

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Seçebileceği dersler ile meslekler arasındaki ilişkiyi açıklar.

Kazanım Nu: 75

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanacak Seçmeli Dersler)

***Farklı okul türleri için bu etkinlikte, okul türü göz önünde bulundurularak yeni düzenlemeler yapılabilir.**

SÜREÇ:

1. Tahtaya Form-1 yazılır ya da A3 boyutunda çıktısı alınarak tahtaya asılır.
2. Öğrencilere seçmeyi düşündükleri derslerin neler olduğu sorulur ve sınıfla paylaşımları istenir.
3. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Hangi dersler, hangi mesleklerle ilgili olabilir?
 - İleride hangi mesleği seçmeyi düşünüyorsunuz?
 - Seçmeyi düşündüğünüz meslekle, hangi dersler arasında ilişki olabilir?
 - Seçtiğiniz derslerle ileride seçmeyi düşündüğünüz meslek birbiriyle uyumlu mu?
 - 10-11 ve 12. sınıflarda seçmeyi düşündüğünüz meslekle ilgili ders seçmezseniz neler olur?
4. Öğrencilere aşağıdakine benzer bir açıklama yapılır:

“Eğer sahip olmayı düşündüğünüz meslek, seçeceğiniz derslerle ilgili ise bir sorun yok. Ama ileride sahip olmayı düşündüğünüz meslek, seçeceğiniz derslerle ilgili değil ise verdiğiniz kararı tekrar ve gerçekçi bir biçimde gözden geçirmelisiniz.”
5. Alan/ bölüm seçerken hangi alan/bölümden, hangi mesleklere ulaşabileceğini bilmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA UYGULANACAK SEÇMELİ DERSLER

	Dersin Adı	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf
1. Grup Seçmeli Dersler	Dil ve Anlatım	(2)	(2) (3)	(2) (3)
	Türk Edebiyatı	(1)	(1)	(1)
	Matematik	(2) (4)	(2) (4)	(2) (4)
	Geometri	(1) (2)	(2) (3)	(1) (2)
	Fizik	(2) (3)	(2) (4)	(2) (3)
	Kimya	(2) (3)	(2) (4)	(2) (3)
	Biyoloji	(2) (3)	(2) (4)	(2) (3)
	Tarih	(2)	(2) (4)	-
	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi	-	-	(2) (4)
	Coğrafya	(2)	(2) (4)	(2) (4)
	Psikoloji	(2)	-	-
	Sosyoloji	-	(2)	-
	Mantık	-	-	(2)
	Yabancı Dil	(4) (6)	(4) (6)	(4) (6)
	İkinci Yabancı Dil	(2) (4)	(2) (4)	(2) (4)

2. Grup Seçmeli Dersler	Bilgi Kuramı		(1-2)	
	Demokrasi ve İnsan Hakları		(1)	
	Sosyal Etkinlik		(1)	
	Proje Hazırlama		(1)	
	Bilgi ve İletişim Teknolojisi		(1-2)	
	İşletme		(2)	
	Ekonomi		(2)	
	Girişimcilik		(1)	
	Astronomi ve Uzay Bilimleri		(1-2)	
	Uluslar arası İlişkiler		(2)	
	Yönetim Bilimi		(2)	
	Diksiyon ve Hitabet		(1)	
	Sanat Tarihi		(2)	
	Alman Edebiyatı		(1-2)	
	İngiliz Edebiyatı		(1-2)	

3. Grup Seçmeli Dersler

1.ve 2. Grup seçmeli dersler arasında yer almayan güzel sanatlar ve spor liselerine ait dersler ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının alan / dal derslerinden oluşur.

NOT: 2010-2011 eğitim öğretim dönemine ait "T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi"nden alınan bilgidir. Bilgilerin her dönem güncellenmesine dikkat edilmesi gerekir.

9. SINIF – 26. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: MESLEĞİM HAYATIM MI?

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Seçeceği mesleğin hayatını nasıl etkileyeceğini açıklar.

Kazanım Nu: 76

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Kâğıt-kalem

SÜREÇ

1. Öğrencilere **“Meslek seçiminin önemi, büyük ölçüde insanın mesleğini seçerken, bir anlamda gelecekteki hayat biçimini de belirlemesinden kaynaklanmaktadır”** açıklaması yapılarak etkinlik başlatılır.
2. Öğrencilere aşağıdaki durum verilir.

Durum:

“Seçeceğiniz mesleğin hayatınızı nasıl etkileyeceği konulu kısa metrajlı bir film yarışmasına katılacağınızı hayal edin, jüri üyeleri sizlerden yarışmanın konusuna uygun bir senaryo yazmanızı istemektedir. Senaryoyu yazarken birbirinizle fikir alışverişi yapabilirsiniz. Örneğin mimar olmak isteyen birinin gelecekteki hayatı nasıl olur, gelirini, çalışacağı yeri, sosyal ve kültürel düzeyi, eş seçimini nasıl etkiler?”

3. Öğrencilerden senaryolarını tamamladıktan sonra sınıfa sunmaları istenir.
4. Okunan senaryolar üzerinden tartışmalar yapılır ve değerlendirilir.
5. Tartışmalar ve değerlendirmeler yapılırken aşağıda belirtilenlere benzer noktalar üzerinde durulmasına dikkat edilir:
 - Mesleklerin önemli önemsiz şeklinde etiketlenmemesi, her mesleğin toplum için bir işlevi ve önemi olduğu,
 - Mesleğin bireyin hayatında neler değiştirebileceği,
 - Bu değişikliklerin olumlu mu ya da olumsuz yönde mi olduğu,
6. Öğrencilere yazdıkları senaryoları saklamalarının daha sonra meslek seçimi ile ilgili yapılacak etkinliklerde kendilerini daha iyi değerlendirmelerine yardımcı olması açısından yararlı olacağı belirtilir.
7. Meslek seçiminin tüm hayatı etkileyebilecek önemli bir karar olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

9. SINIF – 27. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: BANA UYGUN DERS/MESLEK

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Mesleki değerleri, ilgileri, yetenekleri ve kişilik özellikleri ile seçebileceği dersler arasında ilişki kurar.

Kazanım Nu: 77

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (İlgiler-Yetenekler-Değerler- Kişilik Tipleri)

Etkinlik gerçekleştirilmeden önce öğretmen, okul türüne göre öğrencilerin seçebileceği derslerin listesini hazırlayarak sınıfa getirecektir.

SÜREÇ

- Form–1 (İlgiler-Yetenekler-Değerler-Kişilik Tipleri) öğrencilere verilir ve hangi ilgilerin, hangi yeteneklerin, hangi değerlerin, hangi kişilik tiplerinin; hangi ders/meslekle ilişkili olduğuna dikkat ederek okumaları istenir.
- Kendi ilgi, yetenek, değerleri ve kişilik özellikleri ile seçeceği ders/meslek arasında ilişki kurmaları ve aşağıdakine benzer sorular sorularak cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir:
 - İlgilerinizin neler olduğunun farkında mısınız?
 - Hangi ilgi alanlarının, hangi mesleklerle ilgili olduğunu biliyor musunuz?
 - İlgilerinizle seçeceğiniz dersler birbirine uyuyor mu?
 - Yeteneklerinizin neler olduğunun farkında mısınız?
 - Hangi yeteneklerin, hangi mesleklerle ilgili olduğunu biliyor musunuz?
 - Yeteneklerinizle seçeceğiniz dersler birbirine uyuyor mu?
 - Mesleki değerlerinizin neler olduğunun farkında mısınız?
 - Mesleki değerlerinizle seçeceğiniz meslek birbirine uyuyor mu?
 - Kişilik tiplerinden hangisi sizi en iyi anlatıyor?
 - Hangi kişilik tiplerinin, hangi mesleklerle ilgili olduğunu biliyor musunuz?
 - Kişilik tipinizle seçeceğiniz ders/meslek birbirine uyuyor mu?
 - Bütün değişkenleri değerlendirdiğinizde seçmeyi düşündüğünüz meslek size uygun mu?
- Öğrencilerden ilgileri, yetenekleri, değerleri ve kişilik özelliklerine göre kendilerine uyan dersler konusunda görüşlerini paylaşmaları istenir.
- İlgileri, yetenekleri, değerleri ve kişilik özellikleri ile seçebileceği dersler arasında ilişki kurmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

* Kuzgun, (2000) ve Erkan, (2006)'dan yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1

İLGİLER- YETENEKLER- DEĞERLER- KİŞİLİK TİPLERİ:

İLGİLER:

İnsanlar yaptıkları herhangi bir işten, katıldıkları herhangi bir etkinlikten doyum sağlamak isterler. Bir kimse yaptığı herhangi bir işin sonunda para, takdir, ödül gibi çeşitli kazançlar elde edebilir. Bundan başka bir de işin kendisi kişiye doyum sağlayabilir. Yani kişi o işi yapmakla mutlu olabilir, uzun ve yorucu bir çalışma süresinin sonunda kendisini huzurlu ve ruhen dinlenmiş hissedebilir. Böyle bir kimse, kısıtlayıcı koşullar altında dahi o işi tekrar tekrar yapma isteği duyabilir. Kısaca herhangi bir zorlama altında olmadığı ya da kendisine bir ödül vaad edilmediği halde bir kişi kendiliğinden bazı faaliyetlere giriyor ve bundan doyum sağlıyorsa bu kimsenin o tür faaliyetlere karşı ilgisi olduğu söylenebilir.

Bireyin seçme özgürlüğü olduğu durumlarda gerçek ilgiyi saptama olasılığı daha yüksektir. Bir kimse önünde çeşitli faaliyet imkânları bulunduğu halde hep belli bir faaliyet türüne yöneliyorsa o faaliyete ilgisi olduğu söylenebilir. Bir kimsenin ilgi duyduğu bir faaliyet alanı genellikle onun yetenekli olduğu alandır. İnsan yalnızca yetenekli olduğu alanlarda başarılı çalışmalar yapabilir.

İLGİ ALANLARI VE MESLEKLER:

Temel Bilim: Matematik, Fizik, Kimya, Biyoloji, Tıp, Veterinerlik, Mühendislikler vb.

Sosyal Bilim: Hukuk, Siyaset Bilim, Sosyoloji, Psikoloji, İlahiyat vb.

Canlı varlık: Ziraat fakültesinin bölümleri, veterinerlik vb.

Mekanik: Makine müh., Makine , Elektrik elektronik müh., elektrik, elektronik vb.

İkna: Gazetecilik, Yazarlık, Diplomati, Hukuk, Öğretmenlik, Din Görevlisi vb.

Ticaret: İşletme, iktisat, Pazarlama, Reklamcılık vb.

İş Ayrıntıları: Muhasebe, Büro Yönetimi Sekreterlik vb.

Edebiyat: Dil ve Edebiyat, Basın Yayın vb.

Güzel Sanatlar: Resim, Heykel, Fotoğrafçılık, İç mimarlık, El sanatları vb.

Müzik: Konservatuarın bölümleri vb.

Sosyal Yardım: Tıp, Psikoloji, Sosyal Hizmetler, Çocuk Gelişimi vb.

YETENEKLER:

Yetenek, öğrenme gücü, belli bir eğitimden yararlanabilme gücü olarak tanımlanabilir. Herhangi bir davranışı, bilgi ya da beceriyi öğrenebilmek için doğuştan sahip olunan gizilgücün (kapasitenin) çevre ile etkileşim sonucu geliştirilmiş ve yeni öğrenmeler için hazır hale getirilmiş kısmını ifade eder. Böylece bir kimsenin, belli bir yaşa kadar geliştirdiği becerilere bakarak onun yeni bir eğitim sürecinden ne kadar yararlanabileceği kestirilir. Bir kişi sayılarla işlem yapmayı çabuk öğrenirken başka biri müzik aleti çalmayı çabuk öğrenebilir. Çalışma hayatında çeşitli yetenekleri farklı düzeylerde gerektiren pek çok meslek vardır. Bir kimse bir mesleği ya da mesleğe hazırlayan bir eğitim programını seçerken hangi yetenek

türüne ne derece sahip olduğunu düşünmeli ve en çok sahip olduğu yeteneğini kullanabileceği çalışma alanını araştırılmalıdır.

YETENEKLER VE MESLEKLER:

Sözel Yetenek: Sosyal Bilimler, Dilbilim, Diğer İnsan Bilimleri vb.

Sayısal Yetenek: Temel Bilimler, Tıp, Sağlık Bilimleri, Mühendislikler vb.

Şekil uzay yeteneği: İnşaat, Makine, Harita Kadastro, Jeodezi Fotogrametri Mühendisliği, Mimarlık, Endüstriyel Tasarım, Grafik, Tasarım, Diş Hekimliği, Diş Teknikerliği vb.

DEĞERLER:

İnsan davranışlarının amacı bir takım ihtiyaçları karşılamaktır. İnsanlar ömürlerinin yaklaşık üçte birini kapsayan meslek faaliyetlerinden doyum beklerler. Meslek faaliyetlerinin sonunda beklenen doyum genellikle meslek değeri olarak adlandırılır. İlgilerin de belli faaliyetlerin yapılması sırasında yaşanan mutluluğu ifade eden bir kavram olduğuna değinilmişti. Ancak ilgi, faaliyetin özünden duyulan doyum, değer ise o faaliyetin yapıldığı ortamdan ve getirdiği toplumsal ödüllerden kaynaklanan doyumları içerir. Örneğin bir kimse bir doğa olayının nedenlerini merak edebilir ve bunu açıklamak için araştırma yapabilir. Olayın nedenini bulmak için giriştiği çabalar ve eriştiği sonuç kişiyi mutlu ediyorsa ve kişi bu nedenle bu tür çalışmaları yapmaya hep istekli oluyorsa bu ilgi' dir. Bu bilimsel çalışması sonucunda önemli bir bulgu elde eden bu kişi ödüllendirilebilir; kendisine yüksek ücretli bir iş verilebilir, ünü çevresine yayılabilir ve popüler olabilir. Ancak kişiyi güdüleyen bu faktörler çalışmanın özünden çok sonucundan elde edilen doyumlardır. Bir kimsenin " Ben ne için çalışıyorum", " Mesleğimden, hayattan ne bekliyorum" gibi sorulara verdiği cevaplar o kişinin meslek değerlerini yansıtır. Bu cevaplar " Yeteneklerimi geliştirmek için", " Sevdiğim faaliyetleri yapıp mutlu olmak için " ya da " Çok para kazanıp zengin olmak için "...vb. olabilir. İlgiler daha çok meslek alanlarından birine yönelişimizde rol oynayan kişilik özelliğimizdir. Değerler ise genelde belli bir meslek alanında iş ya da pozisyon tercihinde etkili olmaktadır. Bilindiği gibi belli bir meslek alanında çok değişik iş ve pozisyonlar bulunabilmekte ve bunlar bireylerin değişik ihtiyaçlarına farklı düzeyde cevap verebilmektedirler. Değerleri yakından tanıyan bir kimse, bunlara uygun iş ve pozisyonları kolaylıkla bulabileceği mesleklere yönelebilir ve eğitimi sırasında kendini o pozisyonların gereklerine göre hazırlar.

DEĞERLER VE MESLEKLER:

Yeteneklerini kullanan insan hangi meslekte olursa olsun başarılı olacaktır.

Yaratıcılık: Resim, Grafik, Mimarlık, İç Mimarlık, Dekorasyon, Öğretmenlik vb.

Yarışma: Sanat Ve Bilim Alanındaki Meslekler.

İşbirliği: Bazı mesleklerde işbirliği olmazsa olmazdır. Örneğin; Tıp, Mühendislik, Öğretmenlik Bazı mesleklerde ise olmasa da olabilir. Örneğin; Eczacılık, Terzilik, Aşçılık vb.

Değişiklik: Gazetecilik, Diplomatiye, Pazarlamacılık, Arkeoloji, Müfettişlik, Turizm Rehberliği vb.

Düzenli Yaşam: Devlet Sektöründe, Büro İşlerinde, Laboratuvarlarda vb.

Liderlik: Her meslekte liderlik ve yöneticilik pozisyonuna gelinebilir.

Kazanç: alışan herkes rahat bir yaşam sürecek gelir elde etmek ister. Ancak bazı kişiler için yüksek kazanç elde etmek çok daha önemli olabilir. Bunu sadece mesleklerle sınırlamak mümkün değildir. Kişinin birikimi, performansı, çabası, ortam vb. etmenler daha fazla etkilidir.

n Sahibi Olma: Çeşitli sanat dalları, tiyatro, sinema, televizyon, gazetecilik, yazarlık vb.

KİŞİLİK TIPLERİ:

Gerçekçi:

Nesneleri, araçları, makineleri, hayvanları sistematik bir şekilde kullanmaya önem verirler. El ile yapılan işleri tercih ederler. Alet ve makine kullanmaktan, bitki ve hayvan üretmekten zevk alırlar, sosyal ilişkilerden, zihinsel faaliyetlerden hoşlanmazlar. Mekanik ve atletik yetenekleri, açık hava ilgileri gelişmiştir. Somut ve akla yakın önerilere, para, güç ve statüye önem verirler. Utangaç, içten, samimi, dengeli ve pratik kişilerdir.

Araştırmacı:

Fiziksel, biyolojik ve sosyal olayları anlamak ve kontrol etmek için onları sistematik olarak gözlemlemekten, soyut kavramlarla uğraşmaktan hoşlanırlar. İkna etmekten, sosyal ilişkilere girmekten kaçınırlar. Kendilerini akademik yeteneklere sahip, zihinsel bakımdan güçlü olarak tanımlarlar. Başlıca ilgi alanları bilimsel çalışmadır. Analitik düşünebilen, eleştirel tutuma sahip, meraklı, bağımsız hareket eden, metotlu çalışan, mantıklı kişilerdir.

Gelenekçi:

Verilerle ilgilenmekten ve bunları sistematik bir şekilde işlemekten, örneğin kayıt tutmaktan, yazıları dosyalamaktan, yazıların kopyasını çıkarmaktan ve onları daha önce belirlenmiş bir plana göre düzene koymaktan, bilgisayar kullanmaktan hoşlanırlar. Belirsiz, sistemleşmemiş, araştırma türü faaliyetlerden kaçınırlar. Büro işleri, hesaplama ile ilgili faaliyetler bu kimselerin başlıca ilgi alanlarını oluşturur. Belli başlı yetenekleri, ayrıntıyı algılama ve hesaplama. Öz denetimli, savunucu, becerikli, katı, itaatkâr, düzenli, sabırlı, pratik kişilerdir.

Sosyal:

Başkalarını bilgilendirmeye, eğitmeye, geliştirmeye aydınlatmaya yönelik faaliyetleri tercih ederler. Kişiler arası ilişkilerde beceri kazanmaya önem verirler. El ile yapılan teknik işlerde yetenekleri zayıftır. Başkalarına yardım etmekten hoşlanırlar. Başkalarını anlayan, öğretme yeteneği olan, mekanik ve bilimsel yetenekleri zayıf kişilerdir. İşbirliğine yatkın, yardımsever, idealist, ikna edici, sorumlu, nazik ve anlayışlı kişilerdir.

Girişimci:

Ekonomik çıkar elde etme veya bir kurumun hedeflerine erişmek için insanları etkilemeye yönelik faaliyetleri tercih ederler. Gözlem yapma, sembolik veriler üzerinde çalışma veya sistematik olmaya yönelik etkinliklerden kaçınırlar. Liderlik, kişiler arası iletişim ve ikna yeteneklerini geliştirmeye önem verirler. Bilimsel yeteneklerden yoksundurlar. İstediklerini elde eden, maceracı, tartışmacı, kendini göstermeye meraklı, enerjik, atak, kendine güvenen, konuşkan kişilerdir.

Sanatçı:

Net, belirli ve sistemli olmayan serbest faaliyetlere yönelirler. Bu faaliyetler maddeye, söze ve insana ilişkin malzemelerin sanat ürünleri yaratmak için el ile işlenmesini gerektirir. Açık, sistematik ve düzenli faaliyetlerden kaçınır. Hep aynı şekilde yapılan işlerden hoşlanmazlar. Sezgisel, kural tanımaz, kendini gözlemleyen, bağımsız, kendini ifade eden, düzensiz, duygusal, yaratıcı kişilerdir.

9. SINIF – 28. ETKİNLİK**Etkinliğin Adı:** OKULUMU DEĞERLENDİRİYORUM**Sınıf:** 9.sınıf**Yeterlik Alanı:** Eğitsel ve Mesleki Gelişim**Kazanım:** Eğitsel ve Mesleki planlama dosyasından yararlanarak, mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak geçiş yapabileceği okulları değerlendirir.**Kazanım Nu:** 78**Öğrenci Sayısı:** Tüm sınıf**Süre:** 40 dakika**Ortam:** Sınıf ortamı**Sınıf Düzeni:** Oturma düzeni**Araç-gereç:** Form-1 (Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi – MBS)
Form-2 (Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası)

Bu etkinlikte **Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü**nce hazırlanan “**Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi**” nde (MBS) yer alan ölçekler uygulanacaktır.

Bu etkinlik internet bağlantısıyla gerçekleştirilecektir. İnternet bağlantısı olmayan okullarda da rehber öğretmen ile işbirliği yapılarak “**Kendini Değerlendirme Envanteri**” veya “**Akademik Benlik Kavramı Ölçeği**” uygulanıp değerlendirmeye alınabilir.

Öğrencilere 1 hafta önceden “**Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi**” hakkında bilgi verilerek, <http://mbs.meb.gov.tr> adresine girerek üye olmaları ve yönergeleri takip ederek **İlgilerim, Yeteneklerim, Mesleki Değerlerim Ölçeklerini** içtenlikle ve yeterli zamanı ayırarak uygulamaları istenir. Aksi takdirde çıkacak sonuçlar kişiye uygun olmayacaktır. Ölçekleri uyguladıktan sonra mesleklerle eşleştir butonuna basarak, çıktı almaları ve sonuçlarını “**Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası**” ile beraber **Rehberlik ve Yönlendirme Dersine** getirmeleri istenir.

*Form-1 ve Form-2 öğretmene bilgi amacıyla verilmiştir. Öğrencilere gerekli açıklamalar Form-1 den yapılabilir.

SÜREÇ

1. Gönüllü öğrenciler ölçek (İlgilerim, Yeteneklerim, Mesleki Değerlerim Ölçeği) sonuçlarını sınıfla paylaşır.
2. Gönüllü öğrencilere, çıkan sonuçlar doğrultusunda eşleşen mesleklerin neler olduğu sorulur ve sınıfla paylaşımları istenir.
3. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Mesleki değer, ilgi, yetenek ve bu özelliklerinizle eşleşen mesleklerin sizi yansıttığını düşünüyor musunuz?

Öğrenci sonuçların kendisine uygun olmadığını söylüyorsa, öğrencilerin içtenlikle ve yeterli zaman ayırarak uygulamayı yapmamış olabilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır.

- Hangi derslerde başarılı olduğunuzu düşünüyorsunuz?
- Mesleki değer, ilgi ve yeteneklerinize uygun dersler neler olabilir?
- Eğitsel ve mesleki planlama dosyanızda MBS’de uyguladığınız ölçek sonuçlarının dışında, ne tür ürünler var?
- Eğitsel ve mesleki planlama dosyanızda yer alan ürünlere ve ölçek sonuçlarınıza göre okuduğunuz okul sizin için uygun mu?
- Uygun değilse hangi okullara geçiş yapabilirsiniz?

Öğrencilere internet üzerinden, rehberlik servisinden ve okul idaresinden geçiş yapabilecekleri okullar hakkında bilgi edinebilecekleri ifade edilir.

4. Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarıya göre uygun okulda okumanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Ölçek sonuçlarının, gerektiğinde yararlanmak amacıyla “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”nda bulundurulmasının önemi vurgulanır.

Değerlendirme:

FORM-1
ULUSAL MESLEKİ BİLGİ SİSTEMİ – MBS

Mutlu ve başarılı bir hayatın parçası olan meslek seçiminde doğru kaynaklara başvurmak önemlidir.

1.KENDİNİ TANIMA

- * Nelerden hoşlanırım?
- * Neleri yapabilirim?
- * Hangi meslek bana uygun?
- * Bana göre çalışma hayatında neler önemli?

Bu soruların cevaplarını MSB’de “Kendimizi Tanıyalım” başlığı altında bulabilirsiniz.

2.EĞİTİM FIRSATLARI

- * Hangi okula gitmeliyim?
- * Hangi alan / dal / dersi seçmeliyim?
- * Gitmek istediğim okullar ve kurslar hakkında nerelerden bilgi alabilirim?
- * Nerelerden burs alabilirim?
- * Uluslar arası eğitim fırsatları nelerdir?

Sorularının cevaplarını “Eğitim Fırsatlarımız” başlığı altında bulabilirsiniz?

3.İŞ OLANAKLARI

- * Mesleklere ilişkin bilgilere nasıl ulaşabilirim?
- * İş arama yöntemleri nelerdir?
- * Öz geçmiş nasıl yazılır?
- * İş ararken nerelere başvurabilirim?
- * İş görüşmesinde nelere dikkat etmeliyim?

Sizi çalışma hayatına hazırlayacak bu soruların cevabını da “İş Olanaklarımız” başlığı altında bulabilirsiniz.

Ulusal Mesleki Bilgi Sisteminden (MBS) bireyler hem üye olmadan hem de üye olarak faydalanabilirler. Sistem üye olmadan sınırlı bir fayda sağlarken üye olduğu takdirde; öğrencilere ilgi, yetenek, mesleki değer ölçeklerini uygulama, kendilerini ve kendilerine uygun tanıma fırsatı sunmaktadır. Bunun için bireylerin <http://mbs.meb.gov.tr> adresine girmeleri yeterli olacaktır.

Bireyler sisteme üye olarak ilgi, yetenek ve mesleki değerlerine yönelik ölçme aracını uyguladıkları takdirde aşağıdaki alt boyutlarla ilgili sonuçları elde edebilirler.

İlgi Ölçeğinin Alt Boyutları	Yetenek Ölçeğinin Alt Boyutları	Değerler Ölçeğinin Alt Boyutları
Eğitim Öğretim	Sözel Dilbilimsel	Yeteneğini gösterme
Ziraat Açık Alan	Mantıksal – Matematiksel	Yaratıcılık
Siyasal Mali Bilimler	Görsel – Uzamsal	Başarı
Sağlık	Bedensel – Devinimsel	Ekip Çalışması
İletişim Medya	Müziksel – Ritmik	Çalışma Koşulları
Yabancı Dil	Sosyal – Kişilerarası	Liderlik
Türk Dili	Kişisel – İçsel	Gelir Durumu
Psikoloji	Doğacı	Tanınma
Hukuk		Kişisel Gelişim
Bilgisayar		Özerklik
Matematik		
Fen Bilimleri		
Mühendislik		
Görsel Sanatlar		

Bireylerin kendilerine uyguladıkları ilgi, yetenek ve mesleki değer ölçekleri sonucuna uygun meslekler sistemde listelenmektedir. Listelenen bu meslekler 3 grupta toplanmaktadır.

1. **Profesyonel Meslek Grupları:** Bu ana grup, fiziksel bilimler ve yaşam bilimleri ile sosyal ve beşeri bilimlere ilişkin alanlarda yüksek düzeyde profesyonel bilgi ve deneyim gerektiren ana görevleri olan meslekleri kapsamaktadır. Bu ana görevler, mevcut bilgi birikimini devamlı artırma, bilimsel ve sanatsal kavram ve teorileri problemlerin çözümüne yönelik olarak uygulama ve elde edilen bilgileri sistematik bir yöntemle öğretmekten oluşmaktadır.

2. **Yardımcı Profesyonel Meslek Grupları:** Bu ana grup, fiziksel bilimler, yaşam bilimleri ile sosyal ve beşeri bilimlerin bir ya da birkaç alanında teknik bilgi ve deneyim gerektiren ana görevlerden oluşan meslekleri kapsamaktadır.

3. **Büro, Seyahat ve Bakım Hizmetleri:** Bu ana grup, bilgilerin organize edilmesi, değerlendirilmesi, yayımlanması; seyahat, ev işleri, yeme-içme, kişisel ve hasta bakımı, alım-satım için gerekli bilgi ve deneyimi gerektiren ana görevlerden oluşan meslekleri kapsamaktadır. <http://mbs.meb.gov.tr>

FORM-2

EĞİTSEL VE MESLEKİ PLANLAMA DOSYASI

Öğrencilerin okul hayatları boyunca okulda veya okul dışında kendileri ile ilgili bütün belgelerini düzenli olarak bir arada tuttukları, kendi gelişimlerini izleyebilecekleri, gerekli yerlere sunabilecekleri bir dosyadır.

Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası ne işe yarar?

Kişinin eğitsel, kişisel ve mesleki yaşamındaki gelişimini düzenli olarak izlemesini ve gerektiğinde belgelerine hızlı bir şekilde ulaşma kolaylığı sağlar. Özellikle günümüzde iş ve meslek dünyasında çok önemli olan kişisel portföye sahip olmaları için bir alt zemin oluşturur ve özel ve mesleki yaşamlarında sayısız katkı sağlar.

Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyasında hangi belgeler yer alır?

Öğrencinin:

- Fotoğrafları,
- Ürün dosyalarından seçilmiş örnekler,
- Karneler,
- 4 yıl boyunca rehberlik saatinde yapılacak olan bütün çalışmalar,
- Uygulanan ölçme araçları, değerlendirme sonuçları,
- Hazırladıkları ödevler,
- Yaptıkları resimler,
- Yazdıkları öykü ve şiirler,
- Hazırladıkları ve katıldıkları projeler,
- Takdir-teşekkür vb. aldıkları ödül belgeleri,
- Derece ve sertifikaları,
- Özgeçmişi,
- Sosyal ve sportif faaliyetlere ilişkin belgeler, lisanslar, davetiyeler,
- Yaptığı stajlar, çalıştığı tam ve yarı zamanlı işler,
- Gönüllü çalışmalar,
- Arkadaşları, öğretmenleri, rehberlik servisi vb. tarafından kendilerine verilen geribildirimler,
- Referans mektupları,
- Geleceğe ilişkin planları,
- İsim ve telefon listeleri vb. belgelerden oluşmaktadır

9. SINIF – 29. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: BEN VE KOŞULLARIM

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Ders seçiminde kendini ve içinde bulunduğu koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirir.

Kazanım Nu: 79

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ:

1. Öğretmen tahtaya büyük harflerle “GERÇEKÇİ DEĞERLENDİRME” diye yazar.
2. Aşağıdaki sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Kişinin kendini gerçekçi bir biçimde değerlendirmesi ne demektir?
 - Kişinin içinde bulunduğu koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirmesi ne demektir?
 - Ders seçiminde kişinin kendini gerçekçi bir biçimde değerlendirmesi ne demektir?
 - Seçilecek derslerin ilgilerine uygunluğu
 - Seçilecek derslerin yeteneklerine uygunluğu,
 - Seçilecek derslerin değerlerine uygunluğu,
 - Seçilecek derslerin isteklerine uygunluğu,
 - Okuldaki akademik başarının etkisi,
 - Seçilecek dersleri sevmek,
 - Seçilecek derslerin fiziksel özelliklere uygunluğu,
 - Ders seçiminde kişinin içinde bulunduğu koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirmesi ne demektir?
 - Ailenin etkisi,
 - Çevrenin etkisi,
 - Arkadaşların etkisi,
 - Okulun etkisi,
 - Dershanenin etkisi,
 - Seçilecek dersleri okurken gereken maddi koşulları,
 - Kendinizi ve içinde bulunduğunuz koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirirseniz hangi dersleri seçmeniz uygun olur?
 - Ders seçiminde kendinizi gerçekçi bir biçimde değerlendirmeniz ne olur?
 - Ders seçiminde içinde bulunduğunuz koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirmeniz ne olur?

Ders seçiminde etkili olan kriterlerin hepsinin önemli olduğu, hiçbirinin yok sayılmaması, her biri üzerinde ayrı ayrı ve önemle durulması gerektiği vurgulanır.

İnsanların büyük çoğunluğunun bu kriterleri dikkate almadan karar verdikleri için istedikleri mesleğe ulaşamadıkları mutsuz ve başarısız oldukları belirtilir.

Seçecekleri derslerin ileride sahip olacakları mesleğe temel oluşturduğu, ilerde seçecekleri mesleğe göre ders seçimini yapmalarının önemi vurgulanır.

3. Ders seçiminde kendini ve içinde bulunduğu koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA UYGULANACAK SEÇMELİ DERSLER

	Dersin Adı	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf
1. Grup Seçmeli Dersler	Dil ve Anlatım	(2)	(2) (3)	(2) (3)
	Türk Edebiyatı	(1)	(1)	(1)
	Matematik	(2) (4)	(2) (4)	(2) (4)
	Geometri	(1) (2)	(2) (3)	(1) (2)
	Fizik	(2) (3)	(2) (4)	(2) (3)
	Kimya	(2) (3)	(2) (4)	(2) (3)
	Biyoloji	(2) (3)	(2) (4)	(2) (3)
	Tarih	(2)	(2) (4)	-
	Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi	-	-	(2) (4)
	Coğrafya	(2)	(2) (4)	(2) (4)
	Psikoloji	(2)	-	-
	Sosyoloji	-	(2)	-
	Mantık	-	-	(2)
	Yabancı Dil	(4) (6)	(4) (6)	(4) (6)
	İkinci Yabancı Dil	(2) (4)	(2) (4)	(2) (4)

2. Grup Seçmeli Dersler	Bilgi Kuramı		(1-2)	
	Demokrasi ve İnsan Hakları		(1)	
	Sosyal Etkinlik		(1)	
	Proje Hazırlama		(1)	
	Bilgi ve İletişim Teknolojisi		(1-2)	
	İşletme		(2)	
	Ekonomi		(2)	
	Girişimcilik		(1)	
	Astronomi ve Uzay Bilimleri		(1-2)	
	Uluslar arası İlişkiler		(2)	
	Yönetim Bilimi		(2)	
	Diksiyon ve Hitabet		(1)	
	Sanat Tarihi		(2)	
	Alman Edebiyatı		(1-2)	
	İngiliz Edebiyatı		(1-2)	

3. Grup Seçmeli Dersler

1.ve 2. Grup seçmeli dersler arasında yer almayan güzel sanatlar ve spor liselerine ait dersler ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının alan / dal derslerinden oluşur.

NOT: 2010-2011 eğitim öğretim dönemine ait "T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi"nden alınan bilgidir. Bilgilerin her dönem güncellenmesine dikkat edilmesi gerekir.

9. SINIF – 30. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: DERS SEÇİMİ YAPIYORUM

Sınıf: 9.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”ndan yararlanarak mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına uygun ders seçimi yapar.

Kazanım Nu: 80

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi – MBS)
Form-2 (Eğitsel Mesleki Planlama Dosyası)

Öğrencilerden 1 hafta önceden “Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi” içinde yer alan daha önce uyguladıkları İlgilerim, Yeteneklerim, Mesleki Değerlerim Ölçeklerinin sonuçlarını ve “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyaları”nı, Rehberlik ve Yönlendirme Dersine getirmeleri istenir.

Form-1 ve Form-2 öğretmene bilgi amacıyla verilmiştir. Öğrencilere gerekli açıklamalar Form-1 den yapılabilir.

SÜREÇ

1. Gönüllü öğrenciler ölçek (İlgilerim, Yeteneklerim, Mesleki Değerlerim Ölçeği) sonuçlarını sınıfla paylaşır.
2. Gönüllü öğrencilerden, çıkan sonuçlar doğrultusunda eşleşen mesleklerin neler olduğu sorulur ve sınıfla paylaşmaları istenir.
3. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Mesleki değer, ilgi, yetenek ve bu özelliklerinizle eşleşen mesleklerin sizi yansıttığını düşünüyor musunuz?

Öğrenci sonuçların kendisine uygun olmadığını söylüyorsa, öğrencilerin içtenlikle ve yeterli zaman ayırarak uygulamayı yapmamış olabilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır.

- Hangi derslerde başarılı olduğunuzu düşünüyorsunuz?
 - Mesleki değer, ilgi ve yeteneklerinize uygun dersler neler olabilir?
 - Eğitsel ve mesleki planlama dosyanızda MBS’de uyguladığınız ölçek sonuçlarının dışında, ne tür ürünler var?
 - Eğitsel ve mesleki planlama dosyanızda yer alan ürünlere bakarak, hangi dersleri seçebileceğinizi söyleyebilirsiniz?
 - Eğitsel ve mesleki planlama dosyasındaki ürünleri, mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarınızı göz önünde bulundurduğunuzda hangi dersleri seçmeniz uygun olacaktır?
4. Eğitsel ve mesleki planlama dosyasından yararlanarak mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarıya uygun ders seçimi yapmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Ölçek sonuçlarından, gerektiğinde yararlanmak amacıyla “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”nda bulundurulmasının önemi vurgulanır.

Değerlendirme:

FORM-1
ULUSAL MESLEKİ BİLGİ SİSTEMİ – MBS

Mutlu ve başarılı bir hayatın parçası olan meslek seçiminde doğru kaynaklara başvurmak önemlidir.

1.KENDİNİ TANIMA

- * Nelerden hoşlanırım?
- * Neleri yapabilirim?
- * Hangi meslek bana uygun?
- * Bana göre çalışma hayatında neler önemli?

Bu soruların cevaplarını MSB’de “Kendimizi Tanıyalım” başlığı altında bulabilirsiniz.

2.EĞİTİM FIRSATLARI

- * Hangi okula gitmeliyim?
- * Hangi alan / dal / dersi seçmeliyim?
- * Gitmek istediğim okullar ve kurslar hakkında nerelerden bilgi alabilirim?
- * Nerelerden burs alabilirim?
- * Uluslar arası eğitim fırsatları nelerdir?

Sorularının cevaplarını “Eğitim Fırsatlarımız” başlığı altında bulabilirsiniz?

3.İŞ OLANAKLARI

- * Mesleklere ilişkin bilgilere nasıl ulaşabilirim?
- * İş arama yöntemleri nelerdir?
- * Öz geçmiş nasıl yazılır?
- * İş ararken nerelere başvurabilirim?
- * İş görüşmesinde nelere dikkat etmeliyim?

Sizi çalışma hayatına hazırlayacak bu soruların cevabını da “İş Olanaklarımız” başlığı altında bulabilirsiniz.

Ulusal Mesleki Bilgi Sisteminden (MBS) bireyler hem üye olmadan hem de üye olarak faydalanabilirler. Sistem üye olmadan sınırlı bir fayda sağlarken üye olduğu takdirde; öğrencilere ilgi, yetenek, mesleki değer ölçeklerini uygulama, kendilerini ve kendilerine uygun mesleği tanıma fırsatı sunmaktadır. Bunun için bireylerin <http://mbs.meb.gov.tr> adresine girmeleri yeterli olacaktır.

Bireyler sisteme üye olarak ilgi, yetenek ve mesleki değerlerine yönelik ölçme aracını uyguladıkları takdirde aşağıdaki alt boyutlarla ilgili sonuçları elde edebilirler.

İlgi Ölçeğinin Alt Boyutları	Yetenek Ölçeğinin Alt Boyutları	Değerler Ölçeğinin Alt Boyutları
Eğitim Öğretim	Sözel Dilbilimsel	Yeteneğini gösterme
Ziraat Açık Alan	Mantıksal – Matematiksel	Yaratıcılık
Siyasal Mali Bilimler	Görsel – Uzamsal	Başarı
Sağlık	Bedensel – Devinimsel	Ekip Çalışması
İletişim Medya	Müziksel – Ritmik	Çalışma Koşulları
Yabancı Dil	Sosyal – Kişilerarası	Liderlik
Türk Dili	Kişisel – İçsel	Gelir Durumu
Psikoloji	Doğacı	Tanınma
Hukuk		Kişisel Gelişim
Bilgisayar		Özerklik
Matematik		
Fen Bilimleri		
Mühendislik		
Görsel Sanatlar		

Bireyler kendilerine uyguladıkları ilgi, yetenek ve mesleki değer ölçekleri sonucuna uygun meslekler listelenmektedir. Listelenen bu meslekler 3 grupta toplanmaktadır.

1. **Profesyonel Meslek Grupları:** Bu ana grup, fiziksel bilimler ve yaşam bilimleri ile sosyal ve beşeri bilimlere ilişkin alanlarda yüksek düzeyde profesyonel bilgi ve deneyim gerektiren ana görevleri olan meslekleri kapsamaktadır. Bu ana görevler, mevcut bilgi birikimini devamlı artırma, bilimsel ve sanatsal kavram ve teorileri problemlerin çözümüne yönelik olarak uygulama ve elde edilen bilgileri sistematik bir yöntemle öğretmekten oluşmaktadır.

2. **Yardımcı Profesyonel Meslek Grupları:** Bu ana grup, fiziksel bilimler, yaşam bilimleri ile sosyal ve beşeri bilimlerin bir ya da birkaç alanında teknik bilgi ve deneyim gerektiren ana görevlerden oluşan meslekleri kapsamaktadır.

3. **Büro, Seyahat ve Bakım Hizmetleri:** Bu ana grup, bilgilerin organize edilmesi, değerlendirilmesi, yayımlanması; seyahat, ev işleri, yeme-içme, kişisel ve hasta bakımı, alım-satım için gerekli bilgi ve deneyimi gerektiren ana görevlerden oluşan meslekleri kapsamaktadır. <http://mbs.meb.gov.tr>

FORM-2

EĞİTSEL VE MESLEKİ PLANLAMA DOSYASI

Öğrencilerin okul hayatları boyunca okulda veya okul dışında kendileri ile ilgili bütün belgelerini düzenli olarak bir arada tuttukları, kendi gelişimlerini izleyebilecekleri, gerekli yerlere sunabilecekleri bir dosyadır.

Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası ne işe yarar?

Kişinin eğitsel, kişisel ve mesleki yaşamındaki gelişimini düzenli olarak izlemesini ve gerektiğinde belgelerine hızlı bir şekilde ulaşma kolaylığı sağlar. Özellikle günümüzde iş ve meslek dünyasında çok önemli olan kişisel portföye sahip olmaları için bir alt zemin oluşturur ve özel ve mesleki yaşamlarında sayısız katkı sağlar.

Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyasında hangi belgeler yer alır?

Öğrencinin:

- Fotoğrafları,
- Ürün dosyalarından seçilmiş örnekler,
- Karneler,
- 4 yıl boyuca rehberlik saatindeki bütün çalışmalar,
- Uygulanan ölçme araçları, değerlendirme sonuçları,
- Hazırladıkları ödevler,
- Yaptıkları resimler,
- Yazdıkları öykü ve şiirler,
- Hazırladıkları ve katıldıkları projeler,
- Takdir-teşekkür vb. aldıkları ödül belgeleri,
- Derece ve sertifikaları,
- Özgeçmişi,
- Sosyal ve sportif faaliyetlere ilişkin belgeler, lisanslar, davetiyeler,
- Yaptığı stajlar, çalıştığı tam ve yarı zamanlı işler,
- Gönüllü çalışmalar,
- Arkadaşları, öğretmenleri, rehberlik servisi vb. tarafından kendilerine verilen geribildirimler,
- Referans mektupları,
- Geleceğe ilişkin planları,
- İsim ve telefon listeleri vb. belgelerden oluşmaktadır

**“ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI” YETERLİK ALANLARINA GÖRE KAZANIMLARIN
DAĞILIMI**

NU	YETERLİK ALANLARI	SINIF
OKULA VE ÇEVREYE UYUM		
1.	Okulda, yönetmeliklerin kendisini ilgilendiren bölümleri hakkında bilgi edinir.	9
2.	Okul ve çevresindeki eğitsel ve sosyal imkânlardan yararlanır	9
3.	Okula ilişkin olumlu tutum sergiler.	9
EĞİTSEL BAŞARI		
4.	Başarı ve başarısızlığa neden olan etmenleri belirler.	9
5.	Ders çalışma alışkanlıklarını verimlilik açısından değerlendirir.	9
6.	Verimli ders çalışma tekniklerini açıklar.	9
7.	Sınav kaygısının akademik başarıya etkisini açıklar.	9
8.	Eğitsel alanlardaki güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirir.	9
9.	Geleceğe ilişkin amaçlarını açıklar.	10
10.	Grup çalışmalarında iş birliğinin önemini ve gerekliliğini açıklar.	10
11.	Grup çalışmalarına etkili biçimde katılır.	10
12.	Verdiği kararları etkili karar verme basamakları açısından değerlendirir.	10
13.	Etkili karar verme unsurlarını kararlarında kullanır.	10
14.	Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planı yapar.	11
15.	Geleceğe ilişkin amaçlarını toplumun sosyal ve ekonomik kaynaklarını da dikkate alarak belirler.	11
16.	Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planının etkililiğini değerlendirir.	11
17.	Yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili bilgi edinir.	11
18.	Geleceğe yönelik belirlediği amaçların ulaşılabilirliğini değerlendirir.	11

19.	Sınava ilişkin duygularını sınav performansına etkileri açısından değerlendirir.	12
20.	Sınav kaygısıyla başa çıkma yollarını kullanır.	12
KENDİNİ KABUL		
21.	Değerlerini fark eder.	9
22.	Ergenlik dönemindeki bedensel ve duygusal değişimlerle baş etme yollarını kullanır.	9
23.	Başkalarının kendisi ile ilgili görüşlerinin bireyin kendini algılama biçimini nasıl etkilediğini fark eder.	10
24.	Bireyin kendini algılama biçiminin davranışlarını nasıl etkilediğini fark eder.	10
25.	Değerlerinin hayatı üzerindeki etkilerini açıklar.	10
26.	Hobilerin insan hayatındaki önemini belirtir.	11
27.	Kültürel birikimin kişiliğine ve kariyerine katkılarını belirtir.	12
KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER		
28.	Kişiler arası iletişimi, unsurları ve türleri açısından analiz eder.	9
29.	Kurduğu iletişimleri, etkili iletişimde dikkate alınacak unsurlar açısından değerlendirir.	9
30.	Kurduğu iletişimleri, iletişim engelleri açısından değerlendirir.	9
31.	Öfkenin yarattığı fiziksel, duygusal ve düşünsel etkileri açıklar.	9
32.	Öfke ile baş etmede kullandığı yöntemleri yarattığı etkileri açısından değerlendirir.	9
33.	Öfkeyle baş etmede yapıcı yollar kullanır.	9
34.	Etkili çatışma çözme basamaklarını açıklar.	9
35.	Günlük hayatında kullandığı çatışma çözme basamaklarını etkililiği açısından değerlendirir.	9
36.	Akran baskısıyla baş eder.	9
37.	Yaşıtlarının ya da kendinin karşılaşılabileceği kişisel-sosyal ve eğitsel sorunların farkında olur.	10
38.	Eğitsel ve kişisel-sosyal sorunlarla karşılaştığında yardım alabileceği birimlere başvurur.	10
39.	Fiziksel, sözel ve duygusal şiddetle karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.	10
40.	Fiziksel, sözel ve duygusal tacizle karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.	10
41.	Kişisel değerlerine, inançlarına ve tutumlarına uygun olmayan isteklere iletişim becerilerini kullanarak karşı koyar.	10
42.	Başkalarının başarılarını ve olumlu davranışlarını takdir eder.	10

43.	Karşı cins ile sağlıklı arkadaşlık ilişkileri geliştirmenin önemini kavrar.	10
44.	Etkili çatışma çözme basamaklarını kullanır.	10
45.	Kişiler arası ilişkilerde esnek ve hoşgörülü olur.	10
46.	Günlük hayatında kullandığı sorun çözme yollarını etkililiği açısından değerlendirir.	11
47.	Etkili sorun çözme basamaklarını kullanır.	11
48.	Sevginin insan hayatındaki önemini belirtir.	11
49.	İnsanları olduğu gibi kabul eder.	12
50.	İnsanların özel hayatına saygı gösterir.	12
AİLE VE TOPLUM		
51.	Kitle iletişim araçlarının kişisel ve toplumsal değerler üzerindeki etkisini fark eder.	10
52.	Kişisel özgürlükler ile toplumsal yaşamı düzenleyen kurallar arasında bağlantı kurar.	11
53.	Toplumsal hayatı düzenleyen kurallara uygun davranır.	11
54.	Sahip olduğu haklarını belirtir.	11
55.	Kitle iletişim araçlarında sunulan mesaj ve modellerin bireysel ve toplumsal değerlere uygunluğunu analiz eder.	11
56.	Kendi davranışlarını doğa ve çevreyi korumaya karşı duyarlılık açılarından değerlendirir.	11
57.	Toplum için yapılan gönüllü çalışmalara katılır.	11
58.	Toplumsal sorunlarla ilgili çözüm üretir.	12
59.	İyi bir vatandaşın özelliklerine göre kendi özelliklerini değerlendirir.	12
60.	Eş seçiminin önemini ve eş seçiminde dikkate alınacak unsurları açıklar.	12
61.	Aile yaşamında değişen kadın erkek rollerini fark eder.	12
GÜVENLİ VE SAĞLIKLI HAYAT		
62.	Sağlıklı hayat için gerekli alışkanlıkları edinir.	9
63.	Kendini zararlı alışkanlıklardan korur.	10
64.	Acil durumlarda nasıl davranacağını açıklar.	10
65.	Akran desteği ile yetişkin yardımı gerektiren durumları ayırt eder.	10
66.	Stresin nedenlerini ve belirtilerini açıklar.	11

67.	Stres durumlarında kullandığı tepkileri etkililiği açısından değerlendirir.	11
68.	Stresle başa çıkmada uygun yöntemler kullanır.	11
69.	Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarını belirtir.	11
70.	Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarından korunma yollarını ifade eder.	11
EĞİTSEL VE MESLEKİ GELİŞİM		
71.	Eğitsel ve mesleki planlama dosyası düzenler.	9
72.	Okulda seçebileceği dersler hakkında bilgi toplar.	9
73.	Ders seçimine etki eden faktörleri sıralar.	9
74.	Kendini tanımanın ders seçimindeki önemini fark eder.	9
75.	Seçebileceği dersler ile meslekler arasındaki ilişkiyi açıklar.	9
76.	Seçeceği mesleğin hayatını nasıl etkileyeceğini açıklar.	9
77.	Mesleki değerleri, ilgileri, yetenekleri ve kişilik özellikleri ile seçebileceği dersler arasında ilişki kurar.	9
78.	Eğitsel ve mesleki planlama dosyasından yararlanarak, mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak geçiş yapabileceği okulları değerlendirir.	9
79.	Ders seçiminde kendini ve içinde bulunduğu koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirir.	9
80.	Eğitsel ve mesleki planlama dosyasından yararlanarak mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına uygun ders seçimi yapar.	9
81.	İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özellikleri ile ilgili bilgi edinir.	10
82.	İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim hakkında bilgi edinir.	10
83.	Mesleki değerlerin meslek seçimindeki rolünü açıklar.	10
84.	Meslekleri tanıtan kaynaklar hakkında bilgi edinir.	10
85.	Ön yargıların meslek seçimine etkilerini değerlendirir.	10
86.	Mesleki doyum ile mesleki değer, ilgi, yetenek ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi fark eder.	10
87.	Seçtiği derslerin dışında kalan diğer derslerle ilgili yükseköğretim programları hakkında bilgi edinir.	10
88.	Meslekleri tanıtan kaynaklardan yararlanarak geleceğe yönelik hedeflerini değerlendirir.	10
89.	Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu	10

	değerlendirir.	
90.	Önemi artan ve azalan meslekler hakkında bilgi edinir.	11
91.	Kısa ve uzun dönemde mesleki hedeflerini belirler.	11
92.	Üretkenliğin toplum açısından önemini fark eder.	11
93.	Ekonomik ve toplumsal ihtiyaçların meslek seçimine etkilerini açıklar.	11
94.	Yükseköğretim programları ve koşulları hakkında bilgi edinir.	11
95.	Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına göre yükseköğretim programını seçmenin önemini fark eder.	11
96.	Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslar hakkında bilgi edinir.	11
97.	Staj yapabileceği yerleri belirler.	11
98.	Seçtiği/seçeceği derslerin hayatını nasıl etkilediğini/etkileyeceğini sorgular.	11
99.	Mesleki amaçlara ulaşmada çeşitli yükseköğretim programının koşullarına göre seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirir.	11
100.	Ortaöğretim süresince aldığı eğitimin hedeflediği mesleğe katkısını değerlendirir.	12
101.	Yükseköğretim programlarını ve koşullarını değerlendirir.	12
102.	Bulduğu çevredeki meslekleri değerlendirir.	12
103.	Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kursları değerlendirir.	12
104.	Ortaöğretim sonrasında kendisine uygun olacak iş imkânlarını belirler.	12
105.	Yöneleceği iş ya da mesleğin iş piyasası, çalışma alanı ve koşullarıyla ilgili bilgi edinir.	12
106.	İş veya eğitim başvurusu için öz geçmiş yazar.	12
107.	İş görüşmesinde dikkat edilecek hususları açıklar.	12
108.	İş deneyiminin işe yerleşmede ve iş başarısındaki önemini açıklar.	12
109.	Çalışan ve işverenlerin temel hak ve sorumlulukları hakkında bilgi edinir.	12
110.	İş ve meslek yaşamında etik değerlerin önemini fark eder.	12
111.	Kendi kişilik özelliklerini iş bulma, sürdürme ve geliştirme açısından değerlendirir.	12
112.	Kişisel çabası ile edinebileceği bilgi, beceri ve birikimlerin başarılı bir iş yaşamı için gereğini açıklar.	12
113.	Meslek hayatında hayat boyu öğrenmenin önemini açıklar.	12

114.	Yükseköğretimde yararlanabileceği burslar ve yurtlar konusunda bilgi edinir.	12
115.	Yurt içi ve yurt dışı eğitim olanakları ve başvuru koşullarına ilişkin bilgi edinir.	12
116.	Uluslararası iş piyasasında geçerliği olan meslekler hakkında bilgi edinir.	12
117.	Yükseköğretim programları ile ilgili tercihlerini kişisel, sosyal, akademik ve mesleki açılardan kendisine uygunluğuna göre değerlendirir.	12
118.	Mesleki gelişiminde kitle iletişim araçlarından yararlanmanın önemini açıklar.	12
119.	"Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası"ndan yararlanarak yükseköğretim programı seçer.	12
120.	Mesleki değer, ilgi, yetenek, kişilik özellikleri ve akademik başarısına uygun yöneleceği yükseköğretim programını belirler.	12

**“ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI”
YETERLİK ALANLARINA GÖRE 9. SINIF KAZANIMLARI VE KAZANIMLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR**

YETERLİK ALANI: OKULA VE ÇEVREYE UYUM

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Okulda, yönetmeliklerin kendisini ilgilendiren bölümleri hakkında bilgi edinir. 2. Okul ve çevresindeki eğitsel ve sosyal imkânlardan yararlanır. 3. Okula ilişkin olumlu tutum sergiler. 	<p>3.kazanıma ilişkin, okulla ilgili olumlu tutum sergilemeyen öğrenci için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p>

YETERLİK ALANI: EĞİTSEL BAŞARI

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Başarı ve başarısızlığa neden olan etmenleri belirler. 2. Ders çalışma alışkanlıklarını verimlilik açısından değerlendirir. 3. Verimli ders çalışma tekniklerini açıklar. 4. Sınav kaygısının akademik başarıya etkisini açıklar. 5. Eğitsel alanlardaki güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirir. 	<p>4.kazanıma ilişkin yoğun sınav kaygısı yaşadığı gözlenen öğrenci, okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p>

YETERLİK ALANI: KENDİNİ KABUL

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Değerlerini fark eder. 2. Ergenlik dönemindeki bedensel ve duygusal değişimlerle baş etme yollarını kullanır. 	<p>1.kazanımda toplumsal değerler üzerinde durulacaktır. 2.kazanıma ilişkin etkinliğin gerçekleştirilmesinde kazanıma ilişkin ergenlik dönemindeki bedensel ve duygusal değişimlerle baş edemeyen öğrenciler için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p>

YETERLİK ALANI: KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none">1. Kişiler arası iletişimi, unsurları ve türleri açısından analiz eder.2. Kurduğu iletişimlerini etkili iletişimde dikkate alınacak unsurlar açısından değerlendirir.3. Kurduğu iletişimlerini, iletişim engelleri açısından değerlendirir.4. Öfkenin yarattığı fiziksel, duygusal ve düşünsel etkileri açıklar.5. Öfke ile baş etmede kullandığı yöntemleri yarattığı etkileri açısından değerlendirir.6. Öfke ile baş etmede yapıcı yollar kullanır.7. Etkili çatışma çözme basamaklarını açıklar.8. Günlük hayatında kullandığı çatışma çözme basamaklarını etkililiği açısından değerlendirir.9. Akran baskısıyla baş eder.	<p>4, 5, 6, 7, 8 ve 9. kazanımlara ilişkin etkinlikler okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa uzmanlık gerektiren kazanımların yerine rehberlik ve araştırma merkezleri tarafından öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda gerekli destek sağlanacaktır.</p> <p>4, 5 ve 6. kazanımlara ilişkin öfkesiyle baş etmede yoğun sorun yaşayan öğrenciler için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p> <p>7 ve 8. kazanıma ilişkin yoğun çatışma yaşayıp bunları etkili biçimde çözemeyen öğrenci için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p> <p>9.kazanıma ilişkin akran baskısıyla başa çıkmada yoğun sorun yaşayan öğrenci için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p>

YETERLİK ALANI: GÜVENLİ VE SAĞLIKLI HAYAT

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
1. Sağlıklı hayat için gerekli alışkanlıkları edinir.	

YETERLİK ALANI: EĞİTSEL VE MESLEKİ GELİŞİM

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none">1. Eğitsel ve mesleki planlama dosyası düzenler.2. Okulda seçebileceği dersler hakkında bilgi toplar.3. Ders seçimine etki eden faktörleri sıralar.4. Kendini tanımanın ders seçimindeki önemini fark eder.5. Seçebileceği dersler ile meslekler arasındaki ilişkiyi açıklar.6. Seçeceği mesleğin geleceğini nasıl etkileyeceğini açıklar.7. Mesleki değerleri, ilgileri, yetenekleri ve kişilik özellikleri ile seçeceği dersler arasında ilişki kurar.8. Eğitsel ve mesleki planlama dosyasından yararlanarak, ilgi, yetenek, mesleki değer ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak geçiş hakkı olan okulları değerlendirir.9. Ders seçiminde kendini ve içinde bulunduğu koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirir.10. Eğitsel ve mesleki planlama dosyasından yararlanarak ilgi, yetenek, mesleki değer ve akademik başarısına uygun ders seçimi yapar.	<p>1, 8 ve 10. kazanıma ilişkin yapılacak etkinlikte “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası” öğrencinin ürün dosyasından seçilmiş örnekler, öğrenciye uygulanan ölçme araçları sonuçları, öğrencinin aldığı ödül, derece ve sertifikalar, öğrencinin özgeçmişi, yaptığı stajlar, çalıştığı tam-yarı zamanlı işler ve gönüllü çalışmalarla ilgili belgelerden oluşmaktadır.</p> <p>2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 ve 10. kazanıma ilişkin okulun kaynaklarına göre üniversite gezileri, meslek elemanlarının okula davet edilmesi, meslek tanıtım panosu vb. etkinliklerle öğrenciye destek hizmetleri sunulabilir.</p>

**9. SINIF KAZANIMLARINA İLİŞKİN ETKİNLİKLERİ HAZIRLAYANLAR VE ETKİNLİK
NUMARALARI**

ETKİNLİK NUMARASI	HAZIRLAYANLAR
4*,1, 2, 3, 12, 22, 25, 28, 29, 30,	Didem GÜLSARAN- Cevriye GÜLEBAĞLAN
4*, 5, 6, 7, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 26,	Şükran KILIÇ
8, 9, 10, 11, 13*, 17, 23, 24, 27,	K. Ayla SIRIKLI
13*, 21,	Serdar ERKAN

*Etkinlikler ortak hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA:

Aşık (Sırıklı), K. A. (2002). **Yaratıcı Drama Yönteminin Rehberlik ve Psikolojik Danışma Etkinliklerinde (Meslek/Alan Seçiminde, Kendini Tanıma ve Bilgilendirme Süreçlerinde) Kullanılması.** Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Programları Ana Bilim Dalı. Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi. Ankara.

Balkaya, F. Nesrin, H. Şahin. (2003). **Çok Boyutlu Öfke Ölçeği,** Türk Psikiyatri Dergisi; 14 (3): 192–202.

Baran, M. (2006) **Öğrenilmiş Çaresizlik,** <http://www.turkhukuk sitesi.com>. Erişim Tarihi Kasım 2006.

Carter, L., Minirth, F. (1993), **The Anger Workbook.** Nashville.

Cüceloğlu, D. (2000) **İnsan insana.** İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çağırın, S. (2006) **ÖSS Sınav Stratejileri,** <http://www.rehberlik portali.com>. Erişim Tarihi Mart 2007.

Çevik, İ. (2005). **Okul Temelli Sosyal Duygusal Eğitim Programı.** Özel Tefvik Fikret Okulları, Yayın No:11. Ankara

Davaslıgil, Ü. Çakıcı, M. ve Ögel, K. (1998). **Yaşam Becerileri Geliştirme Kılavuzu.** İstanbul: Lebib Yankı Matbaası,

Dökmen, Ü. (2004) **İletişim Becerileri Ve Empati.** Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Eldeliklioğlu, J. (1999). **Karar verme Stratejileri ile Ana Baba Tutumları Arasındaki İlişki.** Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2, 11, 7–13.

Erkan, S. (2003). “Rehberlik Nedir?” Ed. Yıldız Kuzgun. **İlköğretimde Rehberlik** (sf.1–16) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Erkan, S. (2005). **Örnek Grup Rehberliği Etkinlikleri.** Ankara: Pegem Yayıncılık.

Erkan, S. (2006). **Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarının Hazırlanması.** Ankara: Nobel Yayıncılık.

Erkan, S. ve Bükel, S.; Çetin, H.; Gülebağlan, C.; Gülsaran, D.; Güven, M.; Kılıç, Ş.; Sırıklı, K.A. (2006). **Yeni Okul PDR Hizmetleri Program Modeli.** Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, İlköğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı Formatörlük Kursu Hizmet İçi Eğitim Ders Notu. Kuşadası.

Esen, K. B. (2003). **Akran Baskısı, Akademik Başarı ve Yaş Değişkenine Göre Lise Öğrencilerinin Risk Alma Davranışlarının Yordanması**, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Dergisi, 24,19–25.

Fery, N. M. (2006). **Factors influencing career choices of adolescents and young adults in Rural Pennsylvania**. Journal of Extension, 44, 3, 3R1B7.

Kaynak Dergisi (2003). İş Etiği , **“İş Etiğine Özen Karlılığı Artırıyor”**. Ekim- Aralık, Sayı, 16. Baltaş-Baltaş Eğitim Danışmanlık Hizmeti Merkezi Yayını.

Kockar,A.İ.(2006). **Sınav Kaygısı ve Başa Çıkma Yöntemleri**.www.tr.net/saglik/cocuksagligi_sinavkaygisi.shtml.Erişim Tarihi Aralık 2006.

Kulaksızoğlu, A. (2003) **Kişisel Gelişim Uygulamaları**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kuzgun, Y.(2000). **Rehberlik Ve Psikolojik Danışma**. ÖSYM Yayınları. Ankara:

Kuzgun, Y.(2000). **Meslek Danışmanlığı**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

London Metropolitan University Career Deelopment and Employment Service. **Making Career Choices** <http://www.londonmet.ac.uk>. Erişim Tarihi Şubat 2007.

MEB, a. (2002). **Orta Öğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 9. Sınıf Rehberlik Programı Öğretmen El Kitabı**. Ankara.

MEB, b. (2002). **Orta Öğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 10. Sınıf Rehberlik Programı Öğretmen El Kitabı**. Ankara.

MEB, c. (2002). **Orta Öğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 11. Sınıf Rehberlik Programı Öğretmen El Kitabı**. Ankara.

MEB, d. (2003) **EĞİTEK Psikolojik Destek Programları Tanıtım ve Kullanım Kitapçığı**. Ankara

MEB, e. (2004). **MEGEP Anahtar Beceriler Öğrenci Modülü 1**. Ankara.

MEB, f. (2004). **MEGEP Anahtar Beceriler Öğrenci Modülü 2**. Ankara.

MEB, g. (2004).**Sağlık Eğitim Vakfı. Bilinçli Ergen Projesi Senaryoları II**. Ankara.

MEB, h. (2006). **Hayata Sahip Çıkmak**. Ankara.

Morrison, J. (1997). **Peer group pressure within and outside school**, British Educational Research Journal, 23(1).

Ören, T. (2003). **Bilişim ve Etik. Türkiye Bilişim Vakfı basın Bilişim Okulu Semineri.**
<http://www.uottowa.ca/oren>. Erişim Tarihi Mart 2007.

Saban, A. (2005). **Çoklu Zekâ Teorisi ve Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,

Taymaz, E., Suiçmez, E. (2005). **Türkiye’de Verimlilik Büyüme ve Kriz Dördüncü Verimlilik Raporu**. Milli Prodüktivite Merkezi.

Tavuk Suyuna Çorba- (1998). **Yüreğinizi Isıtacak Seçme Öyküler**. Ankara: HYB Yayıncılık.

Tekin, E., Aydın, M. (2007). **Çocuk İhmali ve İstismarı.**
www.pdr.org.tr/dosya/cocuk_istismari.htm. Erişim Tarihi Mart 2007

Türkiye Aile Planlaması Derneği Bilgi Bankası. **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Şiddet.**
<http://www.tapd.org.tr>. Erişim tarihi Ocak 2007.

Türnüklü, A(2006). **Sınıf ve Okul Disiplinine Çağdaş Bir Yaklaşım Onarıcı Disiplin.**
Ankara: Ekinoks Eğitim danışmanlık hizmetleri ve Basın Yayın dağıtım Hizmetleri.

Yıldırım, P.K., Otrar, M. (2003) **Öğrenciler Ve Aileler İçin Rehber Kitap** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Waters, V. (1982). **Therapies for children. Rational-Emotive Therapy**. In. CR. Reynolds & T. B. Gutkin (Eds), **A Handbook Of School Psychology**. Newyork; Wiley."

World Health Statistics (2006).www.who.int/whosis/whostat 2006. Erişim Tarihi Aralık 2006.

http://www.infopankki.fi/tr-TR/Iscinin_Haklari_ve Sorumlulukları. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://kigem.com/content.asp>. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php> 2007. Erişim Tarihi Ocak 2007.

<http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genelispiyasasi/hayatboyugrenme>.Dr. János Sz Tóth **Hayat Boyu Öğrenme Kavramı ve Uygulaması**. Erişim Tarihi Aralık 2006.

<http://www.torpil.com/torpil/rehberlik/detay.asp>. **ÖSS Öncesi Uzman Önerileri.**

Erişim Tarihi Mart 2007.

http://www.infopankki.fi/tr-TR/Iscinin_Haklari_ve Sorumlulukları. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://www.pdr.org.tr/etik-kurallar-kitapcigi.htm>. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://www.pdrm.anadolu.edu.tr>. Erişim Tarihi Mart 2007.

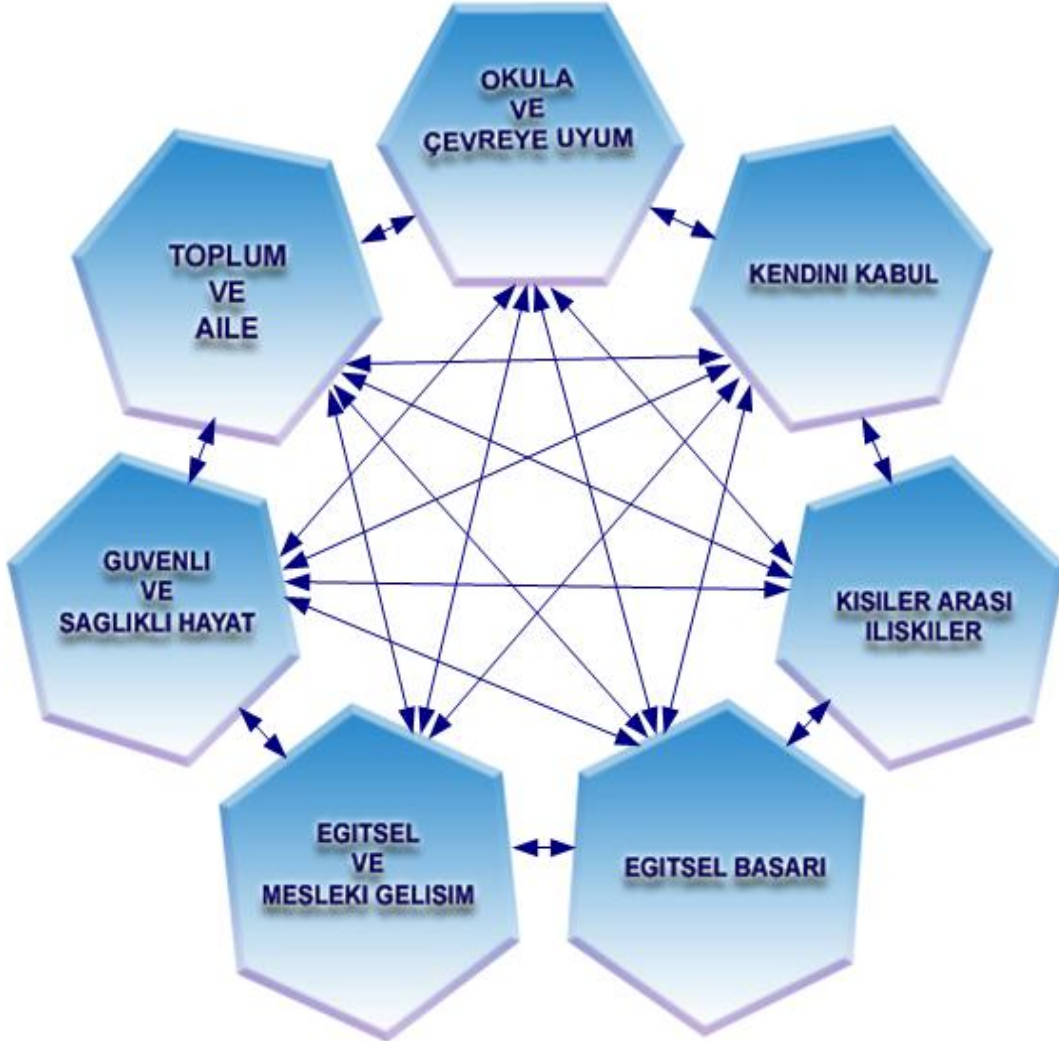
<http://www.sexualharrassmentandhumanrights.htm>. Erişim Tarihi Aralık 2006.

<http://www.quintessentialcareers.com> . Erişim Tarihi Şubat 2007.

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü**

**ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE YÖNLENDİRME
DERSİ PROGRAMI**

10.SINIF ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

ANKARA-2011

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

“Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı” 14.04.2011 tarih ve 37 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile 2011–2012 Öğretim Yılından itibaren uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu programa göre; derslerde ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve benzeri eğitim aracının kullanılmaması, sadece öğretmenlerin kullanması amacıyla ilgili Genel Müdürlük tarafından öğretmen kılavuz kitabının hazırlanarak dağıtımının yapılması Kurul Kararı ile kabul edilmiştir.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı
10. Sınıf Etkinlik Örnekleri

Ortaöğretim kurumları ders dağıtım çizelgesindeki rehberlik saati uygulaması 14.04.2011 tarih ve 37 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile “Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi” olarak düzenlenmiştir. Programda değişiklik yapılan kazanımlara yönelik olarak Uzm.Psk.Dan. Cevriye GÜLEBAĞLAN ve Psk.Dan. Didem GÜLSARAN tarafından örnek etkinlikler (4,21,22,28,29,30) hazırlanmıştır. Hazırlanan etkinlikler, 2007 yılında Prof.Dr. Serdar ERKAN editörlüğünde Uzm. Psikolog Şükran KILIÇ, Psikolog K. Ayla SIRIKLI tarafından hazırlanan İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı Ortaöğretim Etkinlik Örnekleri ile birleştirilmiştir.

ANKARA-2011

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
ETKİNLİK SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR	5
ETKİNLİKLERİ UYGULARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR VE ÖNERİLER	6
ETKİNLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	8
ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI 10.SINIF ETKİNLİK ÖRNEKLERİ.....	10
10. Sınıf Kazanımlarının İşleniş Sırası.....	11
10. Sınıf Kazanımlarına İlişkin Etkinlik Örnekleri	12
EKLER	
EK 1: “Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı” Yeterlik Alanlarına Göre Kazanımların Dağılımı	80
EK 2: “Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı” Yeterlik Alanlarına Göre 10. Sınıf Kazanımları ve Kazanımlara İlişkin Açıklamalar	86
EK 3: 10. Sınıf Kazanımlarına İlişkin Etkinlikleri Hazırlayanlar ve Etkinlik Numaraları..	89
KAYNAKÇA	90

GİRİŞ

Bireyin hayatında başarılı ve mutlu olabilmesi için bazı niteliklere sahip olması gerektiğini, rehberliğin amacının da bireyin bu nitelikleri kazanmasına yardım etmek olduğunu belirten Erkan (2003), bu nitelikleri; verimli çalışma, sınava hazırlanma, zamanı iyi kullanabilme, etkili karar verme, problem çözme, plan yapma becerileri, kendini tanıma ve kabul, etkili iletişim, meslekleri tanıma, kendi yetenek, ilgi ve kişilik özellikleri ile öğrenme konuları ve meslekler arasında bağ kurabilme, öğrenme ve çalışmaya yönelik olumlu tutumlar, toplum hayatına uyum sağlayabilme ve katkıda bulunmak için gerekli sorumluluk, başkalarına saygı ve yardımlaşma gibi değerler şeklinde sıralamaktadır.

Bu kitapta yukarıda belirtilen nitelikleri içeren; öğrencilerin psikolojik açıdan sağlıklı, kendini tanıyan, güven duyan, kendine uygun eğitsel ve mesleki kararlar alabilen kişilerarası iletişim becerileri gelişmiş, kendini doğru ifade edebilen, üretken ve yaşamdan zevk alan bireyler olmalarına yardımcı olma gibi kazanımları gerçekleştirmeye yönelik etkinlikler yer almaktadır.

Etkinlikler planlanırken öğrenciyi aktif bir katılımcı ve problem çözebilen bir birey hâline getiren, öğrenci merkezli yaklaşım temel alınmıştır. Buna göre, öğrenciler öğretilen birey değil araştıran, sorgulayan, öğrenen, kendi iç kontrolünü sağlayan, sorumluluklarını üstlenen bireyler olarak görülmektedir.

Etkinlikler gelişimsel ve önleyici rehberlik anlayışı temel alınarak hazırlanmış ve öğrencilerin gelişimsel özellikleri dikkate alınmıştır.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı, Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı değil, onun bir parçasıdır.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı Etkinlik Örnekleri, bu programdaki kazanımların gerçekleştirilmesi için hazırlanmıştır. Söz konusu program, Erkan ve arkadaşları (2006) tarafından Kapsamlı Rehberlik Programları temel alınarak hazırlanan **Okul PDR Hizmetleri Programı Modeli'nin** hizmet alanlarından Grup Rehberliği bölümünde yer almaktadır.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı'nda yer alan kazanımların etkinlikleri sınıf rehber öğretmenleri tarafından uygulanacaktır. Bazı kazanımların etkinlikleri özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmeni yoksa ya da okul rehber öğretmenin etkinliği uygulayacağı durumlarda bu etkinlikler yerine öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler yapılabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

Bu kitapta ortaöğretimde her sınıf düzeyi için 30 haftalık etkinlik sunulmuştur. Geriye kalan 6 hafta ise, programda da belirtildiği gibi rehberlik faaliyetlerine ilişkin test, envanter uygulamaları, meslek gezileri, seminer vb. için kullanılacaktır.

ETKİNLİK SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

Etkinlikler Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı'ndaki kazanım işleme sırasına göre verilmiştir. Ancak bu sıralama değişmez bir kural değildir. Okul imkân ve koşullarına göre düzenlemeler yapılabilir. Ancak birbiri üstüne inşa edilen etkinliklerin sıralamasında değişiklik yapılmamalıdır. Örneğin; öfke yönetimine ilişkin üç etkinlik ard arda sıralanmıştır.

Tüm okullarda aynı etkinliklerin kullanılması zorunlu değildir. Zaten bu söylem rehberliğin temel ilkelerine de aykırıdır. Bu etkinlikler birer örnektir. Okulun, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre, kazanıma bağlı kalınarak farklı bir etkinlik uygulanabilir ya da aynı etkinlik yeniden düzenlenerek kullanılabilir. Farklı okul türlerinde okulun özelliklerine uygun olmayan etkinlikler yerine öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak farklı etkinlikler yapılabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir. Yapılacak olan değişiklikler sınıf öğretmenleri tarafından değil, sınıf öğretmenlerinin önerileriyle rehber öğretmen, yoksa Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu ile okulun ve öğrencinin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

Etkinlikler hazırlanırken, etkinliklerin uygulanabilir olması göz önünde bulundurulmuştur. Etkinlik uyarlarken ya da yeni etkinlik üretirken aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmalıdır. Etkinlik Kriterleri (Erkan, 2006):

- Etkinlik, programın genel amaçlarına ve anlayışına uygun mu?
- Etkinlik, kazanımı karşılayabilecek nitelikte mi?
- Etkinliğin gerekleri için elde var olan ya da potansiyel kaynaklar yeterli mi?
- Etkinlik aileler, öğrenciler, öğretmenler ve toplum tarafından kabul edilebilir mi?
- Etkinlik elde var olan ya da potansiyel uygulayıcılar (danışman/öğretmen) tarafından uygulanabilir mi?
- Etkinliğin potansiyel yararları tahmin edilen maliyetten daha önemli görülebilir mi?
- Etkinliğin etkililiği ölçülebilir mi?
- Etkinliğin uygulanmasının riskleri var mı?
- Etkinlik açık, anlaşılır ve gerekli unsurları içeren bir biçimde düzenlenmiş mi?

ETKİNLİKLERİ UYGULARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR VE ÖNERİLER

1. Etkinlikler uygulanırken rehberliğin tüm ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır (Erkan, 2006).

2. Etkinliklerin uygulanması, ilgili mevzuata ve programa göre sınıf rehber öğretmenlerinin sorumluluğundadır. Uygulamalar sırasında karşılaşılan güçlüklerle ilgili okul rehber öğretmeninden yardım alınabilir. Ayrıca aynı sınıfların sınıf rehber öğretmenleri uygulamalarla ilgili birbirlerine destek olabilir, ortak çalışmalar yapılabilir.

3. Öğrencilerle ilgili her konuda okul rehber öğretmeni ile işbirliği içerisinde çalışmak daha etkili ve verimli olmanızı sağlar.

4. Öğrencilerinize aktardığınız bilgiler ve paylaştığınız konular hakkında velilerinizi de bilgilendirmeniz yararlı olabilir. Çünkü bazı konularda veliler de yanlış ve eksik bilgilere sahip olabilir. Sadece öğrenciyi bilgilendirmek birçok konuda öğrenci ve ailesi arasında çatışmalara yol açabilir.

5. Sınıf rehber öğretmenleri sınıfa gitmeden önce yapacağı etkinlik üzerinde çalışmalı, sınıfa hazırlıklı gitmelidir. Etkinlikler uygulanmadan önce okunmalı, gerekli araştırma ve hazırlıkları yapılmalıdır. Bu sizin hem konuya daha hâkim olmanızı sağlayacak, hem de öğrenciler için etkili, güvenilir bir model oluşturmanıza ve süreyi daha iyi kullanmanıza olanak verecektir. Erkan' a (2006) göre sürekli yazılı materyale bakarak talimatlar veren öğretmen görüntüsü istenen etkiyi sağlamayacaktır.

6. Önceden hazırlık yapmaları gereken etkinlikler için öğrenciler bilgilendirilmeli ve hazırlanmaları için yeterli süre verilmelidir. Öğrencilerin yapacakları araştırmalar bir önceki haftanın etkinliğinin en sonunda belirtilmiştir. Etkinliklerin sırası değiştirildiğinde bu bilgilerle dikkat edilmelidir.

7. Sınıf mevcudunun çok yüksek olduğu durumlarda sınıf ikiye bölünebilir (Erkan, 2006).

8. Etkinliklerin uygulanması sırasında empati, saygı, koşulsuz kabul ve saydamlık gibi hümanist bir öğretmenin benimsemesi gereken tutumları sergileyerek öğrencilerin sınav kaygıları olmadan kendilerini rahatlıkla ifade edebilecekleri, rahat ve güvenli hissedecekleri bir ortam oluşturulmalıdır.

9. Öğrencilerle etkileşim sürecinde birbirlerinin paylaşımlarına ilişkin yorumlarının yapıcı olmasına dikkat edilmelidir. Etkinlikler sırasında uyulacak kurallar ve dikkat edilecek noktalar sürecin başında detaylı bir şekilde örnekler vererek ve öğrencileri de sürece katarak belirtilmelidir. Sınıfta öğrencilere bu konuda sorumluluk verilip aşağıdakilere benzer kurallar birlikte oluşturulabilir. Böylece daha sonraki günlerde sadece küçük hatırlatmalarla çalışmalara devam edilebilir ve sınıf kendi otokontrolünü oluşturabilir.

- Etkinlikle ilgili yönergeleri iyi dinlemeliyiz,
- Anlamadığımız konularda soru sormaktan çekinmemeliyiz,
- Söz almadan konuşmamalıyız,
- Konuşan kişiyi can kulağıyla dinlemeliyiz,
- Kimsenin sözünü kesmemeliyiz,

- Kimse için aşağılayıcı, küçük düşürücü, yargılayıcı ifadeler kullanmamalıyız,
- Kimseyle alay etmemeli ve ad takmamalıyız,
- Her birimiz etkinliklerde aktif olmaya çalışmalıyız,
- Konu ile ilgili söyleyeceklerimizi söylemekten çekinmemeliyiz,
- Konuşmalarımızın konu ile ilgili olmasına özen göstermeliyiz,
- Etkinlikler sırasında sınıftaki paylaşımlarda gizlilik ilkesine uymalıyız,
- Etkinliklerle ilgili önceden yapmamız gereken araştırmaları yapmaya özen göstermeliyiz,
- Kimse ile kişisel çatışmalara girmemeliyiz, vb.

10. Gruplara ayrılarak işlenecek olan etkinliklerde grupların her seferinde aynı olmamasına ve farklı kişilerden oluşmasına dikkat edilmelidir (Erkan, 2006). Farklı yöntemlerle gruplar oluşturulabilir. Sayma yöntemi, sınıf listesinden rastlantısal olarak ya da alfabetik sıraya göre seçme, ortak bazı özellikleri dikkate alma, ayakkabı kardeşliği ya da gözler kapalı dolaşırken gözleri aç, ilk gördüğün iki kişi ile eş ol vb. oyunlarla da gruplar oluşturulabilir. Her seferinde başka bir yöntem kullanılması aynı zamanda eğlenceli olabilir.

11. Eğer sınıf uygunsuzsa çember şeklinde ya da U düzeninde oturmak grup çalışmalarını için daha yararlı olacaktır. Böylece tüm grup hem birbirini hem de öğretmeni daha iyi görebilir ve yapılan çalışmalar daha etkili olabilir.

12. Etkinlikler sırasında öğrenciler sunum yaparken, bir konuda sorulan soruyu cevaplarırken ya da bir konuda düşüncesini belirtirken kendisini rahat ifade edebilmelidir. Bu da sınıfta bir güven ortamı oluşması ile ilgilidir. Öğrencilere bu güveni vermek için şu açıklamayı yapmak yararlı olabilir.”Burada önemli olan düşüncelerin ifade edilmesidir. Paylaşımlar doğru, yanlış hatalı eksik olabilir. Herkes bazı konularda yanlış ya da eksik bilgilere sahip olabilir.”

13. Paylaşımların fikir tartışması haline gelmesine asla izin verilmemeli, bu konuda öğrenciler en baştan uyarılmalıdır. Ama etkinlik özellikle bunu gerektiriyorsa kuralları baştan belirlenerek tartışma oturumu düzenlenir ve bu kurallara uygun olarak tartışmaları istenir.

14. Ergenlerin çevrelerine zaman zaman çok acımasız davranabileceklerini, çok alaycı olabileceklerini, sabit fikirli ve dik başlı tavırlar sergileyebileceklerini, ergenliğin egosantrik bir dönem olması nedeniyle kendileri dışındaki kişilerin fikirlerini beğenmeyeceklerini, çok fazla eleştirel olabileceklerini hiçbir zaman göz ardı etmemeli ve buna göre önlemler alınmalıdır.

15. Etkinliklere ve doğaçlamalara katılmayan, hiç söz almayan öğrenciler olabilir. Bu öğrencileri rehberliğin gönüllülük ilkesi göz önünde bulundurularak zorlamadan, uygun bir biçimde katılması için yüreklendirmeli ve desteklemeliyiz. Ya da bunun tersi her etkinlikte, her çalışmada sürekli öne çıkan ve kimseye fırsat vermeyen öğrenciler de olabilir. Bu öğrenciler de incitilmeden, hevesleri kırılmadan diğer arkadaşlarına da fırsat vermesi için özel olarak uyarılabilir.

16. Etkinlikler sırasında öğrencilerin özel bir durum yaşadığı fark edildiğinde bu soruna sınıfta çözüm aramak yerine, öğrenciyle daha sonra özel olarak görüşmeli ve gerekirse öğrencinin de onayı ile rehber öğretmen ve aile konu ile ilgili bilgilendirilmelidir.

17. Öğrencilerin ailelerinin ya da arkadaşlarının özel hayatlarına ilişkin sınıf ortamında konuşulması uygun olmayan bilgileri açıklamalarını önlemek amacıyla “annem, babam, Ahmet, Ayşe v.b.” ifadeler yerine “tanıdığım birisi” biçiminde ifadeler kullanmaları sağlanmalıdır (Erkan, 2006).

18. Etkinliklerde verilen formlar tıpkı diğer dersler için çoğaltıldığı gibi her öğrenci için bir adet çoğaltılıp verilebilir. Eğer bu tür bir olanak yoksa öğrencilere bir adet verilir ve kendi aralarında organize olarak çoğaltmaları istenir ya da öğrencilerin defterlerine yazdırılabilir. Bazı formların büyütülüp asılması gerekebilir eğer okulun bu tür olanakları yoksa büyük bir kartona ya da tahtaya yazılabilir.

19. Öğrencilere etkinliklerde kullandıkları bilgi formlarını ve doldurdukları formları bir dosyada toplamaları ve zaman zaman tekrar incelemeleri önerilir.

20. Etkinlikler farklı şekillerde ve farklı ortamlarda da işlenebilir. Bazı etkinlikler sınıf yerine; bahçede, okulun konferans salonunda, spor salonunda vb. yerlerde gerçekleştirilebilir. Bazı etkinlikler de konu ile ilgili yerlere geziler düzenlenerek ya da sınıfa konu ile ilgili kişiler davet edilerek işlenebilir.

21. Etkinliklerde, verilen öykü, şiir, yazı vb. materyaller yerine etkinliğin amacını ve akışını bozmayacağını düşünülen farklı materyaller kullanılabilir.

22. Bazı etkinliklerde ortaya çıkan ürünler (Yazı, broşür vb.) sınıf panosunda ya da diğer sınıflarla işbirliği yapılarak okul panosunda sergilenerek belli konularda okul çapına duyarlılık sağlanabilir.

23. Etkinlikler sırasında hafif, rahatlatıcı bir müzik kullanılabilir.

24. Programda hazırlık sınıfları için ayrıca kazanımlara yer verilmediğinden hazırlık sınıfları için etkinlik hazırlanmamıştır. Bu nedenle hazırlık sınıflarında İlköğretim 8. sınıf ve ortaöğretim 9. sınıf kazanımlarından öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak kazanımlar seçilerek yeni bir liste yapılacaktır. Yapılacak olan değişiklikler sınıf öğretmenleri tarafından değil, sınıf öğretmenlerinin önerileriyle rehber öğretmen, rehber öğretmen yoksa RAM ile işbirliği içerisinde Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu tarafından okulun ve öğrencilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

ETKİNLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Etkinliklerin değerlendirmesi için programda örnek olarak verilen “Etkinlik Değerlendirme Formları” her etkinlik sonunda uygulanacak diye bir sonuç çıkarılmamalıdır. Kazanımların değerlendirilmesinin süreç ağırlıklı olması öngörülmektedir. Bilindiği üzere rehberlikle ilgili kazanımların birçoğu 40 dakika gibi kısa sürede kazandırılıp ölçülebilecek nitelikte değildir. Bazı kazanımlar bir olgunlaşma süreci istemektedir. Bazıları gözlem yoluyla değerlendirilebilirken, bazıları için ölçek kullanmak gerekebilir. Değerlendirmede hangi kazanımların hangi yöntemle değerlendirileceği konusunda da karar yine tek tek sınıf öğretmenleri tarafından değil okul rehber öğretmeni tarafından, yoksa Okul Rehberlik ve

Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu tarafından alınmalıdır. Böylece okulda da bir bütünlük olacaktır.

Burada asıl amaç; sınıf rehber öğretmenlerinin bu kazanımın öğrenciler tarafından ne ölçüde kazanıldığını, etkinliğin ne ölçüde uygulanabildiğini ve karşılaşılan güçlüklerle ilgili geri bildirim vermesidir. Bu geri bildirimler her etkinliğin altında yer alan değerlendirme bölümüne de yazılabilir.. Böylece sene sonu raporlarının altyapısı da hazırlanmış olur. Ayrıca bu geri bildirimler okul rehber öğretmeni ile paylaşılarak etkinliklerle ilgili ortaklaşa kararlar verilebilir.

ORTAÖĞRETİM
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI
10. SINIF ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

10. SINIF KAZANIMLARININ İŞLENİŞ SIRASI

HFT	NU	KAZANIMLAR
1	9	Geleceğe ilişkin amaçlarını açıklar.
2	37	Yaşıtlarının ya da kendinin karşılaşılabileceği kişisel-sosyal ve eğitsel sorunların farkında olur.
3	38	Eğitsel ve kişisel-sosyal sorunlarla karşılaştığında yardım alabileceği birimlere başvurur.
4	65	Akran desteği ile yetişkin yardımı gerektiren durumları ayırt eder.
5	64	Acil durumlarda nasıl davranacağını açıklar.
6	39	*Fiziksel, sözel ve duygusal şiddetle karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.
7	40	*Fiziksel, sözel ve duygusal tacizle karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.
8	41	Kişisel değerlerine, inançlarına ve tutumlarına uygun olmayan isteklere iletişim becerilerini kullanarak karşı koyar.
9	10	Grup çalışmalarında iş birliğinin önemini ve gerekliliğini açıklar.
10	11	Grup çalışmalarına etkili biçimde katılır.
11	23	Başkalarının kendisi ile ilgili görüşlerinin bireyin kendini algılama biçimini nasıl etkilediğini fark eder.
12	24	Bireyin kendini algılama biçiminin davranışlarını nasıl etkilediğini fark eder.
13	42	Başkalarının başarılarını ve olumlu davranışlarını takdir eder.
14	43	Karşı cins ile sağlıklı arkadaşlık ilişkileri geliştirmenin önemini kavrar.
15	63	Kendini zararlı alışkanlıklardan korur.
16	51	Kitle iletişim araçlarının kişisel ve toplumsal değerler üzerindeki etkisini fark eder.
17	12	Verdiği kararları etkili karar verme basamakları açısından değerlendirir.
18	13	Etkili karar verme unsurlarını kararlarında kullanır.
19	44	*Etkili çatışma çözme basamaklarını kullanır.
20	45	Kişiler arası ilişkilerde esnek ve hoşgörülü olur.
21	81	İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özellikleri ile ilgili bilgi edinir.
22	82	İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim hakkında bilgi edinir.
23	25	Değerlerinin hayatı üzerindeki etkilerini açıklar.
24	83	Mesleki değerlerin meslek seçimindeki rolünü açıklar.
25	84	Meslekleri tanıtan kaynaklar hakkında bilgi edinir.
26	85	Ön yargıların meslek seçimine etkilerini değerlendirir.
27	86	Mesleki doyum ile mesleki değer, ilgi, yetenek ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi fark eder.
28	87	Seçtiği derslerin dışında kalan diğer derslerle ilgili yükseköğretim programları hakkında bilgi edinir.
29	88	Meslekleri tanıtan kaynaklardan yararlanarak geleceğe yönelik hedeflerini değerlendirir.
30	89	Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirir.

***Koyu renkle belirtilen kazanımlar okul rehber öğretmenin gerçekleştireceği kazanımlardır.**

10. SINIF – 1. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: GELECEĞİM

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Geleceğe ilişkin amaçlarını açıklar.

Kazanım Nu: 9

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Amaç Belirlemede Ölçütler)
Kâğıt, kalem

SÜREÇ

1. Öğrencilere aşağıdaki durum okunur.

Durum:

“Ahmet Bey 55 yaşında, evli ve 2 çocuk babasıdır. Ailesi ile birlikte İstanbul’da yaşamaktadır. İstanbul Teknik Üniversitesi Makine Mühendisliği bölümünden mezun olduktan sonra yurtdışında yüksek lisans yapmıştır. Uzun süre yurt içinde ve yurt dışında özel şirketlerde yüksek makine mühendisi olarak çalıştıktan sonra 10 yıl önce kendi şirketini kurmuştur. İş dışında fotoğrafçılıkla uğraşmakta ve ailesi ile birlikte sürekli seyahat ederek doğa fotoğrafları çekmektedir. Fotoğrafları yerli ve yabancı dergilerde yer almaktadır. Hatta geçen yıl uluslararası bir yarışmada ödül almıştır.”

2. Öğrencilerden Ahmet Bey’in 15 yaşındaki durumu ile ilgili aşağıdakine benzer sorular sorulur ve cevaplamalarını sınıfla paylaşmaları istenir:

- Nerede, kimlerle nasıl bir ortamda yaşamaktadır?
- Hangi okula gitmektedir?
- Hangi alanı seçmek istemektedir?
- Okuldaki başarı durumu nedir?
- Ders dışında nelerle ilgilenmektedir?
- Okulu bitirdikten sonra neler yapmayı planlamaktadır?
- Gelecekteki amaçları nelerdir?

3. Öğrencilere Ahmet Bey’in 30 yaşındaki durumu ile ilgili aşağıdakine benzer sorular sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir:

- Nerede, kimlerle nasıl bir ortamda yaşamaktadır?
- Nasıl bir işte çalışmaktadır?
- İşinde başarılı ve mutlu mudur?
- İş dışında nelerle ilgilenmektedir?
- Gelecekteki amaçları nelerdir?

4. Öğrencilere Ahmet Bey’in 45 yaşındaki durumu ile ilgili aşağıdaki sorular sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir:

- Nerede, kimlerle nasıl bir ortamda yaşamaktadır?
- Nasıl bir işte çalışmaktadır?
- İşinde başarılı ve mutlu mudur?
- İş dışında nelerle ilgilenmektedir?
- Bu güne kadarki yaşamında amaçlarına ulaşabilmiş midir?
- Gelecekteki amaçları nelerdir?

2. Öğrencilerden Ahmet Bey'in yaşamını, geçirdiği aşamaları düşünerek, (yukarıdaki soruları da dikkate alarak) kendi amaçlarını belirlemeleri ve kendilerinin 15, 30 ve 45 yaşlarındaki durumlarını da yazmaları istenir.

3. Öğrencilere Form-1 (Amaç Belirlemede Ölçütler) verilir ve birlikte okunur.

4. Kendileri ile ilgili yazdıkları amaçları bir de bu ölçütlere göre değerlendirmeleri ve Bireysel Planlama Dosyalarına koymaları, zaman zaman okumaları ve yeni eklemeler yapmaları istenir.

5. Geleceğe ilişkin amaçlarını oluştururken kendilerine güvenmeleri, kendilerini kısıtlamamaları ve ufuklarını geliştirmek için devamlı çaba harcamalarının gereği ve önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Erkan (2006)'dan yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1
AMAÇ BELİRLEMEDE ÖLÇÜTLER

1. Amaç **anlaşılır** olmalıdır. Kişi amacın ne olduğunu anlayabilmeli ve bu amaca ulaşabilmek için atılacak ilk adımları belirleyebilmelidir.
2. Amaç **inandırıcı** olmalıdır. Kişi bu amaca ulaşabileceğine inanabilmelidir.
3. Amaç **ulaşılabilir** olmalıdır. Kişi sahip olduğu yetenek ve güçlerle amaca ulaşabilmelidir. Örneğin 10 yaşında bir çocuğun gelecek yıl 100 kg.lık bir ağırlığı kaldırmayı amaçlaması ulaşılacak bir amaç değildir.
4. Amaç **kontrol edilebilir** olmalıdır. Amaç kişinin kendi çabasıyla kontrol edebileceği biçimde ifade edilmelidir. Örneğin ünlü bir film yıldızıyla mutlu bir evlilik yapmak, kontrol edilebilir bir amaç değildir. Çünkü evlilik sadece bir kişinin davranışlarına bağlı değil, iki kişinin anlaşması ile gerçekleşebilecektir.
5. Amaç zaman ve nicelik açısından **ölçülebilir** olmalıdır. Genel ifadeler amaca ulaşip ulaşamadığını değerlendirmede güçlük yaratacaktır. Örneğin temiz bir evim olsun istiyorum yerine Pazar gününe kadar çalışma masasını temizlemek istiyorum demek daha uygun olacaktır.
6. Amaç **arzu edilir** olmalıdır. Amaç kişinin ne yapması gerektiğini değil, gerçekten ne istediğini yansıtmalı.
7. Amaç **alternatifsiz** olarak ifade edilmelidir. Araştırmalar amacın şunu ya da bunu yapabilirim, biçiminde ifade edildiğinde her ikisine de ulaşamadığını göstermektedir. Bu, amaçlar oluşturmada esnekliğin olmaması anlamına gelmez. Eğer kişi amacını değiştirmek isterse yeni bir amaç oluşturulabilir, ancak bunu yine alternatifsiz olarak yapmalı ve tek bir amaç belirlemelidir.
8. Amaç **yapıcı ve geliştirici** olmalıdır, amaç kişiye çevresine ve topluma zarar verici nitelikte olmamalıdır. Örneğin; cumartesi günü 10 tane arabanın lastiklerini patlatmak yukarıdaki ölçütlerin birçoğunu karşılar, ancak yapıcı değil yıkıcı olduğundan uygun bir amaç olmayacaktır.

10. SINIF – 2. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: GENÇLERİN SORUNLARI

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: Yaşıtlarının ya da kendinin karşılaşılabileceği kişisel-sosyal ve eğitsel sorunların farkında olur.

Kazanım Nu: 37

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Kişisel-Sosyal ve Eğitsel Sorunlar)

SÜREÇ

1. Öğrencilere yaşıtlarının ya da kendinin karşılaşılabileceği kişisel-sosyal ve eğitsel sorunların neler olabileceği sorulur ve bir kâğıda yazmaları istenir.
2. Gönüllü öğrencilerden yazdıklarını sınıfla paylaşmaları istenir.
3. Form-1 tahtaya yazılır veya A-3 boyutunda çıktı alınarak tahtaya asılır.
4. Form-1 öğrencilerle beraber incelenir ve Form-1 de olmayan kişisel-sosyal ve eğitsel sorunlar eklenir.
5. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Bu sorunlardan en çok hangilerini yaşıyorsunuz?
 - Sizce yaşıtlarınız bu sorunlardan en çok hangisini yaşıyor?
6. Öğrencilerden kişisel-sosyal ve eğitsel sorunlarla ilgili bir örnek olayı sınıfla paylaşmaları istenir.

Form-1 deki kişisel-sosyal ve eğitsel sorunlarla, öğrencilerin ekledikleri kişisel-sosyal ve eğitsel sorunların birleştirilmesi için bir öğrenci görevlendirilir. Hazırlanan yeni listenin bir sonraki etkinlikte kullanılmak üzere getirilmesi istenir.

7. Yaşıtlarının ya da kendinin karşılaşılabileceği kişisel-sosyal ve eğitsel sorunların farkında olmasının önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
KİŞİSEL-SOSYAL VE EĞİTSEL SORUNLAR

<u>Bedenle İlgili Sorunlar</u>	<u>Sağlık Sorunları(Fiziksel ve Psikolojik)</u>
Kısa - uzun Zayıf - şişman, Çirkin, Bedensel özürler Sivilce vb.	Hastalık Görme işitme vb. sorunlar, İçe kapanıklık Uyumsuzluk Güvensizlik Öfke yönetiminde eksiklik İletişim sorunları Bağımlılık
<u>Aile Sorunları</u>	<u>Arkadaş Sorunları</u>
İletişim sorunları Baskıcı aile Parçalanmış aile Anne baba ile çatışma Kardeşlerle çatışma Kayıplar Yoksulluk	İletişim sorunları Arkadaşlarla çatışma Yalnızlık Dışlanma Karşı cins ile ilgili sorunlar Akran baskısı
<u>Eğitsel Sorunlar</u>	<u>Gelecek Kaygısı</u>
İletişim sorunları Akademik başarısızlık Altyapı eksikliği Çaba eksikliği Güdülenememe Etkin çalışmayı bilmeme Az okuma, Az çalışma Devamsızlık Öğretmenlerle çatışma Sınav kaygısı Hedefsizlik	ÖSS İşsizlik

10. SINIF – 3. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: YARDIM, AMA KİMDEN?

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: Eğitsel ve kişisel-sosyal sorunlarla karşılaştığında yardım alabileceği birimlere başvurur.

Kazanım Nu: 38

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Eğitsel ve Kişisel-Sosyal Sorunlarla Karşılaştığında Yardım Alabileceği Birimler)

Öğrencilere bir hafta önceden yapılacak etkinlik için kişisel-sosyal ve eğitsel sorunlarla karşılaştığında nereden ve nasıl yardım alınabileceğiyle ilgili bir araştırma yapmaları istenir.

Öğrencilerden araştırma sonuçları ile birlikte bir önceki etkinlikte hazırlanan kişisel-sosyal ve eğitsel sorun listesini sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilere bir önceki etkinliğin sonunda söylenen kişisel-sosyal ve eğitsel sorunlarla karşılaştıklarında nereden ve nasıl yardım alacakları konusundaki araştırmalarını sınıfla paylaşmaları istenir.
2. Bir önceki etkinlikte hazırlanan ve gönüllü bir öğrencinin yazıp A3 boyutunda büyütterek getirdiği “Sorun Listesi” tahtaya asılır.
3. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Kişisel–sosyal sorunlarla karşılaştığınızda nereden ve nasıl yardım alabilirsiniz?
 - Eğitsel sorunlarla karşılaştığınızda nereden ve nasıl yardım alabilirsiniz?
4. Verdikleri cevaplar tahtaya yazılır.
5. Form–1 (Öğrencilerin eğitsel ve kişisel-sosyal sorunlarla karşılaştığında yardım alabileceği birimler) tahtaya yazılır/asılır.
6. Öğrencilerden kişisel-sosyal ve eğitsel sorunlar yaşayıp, yardım alan öğrenciler varsa sınıfla paylaşmaları istenir.

Hangi kurum ya da kişiden yardım alacakları konusunda çok dikkatli ve titiz davranmaları gerektiği vurgulanır.

7. Kişisel-sosyal ve eğitsel sorunlarla karşılaştığında nereden ve nasıl yardım alacağını bilmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

ÖĞRENCİLERİN EĞİTSEL VE KİŞİSEL-SOSYAL SORUNLARLA KARŞILAŞTIĞINDA YARDIM ALABİLECEĞİ BİRİMLER
Okul Rehberlik Servisi
Rehberlik Araştırma Merkezleri
Okul Öğretmenleri
Okul Yöneticileri
Hastanelerinin Ergen Danışma Merkezleri
Sağlık Ocakları Bünyesindeki Kurulan Adölesan Merkezleri
Kriz Merkezleri
Sosyal Hizmet Kurumları
Meslek Odaları
Üniversiteler
Gönüllü Kuruluşlar
Sivil Toplum Örgütleri
Medya
Sanayi Ve Ticaret Odaları

10. SINIF – 4. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: AKRAN DESTEĞİ Mİ YETİŞKİN YARDIMI MI?

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Güvenli ve Sağlıklı Hayat

Kazanım: Akran desteği ile yetişkin yardımı gerektiren durumları ayırt eder.

Kazanım Nu: 65

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Yalnız Değilim)

SÜREÇ

1. Öğrencilere yaşlılarından/akranlarından hangi konularda yardım alabilecekleri sorulur ve gelen cevaplar tahtaya yazılır.
2. Öğrencilere yetişkinlerden hangi konularda yardım alabilecekleri sorulur ve gelen cevaplar tahtaya yazılır. Örneğin; **eğitsel konular (ders çalışma, plan yapma),okula uyum, çatışma çözme, ekonomik sorun, sağlık sorunu, yalnızlık ve sorun yaşanan diğer konular.**
3. Öğrencilere aşağıdaki durum okunur ve hikâye de adı geçen Sıla'nın akran ya da yetişkin yardımlarını nasıl aldığını anlatarak öğrencilerin öyküyü tamamlamaları istenir.

Sıla, matematik dersinde çok başarılı olmayan bir öğrencidir. Derslerini takip etmeye çalışmakta, dersi dinlemekte ve eksik konuları gidermek için çaba göstermektedir. Sağlık sorunları nedeniyle, iki hafta üst üste matematik dersine katılamamıştır. Bu nedenle o derslerde anlatılan konuları kaçırmıştır.

Sıla, eksikliğini kapatmak için kimden/kimlerden yardım alabileceğini düşünür. Eda o sırada yanına gelir...

4. Gönüllü öğrencilerden tamamladıkları öyküyü sınıfla paylaşmaları istenir.
5. Paylaşımlar alındıktan sonra Form-1 okunur.
6. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Sıla kimden/kimlerden yardım aldı?
 - Sıla sorunun hangi aşamasında arkadaş/akran yardımı aldı?
 - Arkadaşının yardımı yeterli oldu mu? Neden?
 - Sıla sorunun hangi aşamasında yetişkin (aile, öğretmen vb.) yardımı aldı?
 - Ailesinden ve öğretmeninden aldığı yardım yeterli oldu mu? Neden?
 - Yardım alınacak kişileri seçerken nelere dikkat etmek gerekir?
 - Yardım almak neden önemlidir?
7. Akran desteği ile yetişkin yardımı gerektiren durumları ayırt etmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
YALNIZ DEĞİLİM

Sıla, matematik dersinde başarısız bir öğrencidir. Derslerini takip etmeye çalışmakta, dersi dinlemekte ve eksik konuları gidermek için çaba göstermektedir. Sağlık sorunları nedeniyle, 2 hafta üst üste Matematik dersine katılamamıştır. Bu nedenle o derslerde anlatılan konuları kaçırmıştır.

Sıla, ekşiğini kapatmak için kimden/kimlerden yardım alabileceğini düşünür. Eda o sırada yanına gelir.

Matematik dersinde başarılı olan, insancıl, yardımsever ve güvenilir olduğunu düşündüğü Eda'dan yardım istemenin doğru olacağına karar verir.

Eda'dan matematik dersinde anlatılan konuları kendisine anlatmasını ister. Eda, Sıla'ya bu konuda yardımcı olmaya çalışır. Eda, Sıla'ya konuyu anlatırken aslında Sıla'nın sadece gelmediği derslerdeki konularla ilgili değil geriye dönük konularda da eksiklerinin olduğunu fark eder. Eda Sıla'ya bazı konularda eksiklerinin olduğunu söyler ancak yine de matematik dersindeki konuları anlatmaya çalışır. Sıla çok dikkatli dinlemesine rağmen tam olarak anlayamaz.

Aradan birkaç gün geçer ve Eda Sıla'nın okul bahçesinde bankta üzgün bir şekilde oturduğunu görür. Yanına gidip hatırını sorduğunda Sıla, "iyiyim" der ve geçiştirir. Fakat yüzünden üzgün, olduğu anlaşılmaktadır. Eda tekrar Sıla'ya döner ve "Sıla'cığim eğer bir sorun varsa anlatabilirsin. Senin için yapabileceğim bir şey varsa yardımcı olmak isterim" der. Sıla, Eda'ya "Aslında canım çok sıkkın. Matematik dersim karneme zayıf gelecek. Aileme ne diyeceğim, ileride tıp okumak istiyorum ama matematik dersinde başarılı değilim. Matematik dersinde ki bu başarımla tıp fakültesini de kazanamam. Matematik dersinde başarılı olmamla ilgili de umudum kalmadı, bu sorunumu nasıl çözeceğimi bilemiyorum." der.

Eda arkadaşının bu durumuna üzülmüştür. Sıla'cığim bence ailen sana destek olacaktır. Ayrıca okuldan Ahmet Öğretmen'den de yardım istersin. Sen matematik dersindeki başarıyı arttırmak için isteklisin ve çaba gösteriyorsun. Bence hem ailen hem de Ahmet Öğretmeni senin bu isteğini ve çabanı karşılıksız bırakmayacaktır. O yüzden ailenle konuş sonra da Ahmet Öğretmenle konuş yardım iste bende sana gerektiğinde yardım ederim" der.

Bu fikir Sıla'nın hoşuna gider ve ailesiyle konuşmaya karar verir. Anne ve babası matematik dersindeki eksikliklerini gidermesi konusunda ona destek olacaklarını söylerler. Sıla da ailesinin verdiği bu desteği boşa çıkarmayacağına söz verir. Okuldaki Ahmet öğretmeninden de çözemediği soruları ve anlamadığı konuları sorarak destek alır.

Aradan birkaç ay geçer, Sıla'nın matematik dersindeki başarısı giderek artar. Umutları yeniden filizlenir ve ideallerine kavuşmak için arkadaşından, ailesinden, öğretmeninden aldığı bu destekle geleceğe güvenle bakar.

10. SINIF – 5. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ACİL DURUMLAR

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Güvenli ve Sağlıklı Hayat

Kazanım: Acil durumlarda nasıl davranacağını açıklar.

Kazanım Nu: 64

Öğrenci Sayısı: Tüm Sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

*Öğrencilere bir hafta önceden küçük kâğıtlara yazılmış olan acil durumlardan birer adet çekmeleri istenir. Sınıf kalabalık ise bazı acil durumlar birden çok yazılır. Öğrencilerden çektikleri bu acil durumla karşılaştığında neler yapılması gerektiğini araştırmaları ve yazılı sunu, görsel materyal, broşür hazırlayarak getirmeleri istenir. Bunlar dışında da acil durum olarak gördükleri başka durumlar varsa bununla ilgili de araştırma yapmaları istenir.

*Etkinlik öğrencilere dağıtılırken ve işlenirken, acil bir durum yaşamış, etkileri hala devam eden ve sorun yaşayan öğrencileriniz için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmeti sağlanmalıdır.

ACİL DURUMLAR	
Göz, kulak ve buruna yabancı cisim kaçması	Sıcak çarpması
Hayvan ısırma ve sokmaları	Trafik kazası
Kimyasal maddelerle temas	Zehirlenme
Kırık-çıkık ve burkulma	Boğulma
Solunum yolu tıkanması	Deprem
Yaralanma ve kanama	Yangın
Kan şekeri düşmesi	Yanık
Elektrik çarpması	Sel
Nöbet ve havale	Çığ vb.

SÜREÇ

1. Bir önceki hafta aşağıdaki acil durumlar küçük kâğıtlara yazılarak her öğrenciden birer adet çekmeleri, bu durumda neler yapılacağını araştırmaları ve yazılı olarak getirmeleri istenmişti.

ACİL DURUMLAR	
Göz, kulak ve buruna yabancı cisim kaçması	Sıcak çarpması
Hayvan ısırma ve sokmaları	Trafik kazası
Kimyasal maddelerle temas	Zehirlenme
Kırık-çıkık ve burkulma	Boğulma
Solunum yolu tıkanması	Deprem
Yaralanma ve kanama	Yangın
Kan şekeri düşmesi	Yanık
Elektrik çarpması	Sel
Nöbet ve havale	Çığ vb.

2. Öğrencilerden acil durumla karşılaştığında neler yapılması gerektiğine ilişkin yaptıkları araştırmayı sınıfa sunmaları istenir.

3. Öğrencilere acil durumlarda yapılması gerekenlerle ilgili araştırma yaptıkları kaynaklar hakkında bilgi vermeleri istenir. Kaynakların güvenilir temele dayanması gerektiği hatırlatılır.

Acil durumlarda yapılması gerekenlerle ilgili, halk arasında bilinçsizce yapılan, doğru kabul edilen ve yaygın olarak yapılan yanlışlar üzerinde durulur.

4. Sunumların ardından gönüllü öğrencilerden acil durumlarda nasıl yardım aldıklarıyla ilgili yaşantılarını paylaşmaları istenir.

5. Öğrencilerden bir acil durum panosu oluşturmaları ve hazırladıkları bilgileri bu panoya yerleştirmeleri istenir.

6. Acil durumlarda nasıl davranılacağını bilmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 6. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ŞİDDET VE YARDIM

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: *Fiziksel, sözel ve duygusal şiddetle karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.

Kazanım Nu: 39

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç:

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

SÜREÇ

1. Öğrencilere şiddetin ve şiddetin türlerinin ne olabileceği sorularak etkinlik başlatılır.
2. Öğrencilerden alınan cevaplar tahtaya yazılır ve öğrencilerle şiddetin tanımı, türleri paylaşılır.

Şiddet: Başka bir kişiyi ya da grubu kasıtlı olarak tehdit etme, fiziksel güç kullanmadır. Şiddet, yaralama, fiziksel zarar, kötü muamele, ölüm ile sonuçlanabilir. Şiddetin boyutları fiziksel, sözel ve duygusal olarak ortaya çıkmaktadır.

Fiziksel şiddet: Birine ya da bir gruba yumruk atma, itme, tokat, delici ve kesici aletle korkutma, silahla yaralama gibi fiziksel güç kullanmadır.

Sözel şiddet: Argo ve küfürlü konuşma, lakap takma, tehdit, gözdağı vermeyi içerir.

Duygusal şiddet: Pek çok farklı şekilde ifade edilebilir, fakat özellikle duygusal şiddet sistematik olarak başka birinin düşüncelerini ve davranışlarını kontrol etmektir. Aynı zamanda aşağıda belirtilen davranış kategorilerine zorlamaktır:

- Psikolojik olarak moral bozma,
- Psikolojik yıkım,
- Alkol ve madde kullanımı.

3. Öğrencilere çevrelerinde fiziksel, sözel ve duygusal şiddet ile karşılaşan olup olmadığı sorulur ve verilen örnekler sınıfta paylaşılır.

4. Öğrencilere şiddetle karşılaştıklarında nerelerden ve kimlerden yardım alabilecekleri sorulur ve tartışılır. Öğrenciler çevrelerinde şiddetle karşılaşanların nerelerden yardım aldıklarını da örnek olarak verilebilir.
5. Öğrencilerin verdikleri cevaplara ek olarak şiddetle karşılaştıklarında;
 - Ailelerinden,
 - Öğretmenlerinden,
 - Gençlik ve Toplum Merkezlerinden,
 - Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinden
 - Emniyet Müdürlüklerinin Çocuk Bürolarından yardım alabilecekleri söylenir.
6. Öğrencilerle, şiddetle karşılaştıklarında yardım alabilecekleri yerlere başvurmanın ya da gizlemenin avantaj ve dezavantajları tartışılır.
7. Öğrencilere, şiddet denilince akla sadece fiziksel şiddetin gelmeyeceği, şiddetin sözel ve duygusal türlerinin de olabileceği ve tüm bunların bireyin hayatının her alanını olumsuz olarak etkileyebileceği belirtilerek etkinlik sonlandırılır.

*Türkiye Aile Planlaması Derneği Bilgi Bankası'ndan yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 7. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: SINIRLARIMIZ

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: *Fiziksel, sözel ve duygusal tacizle karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.

Kazanım Nu: 40

Öğrenci Sayısı: Tüm Sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

SÜREÇ

1. Öğrencilere “**Sınır nedir?**” sorusu sorularak etkinliğe başlanır.
2. Cevaplar alındıktan sonra öğrencilere “**Sınırlar başkalarıyla iletişimimizde koyduğumuz özel çerçevelerimiz, çizgilerimizdir. Bazen bu çerçeve ve çizgilerimiz istemediğimiz halde başkaları tarafından ihlal edilebilir.**” şeklinde bir açıklama yapılır.
3. Öğrencilere “**Tacizin kişisel çizgimizin ihlali olup olmadığı**” sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşımları istenir.
4. Öğrencilere, fiziksel, sözel ve duygusal tacize maruz kalınabileceği söylenir ve bunlarla ilgili aşağıdaki açıklama yapılır:

“Fiziksel taciz: Tokat atmak, vurmak, tekmelemek, çimdiklemek, ısırarak, saç çekmek, itip kakmak, kesici ya da delici bir aletle yaralamak ya da tehdit etmek, kişisel eşyalara zarar vermek, duvarları yumruklamak, eşya fırlatmak, kişinin giysilerini parçalamak, yırtmak sayılabilir. Eşyaya ya da evcil hayvanlara uygulanan şiddet de ciddiye alınmalıdır çünkü bunlar da sembolik işaretlerdir. Bağımlı, yeterince gelişmemiş çocuklarla, ergenlik çağındakilerin tam olarak kavrayamadıkları, rıza göstermedikleri veya rıza gösterip davranışın sonucunu tahmin edemediği cinsel içerikli aktivitelere katılmaya zorlanmaları tacizdir.

Sözel taciz: İstenmeyen aşırı ilgi, cinsel içerikli sözler, fıkralar ve şakalar, tekrarlanan buluşma ve yemek talepleri sözel taciz olarak görülebilir.

Duygusal taciz: İlk iki kategori kadar belirgin olmamasına karşın çok travmatiktir ve olumsuz etkileri uzun süre devam edebilir. Kişinin duygusal şiddete maruz kaldığını inkâr etmek kolaydır ancak bunun etkilerinden kurtulması uzun sürer. Görmezden gelme, reddetme gibi duygusal taciz kişinin güvenini sistematik olarak yıkar.”

5. Öğrencilere tacizle karşılaşınca nerelerden yardım alınabileceği sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşımları istenir.

6. Öğrencilerden alınan cevaplara ek olarak aşağıda belirtilen yardım kaynakları öğrencilerle paylaşılır:

- Öğretmenler,
- Aile,
- Rehberlik Araştırma Merkezleri
- Toplum Araştırma Merkezleri,
- Emniyet Müdürlüklerinin Çocuk Büroları,
- Hastanelerin Kriz merkezleri
- Sağlık bakanlığı bünyesindeki Çocuk İzlem Merkezi
- Üniversite hastanelerinde bulunan Çocuk Koruma Merkezleri
- Alo 183 aile, kadın, çocuk, özürlü, sosyal hizmet danışma hattı
- Barolar, Çocuk Hakları Merkezi

7. Öğrencilerle tacizle karşılaştıklarında yardım alabilecekleri yerlere başvurmanın ya da gizlemenin avantaj ve dezavantajları tartışılır.

8. Öğrencilere tacizin her türünün bireyin kişisel sınırlarını zorlayan ve kişiyi yaralayan bir süreç olduğu, böyle bir durumla karşılaşıldığında yardım alınabilecek yerlere başvurulmasının gerekliliği vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Tekin ve Aydın (2007), [www. sexual harrassment and human rights.htm](http://www.sexual.harrassment.and.human.rights.htm)'den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 8. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KARŞIYIM AMA NEYE?

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: Kişisel değerlerine, inançlarına ve tutumlarına uygun olmayan isteklere iletişim becerilerini kullanarak karşı koyar.

Kazanım Nu: 41

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Hayır Diyebilme Becerileri)

SÜREÇ

- Öğrencilere aşağıdakine benzer sorular sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir:
 - Kişisel değerlerinize, inançlarınıza ve tutumlarınıza uygun olmayan isteklerle karşılaştınız mı?
 - Uygun olmayan istekle karşılaştığınızda ne yaptınız, ne hissettiniz?
 - Karşılaştıysanız nasıl karşı koydunuz?
 - Kişisel değerlerinize, tutumlarınıza ve inançlarınıza uygun olmayan bir isteğe hayır dediğinizde ne gibi kazançlar elde ettiniz?
 - Hangi iletişim becerilerini kullanarak karşı koydunuz?
 - Karşı koyamadığınız durumlar oldu mu?
 - Neden karşı koyamadınız?
- Öğrencilerin verdikleri cevaplara ek olarak “hayır” demeyi engelleyen noktalar belirtilir:
 - Zor olduğu için, utanıp çekindiğiniz için,
 - Korktuğunuz için,
 - Nasıl hayır diyebileceğinizi bilmediğiniz için,
 - Uyumsuz görünmemek için,
 - Arkadaşlarınızı kırmamak, üzmemek için,
 - Sorun çıkarmamak veya tartışmamak için,
 - Önemsememek veya geçiştirmek için,
 - Yalnız kalmamak için,
- Öğrencilere Form–1 (Hayır Diyebilme Becerileri) verilir ve birlikte okunur.
- Öğrencilerden etkinliğin başında paylaştıkları hayır diyemedikleri bir durumu “Hayır Diyebilme Becerilerine” göre tekrar gözden geçirmeleri ve sınıfla paylaşmaları istenir.
- Kişisel değerlerine, inançlarına ve tutumlarına uygun olmayan isteklere iletişim becerilerini kullanarak karşı koymanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*MEB,h.(2006)'dan ve MEB,d.(2003)'den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1

HAYIR DİYEBİLME BECERİLERİ

- Doğrudan hayır diyebilmek; karşı tarafı kırmadan, kibar bir şekilde kendi, düşünce, istek, duygu ve kararlarımızı yansıtan, kendimizi olduğu gibi doğrudan ve yalın bir şekilde ifade edebilmenin yoludur. Bu şekilde hayır diyebilme; en güçlü, en etkili ve arzu edilen gerçekten çekinmeden hayır diyebilmenin doğrudan yoludur. Burada yapılan teklif karşısında önce niyetimizin ne olduğundan emin olmak, söz konusu teklifi kabul edip etmeyeceğimizi belirlemek gerekir.

- Bir sonraki adım olarak nedeninizi belirtmek etkili olur.

HAYIR DİYEBİLME YOLLARI:

- Doğrudan hayır demek, geçiştirmek, nedenler bulmak, duymazlıktan gelmek, ortamdan uzaklaşmak, yürüyüp gitmek ve hayır tekrarı gibi yolları kullanarak hayır denilebilir.

- **Doğrudan Hayır**

“Hayır teşekkürler. Hayır olmaz. Şimdi internet kafeye gitmek istemiyorum”

- **Konuyu Değiştirmek**

“Hayır olmaz! Dünkü maçı kim kazandı?” gibi konuyu değiştirmek

- **Nedenini açıklamak**

“Hayır, teşekkürler, bugün matematik yazılım var” gibi bizim için gerçek ve doğru olan nedenlerimizi belirtebiliriz.

- **Duymazlıktan gelmek**

“Şarkı yarışmasını kim kazandı?” gibi duymazlıktan gelebiliriz.

- **Ortamdan Uzaklaşmak**

“Hayır deyip, ortamdan uzaklaşabiliriz.”

- **Geçiştirmek**

“Belki sonra gidebiliriz. Şimdi okula gitmem gerekiyor” gibi geçiştirebiliriz.

- **Hayır Tekrarı**

“Hayır! Hayır!. Şimdi internet kafeye gitmek istemiyorum.” Şeklinde “hayır”ı tekrarlı bir şekilde söyleyebiliriz.

10. SINIF – 9. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: BİZİM ATÖLYE

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Grup çalışmalarında iş birliğinin önemini ve gerekliliğini açıklar.

Kazanım Nu: 10

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Kâğıt, kalem, büyük resim kâğıdı, çeşitli boyalar

SÜREÇ

1. Öğrencilere bir atölye çalışması yapacakları söylenir. Bunlar; öykü yazarlığı atölyesi ve resim atölyesidir. Öğrencilere bu atölyelerdeki çalışmaların amacının grupla iş birliği yaparak ortaya yeni ürünler çıkarmak olduğu söylenir ve atölyeler hakkında bilgi verilir:

Öykü yazarlığı atölyesi: Bu atölyeyi seçenler, yaratıcılıklarını öykü yazarak ortaya koyarlar. Grup üyeleri yazacakları öykünün konusuna, kahramanlarına, öykünün nerede ve ne zaman geçtiğine birlikte tartışarak karar verirler. Öykü, üyelerin hepsinin düşüncesinin alınmasıyla oluşur.

Resim atölyesi: Bu atölyede resimler bireysel olarak değil, grup olarak yapılır. Grup üyeleri hep birlikte ne resmi yapacaklarına, hangi boya malzemelerini kullanacaklarına karar verirler. Dikkat edilecek konu her üyenin resme katkısının bulunmasıdır.

2. Atölye tanımları yapıldıktan sonra öğrenciler iki resim ve iki öykü yazarlığı atölyesi olmak üzere 4 gruba ayrılır. Öğrencilerden hangi atölyede çalışacaklarına karar vermeleri istenir. Herhangi bir atölyede öğrenci sayısı açısından yoğunluk olmamasına özen gösterilir.

3. Atölyelerin birinde yoğunluk olması durumunda, öğrenci sayısı az olan atölyelerin, yoğunluk olan atölyedeki arkadaşlarını ikna etmesi için öğrencilere zaman verilir.

4. Bir resim ve bir de öykü yazarlığı atölyesi grubundan bir öğrenciye diğer öğrencilerin duymayacağı şekilde kendi grubundaki iş birliğini engellemeye çalışması, diğerlerinin düşüncelerini dikkate almaması, sadece kendi isteklerini ve düşüncelerini dikkate alması söylenir.

5. Her atölye grubunun önceden hazırlanmış köşelerde yerlerini almaları sağlanır. Gruplara çalışmalarını yapmak üzere 15–20 dakika süre verilir.

6. Bütün atölyeler çalışmalarını bitirdikten sonra her gruptan iki öğrenciye verilen gizli yönerge açıklanır. Bunun amacının grup çalışmalarında iş birliğinin öneminin fark edilmesi olduğu belirtilir.

7. Açıklamanın ardından her atölyenin, ürününü diğer gruplara sunması istenir.

8. İstekli olan atölye grubundan başlanarak tüm üyelerin aşağıdaki soruları cevaplamaları ve sınıfla paylaşımları istenir:

- Çalışma sırasında ne yaşadınız, ne hissettiniz?
 - Ürününe karar verme ve ürünü oluşturma aşamasında nasıl bir gruptunuz?
 - Bir işi tek başına yapmakla bir grupla yapmak arasındaki farklılıklar nelerdir?
9. Grup çalışmalarında iş birliğinin önemini ve gerekliliği vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Çevik (2005)'den uyarlanmıştır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 10. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: BİRLİKTE ÇALIŞALIM

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Grup çalışmalarına etkili biçimde katılır.

Kazanım Nu: 11

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

*Öğrenciler bir önceki hafta 5'erli gruplara ayrılır ve kendi seçecekleri bir konuda aralarında işbirliği yaparak bir grup çalışması yapmaları istenir. Bu çalışma herhangi bir konuda sunum hazırlamak, okul gazetesi veya dergi çıkarmak, okul dışından bir kurumla görüşerek ve ortaklaşa bir kampanya hazırlamak şeklinde olabilir.

Öğretmen, öğrencilere bazı önerilerde bulunabilir ama hangi konuda ne tür bir çalışma yapacaklarına öğrenciler karar vermelidir.

SÜREÇ

1. Bir hafta önceden öğrenciler gruplara ayrılarak her gruba kendi karar verecekleri bir konuda grup çalışması yapmaları ve bir sonraki hafta rehberlik saatine bu çalışmalarını getirmeleri istenmişti.
2. Gönüllü gruptan başlanarak çalışmalarını sunmaları istenir.
3. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Hangi konuda, ne tür bir çalışma yapacağınıza nasıl karar verdiniz?
 - Planladığınız çalışmanın amacı ne?
 - Planlama aşamasında gruptaki tüm üyelerin katkısı oldu mu?
 - Nasıl bir işbirliği yaptınız?
 - Çalışmalar planlamalara uygun olarak sürdü mü?
 - Çalışma sonucunda başlangıçtaki hedefinize ulaştınız mı?
 - Gruptan herkesin katkısı oldu mu?
 - Çalışmalar sırasında nerelerde zorlandınız?
 - Çalışmalar sırasında neler hissettiniz?
 - Planlama aşamasındaki amacınıza ulaşabildiniz mi?
4. Grup çalışmalarına etkili biçimde katılmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Öğrencilerin yaptığı grup çalışmalarından tüm okulda sunulmasının yararlı olacağı düşünülen bir ya da birkaç çalışma okulun gerekli birimleri ile işbirliği yapılarak tüm okulda da sunulabilir.

Değerlendirme:

10. SINIF – 11. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: NASILGÖRÜNÜYORUM?

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Kendini Kabul

Kazanım: Başkalarının kendisi ile ilgili görüşlerinin bireyin kendini algılama biçimini nasıl etkilediğini fark eder.

Kazanım Nu: 23

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni – U düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Algılanan Özelliklerimiz)

SÜREÇ

1. Öğrencilere aşağıdaki öykü okunur:

Öykü:

Kurbağalar

“Dere kenarında bir kurbağa yarışı varmış. Hedef, çok yüksek bir kulenin tepesine çıkmakmış. Bir sürü kurbağa da arkadaşlarını seyretmek için toplanmış, ve yarış başlamış. Aslında seyirciler yarışmacıların kulenin tepesine çıkabileceğine inanmıyormuş. Sadece şu sesler duyulabiliyormuş:

"Zavallılar! Hiçbir zaman başaramayacaklar!"

Yarışmaya başlayan kurbağalar kulenin tepesine ulaşamayınca, teker teker yarışı bırakmaya başlamışlar. İçlerinden sadece bir tanesi inatla ve yılmadan kuleye tırmanmaya çalışıyormuş.

Seyirciler bağıyorlarmış:

"Zavallılar! Hiçbir zaman başaramayacaklar!"

Sonunda, kurbağaların bir tanesi hariç, hepsinin ümitleri kırılmış ve bırakmışlar. Ama kalan son kurbağa büyük bir çabayla mücadele ederek kulenin tepesine çıkmayı başarmış. Diğerleri hayretler içinde bu işi nasıl başardığını öğrenmek istemişler. Bir kurbağa ona yaklaşmış ve sormuş:

“Bu işi nasıl başardın?”

O anda farkına varmışlar ki kuleye çıkan kurbağa sağırmış!

www.turkhukuksitesi.com

2. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.

➤ Kurbağaların yarışı bırakmasında çevreden duydukları seslerin ne kadar etkisi olmuştur?

➤ Çevredeki sesler cesaret verici mesajlar içerse sonuç farklı olabilir miydi?

➤ Sizin buna benzer yaşantılarınız oldu mu? Ne hissettiniz?

3. Öğrencilere Form–1 (Algılanan Özelliklerimiz) verilir, bu özelliklerden sahip olduklarını düşündükleri “Kendi Algılarım” sütununa (x) işareti koymaları, arkadaşlarının bu özelliklerle

ilgili kendisini nasıl algıladığını düşünüyorlarsa, aynı formun “Arkadaşlarımın Algılamaları” sütununa (x) işareti koymaları, ailelerinin bu özelliklerle ilgili kendisini nasıl algıladığını düşünüyorlarsa, aynı formun “Ailemin Algılamaları” sütununa (x) işareti koymaları istenir. Son olarak öğretmenlerinin bu özelliklerle ilgili kendisini nasıl algıladığını düşünüyorlarsa, aynı formun “Öğretmenlerimin Algılamaları” sütununa (x) işareti koymaları istenir.

4. Daha sonra bu üç sütunda ortak olanlara bakarak kendi algılamaları ile başkalarının algılamalarının ne kadar örtüştüğünü incelemeleri istenir ve aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.

- Kendinizle ilgili algılarınız, beğenileriniz, tercihleriniz gerçekten size mi ait?
- Kendinizle ilgili algılarınız, beğenileriniz, tercihleriniz, oluşurken kimlerin, nelerin etkisinde kalmış olabilirsiniz?
- Bazen kendinizi başkalarının ölçütlerine göre değerlendirdiğiniz oluyor mu?
- Başkalarının bizimle ilgili algılamaları bazen kendimizi güçlü hissettirip, bizi yüreklendirirken, bazen de bizim cesaretimizi kırabilir mi?
- Sizce bunun nedeni ne olabilir?
- Başkaları tarafından beğenilme, onaylanma ve kabul görme arzusu olabilir mi?
- Hiç kendinizle ilgili, size ait olmayan aileniz ya da arkadaşlarınız tarafından oluşturulan bir algılamamız olduğunu fark ettiniz mi?

5. Başkalarının kendisi ile ilgili görüşlerinin bireyin kendini algılama biçimini nasıl etkilediğini fark etmenin ve kendini bu bakış açısı ile değerlendirmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır:

*Esratur ALCI, Birsen PIRNAR, Baran (2006)' dan yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1
ALGILANAN ÖZELLİKLERİMİZ

İnsanlar birtakım özellikleri ile tanınırlar ve hatırlanırlar. Biz de kendimizi tanımlarken bazı özelliklerimizi sıralarız. Aşağıda sıralanan özelliklerden sahip olduğunuzu düşündüklerinizin karşısına (x) işareti koyunuz. Aynı şekilde; ailenizin, arkadaşlarınızın ve öğretmenlerinizin sizi nasıl algıladığını düşünüyorsanız o özelliğin karşısına bir (x) işareti koyunuz. Bunlar dışında kendinizi tanımlayan özellikler varsa listenin altına yazınız.

ALGILANAN ÖZELLİKLERİMİZ				
Algılanan Özellikler	Kendi Algılarım	Arkadaşlarımlın Algılamaları	Ailemin Algılamaları	Öğretmenlerimin Algılamaları
Kavgacı				
Zeki				
Uysal				
Düzenli				
Kibirli				
Becerikli				
Güzel /Yakışıklı				
Ciddi				
Neşeli				
Girişken				
Sorumsuz				
Hayalperest				
Kıskanç				
İlgisiz				
Uyumsuz				
Yetenekli				
Başarılı				
İyimser				
Şanssız				
Duyarlı				
Dikkatli				
Kararlı				
Sorumlu				

10. SINIF – 12. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: BEN KİMİM? NASIL DAVRANIRIM?

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Kendini Kabul

Kazanım: Bireyin kendini algılama biçiminin davranışlarını nasıl etkilediğini fark eder.

Kazanım Nu: 24

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Özelliklerimiz)

SÜREÇ

1. Aşağıdaki açıklama yapılır ve grup etkileşimi başlatılır:

İnsanın yapabileceği bazı şeyleri yapamayacağına inanması, bir işi yapmaya teşebbüs ederken cesaretinin kırılması, kişinin başarısız olmasına neden olur. İnsanın bazı şeyleri yapacağına inanması, bir işi yapmaya teşebbüs ederken cesur olması başarılı olmasına sağlar.

İnsanların kendilerini nasıl algıladıklarının davranışlarını da etkilediği belirtilerek, kendimize ilgili algılarımızın davranışlarımıza nasıl yansıdığı ve davranışlarımızı nasıl etkilediği üzerinde durulur. Öğrencilerden varsa kendi hayatlarından ya da çevrelerinden buna benzer örnekler vermeleri istenir.

2. Öğrencilere “Siz kendinizi nasıl algılıyorsunuz?” sorusu sorulur ve Form–1 (Özelliklerimiz)’den birer adet verilir ve yönergeye göre doldurmaları istenir.

3. Öğrencilerden formu doldurduktan sonra cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.

4. Öğrencilere kendilerini algılama biçimleri ile ilgili aşağıdakilere benzer sorular sorularak grup etkileşimi devam eder.

- Kendinizde var olduğuna inandığınız özellikleriniz nelerdir?
- Kendinizde var olduğuna inandığınız özellikler hayatınızı nasıl etkiliyor?
- Kendinizle ilgili algılarınız, beğenileriniz, tercihleriniz, davranışlarınıza nasıl yansıyor?
- Formda verilen özelliklerden sahip olduğunuzu düşündükleriniz, davranışlarınızı nasıl etkiler?

5. Bireyin kendini algılama biçiminin davranışlarını nasıl etkilediğini fark etmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Baran (2006)’ dan yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1
ÖZELLİKLERİMİZ

İnsanlar birtakım özellikleri ile tanınırlar ve hatırlanırlar. Biz de kendimizi tanımlarken bazı özelliklerimizi sıralarız. Aşağıda sıralanan özelliklerden sahip olduğunuzu düşündüklerinize 1-(Evet), sahip olmadığınızı düşündüklerinize 2-(Hayır), kararsız kaldıklarınıza ise 3-(Kararsızım) yazarak belirtiniz. Bunlar dışında kendinizi tanımlayan özellikler varsa listenin altına ekleyiniz.

ÖZELLİKLERİMİZ			
Özellikler	1-(Evet)	2-(Hayır)	3-(Kararsızım)
Kavgacı			
Zeki			
Uysal			
Düzenli			
Kibirli			
Becerikli			
Ciddi			
Neşeli			
Girişken			
Güzel/ Yakışıklı			
Güçlü			
Hayalperest			
Kıskanç			
İlgisiz			
Uyumsuz			
Yetenekli			
Başarılı			
İyimser			
Şanssız			
Duyarlı			
Dikkatli			
Kararlı			
Sorumluluk sahibi			

10. SINIF – 13. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: TAKDİR ETMEK

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: Başkalarının başarılarını ve olumlu davranışlarını takdir eder.

Kazanım Nu: 42

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Yazı tahtası ve kalem,

SÜREÇ

1. Öğrencilere, çevrelerindeki insanların başarıları ve olumlu davranışları karşısında beğenilerini nasıl ifade ettikleri sorulur ve söyledikleri ifadeler tahtaya yazılır.

- Eline sağlık
- Çok güzel olmuş
- Harika
- Nefis
- Çok hoşuma gitti
- Aferin
- Çok beğendim vb.

2. Öğrenciler 5 'erli gruplara ayrılır ve 2–3 dakika süre verilerek grup arkadaşlarının başarılarını ve olumlu davranışlarını düşünmeleri istenir.

3. Daha sonra bunları takdir cümleleri ile arkadaşlarına tek tek ifade etmeleri istenir.

Gerekirse aşağıdakine benzer örnek takdir cümleleri verilebilir:

- "Açık sözlülüğünü beğeniyorum."
- "Sınıfa girince, neşeli olarak günaydın demen hoşuma gidiyor."
- "Çok iyi not tutuyorsun."
- "Seninle konuşmak beni rahatlatıyor, çok iyi bir dinleyicisin" vb.

4. Gruptaki tüm öğrencilerin birbirlerine en az bir takdir cümlesi söylemesi istenir.

Olumsuz ve yargılayıcı ifadeler kullanmamaları için gerekli uyarı ve hatırlatmalar yapılır.

Grup içinde takdir ifadesi almayan öğrencilere, öğretmen başarı ya da olumlu bir davranışa yönelik takdir cümleleri söyleyerek destek vermelidir.

5. Öğrencilere aşağıdakilere benzer sorular sorularak grup etkileşimi başlatılır:

- Arkadaşlarınızdan duyduğunuz takdir ifadeleri nelerdi? Ne hissettiniz?
- Siz başkalarını takdir ederken neler hissediyorsunuz?
- Günlük hayatınızda çevrenizdeki insanlar tarafından takdir gördüğünüzde neler hissediyorsunuz?
- İnsanlar genelde hangi durumlarda birbirini takdir eder?

➤ Takdir edilmek kişilerin davranışlarını nasıl etkiler?

6. Bir gencin, çevresindekiler tarafından takdir edilmesinin olumlu benlik algısı geliştirmesi için ne kadar önemli olduğu belirtilir. Aynı şekilde başkalarının olumlu özelliklerini görebilmek ve takdir edebilmenin de sağlıklı insan ilişkileri için ne kadar önemli olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*MEB, c. (2002)'den uyarlanmıştır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 14. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ARKADAŞIM

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: Karşı cins ile sağlıklı arkadaşlık ilişkileri geliştirmenin önemini kavrar.

Kazanım Nu: 43

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ

1. Öğrencilere Sağlıklı arkadaşlıklar kurmanın ergenlik döneminde gencin sosyal ve akademik gelişimini olumlu yönde desteklediği belirtilerek etkinlik başlatılır.
2. Öğrencilere aşağıdaki sorulara benzer sorular sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir:

- Sağlıklı arkadaşlık ilişkileri nasıl kuruluyor?
- Sağlıklı arkadaşlık ilişkilerinin başlamasında neler etkilidir?
- Arkadaşlık ilişkisini kimlerle başlatıyorsunuz?
- Arkadaşlık ilişkilerinde neleri paylaşıyorsunuz?
- Arkadaşlık ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülebilmesi için sizin ve karşıdaki kişinin sahip olması gereken özellikler nelerdir?
- Arkadaşlık ilişkilerinizi kurarken ve arkadaşlarınızla paylaştıklarınızda arkadaşınızın cinsiyetini önemsiyor musunuz?

Arkadaşlık ilişkileri kurarken ve sürdürürken karşı cinsten birinin sadece “flört” veya “sevgili” olmayacağı, karşı cinsle normal arkadaşlıklar da kurulabileceği ve karşı cinsle kurulan arkadaşlıkların da arkadaşlığa katkı sağladığı, geliştirdiği ve zenginleştirdiği olumlu yönlerinin olduğu vurgusu yapılır.

3. Karşı cins ile sağlıklı arkadaşlık ilişkileri geliştirmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 15. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Güvenli ve Sağlıklı Hayat

Kazanım: Kendini zararlı alışkanlıklardan korur.

Kazanım Nu: 63

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Karton, makas, yapıştırıcı ve gazete/dergi

Öğrencilerden bir hafta önceden, karton, makas, yapıştırıcı ve zararlı alışkanlıklarla ilgili gazete ve dergilerden topladıkları resimli haberleri sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

Zararlı alışkanlıkların, insanın hayatının birçok alanına (özel hayatına, sağlığına, okul başarısına, ilişkilerine, geleceğine, vb.) olumsuz etkileri olduğu bundan dolayı da zararlı alışkanlıklardan korunmanın önemine vurgu yapılarak etkinlik başlatılır.

1. Öğrenciler 4 gruba ayrılır ve yanlarında getirdikleri gazete ve dergilerden zararlı alışkanlıklarla ilgili resimleri kesmeleri söylenir.
2. Öğrencilerden kestikleri resimlerden zararlı alışkanlıklar ile ilgili bir fotoroman oluşturmaları istenir.
3. Her bir grup oluşturduğu fotoromanı sınıfla paylaşır.
4. Öğrencilere fotoromadaki karakterlerin zararlı alışkanlıklardan nasıl korunacağı sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.

Öğrencilere zararlı alışkanlıklardan korunma için kitap okuma, hikâye/şiir/öykü yazma, müzik dinleme, halk oyunları ve dansa gitme, spor yapma, doğa yürüyüşleri yapma, tiyatro/sinemaya gitme, resim yapmanın önemi vurgulanır.

Öğrencilerin etkinlik sırasında zararlı olarak değerlendirmeyeceği bazı alışkanlıklar olabilir (sürekli internet kafeye ve oyun salonlarına gitmek, olumsuz öğeler içeren bilgisayar oyunları). Bu noktada zamanın ne kadarının bu alışkanlıklarla geçirildiği, ders çalışma alışkanlıklarının, aileyle, arkadaşlarla olan iletişimi nasıl etkilediği, okulun aksayıp aksamadığı, fiziksel olarak zararlı olup olmayacağı üzerinde durulur.

5. Kendini zararlı alışkanlıklardan korumanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 16. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARININ ETKİLERİ

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Aile ve Toplum

Kazanım: Kitle iletişim araçlarının kişisel ve toplumsal değerler üzerindeki etkisini fark eder.

Kazanım Nu:51

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ

1. Öğrencilere bildikleri kitle iletişim araçlarının neler olduğu sorulur ve cevaplar tahtaya yazılır.

Öğrencilerin belirtmediği kitle iletişim araçları da eklenir.

2. Kendi benimsedikleri değerlerin ve toplumsal değerlerin neler olabileceği sorulur ve öğrencilerin verdikleri cevaplar tahtaya yazılır.

Öğrencilerin belirtmediği değerler de eklenir.

3. Kitle İletişim Araçlarının kişisel ve toplumsal değerlerimize ne gibi etkileri olabileceğini düşünmeleri, bu konudaki fikirlerini ifade etmeleri, tartışmaya katılmaları ve örnekler vermeleri istenir.

Öğrencilerin belirtmediği önemli noktalar varsa eklenir.

4. Öğrencilerin kitle iletişim araçlarını kendi değerleri üzerindeki etkilerini sorgulamaları ve isterlerse sınıfla paylaşmaları istenir.

5. Kitle iletişim araçlarının **kişisel değerler** üzerindeki etkileri ile ilgili çevrelerinden örnekler vermeleri istenir.

6. Kitle iletişim araçlarının **toplumsal değerler** üzerindeki etkileri ile ilgili çevrelerinden örnekler vermeleri istenir.

7. Kitle iletişim araçlarının kişisel ve toplumsal değerler üzerindeki etkisini fark etmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 17. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KARARIM ETKİLİ Mİ?

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Verdiği kararları etkili karar verme basamakları açısından değerlendirir.

Kazanım Nu: 12

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Karar Verme Basamakları)

*Etkinlik işlenirken etkili karar vermede sorun yaşayan öğrencileriniz için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmeti sağlanmalıdır.

*Etkinlik işlenirken öğrencilerin ders/ üniversite/ meslek seçimine ilişkin kararlarını da değerlendirmeleri sağlanmalı, öğrencilere bu konu ile ilgili olarak okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmeti sağlanmalıdır.

SÜREÇ

Öğrencilere "Hayatınızda pek çok seçenikle karşı karşıya kalıp, farkında olarak veya olmayarak pek çok kez karar vermek zorunda kalabilirsiniz. Verdiğiniz kararlar hayatınızın akışını olumlu veya olumsuz yönde etkileyebilir. Karar verirken "ya o, ya da bu" şeklinde düşünmek yerine karar vermede sırasıyla yapılması gerekenleri uygulamanız daha uygun olabilir" şeklinde bir açıklama yapılarak etkinlik başlatılır.

1. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Şimdiye kadar verdiğiniz en önemli karar nedir?
 - Şimdiye kadar verdiğiniz en önemsiz karar nedir?
 - Şimdiye kadar verdiğiniz yanlış kararlar nelerdir?
2. Öğrencilere "Günlük hayatınızda, ne yiyeceğiniz, nereden alışveriş yapacağınız, kaçta yatacağınız, televizyonda hangi programı izleyeceğiniz gibi konularda verdiğiniz kararların yanı sıra, eğitsel konularla ilgili kararlarınız da yer almaktadır" şeklinde açıklama yapıldıktan sonra son günlerde eğitsel konularla ilgili verdikleri bir kararı düşünmeleri istenir.
3. Öğrencilere karar vermede verilecek kararı tanımlama, karardan beklenen sonucun belirlenmesi, bilgi toplama, seçenekler ve bu seçeneklerin her birinin avantaj ve dezavantajlarını belirlemenin önemli olduğu vurgulanır.
4. Öğrencilere Form–1 (Karar Verme Basamakları) verilir ve son günlerde eğitsel konularla ilgili verdikleri kararları formdaki karar verme basamaklarına göre değerlendirmeleri istenir.
5. Gönüllü öğrencilerden aldıkları ve karar verme basamaklarına göre değerlendirdikleri kararlarını sınıfla paylaşmaları istenir.

6. Öğrencilere karar verirken karar verme basamaklarının yanı sıra karar verme stratejilerinin de önemli olduğu, basamakların stratejiler ile yakından ilişkili olduğu vurgulanır ve karar verme stratejileri verilir.

Karar verme stratejileri:

- İç tepisel karar verme: Seçenekler üzerinde yeterince düşünmeden, içten geldiği gibi karar verme.

- Mantıklı karar verme: Karar verirken, seçenekler hakkında bilgi toplama, seçenekleri dikkatlice inceleme ve her birinin olumlu ve olumsuz yanları değerlendirme.

- Bağımsız karar verme: Kendi başına karar verme.

- Kararsız: Verdiği kararları sık sık değiştirme ve hiçbir karardan hoşnut olmama.

7. Karar vermenin günlük hayatımızın bir parçası olduğu özellikle öğrencilerin eğitsel hayatlarıyla ilgili verecekleri veya verdikleri kararların önemli olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Eldeliklioğlu (1999)'dan, MEB, d (2003)'den ve Erkan(2005)'den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 18. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KARAR VERME UNSURLARI

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Etkili karar verme unsurlarını kararlarında kullanır.

Kazanım Nu: 13

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni/ U düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Karar Verme Unsurları)

*Etkinlik işlenirken etkili karar vermede sorun yaşayan öğrencileriniz için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmeti sağlanmalıdır.

SÜREÇ

Öğrencilerle daha önceki etkinlikte karar verme stratejileri ile ilgili paylaşımda bulunulmuştur.

Karar verme stratejileri:

- İç tepisel karar verme: Seçenekler üzerinde yeterince düşünmeden, içten geldiği gibi karar verme.
- Mantıklı karar verme: Karar verirken, seçenekler hakkında bilgi toplama, seçenekleri dikkatlice inceleme ve her birinin olumlu ve olumsuz yanları değerlendirme.
- Bağımsız karar verme: Kendi başına karar verme.
- Kararsız: Verdiği kararları sık sık değiştirme ve hiçbir karardan hoşnut olmama.

1. Öğrencilere, karar verirken hangi karar verme stratejilerini kullandıkları sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
2. Öğrencilerden geçen haftadan bu yana aldıkları kararları boş bir kâğıda yazmaları istenir ve ardından Form–1 (Karar Verme Unsurları) dağıtılır.
3. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Kararlarınızı alırken, formdaki karar verme unsurlarını kullandınız mı?
 - Kullandıysanız hangi basamakları kullandınız?
4. Öğrencilere karar verme unsurlarını hayatlarının her aşamasında kullanmalarının gerekliliği vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*MEB, e.(2004)'den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1

KARAR VERME UNSURLARI

Karar verme sürecinin üç unsuru vardır. Bunlar; karar ortamı, eldeki bilgi miktarı ve karar akıntılarıdır. Bunlar aşağıda kısaca açıklanmıştır:

A. Karar Ortamı

Her karar, bir karar ortamında verilir. Bu ortam, karar verme anındaki bilgilerden, ilgili seçeneklerden, beklentilerden ve değerlerden oluşur. İdeal bir karar ortamı mümkün olan bütün bilgileri ve seçenekleri içermelidir. Fakat eldeki bilgiler ve seçenekler içinde bulunulan zamanla sınırlı olabilir. Bu zaman sınırlaması da, kararın belli bir zamana kadar verilmesi gereğini doğurur. Ayrıca para, güç gibi diğer imkânlar da karar vermeyi sınırlandıran etmenlerdendir. Bu sınırlayıcılar belirsizliği artırır. Bu noktada, karar vermenin asıl amacı belirsizliği azaltmaktır. Belirsizliği ortadan kaldıracak bütün bilgilere sahip olmamız çoğu zaman mümkün olmaz. Bu yüzden birçok karar belli bir miktar risk taşır. Bazen kararı geciktirmemiz iyi olabilir. Çünkü duruma ilişkin yeni bilgiler ve yeni alternatifler ortaya çıkabilir. Karar ortamı değişebilir ya da genişleyebilir. Bunlara ek olarak, karar veren kişilerin tercihleri değişebilir. Bu noktaları dikkate alarak, karar vermenin geciktirilmesi, alınan kararın içerdiği riski de azaltabilir.

B. Bilgi Miktarı

Birçok insan karar vermeye çalışırken gerektiğinden daha fazla bilgi toplamaya çalışır. Oysa gereğinden fazla bilgi toplandığında ortaya bazı problemler çıkar. Bunlardan birisi, daha fazla bilgi toplanması için daha çok zamana ihtiyaç duyulduğundan dolayı kararın gecikmesidir. Bu gecikme kararın ya da çözümün etkililiğini zayıflatır. Bir diğer problem, fazla bilgi yüklemesi yapılmasıdır. Bilgi fazla olduğunda karar verme zorlaşır, çünkü fazla bilgiye hâkim olmak ve bunları değerlendirmek zor olur. Ayrıca, kısa sürede hafızaya fazla bilgi yüklenmesi öğrenilenlerin hemen unutulmasına ve hatırlanmamasına sebep olur. *Örneğin*, yoğunlaştırılmış kısa süreli seminerlere katılan birçok kursiyer, akşam kurstan çıktıktan sonra kursun sabahki kısmında ne gördüğünü hatırlamakta zorlanır. Hatta bu bilgi yoğunluğundan dolayı sabah arabasını nereye park ettiğini de unutabilir. Fazla bilgi toplanmasının yol açtığı bir başka problem de, fazla bilginin karar verme sorumluluğu olan kişilerde yorgunluk yaratmasıdır. Çok fazla bilgi olunca, karar mercilerinin işi daha zor olacak ve onları yoracaktır. Bu da uygun olmayan kararların alınmasına neden olacaktır.

C. Karar Akıntıları

Birçok insanın yanıldığı nokta, bir kararın diğer bazı kararlardan bağımsız bir şekilde verildiğini düşünmesidir. Oysa bütün kararlar kendinden önceki diğer kararların ışığında verilir. Yani, kararlar akıntısının bir parçasıdır. Örneğin, parka spor yapmaya gitmeye karar verdiğinizde; bu, kendinden önceki birçok kararın sonucunda ortaya çıkmıştır. Parka yakın bir evde oturmaya karar vermişsinizdir, spor yapmaya karar vermişsinizdir vb.

10. SINIF – 19. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÇATIŞMA ÇÖZME BASAMAKLARI

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: *Etkili çatışma çözme basamaklarını kullanır.

Kazanım Nu: 44

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Etkili Çatışma Çözme Basamakları Akış Yönü)

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

SÜREÇ

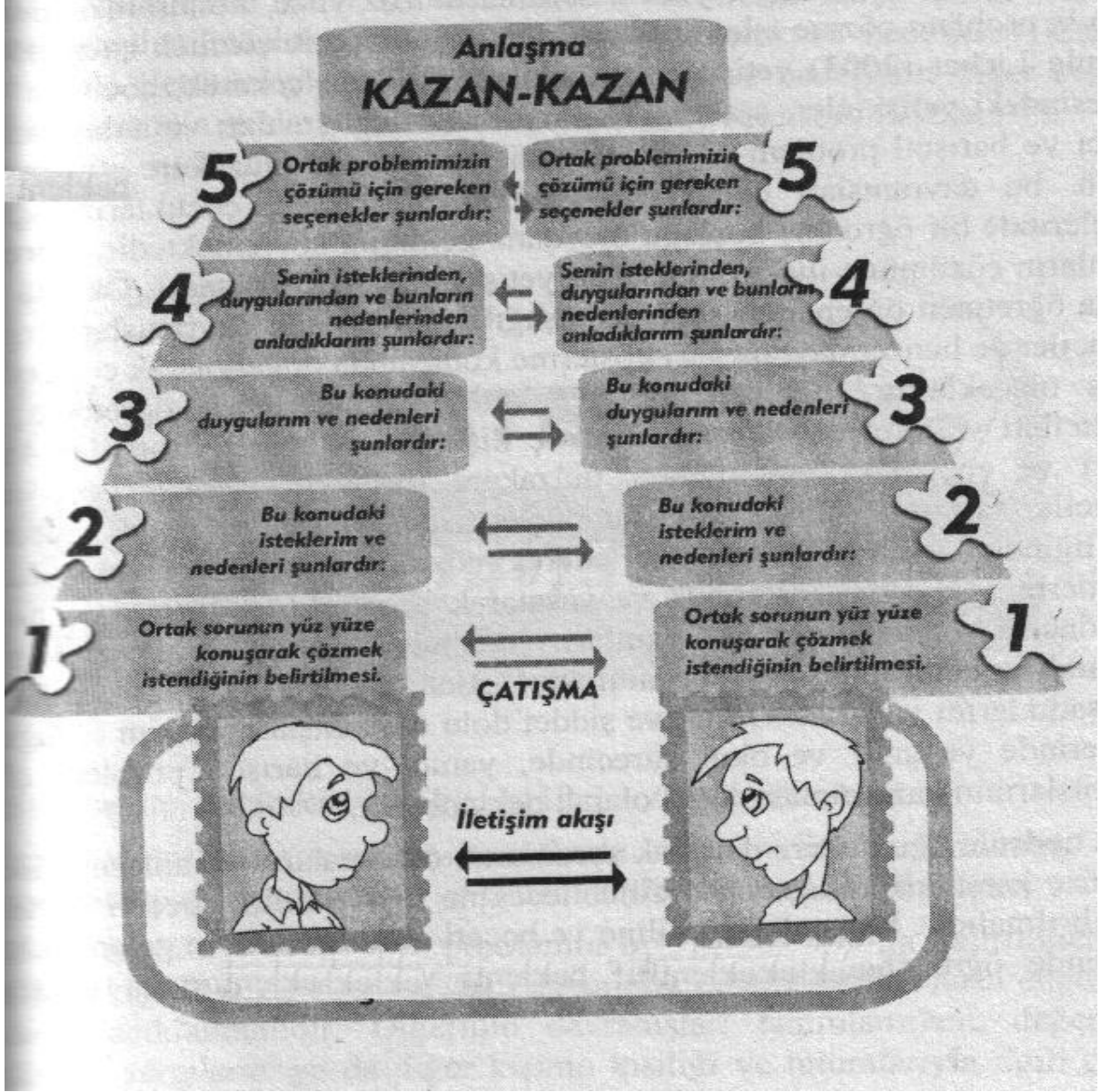
1. Öğrencilerden günlük hayatlarında aileleriyle, arkadaşlarıyla veya çevrelerindeki diğer insanlarla yaşadıkları bir çatışmayı düşünmeleri istenir.
2. Öğrencilerden düşündükleri çatışmayı göz önünde bulundurarak etkili çatışma çözme basamaklarını kullanıp kullanmadıkları sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
3. Öğrencilere Form–1 (Etkili Çatışma Çözme Basamakları Akış Yönü) verilir ve çatışma yaşadıkları kişilerle çatışmalarını çözerken formda verilen “Akış Yönü” nün karşılıklı olarak gerçekleşip gerçekleşmediği sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
4. Öğrencilere formdaki Etkili Çatışma Çözme Basamakları “Akış Yönü” basamaklarından hangisi veya hangilerini çatışma çözme durumunda daha fazla kullandıkları sorulur.

Öğrencilere çatışma çözme basamaklarından 3. Basamağın, yani duyguların ifade edilmesi, nedenlerinin belirtilmesi ve denetlenmesinin, çatışma çözümünün en güç ve en önemli basamaklarından biri olduğu ifade edilir.

5. Çatışma çözmenin hayatımızın her aşamasında önemli olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM- 1
ETKİLİ ÇATIŞMA ÇÖZME BASAMAKLARI AKIŞYONU

Türnüklü, (2006)

10. SINIF – 20. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: HOŞGÖRÜ

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: Kişiler arası ilişkilerde esnek ve hoşgörülü olur.

Kazanım Nu: 45

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Renkli kalemler ve kartonlar

Öğrencilerden bir hafta önceden “Hoşgörü” ile ilgili bilgi toplamaları bu konuda güzel sözler, öykü, şiir bulmaları ve birer slogan hazırlamaları istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilerin “Hoşgörü” konusunda topladıkları bilgileri, bu konuda söylenmiş güzel sözleri, öyküleri ve şiirleri sınıfa sunmaları istenir.
2. Sunumlardan sonra her öğrencinin hoşgörü ile ilgili hazırladığı sloganını sınıfa okuması istenir.

Birbirinin aynı olan sloganlar elenerek öğrencilerin yeni sloganlar üretmeleri ve yanlarında getirdikleri kartonlara yazmaları istenir.

Hoşgörü konusunda söylenmiş güzel sözler, öyküler, şiirler, yazılar ve hazırlanan sloganlardan ders bitiminde sınıfa veya okuldaki uygun bir yere “Hoşgörü Panosu” hazırlayabilecekleri söylenir. “Hoşgörü Panosu” hazırlarken diğer sınıflarla işbirliği yapabilecekleri belirtilir.

3. Öğrencilere aşağıdakine benzer sorular sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir:
 - Kişiler arası ilişkilerde esneklik ve hoşgörüyü benimsemeyen toplumlarda insan ilişkileri nasıl olur?
 - Böyle bir toplumda insanlar mutlu olabilir mi? Neden?
 - Hoşgörüden uzak ve katı tutumlarla karşılaştığınızda kendinizi nasıl hissediyorsunuz?
 - İnsanlara bakış ve yaklaşımlarınızda hoşgörülü ve esnek davranabiliyor musunuz?
4. Hoşgörü ile ilgili aşağıdakine benzer sözler okunur ve öğrencilerin görüşleri alınır:

“Mevlana’nın yedi öğüdü:

- Cömertlik ve yardım etmede akarsu gibi ol.
- Şefkat ve merhamette güneş gibi ol.
- Başkalarının kusurunu örtmede gece gibi ol.
- Hiddet ve asabiyette ölü gibi ol.
- Tevazu ve alçak gönüllülükte toprak gibi ol.
- Hoşgörülülükte engin deniz gibi ol.

- **Ya olduğun gibi görün, ya görüldüğün gibi ol.”**

“Gel, gel yine her neysen, kimsen yine gel;

Hıristiyan, Mecusi, Putperest olsan yine de gel...

Bin kere tövbe etmiş ve tövbeni bin kere bozmuş olsan bile yine de gel.

Mevlana

“Hoşgörü insanlığın bir parçasıdır. Hepimizin hataları ve eksikleri var; gelin karşılıklı olarak birbirimizin hata ve eksiklerini bağışlayalım, çünkü hoşgörü doğanın ilk yasasıdır.”

Voltaire

Öğrencilere kişilerarası ilişkilerde hoşgörü esnek, davranabilen, farklılıklara karşı anlayışlı ve duyarlı, insani değerleri her şeyin üzerinde tutabilen kişilerin oluşturduğu toplumlarda barış içinde huzurlu ve mutlu bir şekilde yaşanılacağı belirtilir. Böyle toplumların dünya barışı için de hizmet edeceği ve barış içinde yaşanan bir dünyayı oluşturacağı vurgulanır.

5. Kişilerarası ilişkilerde esnek ve hoşgörü olmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

10. SINIF –21. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÖZELLİĞİM HANGİ MESLEĞE UYGUN?

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Ve Mesleki Gelişim

Kazanım: İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özellikleri ile ilgili bilgi edinir.

Kazanım Nu: 81

Öğrenci Sayısı: Tüm Sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Özelliğim Hangi Mesleğe Uygun?)

Form–2 (Örnek Meslek Özellikleri Listesi)

Form-3 (Kişilik Tiplerinin Belirgin Özellikleri)

SÜREÇ

1. Öğrencilere Form–1 (Özelliğim Hangi Mesleğe Uygun?) verilir ve inceleyerek boş bir kâğıda kendi özelliklerine uygun olan, yapmaktan hoşlanacakları etkinlikleri ve yapmaktan hoşlanmadıkları etkinlikleri seçerek yazmaları istenir.

2. Öğrencilerin seçtikleri derslere uygun olarak seçilmiş mesleklerle ilgili derlenen Form–2 (Örnek Meslek Özellikleri Listesi) verilir ve öğrencilerin incelemeleri istenir.

Form–2 de 8 meslek için örnek meslek özellikleri listesi verilmiştir. İŞKUR tarafından hazırlanan meslekleri tanıtan kaynaklardan, ÖSYM, Üniversiteler, YÖK programları ve Meslekler Rehberi vb. meslek tanıtım kitaplarından yararlanarak öğrencilerinin seçtiği derslere uygun olan farklı mesleklerle ilgili özellikleri de belirleyebilirsiniz.

3. Öğrencilerden ilgi duydukları bir mesleği seçip, mesleğin gerektirdiği kişisel özelliklerin neler olabileceğini bir kâğıda yazmaları istenir.

4. Öğrencilere Form-3 verilir ve inceledikten sonra kendi kişilik özelliklerini yazmaları istenir.

5. Öğrencilerden kendi kişilik özelliklerine göre hangi mesleğin onlar için uygun olabileceği sorulur ve cevaplar alınır.

6. Öğrencilere ilgi duydukları mesleğin gerektirdiği kişisel özellikleri ve kişilik özelliklerini bir kâğıda yazıp, sınıfla paylaşmaları istenir.

Öğrencilerin ileride seçmeyi düşündükleri mesleklerle gerektirdiği özelliklere sahip olup olmadıklarını ve bu meslekle ilgili doğru ders ve okul seçip seçmediklerini sorgulamaları istenir. Seçimlerine uygun olmayan ders ve okulda bulunan öğrencilere, ailesi ile birlikte okul rehberlik servisine başvurmaları önerilir.

7. İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişisel özellikleri ve kişilik özelliklerini bilmenin ve buna uygun ders ve okul seçmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*MEB, b. (2002)'den uyarlanmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1
ÖZELLİĞİM HANGİ MESLEĞE UYGUN?

Aşağıdaki özellikleri dikkatlice inceleyerek sizin için uygun olan ve olmayan durumları belirleyiniz.

1. Ayakta durmak
2. Elleri kullanmak
3. Kitap okumak
4. Düşünmek
5. Yeni fikirler üretmek
6. Yönergeleri uygulamak
7. Aynı hareketi sürekli tekrar etmek
8. Analiz, sentez, yorum yapmak
9. Eleştirmek
10. İnsanları ikna etmek
11. Yazı yazmak
12. Düzenli olmak
13. Ağır koku altında kalabilmek
14. Yüksek ses ortamında çalışabilmek
15. Açık havada çalışmak
16. Kapalı alanda çalışmak
17. Kirli, yağlı ortamlarda bulunmak
18. Şık giyinmek
19. Belli bir kıyafet giyinmek
20. Yardım etmek
21. Çocuklarla uğraşmak
22. Başkalarını dinlemek
23. Elektronik araçlarla çalışmak
24. Renklerle uğraşmak
25. Müzik aletleri ile uğraşmak
26. Resim yapmak
27. Şekil, şema, çizim yapmak
28. Yeni insanlarla tanışmak
29. Hayvanlarla uğraşmak
30. Sporla uğraşmak, bedeni kullanmak
31. Hesap yapmak
32. Yüksek yerde bulunmak
33. Denizden hoşlanmak
34. Seyahat etmek
35. Taşınmak
36. Konuşmak

37. Gece çalışmak
38. Düzensiz uyumak
39. Alıp satmak
40. İnsanları yönetmek
41. Yaratıcılığını kullanmak
42. Para ile uğraşmak
43. Araştırma yapmak
44. Deney yapmak
45. Hasta ve özürllülerle çalışmak
46. Yalnız çalışmak
47. Hayal kurmak
48. Tarihle ilgilenmek
49. Makinelerle uğraşmak
50. Toplumsal olaylarla ilgilenmek
51. Siyasetle ilgilenmek
52. Sesini kullanmak
53. Mekân düzenlemek
54. Olaylar arasında mantıksal bağlantılar kurmak
55. Kelimelerle oynamak
56. Hoşgörülü olmak
57. Tutarlı olmak
58. Sabırlı olmak
59. Sorumluluk almak
60. Sayılarla uğraşmak
61. Matematikle uğraşmak
62. Fizik problemleri çözmek
63. Dikkatini belli noktalara toplamak
64. Estetikle ilgilenmek
65. El göz koordinasyonu gerektiren bir işte çalışmak
66. Şekil, şema, çizim yapmak

FORM-2
ÖRNEK MESLEK ÖZELLİKLERİ LİSTESİ

EKONOMİST

1. Sayılarla uğraşmak
2. Toplumsal Olaylarla ilgilenmek
3. Analiz, sentez, yorumlama yapmak
4. Başkalarıyla birlikte çalışmak
5. Yaratıcı düşünmek
6. Hesap yapmak
7. Okumak

PİLOT

1. Makinelerle uğraşmak
2. Soğukkanlı olmak, dikkati belli noktada toplayabilmek
3. El-göz koordinasyonu
4. Yönergeyi uygulamak
5. Yüksek yerde bulunmak
6. Yüksek ses ortamı
7. Başkalarıyla birlikte çalışmak

MAKİNE MÜHENDİSİ

1. Yaratıcı düşünmek
2. Sayılarla uğraşmak
3. Şekil, şema, çizim yapmak
4. Makinelerle uğraşmak
5. Elleri kullanmak
6. Kirli, yağlı ortamlarda bulunmak
7. Matematikle ilgilenmek
8. Fizikle ilgilenmek

İNŞAAT MÜHENDİSİ

1. Yaratıcı düşünmek
2. Şekil, şema, çizim yapmak
3. Sayılarla uğraşmak
4. Matematikle ilgilenmek
5. Fizikle ilgilenmek
6. Sorumlu, dikkatli davranmak
7. Seyahat etmek
8. Başkalarıyla birlikte çalışmak
9. Açık havada çalışmak

PSİKOLOG

1. Olaylar arasında mantıksal bağlantılar kurmak
2. Kelimelerle oynamak
3. Fikirler üretmek
4. Düşünmek
5. Konuşmak
6. Tutarlı olmak
7. Sabırlı olmak
8. Hoşgörülü olmak
9. Sorumluluk almak
10. Yaratıcılığı kullanmak
11. Başkaları ile birlikte çalışmak
12. Yardım etmek
13. Dinlemek
14. Toplumsal olaylarla ilgilenmek
15. Kapalı yerlerde çalışmak

DIŞ HEKİMLİĞİ

1. Yaratıcı düşünmek
2. Şekil, şema, çizim yapmak
3. Elleri kullanmak
4. Fizik, kimya, biyoloji ile ilgilenmek
5. Estetik ilgiye sahip olmak
6. Ağır kokulu ortamlarda çalışabilmek

ARKEOLOG

1. Tarih ile ilgilenmek
2. Açık havada çalışmak
3. Başkalarıyla birlikte çalışmak
4. Araştırma yapmak
5. Analiz, sentez, yorumlama yapmak
6. Okumak

SINIF ÖĞRETMENİ

1. Uzun süre ayakta durabilmek
2. Kitap okumak
3. Yeni fikirler üretmek
4. Yazı yazmak
5. Düzenli olmak
6. Çocuklarla ilgilenmekten hoşlanmak
7. Dinlemek
8. Başkaları ile çalışmak
9. Sesini kullanmak
10. Hoşgörülü olmak

FORM – 3

Holland'ın Kişilik Tiplerinin Belirgin Özellikleri

Kişilik Tipi	Belirgin Özellikler	Baskın Talepler/Etkinlikler	Tipik Meslekler
GERÇEKÇİ	Sabırlı ve hoşgörülü, pratik, maddecî, erkeksi, antisosyal, uygucu, içten, doğal, sebatkar, içgörülerini ve başarma güdülerini fazla geliştirmemiş	<ul style="list-style-type: none"> • Kas faaliyetleri, motor koordinasyonu gerektiren işler • Açık havadaki işler • Mekanik, sistematik çalışmalar • Nesnelere, eşyalar, makineler ve hayvanlarla ilgili etkinlikler 	Otomobil Tamirciliği, Her Çeşit Araç Teknisyenliği, Elektrikçi, Mühendislik, Ziraat ile İlgili meslekler, Ormancılık, Denizcilik, Beden Eğitimi Öğretmenleri
ARAŞTIRMACI	Entelektüel, analitik düşünce yapısına sahip, rasyonel, eleştirel, titiz, sabırlı, yöntemci, bağımsız, çekingen, içe dönük (popüler olmaktan hoşlanmayan)	<ul style="list-style-type: none"> • Analitik gözlem yapma • Sistematik deneysel çalışmalar • Bilimsel çalışmalar • Fiziksel, biyolojik veya kültürel olguları araştırma 	Biyolog, Genetikçi, Matematikçi, Kimyager, Fizikçi, Araştırma Analizcisi, Astronot, Antropolog, Tıp Teknisyeni
YARATICI	Heyecan ve coşkuları dengesiz, hayalci, fevri, karmaşık, sezgileri güçlü, bağımsız, duygusal, uygucu olmayan (atipik), duyarlı ve etkileyici	Estetik faaliyetler Tutkulu, bağımsız, sistematik olmayan aktiviteler Sanatsal etkinlik ve ürünler yaratma Bağımsız, yaratıcı çalışmalar	Yazar, Ressam, Aktör, Tiyatro Sanatçısı/ Öğretmeni, Müzisyen, Kompozitör, Dekoratör, Mimar
SOSYAL	Yardımsözer, sorumluluk sahibi, sosyal işbirliğine yatkın, empati kurabilen, arkadaş canlısı, içten, sabırlı, nazik, anlayışlı	İnsanlarla birlikteliği sağlayan aktiviteler Başkalarını eğiterek geliştirmek, yardım etmek v.b. Başkalarını ikna etme, yönlendirme	Sosyal Hizmet Uzmanları, Rehabilitasyon Danışmanları, Psikolog, Psikolojik Danışman, Halkla İlişkiler Uzmanı, Üniversite Hocaları, Öğretmenler
GİRİŞİMCİ	Dışadönük, enerjik, kendine güvenli, atılgan, fevri, ikna yeteneği yüksek, sabırsız, meraklı, maceracı, iyimser, sosyal, konuşkan	Başkalarını ikna etmeye yönelik faaliyetler Sosyal, eğlendirici etkinlikler Organize edilmiş çalışmalar	Satıcı, Pazarlamacı, Komisyoncu, Menajer, Politikacı, Avukat
DÜZENLİ	Dikkatli, titiz, itaatkâr, tutarlı, esnek olmayan, düzenli, sebatkâr, vicdanlı özdeneşimli, hayal gücünden yoksun, dengeli	Sistemli, kurallara bağılı aktiviteler Nesnelere ilgili sistematik çalışmalar Kayıt tutma, hesaplama, kontrol işlemleri, veri işleme makineleri kullanma	Banka Veznedarı, Kütüphaneci, Daktilograf, Postacı, Muhasebeci, Ktappçı, Finans Elemanı

Akt. Binnur Yeşilyaprak , 2008

10. SINIF –22. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: MESLEĞİM VE BEN

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim hakkında bilgi edinir.

Kazanım Nu: 82

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

Öğrencilerden bir hafta önceden ilgi duydukları mesleklerin gerektirdiği eğitim hakkında bilgi toplayıp Rehberlik ve Yönlendirme Dersine getirmeleri istenir.

Mesleklerin gerektirdiği eğitim hakkında İŞKUR Meslek Danışma Merkezi'nin dokümanlarından, İŞKUR' un internet sayfasından ve Ulusal Mesleki Bilgi Sisteminden, üniversitelerin web sitelerinden ve rehberlik servisinden vb. yararlanarak bilgi toplayabilecekleri ifade edilir.

SÜREÇ

1. Öğrencilerden ilgi duydukları mesleklerin gerektirdiği eğitimle ilgili bilgileri sınıfla paylaşımları istenir.
2. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Bu bilgilere nerden ulaştınız?
 - İlgi duyduğunuz mesleklerle ilgili bilgi topladıktan sonra, duygu ve düşüncelerinizde değişiklik oldu mu? Neden?
 - İlgi duyduğunuz mesleklerle ilgili bilgi topladıktan sonra, mesleki tercihlerinizde değişiklik oldu mu? Neden?
 - Araştırma yaparken ilgi duyduğunuz başka meslekler oldu mu? Neden?
 - İlgi duyduğunuz mesleklerin, yurtdışı eğitim olanakları hakkında bilgi edindiniz mi?

Neler?

3. İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim hakkında bilgi toplamanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 23. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: DEĞERLERİM VE HAYATIM

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Kendini Kabul

Kazanım: Değerlerinin hayatı üzerindeki etkilerini açıklar.

Kazanım Nu: 25

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Değerler Listesi)

Kâğıt, kalem

Yazı tahtası ve kalemi

SÜREÇ

1. Öğrencilere, birlikte bir “Değerler Listesi” yapacakları söylenerek akıllarına gelen değerleri söylemeleri istenir. Söylenen değerler tahtaya yazılır.
2. Öğrencilere Form–1 (Değerler Listesi) okunarak, eksik olan değerler de tahtaya yazılır ve değerler listesi oluşturulur.
3. Öğrenciler 5 kişilik gruplara ayrılır ve aşağıdaki yönerge verilir:

“ A ve B aynı okulda 10. sınıfta okuyan farklı değerlere sahip iki öğrencidir.

Tahtadaki değerler listesinden A öğrencisi için 4 değer, B öğrencisi için 4 değer seçiniz. A ve B öğrencileri için seçtiğiniz değerlerin farklı olmasına özen gösteriniz. Grupça A ve B kişilerinin değerlerini belirledikten sonra bu kişilerin hayatlarına, bu değerler doğrultusunda şekil vererek birer senaryo yazınız.”

4. Grupların yazdıkları senaryoları sınıfla paylaşmaları istenir.
5. Öğrencilerden tahtadaki değerler listesindeki değerlerden hangilerinin kendi hayatları üzerinde daha etkili olduğu, hayata ilişkin seçimlerinde hangi değerlerinin daha baskın olduğu sorulur ve hayatlarında etkili olan değerleri sıralamaları istenir.
6. A ve B öğrencisi için yaptıkları gibi bu değerlerin hayatlarını nasıl şekillendireceğini, nasıl etkileyeceğini belirlemeleri ve yazmaları istenir.
7. Öğrencilerin hayatlarında önemli kararları alırken (okul, meslek, iş, eş, yaşanılan kent, yaşam biçimi vb), değerlerinin ne kadar etkili olduğu sorulur ve gönüllü öğrencilerin cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
8. Değerlerin hayat üzerindeki etkilerini fark etmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
DEĞERLER LİSTESİ

DEĞERLER LİSTESİ		
Yaşam boyu öğrenme	Yenilikçilik	Aile
Kendine saygı	Özgüven	Ahlak
Fark edilme	Sadakat	Başarı
Ekonomik güvence	Kültür	Liderlik
Problem Çözme	Güç	Kazanç
Teknoloji kullanma	İç huzuru	Güvenlik
Takım çalışması	Başarı	Bilgi
Yardımsızlık	Arkadaşlık	Güç
Yarışma/ Rekabet	Şöhret	Dürüstlük
Çocuk sahibi olma	Adalet	Zenginlik
Fiziksel özellikler	Eşitlik	Doyum
Düzenli hayat	Macera	Sağlık
Özgürlük	Sevgi	Sorumluluk
Bağımsızlık	Saygınlık	Yaratıcılık

10. SINIF – 24. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: DEĞERLERİM VE MESLEĞİM

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Mesleki değerlerin meslek seçimindeki rolünü açıklar.

Kazanım Nu: 83

Öğrenci Sayısı: Tüm Sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Mesleki Değerler Listesi)

SÜREÇ

1. Öğrencilere Form–1 (Mesleki Değerler Listesi) verilir ve formdaki listeyi incelemeleri istenir.

2. Öğrencilere yapacakları meslek seçiminde, değerler listesinde yer alan değerlerden hangilerinin daha önemli olduğu sorulur ve öğrencilerden bir önem sırası yapmaları istenir.

Formda değerlerin yanındaki boşluklar, sıralama için kullanılabilir, önem sırası 1'den 10'a kadar yapılabilir.

3. Öğrencilere seçmeyi düşündükleri mesleklerin hangilerinin, sıraladıkları mesleki değerlere uygun olacağını belirlemeleri istenir.

4. Gönüllü öğrencilerden yaptıkları önem sıralamasını sınıfla paylaşması istenir.

5. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.

➤ İleride yapacağınızı düşündüğünüz mesleği neye göre seçtiniz?

➤ İleride yapacağınızı düşündüğünüz mesleği seçerken mesleki değerlerinizi göz önünde bulundurmanız önemli midir? Neden?

➤ Mesleki değerlerinize uygun olmayan meslek seçimi yaparsanız neler olur?

6. Değerlerin meslek seçimi üzerindeki etkilerinin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
MESLEKİ DEĞERLER LİSTESİ

-Yenilikçilik (yeni şeyler üretme)
-Mesleki gelişime açık olma
- Yaşam boyu öğrenme
-Yaratıcılık
-Zihinsel güçlük ve üstesinden gelme
-Fiziksel zorluk ve üstesinden gelme
-Psikolojik zorluk ve üstesinden gelme
-Ahlaki değerler
-Teknolojinin kullanılması
-Meslekte yükselme
-Meslekte başarı
-İnsanlarla çalışma
- Takım çalışması
- Eşitlik
-Problem çözme
-Sorumluluk
-Kazanç (Maaş, ücret, prim)
-Özerklik/Bağımsız çalışma
-Liderlik
-Yapılan hatanın telafi edilmesi
-Duyarlılık
-Yarışma/ Rekabet
-Başkalarına yardım etme
-İş hayatı ile ev hayatı arasında denge kurma
-Düzenli hayat
-İstedığı yerde yaşama
-Kendine zaman ayırma
-Arkadaşlık
-Toplumla olan sosyal ilişki
-Çalışma saatindeki esneklik
-Çalışma mekânının güvenliği
-Fiziksel koşullar
-Sosyal güvence
-Güvenlik
-Macera
-Heyecan
-Saygınlık
-Tanınma
-Doyum
-Şöhret/Ün

Niles&Harris-Bowlsbey(2002), www.quintessentialcareers.com

10. SINIF – 25. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: MESLEKİ BİLGİ KAYNAKLARI

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Meslekleri tanıtan kaynaklar hakkında bilgi edinir.

Kazanım Nu: 84

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Mesleklerle İlgili Çeşitli Kaynaklar

Öğrencilerden bir hafta önceden meslekler hakkında bilgi toplayabilecekleri kaynakları ve bilgilerle ilgili araştırma sonuçlarını, ulaştıkları kaynakları sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilerin getirdikleri kaynaklar sınıfça incelenir ve tahtaya yazılır. Bu kaynaklar dışında varsa bilgi alabilecekleri diğer kişi, kurum, kuruluş ve birimler de tahtaya yazılır:

- İŞKUR tarafından hazırlanan meslek tanıtım bilgileri,
- ÖSYM Meslekler Rehberi,
- Çeşitli üniversitelerin meslekleri tanıtan kitap, broşür ve cd'leri,
- Meslek odaları, dernekler,
- Meslek kişileri,
- Üniversitelerin akademisyenleri ve öğrencileri,
- Okul rehberlik servisi,
- Kitle iletişim araçları, (Televizyon, internet, gazeteler, dergiler vb.)
- Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi <http://mbs.meb.gov.tr>

2. Öğrencilere mesleklerle ilgili bilgi toplamak için kendi ulaştıkları kaynaklar dışındaki tahtada yazılı olan kaynaklardan, kişi, kurum, kuruluş ve birimlerden yararlanma koşulları ile ilgili bilgiler sınıfa sunulur, gerekli açıklamalar yapılır.

3. Mesleki bilgi kaynakları hakkında bilgi toplamanın kendileri için doğru mesleği seçmelerindeki önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 26. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÖN YARGILARIMIZ

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Ön yargıların meslek seçimine etkilerini değerlendirir.

Kazanım Nu: 85

Öğrenci Sayısı: Tüm Sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Meslek Seçimine İlişkin Önyargılar)

SÜREÇ

Daha önceki etkinliklerde öğrencilerin ve ailelerin okul seçimi, ders seçimi ve meslek seçimi ile ilgili yanlış kararlar almalarının, kendilerini ve içinde buldukları koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirememelerinden kaynaklandığı belirtilmişti.

Bunun yanı sıra, meslek seçimi ile ilgili kararlar alınırken, doğruluğunu araştırmadan birtakım önyargılarla ve klişelerle hareket etmenin öğrencilerin ve ailelerinin mutsuz olmalarına ve boşa zaman, emek ve para harcamalarına yol açtığı belirtilir.

1. Öğrencilerden çevrelerinden duydukları, ailelerinin, arkadaşlarının etkilendiği önyargı ve klişelerden örnekler vermeleri istenir ve tahtaya yazılır.
2. Öğrencilerin verdiği örneklere ek olarak aşağıdakine benzer örnekler de sıralanır:
 - İnsan ancak dört yıllık bir üniversite eğitimi görürse güvenceli ve saygın bir meslek edinebilir,
 - İnsan girdiği meslekte hayatı boyunca çalışır,
 - İyi meslek yüksek mevki ve çok kazanç sağlayan meslektir,
 - Önce iyi bir üniversiteye girmeli, hangi bölüm olduğu önemli değil,
 - Küçük üniversiteleri bitiren iş bulamaz,
 - Ülkemizde insanlar istedikleri mesleklere giremiyorlar,
 - Üniversiteye bir girsem gerisi kolay,
 - Sayısal alanda daha çok para var,
 - Sayısal alanda daha çok iş var,
 - Sözel alanda iyi meslek yok,
 - Dershaneye gitmeyen sınavı kazanamaz,
 - İki yıllık bölümlerden mezun olanlar iş bulamaz para kazanamaz.
 - Açık öğretimden mezun olanlar iş bulamaz, para kazanamaz,
 - Öğretmenlik en rahat meslek,
 - Torpilin yoksa iş de yok,
 - ...bölümünü yazarsan işin hazır,
 - ...bölümünü yazarsan iş bulamazsın,
 - ...bölümünü yazma para kazanamazsın,

- ...bölümünde okumak çok zor,
 - ...bölümünde sadece zengin çocukları okuyabilir,
 - ...mesleğindeki kişiler çok paragözdür,
 - ...mesleğindeki kişilerin düzgün hayatları olmaz vb.
3. Öğrencilere önyargılarla ilgili aşağıdakine benzer sorular sorulur ve düşüncelerini sınıfla paylaşımları istenir:
- Kararlarınızı etkileyen önyargılar oldu mu?
 - Kimlerden etkilendiniz?
 - Çevrenizde mesleğini seçerken bu tür önyargılarla hareket eden insanlar var mı?
 - Mesleğini seçerken önyargılarla hareket etmek nasıl sonuçlar doğurur?
 - Önyargılardan uzak durmak için ne yapılabilir?
4. Öğrencilere Form-1 (Meslek Seçimine İlişkin Önyargılar) okunur ve düşüncelerini sınıfla paylaşımları istenir.
5. Ön yargıların meslek seçimine etkileri vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Kuzgun (2000)'den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1

MESLEK SEÇİMİNE İLİŞKİN ÖN YARGILAR:

Meslek Seçiminde Bilinmesi Gerekenler

Çağdaş bir toplumda özgür bir bireyin önemli gelişim görevlerinden biri de mesleğini seçmesidir. Bir kimsenin herhangi bir konuda doğru bir seçme işlemi yapılabilmesi, ya da başka bir deyişle, sağlıklı karar verebilmesi için, her şeyden önce, neler istediğini ve bunları elde edebilmek için ne gibi olanaklara sahip olduğunu bilmesi gerekir. Bu işlemden sonra, daha iyisi bununla beraber yapacağı işlem, çeşitli seçenekleri inceleyip, her birinin isteklerine ve koşullarına ne derece uygun olduğunu değerlendirmektir. Çarşıya çıkmadan önce alacağı şeylerin listesini yapan ve bunlar için yeterli parası olup olmadığını yoklayan, çarşıdaki malların kalite ve fiyatlarını inceleyerek gereksinmelerine ve parasına uygun bulduklarını alan bir kimsenin davranışı buna örnek olarak gösterilebilir. Bu işlemleri dikkatli ve özenli şekilde yapmayan kimselerin hayal kırıklığı ile karşılaşmaları kaçınılmazdır.

Bazı gençlerin, meslek seçimi gibi önemli bir kararı oluştururken yukarıda belirtilen gelişim görevini gerektiği ölçüde yerine getiremedikleri ve bu yüzden mutsuz oldukları gözlenmektedir. Meslek seçimi kararının sağlıklı bir biçimde oluşturulmasını güçleştiren bazı etmenler vardır. Bunların bir bölümünü gençlerin çalışma dünyası ve insan nitelikleri hakkında edinmiş oldukları bir takım inançlar ve genellemeler oluşturmaktadır.

YÜKSEKÖĞRENİM GÖRMEK İSTEYEN GENÇLERİN MESLEK SEÇİMİ İLE İLGİLİ DİLE GETİRDİĞİ BAZI ÖN YARGILAR:

Ülkemizde insanlar istedikleri mesleklere giremiyorlar: Bu yargı hatalı bir genellemedir. Bir kısım gencin yoksulluk nedeni ile istediği mesleğe giremediği doğrudur. Ne var ki istenilen mesleğe girememenin sadece maddi yetersizlikten ileri gelmediği, varlıklı oldukları halde yanlış alanlara yönelen gençlerin de var olduğu gözlenmektedir. Bu kişilerin hatası, girmek istedikleri mesleklerin niteliklerine uygun olup olmadığını sorgulamamalarından kaynaklanmaktadır. Bu gençler az sayıda seçkin öğrenci alan ve başarılı olmak için üstün akademik yetenek yanında sürekli ve düzenli çalışma alışkanlığı da gerektiren eğitim programlarına özenmekte, giremeyince hayal kırıklığına uğramaktadır.

Bazı üniversite adayları ve öğrencileri yukarıdaki yargıyı daha da ileri götürerek Türkiye’de insanların istemedikleri mesleklere girdiklerini söylemektedirler. Üniversitelerde istemedikleri alana yerleştiklerini beyan edenlerden bir kısmı yeniden sınava girmekte, bir kısmı ise bir süre sonra buldukları programın kendilerine uygun olduğunu fark ederek eğitimlerine devam etmektedirler. Bir kimse istemediği bir programa yerleştirilmişse bu kişinin Tercih Bildirim Formunu kodlarken hata yapmış olmasından, ya tercih edip listesine yazdığı alan hakkında başlangıçta yanlış bilgi sahibi olmasından ya da Tercih Bildirim Formunun son sıralarına, boş kalmasın diye, daha az istek duydukları programları da yazmış olmalarından ileri gelmektedir. Bazı üniversite adaylarının özensizlik, dikkatsizlik ya da

kendilerini doğru değerlendirememelerinden kaynaklanan hatalarının tüm gençlere genellenmesi doğru bir davranış sayılamaz.

İnsanın toplumda saygı görmesi için saygın bir mesleğin üyesi olması gerekir: Saygı görme, her insanın en doğal hakkıdır. Ancak bunu saygın bir mesleğin üyesi olarak sağlama beklentisi pek gerçekçi değildir. Ayrıca meslekleri saygın olan ve olmayanlar olarak ayırmak da doğru değildir. İnsan bir mesleğin başarılı bir üyesi olursa saygınlık kazanır. Bu da sahip olduğu yetenekleri gerektiren, ilgi duyduğu etkinlikleri (meslek görevlerini) içeren bir mesleğin üyesi olmakla gerçekleşebilir. Bir kimsenin, niteliklerine uymayan bir mesleğe girmesi, zayıf bir olasılıkla da olsa, mümkün olabilir ama o mesleğin başarılı, saygın bir üyesi olma olasılığı yoktur.

Yaşam boyu sürdüreceğim mesleğimi seçme aşamasındayım: Üniversiteye başvurma dönemine girmiş gençlerin dile getirdikleri bu ifade pek çok kişi için doğru ve geçerli olabilir. Ancak çok hızlı bir değişimin yaşanmakta olduğu çağımızda insanların ömürlerini tek bir meslekle tamamlama olasılığının azalmakta olduğu gözlenmektedir. Bilim ve teknoloji geliştikçe meslek çeşitleri de hızla artmakta, bir yandan bazı meslekler çalışma yaşamından silinirken bir yandan da yeni meslekler ortaya çıkmaktadır. Bu gelişmeler karşısında, yirmi birinci yüz yılda bir insanın meslek yaşamı boyunca ortalama üç- beş meslek değiştireceği öngörülmektedir. Bundan, çok değil, yirmi beş otuz yıl önce üniversite adaylarına yaşamlarının en önemli kararını vermekte oldukları, meslek seçerken çok dikkatli olmaları gerektiği yolunda uyarılarda bulunulurdu. Gerçi üniversite programlarına öğrenci yerleştirme işlemlerinde, puanların ondalık basamaklarındaki ince farkların dahi dikkate alındığı ve bir kere bir programa yerleştikten sonra ikinci yıl program değiştirmenin zor olduğu bir sistemde hala dikkatli olmak gerekmektedir. Ancak bir kimsenin kendini tanıması oldukça zor olduğu gibi, insanda gelişim ve değişim süreci yaşam boyu devam etmektedir. Ayrıca insanların çoğu birden fazla yetenek türüne sahiptir ve birden çok alanla ilgili işleri yapmaktan hoşlanabilmektedir. Bu nedenle bir kişi, bir değil birden fazla meslekte mutlu ve başarılı olabilmektedir. Bu olgu özellikle üstün yetenekli kişiler için geçerlidir. Böyle kimseler hem fen hem toplum bilimlerinde, hem sanat hem de dil- edebiyat alanlarında başarılı olabilmektedirler. Leonardo da Vinci gibi dehaların yaşamları boyunca çok değişik alanlarda üstün kalitede ürün verdikleri bilinmektedir. Çağımızda olanaklar sadece üstün nitelikli kişilere değil ortalama insanlara da değişik yeteneklerini kullanma ve geliştirme ortamı sağlamaktadır. Halen üniversiteler ya programlarından bazılarını iki alanda diploma verecek şekilde oluşturmaya ya da değişik alanlardan seçmeli dersler açarak öğrencilerin çok yönlü yetişmelerini sağlamaya çalışmaktadırlar. Bu uygulamanın yakın gelecekte yaygınlaşacağı beklenebilir.

Üniversiteye bir girsem gerisi kolay: Üniversiteye girişin zor olduğu toplumumuzda bir gencin sınavı ya da sınavları başarı ile atlayıp istediği bir alana girmesi önemli olmakla birlikte meslek gelişiminin son aşaması değildir. Yukarıda da belirtildiği gibi, bilim ve teknolojiye gelişmeler mesleklerin icra edilme biçimlerini değiştirmekte, bu süreç boyunca, bazı meslekler ortadan kalkmakta, bunların yerine daha gelişmiş teknoloji ile yürütülen yeni meslekler ortaya çıkmaktadır. Bu olgu bir kimsenin yaşamı boyunca zaman zaman

mesleğinde ortaya çıkan yeni uygulamaları öğrenmek için hizmet - içi eğitimi görmesini gerektirmektedir. Aynı şekilde, mesleği iş piyasasından kalkan kişilerin yeni bir meslek öğrenme sürecine girmeleri söz konusu olabilmektedir. Bu durumda bir gencin, üniversite diplomasını aldıktan sonra eğitim sorumluluğunun biteceğini düşünmesinin yanlış olacağı açıktır. Kişi değil mesleğinde ilerlemek, işini korumak için bile sürekli eğitim görmek durumunda olacaktır. Bu nedenle günümüzde, yaşamın belli bir döneminde bir kere verilen ve genellikle değişmeyen bir karar olarak *meslek seçimi* değil çalışma ömrünün sonuna kadar süren bir gelişimi ifade eden *kariyer gelişimi* kavramı üzerinde durulmaktadır. Gencin bu gerçeği göz önüne alarak yaşamını planlaması yararlı olur.

İnsan ancak dört yıllık bir üniversite eğitimi görürse güvenceli ve saygın bir meslek edinebilir: Türkiye’de sosyal güvenlik sistemi yeterince gelişmediği için insanlar yükseköğretim gördükleri takdirde güvenceli bir meslek edineceklerini düşünüyorlar. Bazı gençler ise iki yıllık ön lisans programlarını yüksek eğitim saymamakta, lisans eğitiminin kazanç ve iş bulma açısından daha avantajlı olduğunu düşünmektedirler. Oysa yalnız iki yıllık değil, dört yıllık yükseköğretim programlarını bitiren gençler de düzenli ve iyi bir gelir sağlayan bir iş bulmakta zorluk çekmektedirler. Devlet sektöründe çalışma alanları giderek daralmaktadır. Özel sektörde iyi bir üniversiteden alınmış diploma *iş bulma* önemli rol oynasa da *işte tutunma ve ilerleme* diplomadan çok yeterliliğin kanıtlanmasına bağlıdır. Kendini iyi yetiştirmiş bir tekniker sıradan bir mühendisten daha uzun süre işini koruyabilir ve ilerleyebilir.

Önce iyi bir üniversiteye girmeli, hangi bölümü olduğu önemli değil: Yükseköğrenim görmek isteyen gençlerin bazılarının, önce üniversite daha sonra da program seçme gibi bir yol izlemekte oldukları gözlenmektedir. Öğretim kadrosu zengin bir üniversitede eğitimin daha iyi olacağı kuşkusuzdur. Ancak, meslek başarısında mezun olunan üniversitenin kalitesinden önce kişinin kalitesi etkili olmaktadır. Öğretim kadrosu yetersiz bir bölümün hevesli, çalışkan bir öğrencisi, alanı ile ilgili yayınları izleyerek kendini yetiştirebilir, yüksek lisans eğitimini iyi bir bölüm ya da fakültede sürdürebilir. Buna karşılık, iyi bir üniversiteye girme uğruna istemediği bir bölüme giren bir kişi eğitim ortamından hoşnut olsa bile, eğitimin özünden hoşnut olamayacağı için başarılı da olamayabilir.

İyi üniversite derken genellikle yabancı dille (İngilizce) öğretim yapan üniversiteler kastedilmektedir. Yabancı dille öğretim yapan üniversitelerin tercih edilme nedenlerinin biri de bu kurumlardan mezun olanların özel sektör tarafından tercih edildiği inancıdır. Geçmişte bu inancı destekleyici örnekler çoktu. Ancak son yıllarda gazetelerdeki iş ilanlarında bu yoldaki tercihler artık eski sıklıkta görülmemektedir. Çünkü Türkçe eğitim yapan bazı üniversiteler yabancı dil öğretimine de özel önem vermeye başlamışlardır. Öte yandan yabancı dili sadece üniversitenin bir yıllık hazırlık sınıfında öğrenme olanağı bulan öğrenciler, o dile yeterince hakim olmadıklarından, öğretimi izlemede zorluk çekmekte, bunun sonucu olarak, alan bilgisini de yeterince edinemediktedirler. Bu durum özellikle sosyal bilim alanındaki programlar için geçerlidir. Öğretimi izleyebilecek kadar yabancı dili bir yılda öğrenme umudu olmayanların yabancı dille öğretim yapan programları tercih etmemeleri iyi olur.

Sadece belli bir meslek edinmek isteyenler üniversite eğitimi görmelidir: Üniversite mezunlarından çoğunun eğitim gördükleri alanlardan başka alanlarda çalıştıklarını gözleyen kimseler meslek eğitimine yatırılan zaman ve paranın boşa harcadığını düşünerek hayıflanmaktadırlar. Ekonomik sıkıntı içinde bulunan ülkeler için bu düşünce bir dereceye kadar doğru olabilir ama aslında üniversitelerin üç amacı vardır: Bunlar,

- Bilimsel araştırma yapmak ve bilgi üretmek
- Meslek elemanı yetiştirmek
- Kültür kazandırmak

Gençlerin büyük çoğunluğu ikinci amaç için üniversiteye yönelmekte, bir diploma, bir unvan alma ve bunlara uygun iyi bir iş edinme umudunu beslemektedirler. Mezunlara bir diploma ve ona uygun bir de unvan verilmektedir ama çalışma yaşamında doktorluk, mühendislik, hemşirelik, öğretmenlik gibi sınırları yasalarla belirlenmiş olanlar dışında kalan mesleklerin pek azı diploma ile yakından ilişkilidir. Üniversite mezunlarının çoğunun eğitim gördükleri alanla doğrudan ilgisi olmayan işlerde çalıştıkları sıklıkla gözlenen bir olgudur. Yükseköğretim lisans programlarının çoğu, aslında belli bir konuda eğitim vermekte ise de kazandırdığı bilgi ve beceri benzer başka alanlara da aktarılabilir. Böylece, iş aramaya çıkan bir mezun, başlangıçta hiç düşünmediği iş alanlarında çalışma olanağı bulabilmekte, o işlerde çalışırken önemli bir uyum sorunu da yaşamamaktadır. Şu halde diyebiliriz ki üniversite eğitimi her zaman belli bir meslek kazandırmamakta, daha çok kültür kazandırarak gencin daha geniş bir alanda iş arama şansını artırmaktadır. Halen yaşadığımız ekonomik bunalımda iş bulma zorluğu her meslek için geçerlidir. Ancak bu durumun sürekli olacağını düşünüp yanlış genellemeler yapmadan olaya baktığımızda, hızlı ve çarpıcı değişimlerin olduğu ve olacağı toplumlarda gençlerin birçok alana uyarlanabilecek üst düzey beceriler kazanması için yapılan yatırımların hiç de boşa gitmediği düşünülebilir.

Üniversiteler gençlerin iş bulma olanaklarını artırmak için programlara çeşitli seçmeli dersler koymakta bazı üniversitelerde ana dal, yan dal adı altında programlar oluşturulmaktadır. Örneğin bir kimsenin ana dalı psikoloji, yan dalı sosyoloji olabilmektedir. Bazı üniversitelerde iki daldan diploma almak mümkündür.

Yükseköğretimin lisans programlarından birini bitirdikten sonra benzer başka bir alanda lisansüstü eğitim görme olanağı vardır. Hatta kararlı bir iş bulmak için böyle bir eğitime gerek de vardır. Örneğin fizik mezunu bir genç bilgisayar, eğitim alanından mezun olan işletme alanında üst eğitim görebilmektedir. Bundan başka, pek çok kişi, belli bir alanda çalışırken kurumların açtığı hizmet-içi eğitim programlarını ya da üniversitelerde verilen sertifika programlarını tamamlayarak farklı alanlara geçmektedirler.

Gelecekte hangi mesleğin geçerli olacağını şimdiden bilmek çok önemlidir: Meslek seçme durumunda olan gençlerden bazıları *“Gelecekte hangi meslekler geçerli olacaktır?”* sorusunu sormaktadır. Bu soruyu yanıtlayabilmek için bu gençlere *“Kaç yıl sonraki geleceği öğrenmek istiyorsun?”* diye sormak gerekiyor. Teknolojinin hızla gelişmekte olduğu bir dünyada, bir mesleğin belki beş ya da on yıl sonrasını tahmin edebiliriz. Ondan sonra bu çekici meslek teknolojinin gelişmesi ve buna bağlı olarak ekonomideki değişimler sonucunda hüviyet değiştirmiş olacak, belki de pek çok kişinin o alana girmesi sonucu bu günkü

çekiciliğini yitirecektir. Ülkemizde bunun değişik örnekleri geçmişte yaşanmıştır ve yaşanmaya devam edecektir.

Gençlerin hangi mesleği seçtiği değil, bu hızlı değişime ayak uydurabilmek için ne gibi bilgi ve becerilerle donanmış olduğu önemlidir. Böyle bir dünyaya hazırlanmak için gençlerin kendilerini şu alanlarda yetiştirmeleri gerekmektedir:

- Teknolojik gelişme meslek görevlerini kolaylaştırmakta, el becerisi ve beden gücünün yerini giderek artan oranda beyin gücü almaktadır. Bu nedenle gençlerin matematik ve mantık alanlarında kendilerini iyi yetiştirmeleri, akıl yürütme, yargılama yeteneklerini geliştirici etkinliklere ağırlık vermeleri gerekmektedir. Ezberleme, geçer notla yetinme, günü kurtarma gibi tutumları benimseyenlerin gelecekteki değişimlere ayak uydurma şansı zayıf olacaktır.
- Gelecekte birkaç meslek ve sık sık iş değiştirme yanında bir gün boyunca birden fazla meslek icra etme durumunda olacak gençlerin elden geldiği kadar spor, el sanatları, güzel konuşma ve yazma gibi değişik yeteneklerini geliştirmeye de önem vermeleri gerekir. Böylece bir kimse gününün değişik zaman dilimlerini değişik yetenekleri ile ilgili işleri yaparak geçirebilir. Böylece hem gelirini artırabilir hem de ek bir iş yolu ile değişik becerilerini değerlendirme olanağı bulabilir.
- Günümüzde insanlar büyük iş yerlerinde, birçok kişi ile işbirliği yaparak çalışmakta; kendi küçük iş yerinde birkaç çırağı ile çalışan insan sayısı giderek azalmaktadır. O halde geleceğin genci başkaları ile iletişim kurabilme ve işbirliği yapabilme becerilerine sahip olmalıdır. Değişik insanlarla değişik koşullarda çalışabilme esnekliğine sahip olabilme, belirsizliğe dayanabilme ve yaratıcılık da iş yaşamında başarıyı artırıcı kişilik özellikleri olarak görünmektedir.
- Bir yabancı dil, özellikle İngilizce bilmek kişinin iş bulma ve gelişme şansını artıracaktır. Bu özellikle yükseköğretim görmüş gençler için çok önemlidir.

Kuzgun, 2000

10. SINIF – 27. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: MESLEKİ DOYUM

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Mesleki doyum ile mesleki değer, ilgi, yetenek ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi fark eder.

Kazanım Nu: 86

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ

1. Öğrencilere meslek doyumunu ile ilgili aşağıdakine benzer bir tanım verilir:

“Meslek doyumunu, meslekte başarı ve kararlılık ile kişinin ilgi, yetenek, değer ve kişilik özellikleri arasındaki tutarlılıktır. Kişinin beklentileri ile mesleğin ve işin sağladığı olanakların uygun olması halinde iş veya meslek doyumununun gerçekleştiği söylenebilir”

(Kuzgun 2000)

2. Öğrencilere bir kişinin mesleğinde doyuma ulaşabilmesi için ilgi, yetenek, değer ve kişilik özellikleri dışında daha başka nelerin etkili olabileceği sorulur ve verdikleri cevaplar tahtaya yazılır.

3. Öğrencilerin verdikleri cevaplara ek olarak aşağıdaki mesleki doyumunu etkileyen diğer etmenler de öğrencilere okunur ve üzerinde tartışmaları istenir:

- Meslek faaliyetlerinin birey için ilgi çekici olması,
- Çalışma ortamının fiziksel durumunun uygun olması,
- Çalışma ortamında insan ilişkilerinin iyi olması,
- Sağlanan kazanç düzeyi,
- Ödül ve takdir,
- Sağlanan güvence,
- İlerleme olanağı,
- Verilen yetki ve sorumluluk,
- Günlük çalışma süresi,
- Yarışma ve kendini gösterme olanağı,
- İş bulabilme olanağıdır.

4. Bu ve buna benzer diğer hususların bir işyerinde azlığı veya çokluğunun başlı başına doyuma veya doyumumsuzluğa yol açmayacağı, doyumun kişinin bu faktörlere verdiği öneme bağlı olduğu vurgulanarak, onların yukarıdaki faktörlere ne ölçüde önem verdikleri sorulur.

5. Cevaplar alındıktan sonra öğrencilere kendi çevrelerindeki ya da toplumdaki ünlü kişilerden, mesleki doyumunu yüksek ya da düşük olduğunu tahmin ettikleri kişilerden örnekler vermeleri istenir.
6. Öğrencilere gelecekte yapacakları meslekten alacakları doyumun ilgileri, yetenekleri, kişilik özellikleri ve değerleriyle ilişkili olduğunda daha yüksek seviye de olacağı vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

(Kuzgun 2000)'den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 28. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: BAŞKA NELER VAR?

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Seçtiği derslerin dışında kalan diğer derslerle ilgili yükseköğretim programları hakkında bilgi edinir.

Kazanım Nu:87

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma Düzeni

Araç-gereç: -

Öğrencilerden bir hafta önceden seçtikleri derslerin dışında kalan (buldukları lise türü ve bunun dışında kalan lise türlerindeki dersler) dersler ve bu dersler ile ilgili yükseköğretim programları hakkında bilgi toplamaları ve sınıfa getirmeleri istenir.

Aşağıdaki kişi, kurum, kuruluş ve birimlerden bilgi toplayabilecekleri hatırlatılır.

- İŞKUR tarafından hazırlanan meslek tanıtım bilgileri,
- ÖSYM Meslekler rehberi,
- Çeşitli üniversitelerin meslekleri tanıtan kitap, broşür ve cd'leri,
- Meslek odaları, dernekler,
- Meslek kişileri,
- Üniversitelerin akademisyenleri ve öğrencileri,
- Okul rehberlik servisi,
- Kitle iletişim araçları, (Televizyon, internet, gazeteler, dergiler vb.)
- Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi <http://mbs.meb.gov.tr> vb.

SÜREÇ

1. Gönüllü öğrencilerden yaptıkları araştırmayı sınıfla paylaşmaları istenir.
2. Aşağıdaki sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - 10. Sınıfta seçtiğiniz dersler neler?
 - Seçtiğiniz derslerle ilgili yükseköğretim programları neler?
 - Siz hangisine/hangilerine gitmek istersiniz?
 - 10. Sınıfta seçtiğiniz derslerin dışında kalan dersler neler?
 - Seçtiğiniz derslerin dışında kalan dersler ile ilgili yükseköğretim programları neler?
 - Siz hangisine/hangilerine gitmek istersiniz?
 - Seçtiğiniz dersler dışında kalan derslerle ilgili araştırma yaparken kendinize uygun olduğunu düşündüğünüz dersler oldu mu? Neler?

Öğrencilere seçtikleri derslerin dışında kalan dersleri de seçebilecekleri hatırlatılır.

 - Seçtiğiniz derslerin dışında kalan derslerle ilgili yükseköğretim programlarını araştırırken kendinize uygun olduğunu düşündüğünüz yükseköğretim programı oldu mu? Neler?

- Okuduğunuz okul sizin için uygun mu?
- Uygun değilse hangi lise türü sizin için uygundur? Neden?
- O lise türünde hangi dersler okutuluyor?
- O derslerden hangilerini seçmek istersiniz?
- O derslerle ilgili yükseköğretim programları neler?
- Siz hangisine/hangilerine gitmek istersiniz?

3. Kendileri için en uygun yükseköğretim programı seçmede, seçtikleri derslerin dışında kalan derslerle ilgili yükseköğretim programları hakkında bilgi edinmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

10. SINIF – 29. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: DEĞERLENDİRİYORUM

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Meslekleri tanıtan kaynaklardan yararlanarak geleceğe yönelik hedeflerini değerlendirir.

Kazanım Nu: 88

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma Düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Karar Verme Basamakları)

Öğrencilere bir hafta önceden Form-1 dağıtılır. Geleceğe yönelik hedefine ilişkin kararını Form-1 deki basamaklara uygun yazmaları istenir. Bilgi toplama basamağında da yine Form-1 yazılı olan kişi, kurum, kuruluş ve birimlerden bilgi toplayabilecekleri hatırlatılır. Tanımladıkları kararlar ile ilgili yaptıkları araştırmayı sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Gönüllü öğrencilerden yaptıkları araştırmayı sınıfla paylaşmaları istenir.
2. Aşağıdaki sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Geleceğe yönelik hedefinizle ilgili tanımladığınız karar neydi?
 - Tanımladığınız karardan beklediğiniz sonuç/sonuçlar nelerdi?
 - Beklediğiniz sonucu belirlerken, tanımladığınız kararlar ile ilgili değişiklik oldu mu?

Neler?

- Tanımladığınız kararlar ile ilgili nerelerden bilgi topladınız?
- Tanımladığınız kararlar ile ilgili ne tür bilgiler topladınız?
- Bilgi toplarken tanımladığınız kararda ve beklediğiniz sonuçlarda değişiklikler oldu mu? Neler?

➤ Tanımladığınız kararlar ile ilgili seçenekler ve bu seçeneklerin avantaj ve dezavantajları neler oldu?

➤ Tanımladığınız kararın seçeneklerini ve bu seçeneklerin avantaj ve dezavantajlarını değerlendirirken, **tanımladığınız kararda, beklediğiniz sonuçlarda, seçeneklerde ve bu seçeneklerin avantaj ve dezavantajlarında** değişiklikler oldu mu? Neler?

➤ Yaptığınız tüm bu değerlendirmeler sonucunda geleceğe yönelik belirlediğiniz hedefinize ilişkin kararınız ne oldu?

3. Geleceğe yönelik hedeflerin değerlendirilmesinde bilgi kaynaklarından yararlanmanın da önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

KARAR VERME BASAMAKLARI

1. VERİLECEK KARARI TANIMLAYIN
2. KARARDAN BEKLEDİĞİNİZ SONUCU BELİRLEYİN
3. BİLGİ TOPLAYIN
4. SEÇENEKLERİ VE BU SEÇENEKLERİN HER BİRİNİN AVANTAJ VE DEZAVANTAJLARINI BELİRLEYİN
5. KARARI VERİN

10. SINIF – 30. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: BEN VE DERSLERİM

Sınıf: 10. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirir.

Kazanım Nu: 89

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma Düzeni

Araç-gereç: Form-1

Bu etkinlikte Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce hazırlanan “Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi” nde (MBS) yer alan ölçekler uygulanacaktır.

Bu etkinlik internet bağlantısıyla gerçekleştirilecektir. İnternet bağlantısı olmayan okullarda da rehber öğretmen ile işbirliği yapılarak “Kendini Değerlendirme Envanteri” veya “Akademik Benlik Kavramı Ölçeği” uygulanıp değerlendirmeye alınabilir.

Öğrencilere 1 hafta önceden “Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi” hakkında bilgi verilerek, <http://mbs.meb.gov.tr> adresine girerek üye olmaları ve yönergeleri takip ederek İlgilerim, Yeteneklerim, Mesleki Değerlerim Ölçekleri’ni içtenlikle ve yeterli zamanı ayırarak uygulamaları istenir. Aksi takdirde çıkacak sonuçlar kişiye uygun olmayacaktır. Ölçekler uyguladıktan sonra Mesleklerle eşleştir butonuna basarak, çıktı almaları ve sonuçlarını “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası” ile beraber Rehberlik ve Yönlendirme Dersine getirmeleri istenir.

*Form-1 öğretmene bilgi amacıyla verilmiştir. Öğrencilere gerekli açıklamalar Form-1 den yapılabilir.

SÜREÇ:

1. Gönüllü öğrenciler ölçek (İlgilerim, Yeteneklerim, Mesleki Değerlerim Ölçeği) sonuçlarını sınıfla paylaşır.
2. Gönüllü öğrencilerden, çıkan sonuçlar doğrultusunda eşleşen mesleklerin neler olduğu sorulur ve sınıfla paylaşımları istenir.
3. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - 9. Sınıfta uyguladığınız MBS ‘deki ölçek sonuçlarınız ile şimdi uyguladığınız ölçek sonuçları arasında fark var mı?
 - Mesleki değer, ilgi, yetenek ve bu özelliklerinizle eşleşen mesleklerin sizi yansıttığını düşünüyor musunuz?

Öğrenci sonuçların kendisine uygun olmadığını söylüyorsa, öğrencilerin içtenlikle ve yeterli zaman ayırarak uygulamayı yapmamış olabilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır.

- Hangi derslerde başarılı olduğunuzu düşünüyorsunuz?

➤ Ders seçiminizi yaparken ilgi, yetenek, mesleki değer ve akademik başarınızı göz önünde bulundurdunuz mu?

➤ Mesleki değer, ilgi ve yeteneklerinize uygun dersleri okuduğunuzu düşünüyor musunuz?

Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına uygun olmayan dersleri okuduğunu düşünen öğrencilere farklı ders seçimi yapabilecekleri vurgulanır.

➤ Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarınızı göz önünde bulundurduğunuzda hangi dersleri seçmeniz uygun olacaktır?

4. Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarı göz önünde bulundurularak, ders seçiminin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Gerektiğinde yararlanmak amacıyla ölçek sonuçlarının “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”nda bulundurulmasının önemi vurgulanır.

Değerlendirme:

FORM-1
ULUSAL MESLEKİ BİLGİ SİSTEMİ – MBS

Mutlu ve başarılı bir hayatın parçası olan meslek seçiminde doğru kaynaklara başvurmak önemlidir.

1.KENDİNİ TANIMA

- * Nelerden hoşlanırım?
- * Neleri yapabilirim?
- * Hangi meslek bana uygun?
- * Bana göre çalışma hayatında neler önemli?

Bu soruların cevaplarını MSB’de “Kendimizi Tanıyalım” başlığı altında bulabilirsiniz.

2.EĞİTİM FIRSATLARI

- * Hangi okula gitmeliyim?
- * Hangi alan / dal / dersi seçmeliyim?
- * Gitmek istediğim okullar ve kurslar hakkında nerelerden bilgi alabilirim?
- * Nerelerden burs alabilirim?
- * Uluslar arası eğitim fırsatları nelerdir?

Sorularının cevaplarını “Eğitim Fırsatlarımız” başlığı altında bulabilirsiniz?

3.İŞ OLANAKLARI

- * Mesleklere ilişkin bilgilere nasıl ulaşabilirim?
- * İş arama yöntemleri nelerdir?
- * Öz geçmiş nasıl yazılır?
- * İş ararken nerelere başvurabilirim?
- * İş görüşmesinde nelere dikkat etmeliyim?

Sizi çalışma hayatına hazırlayacak bu soruların cevabını da “İş Olanaklarımız” başlığı altında bulabilirsiniz.

Ulusal Mesleki Bilgi Sisteminden (MBS) bireyler hem üye olmadan hem de üye olarak faydalanabilirler. Sistem üye olmadan sınırlı bir fayda sağlarken üye olduğu takdirde; öğrencilere ilgi, yetenek, mesleki değer ölçeklerini uygulama, kendilerini ve kendilerine uygun mesleği tanıma fırsatı sunmaktadır. Bunun için bireylerin <http://mbs.meb.gov.tr> adresine girmeleri yeterli olacaktır.

Bireyler sisteme üye olarak ilgi, yetenek ve mesleki değerlerine yönelik ölçme aracını uyguladıkları takdirde aşağıdaki alt boyutlarla ilgili sonuçları elde edebilirler.

İlgi Ölçeğinin Alt Boyutları	Yetenek Ölçeğinin Alt Boyutları	Değerler Ölçeğinin Alt Boyutları
Eğitim Öğretim	Sözel Dilbilimsel	Yeteneğini gösterme
Ziraat Açık Alan	Mantıksal – Matematiksel	Yaratıcılık
Siyasal Mali Bilimler	Görsel – Uzamsal	Başarı
Sağlık	Bedensel – Devinimsel	Ekip Çalışması
İletişim Medya	Müziksel – Ritmik	Çalışma Koşulları
Yabancı Dil	Sosyal – Kişilerarası	Liderlik
Türk Dili	Kişisel – İçsel	Gelir Durumu
Psikoloji	Doğacı	Tanınma
Hukuk		Kişisel Gelişim
Bilgisayar		Özerklik
Matematik		
Fen Bilimleri		
Mühendislik		
Görsel Sanatlar		

Bireylerin kendilerine uyguladıkları ilgi, yetenek ve mesleki değer ölçekleri sonucuna uygun meslekler listelenmektedir. Listelenen bu meslekler 3 grupta toplanmaktadır.

1. Profesyonel Meslek Grupları: Bu ana grup, fiziksel bilimler ve yaşam bilimleri ile sosyal ve beşeri bilimlere ilişkin alanlarda yüksek düzeyde profesyonel bilgi ve deneyim gerektiren ana görevleri olan meslekleri kapsamaktadır. Bu ana görevler, mevcut bilgi birikimini devamlı artırma, bilimsel ve sanatsal kavram ve teorileri problemlerin çözümüne yönelik olarak uygulama ve elde edilen bilgileri sistematik bir yöntemle öğretmekten oluşmaktadır.

Yardımcı Profesyonel Meslek Grupları: Bu ana grup, fiziksel bilimler, yaşam bilimleri ile sosyal ve beşeri bilimlerin bir ya da birkaç alanında teknik bilgi ve deneyim gerektiren ana görevlerden oluşan meslekleri kapsamaktadır.

2. Büro, Seyahat ve Bakım Hizmetleri: Bu ana grup, bilgilerin organize edilmesi, değerlendirilmesi, yayımlanması; seyahat, ev işleri, yeme-içme, kişisel ve hasta bakımı, alım-satım için gerekli bilgi ve deneyimi gerektiren ana görevlerden oluşan meslekleri kapsamaktadır. <http://mbs.meb.gov.tr>

**“ORTAÖĞRETİM REHBERLİK ve YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI” YETERLİK ALANLARINA GÖRE KAZANIMLARIN
DAĞILIMI**

NU	YETERLİK ALANLARI	SINIF
OKULA VE ÇEVREYE UYUM		
1.	Okulda, yönetmeliklerin kendisini ilgilendiren bölümleri hakkında bilgi edinir.	9
2.	Okul ve çevresindeki eğitsel ve sosyal imkânlardan yararlanır	9
3.	Okula ilişkin olumlu tutum sergiler.	9
EĞİTSEL BAŞARI		
4.	Başarı ve başarısızlığa neden olan etmenleri belirler.	9
5.	Ders çalışma alışkanlıklarını verimlilik açısından değerlendirir.	9
6.	Verimli ders çalışma tekniklerini açıklar.	9
7.	Sınav kaygısının akademik başarıya etkisini açıklar.	9
8.	Eğitsel alanlardaki güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirir.	9
9.	Geleceğe ilişkin amaçlarını açıklar.	10
10.	Grup çalışmalarında iş birliğinin önemini ve gerekliliğini açıklar.	10
11.	Grup çalışmalarına etkili biçimde katılır.	10
12.	Verdiği kararları etkili karar verme basamakları açısından değerlendirir.	10
13.	Etkili karar verme unsurlarını kararlarında kullanır.	10
14.	Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planı yapar.	11
15.	Geleceğe ilişkin amaçlarını toplumun sosyal ve ekonomik kaynaklarını da dikkate alarak belirler.	11
16.	Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planının etkililiğini değerlendirir.	11
17.	Yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili bilgi edinir.	11

18.	Geleceğe yönelik belirlediği amaçların ulaşılabilirliğini değerlendirir.	11
19.	Sınava ilişkin duygularını sınav performansına etkileri açısından değerlendirir.	12
20.	Sınav kaygısıyla başa çıkma yollarını kullanır.	12
KENDİNİ KABUL		
21.	Değerlerini fark eder.	9
22.	Ergenlik dönemindeki bedensel ve duygusal değişimlerle baş etme yollarını kullanır.	9
23.	Başkalarının kendisi ile ilgili görüşlerinin bireyin kendini algılama biçimini nasıl etkilediğini fark eder.	10
24.	Bireyin kendini algılama biçiminin davranışlarını nasıl etkilediğini fark eder.	10
25.	Değerlerinin hayatı üzerindeki etkilerini açıklar.	10
26.	Hobilerin insan hayatındaki önemini belirtir.	11
27.	Kültürel birikimin kişiliğine ve kariyerine katkılarını belirtir.	12
KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER		
28.	Kişiler arası iletişimi, unsurları ve türleri açısından analiz eder.	9
29.	Kurduğu iletişimleri, etkili iletişimde dikkate alınacak unsurlar açısından değerlendirir.	9
30.	Kurduğu iletişimleri, iletişim engelleri açısından değerlendirir.	9
31.	Öfkenin yarattığı fiziksel, duygusal ve düşünsel etkileri açıklar.	9
32.	Öfke ile baş etmede kullandığı yöntemleri yarattığı etkileri açısından değerlendirir.	9
33.	Öfkeyle baş etmede yapıcı yollar kullanır.	9
34.	Etkili çatışma çözme basamaklarını açıklar.	9
35.	Günlük hayatında kullandığı çatışma çözme basamaklarını etkililiği açısından değerlendirir.	9
36.	Akran baskısıyla baş eder.	9
37.	Yaşlılarının ya da kendinin karşılaşılabileceği kişisel-sosyal ve eğitsel sorunların farkında olur.	10
38.	Eğitsel ve kişisel-sosyal sorunlarla karşılaştığında yardım alabileceği birimlere başvurur.	10
39.	Fiziksel, sözel ve duygusal şiddetle karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.	10

40.	Fiziksel, sözel ve duygusal tacizle karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.	10
41.	Kişisel değerlerine, inançlarına ve tutumlarına uygun olmayan isteklere iletişim becerilerini kullanarak karşı koyar.	10
42.	Başkalarının başarılarını ve olumlu davranışlarını takdir eder.	10
43.	Karşı cins ile sağlıklı arkadaşlık ilişkileri geliştirmenin önemini kavrar.	10
44.	Etkili çatışma çözme basamaklarını kullanır.	10
45.	Kişiler arası ilişkilerde esnek ve hoşgörülü olur.	10
46.	Günlük hayatında kullandığı sorun çözme yollarını etkililiği açısından değerlendirir.	11
47.	Etkili sorun çözme basamaklarını kullanır.	11
48.	Sevginin insan hayatındaki önemini belirtir.	11
49.	İnsanları olduğu gibi kabul eder.	12
50.	İnsanların özel hayatına saygı gösterir.	12
AİLE VE TOPLUM		
51.	Kitle iletişim araçlarının kişisel ve toplumsal değerler üzerindeki etkisini fark eder.	10
52.	Kişisel özgürlükler ile toplumsal yaşamı düzenleyen kurallar arasında bağlantı kurar.	11
53.	Toplumsal hayatı düzenleyen kurallara uygun davranır.	11
54.	Sahip olduğu haklarını belirtir.	11
55.	Kitle iletişim araçlarında sunulan mesaj ve modellerin bireysel ve toplumsal değerlere uygunluğunu analiz eder.	11
56.	Kendi davranışlarını doğa ve çevreyi korumaya karşı duyarlılık açılarından değerlendirir.	11
57.	Toplum için yapılan gönüllü çalışmalara katılır.	11
58.	Toplumsal sorunlarla ilgili çözüm üretir.	12
59.	İyi bir vatandaşın özelliklerine göre kendi özelliklerini değerlendirir.	12
60.	Eş seçiminin önemini ve eş seçiminde dikkate alınacak unsurları açıklar.	12
61.	Aile yaşamında değişen kadın erkek rollerini fark eder.	12
GÜVENLİ VE SAĞLIKLI HAYAT		

62.	Sağlıklı hayat için gerekli alışkanlıkları edinir.	9
63.	Kendini zararlı alışkanlıklardan korur.	10
64.	Acil durumlarda nasıl davranacağını açıklar.	10
65.	Akran desteği ile yetişkin yardımı gerektiren durumları ayırt eder.	10
66.	Stresin nedenlerini ve belirtilerini açıklar.	11
67.	Stres durumlarında kullandığı tepkileri etkililiği açısından değerlendirir.	11
68.	Stresle başa çıkmada uygun yöntemler kullanır.	11
69.	Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarını belirtir.	11
70.	Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarından korunma yollarını ifade eder.	11
EĞİTSEL VE MESLEKİ GELİŞİM		
71.	Eğitsel ve mesleki planlama dosyası düzenler.	9
72.	Okulda seçebileceği dersler hakkında bilgi toplar.	9
73.	Ders seçimine etki eden faktörleri sıralar.	9
74.	Kendini tanımanın ders seçimindeki önemini fark eder.	9
75.	Seçebileceği dersler ile meslekler arasındaki ilişkiyi açıklar.	9
76.	Seçeceği mesleğin hayatını nasıl etkileyeceğini açıklar.	9
77.	Mesleki değerleri, ilgileri, yetenekleri ve kişilik özellikleri ile seçebileceği dersler arasında ilişki kurar.	9
78.	Eğitsel ve mesleki planlama dosyasından yararlanarak, mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak geçiş yapabileceği okulları değerlendirir.	9
79.	Ders seçiminde kendini ve içinde bulunduğu koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirir.	9
80.	Eğitsel ve mesleki planlama dosyasından yararlanarak mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına uygun ders seçimi yapar.	9
81.	İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özellikleri ile ilgili bilgi edinir.	10
82.	İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim hakkında bilgi edinir.	10

83.	Mesleki değerlerin meslek seçimindeki rolünü açıklar.	10
84.	Meslekleri tanıtan kaynaklar hakkında bilgi edinir.	10
85.	Ön yargıların meslek seçimine etkilerini değerlendirir.	10
86.	Mesleki doyum ile mesleki değer, ilgi, yetenek ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi fark eder.	10
87.	Seçtiği derslerin dışında kalan diğer derslerle ilgili yükseköğretim programları hakkında bilgi edinir.	10
88.	Meslekleri tanıtan kaynaklardan yararlanarak geleceğe yönelik hedeflerini değerlendirir.	10
89.	Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirir.	10
90.	Önemi artan ve azalan meslekler hakkında bilgi edinir.	11
91.	Kısa ve uzun dönemde mesleki hedeflerini belirler.	11
92.	Üretkenliğin toplum açısından önemini fark eder.	11
93.	Ekonomik ve toplumsal ihtiyaçların meslek seçimine etkilerini açıklar.	11
94.	Yükseköğretim programları ve koşulları hakkında bilgi edinir.	11
95.	Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına göre yükseköğretim programını seçmenin önemini fark eder.	11
96.	Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslar hakkında bilgi edinir.	11
97.	Staj yapabileceği yerleri belirler.	11
98.	Seçtiği/seçeceği derslerin hayatını nasıl etkilediğini/etkileyeceğini sorgular.	11
99.	Mesleki amaçlara ulaşmada çeşitli yükseköğretim programının koşullarına göre seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirir.	11
100.	Ortaöğretim süresince aldığı eğitimin hedeflediği mesleğe katkısını değerlendirir.	12
101.	Yükseköğretim programlarını ve koşullarını değerlendirir.	12
102.	Bulduğu çevredeki meslekleri değerlendirir.	12
103.	Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kursları değerlendirir.	12
104.	Ortaöğretim sonrasında kendisine uygun olacak iş imkânlarını belirler.	12

105.	Yöneleceği iş ya da mesleğin iş piyasası, çalışma alanı ve koşullarıyla ilgili bilgi edinir.	12
106.	İş veya eğitim başvurusu için öz geçmiş yazar.	12
107.	İş görüşmesinde dikkat edilecek hususları açıklar.	12
108.	İş deneyiminin işe yerleşmede ve iş başarısındaki önemini açıklar.	12
109.	Çalışan ve işverenlerin temel hak ve sorumlulukları hakkında bilgi edinir.	12
110.	İş ve meslek yaşamında etik değerlerin önemini fark eder.	12
111.	Kendi kişilik özelliklerini iş bulma, sürdürme ve geliştirme açısından değerlendirir.	12
112.	Kişisel çabası ile edinebileceği bilgi, beceri ve birikimlerin başarılı bir iş yaşamı için gereğini açıklar.	12
113.	Meslek hayatında hayat boyu öğrenmenin önemini açıklar.	12
114.	Yükseköğretimde yararlanabileceği burslar ve yurtlar konusunda bilgi edinir.	12
115.	Yurt içi ve yurt dışı eğitim olanakları ve başvuru koşullarına ilişkin bilgi edinir.	12
116.	Uluslararası iş piyasasında geçerliği olan meslekler hakkında bilgi edinir.	12
117.	Yükseköğretim programları ile ilgili tercihlerini kişisel, sosyal, akademik ve mesleki açılarından kendisine uygunluğuna göre değerlendirir.	12
118.	Mesleki gelişiminde kitle iletişim araçlarından yararlanmanın önemini açıklar.	12
119.	"Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası"ndan yararlanarak yükseköğretim programı seçer.	12
120.	Mesleki değer, ilgi, yetenek, kişilik özellikleri ve akademik başarısına uygun yöneleceği yükseköğretim programını belirler.	12

“ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI”

YETERLİK ALANLARINA GÖRE 10. SINIF KAZANIMLARI VE KAZANIMLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

YETERLİK ALANI: EĞİTSEL BAŞARI

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Geleceğe ilişkin amaçlarını açıklar. 2. Grup çalışmalarında iş birliğinin önemini ve gerekliliğini açıklar. 3. Grup çalışmalarına etkili biçimde katılır. 4. Verdiği kararları etkili karar verme basamakları açısından değerlendirir. 5. Etkili karar verme unsurlarını kararlarında kullanır. 	<p>4 ve 5. kazanımlar işlenirken etkili karar vermede yoğun sorun yaşayan öğrenciler belirlenirse okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p> <p>4.kazanım işlenirken öğrencilerin ders seçimine ilişkin kararlarını da değerlendirmeleri sağlanmalı, öğrencilere bu konu ile ilgili olarak okul rehberlik ve psikolojik danışma servisi tarafından destek hizmetleri sunulmalıdır.</p>

YETERLİK ALANI: KENDİNİ KABUL

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Başkalarının kendisi ile ilgili görüşlerinin bireyin kendini algılama biçimini nasıl etkilediğini fark eder. 2. Bireyin kendini algılama biçiminin davranışlarını nasıl etkilediğini fark eder. 3. Değerlerinin hayatı üzerindeki etkilerini açıklar. 	

YETERLİK ALANI: KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none">Yaşıtlarının ya da kendinin karşılaşılabileceği kişisel-sosyal ve eğitsel sorunların farkında olur.Eğitsel ve kişisel-sosyal sorunlarla karşılaştığında yardım alabileceği birimlere başvurur.Fiziksel, sözel ve duygusal <u>şiddetle</u> karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.Fiziksel, sözel ve duygusal <u>tacizle</u> karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.Kişisel değerlerine, inançlarına ve tutumlarına uygun olmayan isteklere iletişim becerilerini kullanarak karşı koyar.Başkalarının başarılarını ve olumlu davranışlarını takdir eder.Karşı cins ile sağlıklı arkadaşlık ilişkileri geliştirmenin önemini kavrar.Etkili çatışma çözme basamaklarını kullanır.Kişiler arası ilişkilerde esnek ve hoşgörülü olur.	<p>3, 4 ve 8. kazanımlara ilişkin etkinlikler için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa uzmanlık gerektiren kazanımların yerine rehberlik ve araştırma merkezleri tarafından öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda gerekli destek sağlanacaktır.</p> <p>3, 4 ve 8.kazanım işlenirken yoğun çatışma ve istismar yaşadığı tespit edilen öğrencilere yönelik okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p>

YETERLİK ALANI: AİLE VE TOPLUM

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none">Kitle iletişim araçlarının kişisel ve toplumsal değerler üzerindeki etkisini fark eder.	

YETERLİK ALANI: GÜVENLİ VE SAĞLIKLI HAYAT

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none">1. Kendini zararlı alışkanlıklardan korur.2. Acil durumlarda nasıl davranacağını açıklar.3. Akran desteği ile yetişkin yardımı gerektiren durumları ayırt eder.	<p>2.kazanıma ilişkin geçmişte acil bir durum yaşamış ve etkileri hala devam eden öğrenci tespit edilirse okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p>

YETERLİK ALANI: EĞİTSEL VE MESLEKİ GELİŞİM

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none">1. İlgili duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özellikler ile ilgili bilgi edinir.2. İlgili duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim hakkında bilgi edinir.3. Mesleki değerlerin meslek seçimindeki rolünü açıklar.4. Meslekleri tanıtan kaynaklar hakkında bilgi edinir.5. Ön yargıların meslek seçimine etkilerini değerlendirir.6. Mesleki doyum ile mesleki değer, ilgi, yetenek ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi fark eder.7. Seçtiği derslerin dışında kalan diğer derslerle ilgili yükseköğretim programları hakkında bilgi edinir.8. Meslekleri tanıtan kaynaklardan yararlanarak geleceğe yönelik hedeflerini değerlendirir.9. Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak seçtiği/sececeği derslerin uygunluğunu değerlendirir.	<p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. kazanımlara ilişkin öğrencilere ders seçiminde yardımcı olmak üzere okul rehberlik ve psikolojik danışma servisi tarafından destek hizmetleri sunulur.</p> <p>1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 ve 9. kazanımlara ilişkin okulun kaynaklarına göre üniversite gezileri, meslek elemanlarının okula davet edilmesi, meslek tanıtım panosu vb. etkinliklerle öğrenciye destek hizmetleri sunulabilir.</p>

10. SINIF KAZANIMLARINA İLİŞKİN ETKİNLİKLERİ HAZIRLAYANLAR VE ETKİNLİK NUMARALARI

ETKİNLİK NUMARASI	HAZIRLAYANLAR
4, 21*, 22, 28, 29, 30	Didem GÜLSARAN- Cevriye GÜLEBAĞLAN
1, 5, 6, 7, 8, 14, 15*, 17, 18, 19, 24, 27*	Şükran KILIÇ
1, 2, 3, 10, 11, 12*, 13, 16, 20, 21*, 23*, 25, 26, 27*	K. Ayla SIRIKLI
12*, 15*, 23*, 27*	Serdar ERKAN

*Etkinlikler ortak hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA:

Aşık (Sırıklı), K. A. (2002). **Yaratıcı Drama Yönteminin Rehberlik ve Psikolojik Danışma Etkinliklerinde (Meslek/Alan Seçiminde, Kendini Tanıma ve Bilgilendirme Süreçlerinde) Kullanılması**. Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Programları Ana Bilim Dalı. Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi. Ankara.

Balkaya, F. Nesrin, H. Şahin. (2003). **Çok Boyutlu Öfke Ölçeği**, Türk Psikiyatri Dergisi; 14 (3): 192–202.

Baran, M. (2006) **Öğrenilmiş Çaresizlik**, <http://www.turkhukuk sitesi.com>. Erişim Tarihi Kasım 2006.

Carter, L., Minirth, F. (1993), **The Anger Workbook**. Nashville.

Cüceloğlu, D. (2000) **İnsan insana**. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çağırın, S. (2006) **ÖSS Sınav Stratejileri**, <http://www.rehberlik portali.com>. Erişim Tarihi Mart 2007.

Çevik, İ. (2005). **Okul Temelli Sosyal Duygusal Eğitim Programı**. Özel Tefvik Fikret Okulları, Yayın No:11. Ankara

Davaslıgil, Ü. Çakıcı, M. ve Ögel, K. (1998). **Yaşam Becerileri Geliştirme Kılavuzu**. İstanbul: Lebib Yankı Matbaası,

Dökmen, Ü. (2004) **İletişim Becerileri Ve Empati**. Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Eldeliklioğlu, J. (1999). **Karar verme Stratejileri ile Ana Baba Tutumları Arasındaki İlişki**. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2, 11, 7–13.

Erkan, S. (2003). “Rehberlik Nedir?” Ed. Yıldız Kuzgun. **İlköğretimde Rehberlik** (sf.1–16) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Erkan, S. (2005). **Örnek Grup Rehberliği Etkinlikleri**. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Erkan, S. (2006). **Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarının Hazırlanması**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Erkan, S. ve Bükel, S.; Çetin, H.; Gülebağlan, C.; Gülsaran, D.; Güven, M.; Kılıç, Ş.; Sırıklı, K.A. (2006). **Yeni Okul PDR Hizmetleri Program Modeli**. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, İlköğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı Formatörlük Kursu Hizmet İçi Eğitim Ders Notu. Kuşadası.

Esen, K. B. (2003). **Akran Baskısı, Akademik Başarı ve Yaş Değişkenine Göre Lise Öğrencilerinin Risk Alma Davranışlarının Yordanması**, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Dergisi, 24,19–25.

Fery, N. M. (2006). **Factors influencing career choices of adolescents and young adults in Rural Pennsylvania**. Journal of Extension, 44, 3, 3RIB7.

Kaynak Dergisi (2003). İş Etiği , **“İş Etiğine Özen Karlılığı Artırıyor”**. Ekim- Aralık, Sayı, 16. Baltaş-Baltaş Eğitim Danışmanlık Hizmeti Merkezi Yayını.

Kockar,A.İ.(2006). **Sınav Kaygısı ve Başa Çıkma Yöntemleri**.www.tr.net/saglik/cocuksagligi_sınavkaygisi.shtml.Erişim Tarihi Aralık 2006.

Kulaksızoğlu, A. (2003) **Kişisel Gelişim Uygulamaları**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kuzgun, Y.(2000). **Rehberlik Ve Psikolojik Danışma**. ÖSYM Yayınları. Ankara:

Kuzgun, Y.(2000). **Meslek Danışmanlığı**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

London Metropolitan University Career Deelopment and Employment Service. **Making Career Choices** <http://www.londonmet.ac.uk>. Erişim Tarihi Şubat 2007.

MEB, a. (2002). **Orta Öğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 9. Sınıf Rehberlik Programı Öğretmen El Kitabı**. Ankara.

MEB, b. (2002). **Orta Öğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 10. Sınıf Rehberlik Programı Öğretmen El Kitabı**. Ankara.

MEB, c. (2002). **Orta Öğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 11. Sınıf Rehberlik Programı Öğretmen El Kitabı**. Ankara.

MEB, d. (2003) **EĞİTEK Psikolojik Destek Programları Tanıtım ve Kullanım Kitapçığı**. Ankara

MEB, e. (2004). **MEGEP Anahtar Beceriler Öğrenci Modülü 1**. Ankara.

MEB, f. (2004). **MEGEP Anahtar Beceriler Öğrenci Modülü 2**. Ankara.

MEB, g. (2004).**Sağlık Eğitim Vakfı. Bilinçli Ergen Projesi Senaryoları II**. Ankara.

MEB, h. (2006). **Hayata Sahip Çıkmak**. Ankara.

Morrison, J. (1997). **Peer group pressure within and outside school**, British Educational Research Journal, 23(1).

Ören, T. (2003). **Bilişim ve Etik. Türkiye Bilişim Vakfı basın Bilişim Okulu Semineri.**
<http://www.uottowa.ca/oren>. Erişim Tarihi Mart 2007.

Saban, A. (2005). **Çoklu Zekâ Teorisi ve Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,

Taymaz, E., Suiçmez, E. (2005). **Türkiye’de Verimlilik Büyüme ve Kriz Dördüncü Verimlilik Raporu**. Milli Prodüktivite Merkezi.

Tavuk Suyuna Çorba- (1998). **Yüreğinizi ısıtacak Seçme Öyküler**. Ankara: HYB Yayıncılık.

Tekin, E., Aydın, M. (2007). **Çocuk İhmali ve İstismarı.**
www.pdr.org.tr/dosya/cocuk_istismari.htm. Erişim Tarihi Mart 2007

Türkiye Aile Planlaması Derneği Bilgi Bankası. **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Şiddet.**
<http://www.tapd.org.tr>. Erişim tarihi Ocak 2007.

Türnüklü, A(2006). **Sınıf ve Okul Disiplinine Çağdaş Bir Yaklaşım Onarıcı Disiplin.**
Ankara: Ekinoks Eğitim danışmanlık hizmetleri ve Basın Yayın dağıtım Hizmetleri.

Yeşilyaprak, B. (2008). Özellik-Faktör Kuramı ile Holland’ın Tipoloji Kuramı. Özyürek Ragıp (Ed.). *Kariyer Yolculuğu*, içinde (s.91-98). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği

Yıldırım, P.K., Otrar, M. (2003) **Öğrenciler Ve Aileler İçin Rehber Kitap** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Waters, V. (1982). **Therapies for children. Rational-Emotive Therapy**. In. CR. Reynolds & T. B. Gutkin (Eds), **A Handbook Of School Psychology**. Newyork; Wiley."

World Health Statistics (2006).www.who.int/whosis/whostat 2006. Erişim Tarihi Aralık 2006.

http://www.infopankki.fi/tr-TR/Iscinin_Haklari_ve Sorumlulukları. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://kigem.com/content.asp>. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php> 2007. Erişim Tarihi Ocak 2007.

<http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genelispiyasasi/hayatboyugrenme>.Dr. János Sz Tóth **Hayat Boyu Öğrenme Kavramı ve Uygulaması**. Erişim Tarihi Aralık 2006.

<http://www.torpil.com/torpil/rehberlik/detay.asp>. **ÖSS Öncesi Uzman Önerileri**.
Erişim Tarihi Mart 2007.

http://www.infopankki.fi/tr-TR/Iscinin_Haklari_ve Sorumlulukları. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://www.pdr.org.tr/etik-kurallar-kitapcigi.htm>. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://www.pdrm.anadolu.edu.tr>. Erişim Tarihi Mart 2007.

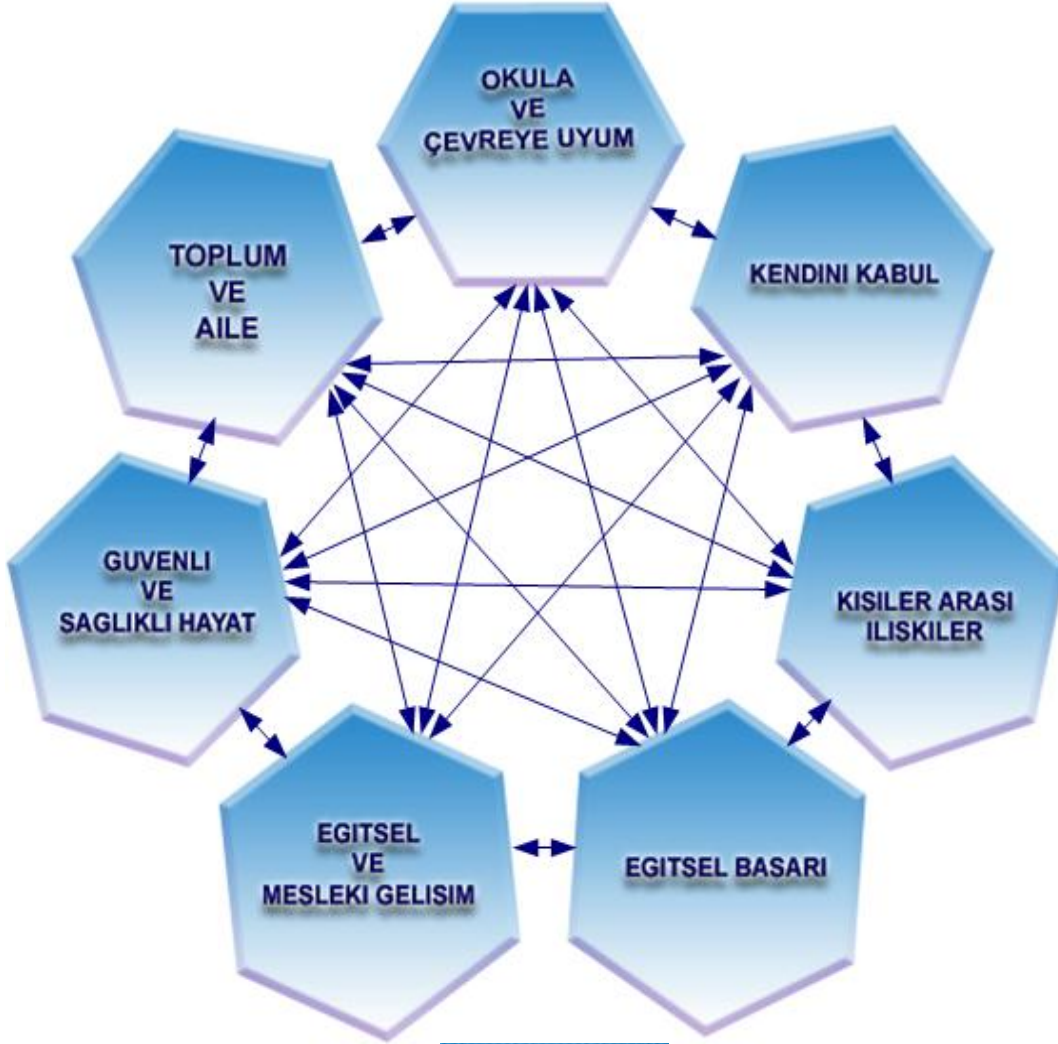
<http://www.sexualharrasmentandhumanrights.htm>. Erişim Tarihi Aralık 2006.

<http://www.quintessentialcareers.com> . Erişim Tarihi Şubat 2007.

**T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü**

**ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE YÖNLENDİRME
DERSİ PROGRAMI**

11.SINIF ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

ANKARA-2011

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

“Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı” 14.04.2011 tarih ve 37 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile 2011–2012 Öğretim Yılından itibaren uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu programa göre; derslerde ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve benzeri eğitim aracının kullanılmaması, sadece öğretmenlerin kullanması amacıyla ilgili Genel Müdürlük tarafından öğretmen kılavuz kitabının hazırlanarak dağıtımının yapılması Kurul Kararı ile kabul edilmiştir.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı

11. Sınıf Etkinlik Örnekleri

Ortaöğretim kurumları ders dağıtım çizelgesindeki rehberlik saati uygulaması 14.04.2011 tarih ve 37 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile “Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi” olarak düzenlenmiştir. Programda değişiklik yapılan kazanımlara yönelik olarak Uzm.Psk.Dan. Cevriye GÜLEBAĞLAN ve Psk.Dan. Didem GÜLSARAN tarafından örnek etkinlikler (25, 29, 30) hazırlanmıştır. Hazırlanan etkinlikler, 2007 yılında Prof.Dr. Serdar ERKAN editörlüğünde Uzm. Psikolog Şükran KILIÇ, Psikolog K. Ayla SIRIKLI tarafından hazırlanan İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı Ortaöğretim Etkinlik Örnekleri ile birleştirilmiştir.

ANKARA-2011

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	4
ETKİNLİK SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR	5
ETKİNLİKLERİ UYGULARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR VE ÖNERİLER 6	
ETKİNLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI 11.SINIF ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	10
11. Sınıf Kazanımlarının İşleniş Sırası.....	11
11. Sınıf Kazanımlarına İlişkin Etkinlik Örnekleri	12
EKLER	
EK 1: “Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı” Yeterlik Alanlarına Göre Kazanımların Dağılımı	87
EK 2: “Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı” Yeterlik Alanlarına Göre 11. Sınıf Kazanımları ve Kazanımlara İlişkin Açıklamalar	93
EK 3 : 11. Sınıf Kazanımlarına İlişkin Etkinlikleri Hazırlayanlar ve Etkinlik Numaraları	96
KAYNAKÇA	97

GİRİŞ

Bireyin hayatında başarılı ve mutlu olabilmesi için bazı niteliklere sahip olması gerektiğini, rehberliğin amacının da bireyin bu nitelikleri kazanmasına yardım etmek olduğunu belirten Erkan (2003), bu nitelikleri; verimli çalışma, sınava hazırlanma, zamanı iyi kullanabilme, etkili karar verme, problem çözme, plan yapma becerileri, kendini tanıma ve kabul, etkili iletişim, meslekleri tanıma, kendi yetenek, ilgi ve kişilik özellikleri ile öğrenme konuları ve meslekler arasında bağ kurabilme, öğrenme ve çalışmaya yönelik olumlu tutumlar, toplum hayatına uyum sağlayabilme ve katkıda bulunmak için gerekli sorumluluk, başkalarına saygı ve yardımlaşma gibi değerler şeklinde sıralamaktadır.

Bu kitapta yukarıda belirtilen nitelikleri içeren; öğrencilerin psikolojik açıdan sağlıklı, kendini tanıyan, güven duyan, kendine uygun eğitsel ve mesleki kararlar alabilen kişilerarası iletişim becerileri gelişmiş, kendini doğru ifade edebilen, üretken ve yaşamdan zevk alan bireyler olmalarına yardımcı olma gibi kazanımları gerçekleştirmeye yönelik etkinlikler yer almaktadır.

Etkinlikler planlanırken öğrenciyi aktif bir katılımcı ve problem çözebilen bir birey hâline getiren, öğrenci merkezli yaklaşım temel alınmıştır. Buna göre, öğrenciler öğretilen birey değil araştıran, sorgulayan, öğrenen, kendi iç kontrolünü sağlayan, sorumluluklarını üstlenen bireyler olarak görülmektedir.

Etkinlikler gelişimsel ve önleyici rehberlik anlayışı temel alınarak hazırlanmış ve öğrencilerin gelişimsel özellikleri dikkate alınmıştır.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı, Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı değil, onun bir parçasıdır.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı Etkinlik Örnekleri, bu programdaki kazanımların gerçekleştirilmesi için hazırlanmıştır. Söz konusu program, Erkan ve arkadaşları (2006) tarafından Kapsamlı Rehberlik Programları temel alınarak hazırlanan **Okul PDR Hizmetleri Programı Modeli'nin** hizmet alanlarından Grup Rehberliği bölümünde yer almaktadır.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı'nda yer alan kazanımların etkinlikleri sınıf rehber öğretmenleri tarafından uygulanacaktır. Bazı kazanımların etkinlikleri özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmeni yoksa ya da okul rehber öğretmenin etkinliği uygulayacağı durumlarda bu etkinlikler yerine öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler yapılabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

Bu kitapta ortaöğretimde her sınıf düzeyi için 30 haftalık etkinlik sunulmuştur. Geriye kalan 6 hafta ise, programda da belirtildiği gibi rehberlik faaliyetlerine ilişkin test, envanter uygulamaları, meslek gezileri, seminer vb. için kullanılacaktır.

ETKİNLİK SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

Etkinlikler Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı'ndaki kazanım işleme sırasına göre verilmiştir. Ancak bu sıralama değişmez bir kural değildir. Okul imkân ve koşullarına göre düzenlemeler yapılabilir. Ancak birbiri üstüne inşa edilen etkinliklerin sıralamasında değişiklik yapılmamalıdır. Örneğin; öfke yönetimine ilişkin üç etkinlik ard arda sıralanmıştır.

Tüm okullarda aynı etkinliklerin kullanılması zorunlu değildir. Zaten bu söylem rehberliğin temel ilkelerine de aykırıdır. Bu etkinlikler birer örnektir. Okulun, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre, kazanıma bağlı kalınarak farklı bir etkinlik uygulanabilir ya da aynı etkinlik yeniden düzenlenerek kullanılabilir. Farklı okul türlerinde okulun özelliklerine uygun olmayan etkinlikler yerine öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak farklı etkinlikler yapılabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir. Yapılacak olan değişiklikler sınıf öğretmenleri tarafından değil, sınıf öğretmenlerinin önerileriyle rehber öğretmen, yoksa Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu ile okulun ve öğrencinin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

Etkinlikler hazırlanırken, etkinliklerin uygulanabilir olması göz önünde bulundurulmuştur. Etkinlik uyarlarlarken ya da yeni etkinlik üretirken aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmalıdır. Etkinlik Kriterleri (Erkan, 2006):

- Etkinlik, programın genel amaçlarına ve anlayışına uygun mu?
- Etkinlik, kazanımı karşılayabilecek nitelikte mi?
- Etkinliğin gerekleri için elde var olan ya da potansiyel kaynaklar yeterli mi?
- Etkinlik aileler, öğrenciler, öğretmenler ve toplum tarafından kabul edilebilir mi?
- Etkinlik elde var olan ya da potansiyel uygulayıcılar (danışman/öğretmen) tarafından uygulanabilir mi?

- Etkinliğin potansiyel yararları tahmin edilen maliyetten daha önemli görülebilir mi?
- Etkinliğin etkililiği ölçülebilir mi?
- Etkinliğin uygulanmasının riskleri var mı?
- Etkinlik açık, anlaşılır ve gerekli unsurları içeren bir biçimde düzenlenmiş mi?

ETKİNLİKLERİ UYGULARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR VE ÖNERİLER

1. Etkinlikler uygulanırken rehberliğin tüm ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır (Erkan, 2006).

2. Etkinliklerin uygulanması, ilgili mevzuata ve programa göre sınıf rehber öğretmenlerinin sorumluluğundadır. Uygulamalar sırasında karşılaşılan güçlüklerle ilgili okul rehber öğretmeninden yardım alınabilir. Ayrıca aynı sınıfların sınıf rehber öğretmenleri uygulamalarla ilgili birbirlerine destek olabilir, ortak çalışmalar yapılabilir.

3. Öğrencilerle ilgili her konuda okul rehber öğretmeni ile işbirliği içerisinde çalışmak daha etkili ve verimli olmanızı sağlar.

4. Öğrencilerinize aktardığınız bilgiler ve paylaştığınız konular hakkında velilerinizi de bilgilendirmeniz yararlı olabilir. Çünkü bazı konularda veliler de yanlış ve eksik bilgilere sahip olabilir. Sadece öğrenciyi bilgilendirmek birçok konuda öğrenci ve ailesi arasında çatışmalara yol açabilir.

5. Sınıf rehber öğretmenleri sınıfa gitmeden önce yapacağı etkinlik üzerinde çalışmalı, sınıfa hazırlıklı gitmelidir. Etkinlikler uygulanmadan önce okunmalı, gerekli araştırma ve hazırlıkları yapılmalıdır. Bu sizin hem konuya daha hâkim olmanızı sağlayacak, hem de öğrenciler için etkili, güvenilir bir model oluşturmanıza ve süreyi daha iyi kullanmanıza olanak verecektir. Erkan' a (2006) göre sürekli yazılı materyale bakarak talimatlar veren öğretmen görüntüsü istenen etkiyi sağlamayacaktır.

6. Önceden hazırlık yapmaları gereken etkinlikler için öğrenciler bilgilendirilmeli ve hazırlanmaları için yeterli süre verilmelidir. Öğrencilerin yapacakları araştırmalar bir önceki haftanın etkinliğinin en sonunda belirtilmiştir. Etkinliklerin sırası değiştirildiğinde bu bilgilere dikkat edilmelidir.

7. Sınıf mevcudunun çok yüksek olduğu durumlarda sınıf ikiye bölünebilir (Erkan, 2006).

8. Etkinliklerin uygulanması sırasında empati, saygı, koşulsuz kabul ve saydamlık gibi hümanist bir öğretmenin benimsemesi gereken tutumları sergileyerek öğrencilerin sınav kaygıları olmadan kendilerini rahatlıkla ifade edebilecekleri, rahat ve güvenli hissedecekleri bir ortam oluşturulmalıdır.

9. Öğrencilerle etkileşim sürecinde birbirlerinin paylaşımlarına ilişkin yorumlarının yapıcı olmasına dikkat edilmelidir. Etkinlikler sırasında uyulacak kurallar ve dikkat edilecek noktalar sürecin başında detaylı bir şekilde örnekler vererek ve öğrencileri de sürece katarak belirtilmelidir. Sınıfta öğrencilere bu konuda sorumluluk verilip aşağıdakilere benzer kurallar

birlikte oluşturulabilir. Böylece daha sonraki günlerde sadece küçük hatırlatmalarla çalışmalara devam edilebilir ve sınıf kendi otokontrolünü oluşturabilir.

- Etkinlikle ilgili yönergeleri iyi dinlemeliyiz,
- Anlamadığımız konularda soru sormaktan çekinmemeliyiz,
- Söz almadan konuşmamalıyız,
- Konuşan kişiyi can kulağıyla dinlemeliyiz,
- Kimsenin sözünü kesmemeliyiz,
- Kimse için aşağılayıcı, küçük düşürücü, yargılayıcı ifadeler kullanmamalıyız,
- Kimseyle alay etmemeli ve ad takmamalıyız,
- Her birimiz etkinliklerde aktif olmaya çalışmalıyız,
- Konu ile ilgili söyleyeceklerimizi söylemekten çekinmemeliyiz,
- Konuşmalarımızın konu ile ilgili olmasına özen göstermeliyiz,
- Etkinlikler sırasında sınıftaki paylaşımlarda gizlilik ilkesine uymalıyız,
- Etkinliklerle ilgili önceden yapmamız gereken araştırmaları yapmaya özen göstermeliyiz,

- Kimse ile kişisel çatışmalara girmemeliyiz, vb.

10. Gruplara ayrılarak işlenecek olan etkinliklerde grupların her seferinde aynı olmamasına ve farklı kişilerden oluşmasına dikkat edilmelidir (Erkan, 2006). Farklı yöntemlerle gruplar oluşturulabilir. Sayma yöntemi, sınıf listesinden rastlantısal olarak ya da alfabetik sıraya göre seçme, ortak bazı özellikleri dikkate alma, ayakkabı kardeşliği ya da gözler kapalı dolaşırken gözleri aç, ilk gördüğün iki kişi ile eş ol vb. oyunlarla da gruplar oluşturulabilir. Her seferinde başka bir yöntem kullanılması aynı zamanda eğlenceli olabilir.

11. Eğer sınıf uygunsuz çember şeklinde ya da U düzeninde oturmak grup çalışmaları için daha yararlı olacaktır. Böylece tüm grup hem birbirini hem de öğretmeni daha iyi görebilir ve yapılan çalışmalar daha etkili olabilir.

12. Etkinlikler sırasında öğrenciler sunum yaparken, bir konuda sorulan soruyu cevaplarken ya da bir konuda düşüncesini belirtirken kendisini rahat ifade edebilmelidir. Bu da sınıfta bir güven ortamı oluşması ile ilgilidir. Öğrencilere bu güveni vermek için şu açıklamayı yapmak yararlı olabilir.”Burada önemli olan düşüncelerin ifade edilmesidir. Paylaşımlar doğru, yanlış hatalı eksik olabilir. Herkes bazı konularda yanlış ya da eksik bilgilere sahip olabilir.”

13. Paylaşımların fikir tartışması haline gelmesine asla izin verilmemeli, bu konuda öğrenciler en baştan uyarılmalıdır. Ama etkinlik özellikle bunu gerektiriyorsa kuralları baştan belirlenerek tartışma oturumu düzenlenir ve bu kurallara uygun olarak tartışmaları istenir.

14. Ergenlerin çevrelerine zaman zaman çok acımasız davranabileceklerini, çok alaycı olabileceklerini, sabit fikirli ve dik başlı tavırlar sergileyebileceklerini, ergenliğin egosantrik bir dönem olması nedeniyle kendileri dışındaki kişilerin fikirlerini beğenmeyeceklerini, çok fazla eleştirel olabileceklerini hiçbir zaman göz ardı etmemeli ve buna göre önlemler alınmalıdır.

15. Etkinliklere ve doğaçlamalara katılmayan, hiç söz almayan öğrenciler olabilir. Bu öğrencileri rehberliğin gönüllülük ilkesi göz önünde bulundurularak zorlamadan, uygun bir

biçimde katılması için yüreklendirmeli ve desteklemeliyiz. Ya da bunun tersi her etkinlikte, her çalışmada sürekli öne çıkan ve kimseye fırsat vermeyen öğrenciler de olabilir. Bu öğrenciler de incitilmeden, hevesleri kırılmadan diğer arkadaşlarına da fırsat vermesi için özel olarak uyarılabilir.

16. Etkinlikler sırasında öğrencilerin özel bir durum yaşadığı fark edildiğinde bu soruna sınıfta çözüm aramak yerine, öğrenciyle daha sonra özel olarak görüşmeli ve gerekirse öğrencinin de onayı ile rehber öğretmen ve aile konu ile ilgili bilgilendirilmelidir.

17. Öğrencilerin ailelerinin ya da arkadaşlarının özel hayatlarına ilişkin sınıf ortamında konuşulması uygun olmayan bilgileri açıklamalarını önlemek amacıyla “annem, babam, Ahmet, Ayşe v.b.” ifadeler yerine “tanıdığım birisi” biçiminde ifadeler kullanmaları sağlanmalıdır (Erkan, 2006).

18. Etkinliklerde verilen formlar tıpkı diğer dersler için çoğaltıldığı gibi her öğrenci için bir adet çoğaltılıp verilebilir. Eğer bu tür bir olanak yoksa öğrencilere bir adet verilir ve kendi aralarında organize olarak çoğaltmaları istenir ya da öğrencilerin defterlerine yazdırılabilir. Bazı formların büyütülüp asılması gerekebilir eğer okulun bu tür olanakları yoksa büyük bir kartona ya da tahtaya yazılabilir.

19. Öğrencilere etkinliklerde kullandıkları bilgi formlarını ve doldurdukları formları bir dosyada toplamaları ve zaman zaman tekrar incelemeleri önerilir.

20. Etkinlikler farklı şekillerde ve farklı ortamlarda da işlenebilir. Bazı etkinlikler sınıf yerine; bahçede, okulun konferans salonunda, spor salonunda vb. yerlerde gerçekleştirilebilir. Bazı etkinlikler de konu ile ilgili yerlere geziler düzenlenerek ya da sınıfa konu ile ilgili kişiler davet edilerek işlenebilir.

21. Etkinliklerde, verilen öykü, şiir, yazı vb. materyaller yerine etkinliğin amacını ve akışını bozmayacağını düşünülen farklı materyaller kullanılabilir.

22. Bazı etkinliklerde ortaya çıkan ürünler (Yazı, broşür vb.) sınıf panosunda ya da diğer sınıflarla işbirliği yapılarak okul panosunda sergilenerek belli konularda okul çapına duyarlılık sağlanabilir.

23. Etkinlikler sırasında hafif, rahatlatıcı bir müzik kullanılabilir.

24. Programda hazırlık sınıfları için ayrıca kazanımlara yer verilmediğinden hazırlık sınıfları için etkinlik hazırlanmamıştır. Bu nedenle hazırlık sınıflarında ilköğretim 8. sınıf ve ortaöğretim 9. sınıf kazanımlarından öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak kazanımlar seçilerek yeni bir liste yapılacaktır. Yapılacak olan değişiklikler sınıf öğretmenleri tarafından değil, sınıf öğretmenlerinin önerileriyle rehber öğretmen, rehber öğretmen yoksa RAM ile işbirliği içerisinde Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu tarafından okulun ve öğrencilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

ETKİNLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Etkinliklerin değerlendirmesi için programda örnek olarak verilen “Etkinlik Değerlendirme Formları” her etkinlik sonunda uygulanacak diye bir sonuç çıkarılmamalıdır. Kazanımların değerlendirilmesinin süreç ağırlıklı olması öngörülmektedir. Bilindiği üzere rehberlikle ilgili kazanımların birçoğu 40 dakika gibi kısa sürede kazandırılıp ölçülebilecek nitelikte değildir. Bazı kazanımlar bir olgunlaşma süreci istemektedir. Bazıları gözlem yoluyla değerlendirilebilirken, bazıları için lek kullanmak gerekebilir. Değerlendirmede hangi kazanımların hangi yöntemle değerlendirileceği konusunda da karar yine tek tek sınıf öğretmenleri tarafından değil okul rehber ğretmeni tarafından, yoksa Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu tarafından alınmalıdır. Böylece okulda da bir bütünlük olacaktır.

Burada asıl amaç; sınıf rehber ğretmenlerinin bu kazanımın öğrenciler tarafından ne ölçüde kazanıldığını, etkinliğin ne ölçüde uygulanabildiğini ve karşılaşılan güçlüklerle ilgili geri bildirim vermesidir. Bu geri bildirimler her etkinliğin altında yer alan değerlendirme bölümüne de yazılabilir. Böylece sene sonu raporlarının altyapısı da hazırlanmış olur. Ayrıca bu geri bildirimler okul rehber ğretmeni ile paylaşılarak etkinliklerle ilgili ortaklaşa kararlar verilebilir.

ORTAÖĞRETİM
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI
11. SINIF ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

11.SINIF KAZANIMLARININ İŞLENİŞ SIRASI

HFT	NU	KAZANIMLAR
1	52	Kişisel özgürlükler ile toplumsal yaşamı düzenleyen kurallar arasında bağlantı kurar.
2	53	Toplumsal hayatı düzenleyen kurallara uygun davranır.
3	54	Sahip olduğu haklarını belirtir.
4	55	Kitle iletişim araçlarında sunulan mesaj ve modellerin bireysel ve toplumsal değerlere uygunluğunu analiz eder.
5	90	Önemi artan ve azalan meslekler hakkında bilgi edinir.
6	91	Kısa ve uzun dönemde mesleki hedeflerini belirler.
7	14	Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planı yapar.
8	56	Kendi davranışlarını doğa ve çevreyi korumaya karşı duyarlılık açılarından değerlendirir.
9	46	*Günlük hayatında kullandığı sorun çözme yollarını etkililiği açısından değerlendirir.
10	47	*Etkili sorun çözme basamaklarını kullanır.
11	26	Hobilerin insan hayatındaki önemini belirtir.
12	48	Sevginin insan hayatındaki önemini belirtir.
13	92	Üretkenliğin toplum açısından önemini fark eder.
14	93	Ekonomik ve toplumsal ihtiyaçların meslek seçimine etkilerini açıklar.
15	15	Geleceğe ilişkin amaçlarını toplumun sosyal ve ekonomik kaynaklarını da dikkate alarak belirler.
16	16	Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planının etkililiğini değerlendirir.
17	66	*Stresin nedenlerini ve belirtilerini açıklar.
18	67	*Stres durumlarında kullandığı tepkileri etkililiği açısından değerlendirir.
19	68	*Stresle başa çıkmada uygun yöntemler kullanır.
20	69	Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarını belirtir.
21	70	Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarından korunma yollarını ifade eder.
22	57	Toplum için yapılan gönüllü çalışmalara katılır.
23	17	Yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili bilgi edinir.
24	94	Yükseköğretim programları ve koşulları hakkında bilgi edinir.
25	95	Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına göre yükseköğretim programını seçmenin önemini fark eder.
26	96	Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslar hakkında bilgi edinir.
27	18	Geleceğe yönelik belirlediği amaçların ulaşılabilirliğini değerlendirir.
28	97	Staj yapabileceği yerleri belirler.
29	98	Seçtiği/seçeceği derslerin hayatını nasıl etkilediğini/etkileyeceğini sorgular
30	99	Mesleki amaçlara ulaşmada çeşitli yükseköğretim programının koşullarına göre seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirir.

***Koyu renkle belirtilen kazanımlar okul rehber öğretmenin gerçekleştireceği kazanımlardır.**

11. SINIF – 1. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÖZGÜRLÜK VE SORUMLULUK

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Aile ve Toplum

Kazanım: Kişisel özgürlükler ile toplumsal yaşamı düzenleyen kurallar arasında bağlantı kurar.

Kazanım Nu: 52

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma Düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Durum ve Sorular)

SÜREÇ

1. Özgürlük ve sorumluluk kavramlarının anlamı sorularak grup etkileşimi başlatılır.
2. Sınıf beş gruba ayrılır ve her gruba Form–1 (Durum ve Sorular) verilir ve sorular üzerinde tartışarak cevapları yazmaları istenir.
3. İşlemler tamamlandıktan sonra grup temsilcilerinden cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
4. Aşağıdakilere benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Soruları cevaplarken güçlük çektiniz mi?
 - Hikâyenin kahramanı özgürlüğü nasıl yorumluyordu?
 - Hikâyedeki durumlara benzer durumlarla karşılaştınız mı?
 - Bu davranışın sorumlu bir davranış olup olmadığına nasıl karar verirsiniz?
5. Öğrencilere kişisel özellikleri sınırlayan diğer toplumsal kuralların neler olabileceği sorulur ve öğrencilerin cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
6. Öğrencilere toplumsal kurallarla ilgili aşağıdaki grupta verilir:
 - Hukuk Kuralları
 - Din ve Ahlak Kuralları
 - Görgü Kuralları
 - Örf, adet ve töreler
7. Toplumsal kuralların kişisel özelliklerimizi sınırlaması ile ilgili kendi hayatlarından ve çevrelerinden örnekler vermeleri istenir.
8. Kişisel özgürlükler ile toplumsal yaşamı düzenleyen kurallar arasında bağlantı kurmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
DURUM VE SORULAR

Durum:

Gülveren lisesi futbol takımı liselerarası ligde oynayan oldukça güçlü bir takımdı. Bu sezon oldukça başarılıydı. Konuralp takımının en iyi oyuncusu idi. Hemen hemen her maçta gol atıyordu. Takımın bu sezondaki en önemli maçı önümüzdeki hafta Ramazan bayramının üçüncü günü yapılacaktı. Bu maç kimin finalist olacağını belirleyecekti. Perşembe gününe kadar her şey yolunda gidiyordu. Ancak Konuralp arkadaşlarına bayramda ailesinin üç günlüğüne memleketlerine gideceğini ve kendisinin de onlara katılmasını istediklerini bu yüzden maçta oynayamayacağını söyledi. Takım arkadaşları buna çok üzüldüler ve sinirlendiler. Onu ikna etmeye uğraştılar. Ancak Konuralp “İstediğim şeyi yapmakta özgürüm” diyordu.

Sorular:

- Konuralp ailesine mi, takım arkadaşlarına mı yoksa kendine karşı mı sorumludur? Niçin?
- Konuralp’in ailesinin takıma karşı sorumluluğu var mıdır? Niçin?
- Konuralp’in ailesini, seyahati iptal etme ya da Konuralp’in kalması konusunda ikna etmek kimin sorumluluğundadır?
- Konuralp, ailesi seyahate karar vermeden önce, onları oynayacağı önemli maç konusunda bilgilendirmekten sorumlu mu idi?
- Konuralp bu durum karşısında ne yapacağı konusunda ne kadar özgürlüğe sahiptir?

11. SINIF – 2. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KURALLAR

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Aile ve Toplum

Kazanım: Toplumsal hayatı düzenleyen kurallara uygun davranır.

Kazanım Nu: 53

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma Düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ

1. Öğrencilere aşağıdaki durum okunur:

Durum:

“Mustafa’nın bir toplantıya yetişmesi gerekmektedir. Telefon faturasının son günü olduğunu, yatırmazsa telefonunun kesileceğini fark ederek aceleyle bankaya gider. Yolda aşırı hız yapar ve 2 kez kırmızı ışıkta geçer. Arabasını park yasağı olan yere bırakır ve uyarın bir kişiye küfür eder. Elindeki sigara paketini buruşturup yere atar. Bankaya girer sıra numarası almadan sıradaki insanların önüne geçerek faturayı memura uzatır. Sıradakilerden uyarın bir kişiyi duymazdan gelir ve ödemesini yapıp bankadan çıkar. Arabasına binerken yere tükürür.”

2. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.

- Size göre Mustafa hangi toplumsal kuralları ihlal etti?
- Toplantıya geç kalmış olması yaptığı davranışları haklı gösterebilir mi?
- Mustafa nasıl davranmalıydı?
- Böyle bir durumda siz olsaydınız nasıl davranırdınız?
- Toplumsal hayatı düzenleyen kurallar neler olabilir?
- Toplumsal hayatı düzenleyen kurallar nasıl ortaya çıkmıştır?
- Toplumsal hayatı düzenleyen kurallar neden gereklidir?
- Toplumsal hayatı düzenleyen kurallar olmasa neler olabilir?

3. Toplumsal hayatı düzenleyen kuralların gereğini kavramak ve kurallara içtenlikle uymanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 3. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: HAKLARIMIZ

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Aile ve Toplum

Kazanım: Sahip olduğu haklarını belirtir.

Kazanım Nu: 54

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1(İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi)

Form–2 (Çocuk Hakları Bildirgesi)

Form–3 (Özürlü Bireylerin Hakları)

Form–4 (Temel Hak ve Özgürlükler)

Öğrenciler bir hafta önce üç gruba ayrılarak bir gruba İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, bir gruba Çocuk Hakları Bildirgesi, bir gruba da Özürlü Bireylerin Hakları ile ilgili araştırma yapmaları, değerlendirmeleri ve işbölümü yaparak bir sunum hazırlamaları istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilere “İnsan hakları ve demokrasi deyince aklınıza hangi sözcükler, ifadeler geliyor?” diye sorulur ve verdikleri cevaplar tahtaya yazılır.
2. Öğrencilere hak ve özgürlüklerle ilgili temel kavramların yer aldığı Form–4 (Temel Hak ve Özgürlükler) okunur.
3. Öğrencilerden hazırladıkları bilgileri sınıfa sunmaları istenir.
4. Sunumlar bittikten sonra aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Temel hak ve özgürlüklerinizin hangilerinin farkındasınız?
 - Hangi hak ve özgürlüklerinizi yeni öğrendiniz?
 - Çevrenizdeki insanlar bu hak ve özgürlüklerin farkında mı?
 - Bu konuda çevrenizden örnekler verebilir misiniz?
 - İnsanların bu konularda daha bilinçli olması için neler yapılabilir?
 - Hak ve özgürlüklerinin farkında olmanın insanlara ne gibi yararları olur?
 - Siz bu konuda neler yapabilirsiniz?
 - Sahip olduğunuz hak ve özgürlüklerin farkında mısınız?
 - Sadece hak ve özgürlüklerinizin değil sorumluluklarınızın da farkında mısınız?
 - Demokratik ve insan haklarına saygılı bir toplumda insan ilişkileri nasıl olur?
5. Sahip olduğu haklarını bilen bir birey olmanın toplum ve kişi için önemi tekrar vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*MEB, a. (2002) , MEB, c.(2002), MEB, f. (2004)’ den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ

10 Aralık 1948 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" bütün ulusları kapsamına almaktadır. Birleşmiş milletlere üye olan bütün ülkeler bu bildiriye imzalamış ve bildirin getirdiği hükümlere uymaya söz vermişlerdir.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu;

İnsanlık topluluğunun bütün bireyleriyle kuruluşlarının bu Bildirgeyi her zaman göz önünde tutarak eğitim ve öğretim yoluyla bu hak ve özgürlüklere saygıyı geliştirmeye, giderek artan ulusal ve uluslararası önlemlerle gerek üye devletlerin halkları ve gerekse bu devletlerin yönetimi altındaki ülkeler halkları arasında bu hakların dünyaca etkin olarak tanınmasını ve uygulanmasını sağlamaya çaba göstermeleri amacıyla tüm halklar ve uluslar için ortak ideal ölçüleri belirleyen bu İnsan Hakları Evrensel Bildirgesini ilan etmiştir.

Ülkemiz de 6 Nisan 1949 tarih ve 9119 Sayılı Bakanlar Kurulu ile "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin Resmi Gazete ile yayınlanması, yayımdan sonra okullarda ve diğer eğitim müesseselerinde okutulması ve yorumlanması ve bu Beyanname hakkında radyo ve gazetelerde münasip neşriyatta bulunulması" kararlaştırılmıştır. Bakanlar Kurulu Kararı 27 Mayıs 1949 tarih ve 7217 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. 1949 yılından bu yana her yıl 10 Aralık "İnsan Hakları Günü" olarak kutlanmaktadır.

Bu bildiriye imzalamak ulusumuz için onurlu bir davranıştır. Çünkü bu bildiri insanı onurlandırmayı, mutlu kılmayı, yüceltmeyi, her türlü haksızlığa karşı korumayı amaçlamaktadır. İnsan kuşkusuz dünyamızın en değerli varlığıdır. Ayrıca bütün maddesel ve moral değerlerin kaynağıdır. İnsanı küçümsemek, hor görmek, insan olmaktan doğan haklarını ve özgürlüklerini kısıtlamak, elinden almak, insanı sevmemek, insana kin duymak, insana zulmetmek, işkence yapmak, insanı fakirlik, cehalet, hastalık ve işsizlik içinde bırakmak gibi durumlara karşı insanlığın duyduğu nefretin ve tepkinin büyük bir belgesidir.

FORM-1

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ

Madde 1:

Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler, birbirlerine karşı kardeşlik anlayışıyla davranmalıdırlar.

Madde 2:

Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayırım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir. Ayrıca, ister bağımsız olsun, ister vesayet altında veya özerk olmayan ya da başka bir egemenlik kısıtlamasına bağlı ülke yurttaşı olsun, bir kimse hakkında, uyruğunda bulunduğu devlet veya ülkenin siyasal, hukuksal veya uluslararası statüsü bakımından hiçbir ayırım gözetilmeyecektir.

Madde 3:

Yaşamak, özgürlük ve kişi güvenliği herkesin hakkıdır.

Madde 4:

Hiç kimse kölelik veya kulluk altında bulundurulamaz, kölelik ve köle ticareti her türlü biçimde yasaktır.

Madde 5:

Hiç kimseye işkence yapılamaz, zalimce, insanlık dışı veya onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz ve ceza verilemez.

Madde 6:

Herkesin, her nerede olursa olsun, hukuksal kişiliğinin tanınması hakkı vardır.

Madde 7:

Herkes yasa önünde eşittir ve ayırım gözetilmeksizin yasanın korunmasından eşit olarak yararlanma hakkına sahiptir. Herkesin bu Bildirgeye aykırı her türlü ayırım gözetici işleme karşı ve böyle işlemler için yapılacak her türlü kışkırtmaya karşı eşit korunma hakkı vardır.

Madde 8:

Herkesin anayasa ya da yasayla tanınmış temel haklarını çiğneyen eylemlere karşı yetkili ulusal mahkemeler eliyle etkin bir yargı yoluna başvurma hakkı vardır.

Madde 9:

Hiç kimse keyfi olarak yakalanamaz, tutuklanamaz ve sürgün edilemez.

Madde 10:

Herkesin, hak ve yükümlülükleri belirlenirken ve kendisine bir suç yüklenirken, tam bir şekilde davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından hakça ve açık olarak görülmesini istemeye hakkı vardır.

Madde 11:

1. Kendisine bir suç yüklenen herkes, savunması için gerekli olan tüm güvencelerin tanındığı açık bir yargılama sonunda, yasaya göre suçlu olduğu saptanmadıkça, suçsuz sayılır.

2. Hiç kimse işlendiği sırada ulusal ya da uluslararası hukuka göre bir suç oluşturmayan herhangi bir eylem veya ihmalden dolayı suçlu sayılamaz. Kimseye suçun işlendiği sırada uygulanabilecek olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez.

Madde 12:

Kimsenin özel yaşamına, ailesine konutuna ya da haberleşmesine keyfi olarak karışılmaz, şeref ve adına saldırılamaz.

Herkesin bu gibi karışma ve saldırılara karşı yasa tarafından korunmaya hakkı vardır.

Madde13:

1. Herkesin bir devletin toprakları üzerinde serbestçe dolaşma ve oturma hakkı vardır.
2. Herkes, kendi ülkesi de dâhil olmak üzere, herhangi bir ülkeden ayrılmak ve ülkesine yeniden dönmek hakkına sahiptir.

Madde14:

1. Herkesin zulüm altında başka ülkelere sığınma ve sığınma olanaklarından yararlanma hakkı vardır.
2. Gerçekten siyasal nitelik taşımayan suçlardan veya Birleşmiş Milletlerin amaç ve ülkelerine aykırı eylemlerden doğan kovuşturma durumunda bu haktan yararlanılamaz.

Madde15:

1. Herkesin bir yurttaşlığa hakkı vardır.
2. Hiç kimse keyfi olarak yurttaşlığından veya yurttaşlığını değiştirme hakkından yoksun bırakılamaz.

Madde16:

1. Yetişkin her erkeğin ve kadının, ırk, yurttaşlık veya din bakımlarından herhangi bir kısıtlamaya uğramaksızın evlenme ve aile kurmaya hakkı vardır.
2. Evlenme sözleşmesi, ancak evleneceklerin özgür ve tam iradeleriyle yapılır.
3. Aile, toplumun, doğal ve temel unsurudur, toplum ve devlet tarafından korunur.

Madde17:

1. Herkesin tek başına veya başkalarıyla ortaklaşa mülkiyet hakkı vardır.

- Hiç kimse keyfi olarak mülkiyetinden yoksun bırakılamaz.

Madde 18:

Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak, din veya topluca, açık olarak ya da özel biçimde öğrenim, uygulama, ibadet ve dinsel törenlerle açığa vurma özgürlüğünü içerir.

Madde 19:

Herkesin düşünce ve anlatım özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak düşüncelerinden dolayı rahatsız edilmemek, ülke sınırları söz konusu olmaksızın, bilgi ve düşünceleri her yoldan araştırmak, elde etmek ve yaymak hakkını gerekli kılar.

Madde20:

1. Herkesin silahsız ve saldırısız toplanma, dernek kurma ve derneğe katılma özgürlüğü vardır.
2. Hiç kimse bir derneğe girmeye zorlanamaz.

Madde21:

1. Herkes, doğrudan veya serbestçe seçilmiş temsilciler aracılığı ile ülkesinin yönetimine katılma hakkına sahiptir.

2. Herkesin ülkesinin kamu hizmetlerinden eşit olarak yararlanma hakkı vardır.
3. Halkın iradesi hükümet otoritesinin temelidir. Bu irade, gizli veya serbestliği sağlayacak benzeri bir yöntemle genel ve eşit oy verme yoluyla yapılacak ve belirli aralıklarla tekrarlanacak dürüst seçimlerle belirlenir.

Madde 22:

Herkesin, toplumun bir üyesi olarak, sosyal güvenliğe hakkı vardır. Ulusal çabalarla ve uluslararası işbirliği yoluyla ve her devletin örgütlenmesine ve kaynaklarına göre, herkes onur ve kişiliğinin serbestçe gelişim için gerekli olan ekonomik, sosyal ve kültürel haklarının gerçekleştirilmesi hakkına sahiptir.

Madde23:

1. Herkesin çalışma, işini serbestçe seçme, adaletli ve elverişli koşullarda çalışma ve işsizliğe karşı korunma hakkı vardır.
2. Herkesin, herhangi bir ayırım gözetmeksizin, eşit iş için eşit ücrete hakkı vardır.
3. Herkesin kendisi ve ailesi için insan onuruna yaraşır ve gerekirse her türlü sosyal koruma önlemleriyle desteklenmiş bir yaşam sağlayacak adil ve elverişli bir ücrete hakkı vardır.
4. Herkesin çıkarını korumak için sendika kurma veya sendikaya üye olma hakkı vardır.

Madde 24: Herkesin dinlenmeye, eğlenmeye, özellikle çalışma süresinin makul ölçüde sınırlandırılmasına ve belirli dönemlerde ücretli izne çıkmaya hakkı vardır.

Madde25:

1. Herkesin kendisinin ve ailesinin sağlık ve refahı için beslenme, giyim, konut ve tıbbi bakım hakkı vardır. Herkes, işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık ve kendi iradesi dışındaki koşullardan doğan geçim sıkıntısı durumunda güvenlik hakkına sahiptir.
2. Anaların ve çocukların özel bakım ve yardım görme hakları vardır. Bütün çocuklar, evlilik içi veya evlilik dışı doğmuş olsunlar, aynı sosyal güvenceden yararlanırlar.

Madde26:

1. Herkes eğitim hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel eğitim aşamasında parasızdır. İlköğretim zorunludur. Teknik ve mesleki eğitim herkese açıktır. Yükseköğretim, yeteneklerine göre herkese tam bir eşitlikle açık olmalıdır.
2. Eğitim insan kişiliğini tam geliştirmeye ve insan haklarıyla temel özgürlüklere saygıyı güçlendirmeye yönelik olmalıdır. Eğitim, bütün uluslar, ırklar ve dinsel topluluklar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu özendirilmeli ve Birleşmiş Milletlerin barışı koruma yolundaki çalışmalarını geliştirmelidir.
3. Çocuklara verilecek eğitimin türünü seçmek, öncelikle ana ve babanın hakkıdır.

Madde27-:

1. Herkes toplumun kültürel yaşamına serbestçe katılma, güzel sanatlardan yararlanma, bilimsel gelişmeye katılma ve bundan yararlanma hakkına sahiptir.
2. Herkesin yaratıcısı olduğu bilim, edebiyat ve sanat ürünlerinden doğan maddi ve manevi çıkarlarının korunmasına hakkı vardır.

Madde 28:

Herkesin bu Bildirgede öngörülen hak ve özgürlüklerin gerçekleşeceği bir toplumsal ve uluslararası düzene hakkı vardır.

Madde29

1. Herkesin, kişiliğinin serbestçe ve tam gelişmesine olanak veren topluma karşı ödevleri vardır.
2. Herkes haklarını kullanırken ve özgürlüklerinden yararlanırken, başkalarının hak ve özgürlüklerinin tanınması ve bunlara saygı gösterilmesinin sağlanması ve demokratik bir toplumda genel ahlak ve kamu düzeniyle genel refahın gereklerinin karşılanması amacıyla yalnız yasayla belirlenmiş sınırlamalara bağlı olur.
3. Bu hak ve özgürlükler hiçbir koşulda Birleşmiş Milletlerin amaç ve ilkelerine aykırı olarak kullanılamaz.

Madde 30:

Bu bildirgenin hiçbir kuralı, herhangi bir devlet, topluluk veya kişiye, burada açıklanan hak ve özgürlüklerden herhangi birinin yok edilmesini amaçlayan bir girişimde veya eylemde bulunma hakkını verir biçimde yorumlanamaz.

FORM-2

ÇOCUK HAKLARI BİLDİRGESİ

20 Kasım 1959'da Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda "Çocuk Hakları Bildirgesi" ile kabul edilmiştir.

Çocuk Hakları Bildirgesi:

- 1. İlke:** Tüm dünya çocukları bu bildirgedeki haklardan din, dil, ırk, renk, cinsiyet, milliyet, mülkiyet, siyasi, sosyal sınıf ayırımı yapılmaksızın yararlanmalıdır.
- 2. İlke:** Çocuklar özel olarak korunmalı, yasa ve gerekli kurumların yardımı ile fiziksel, zihinsel, ahlaki, ruhsal ve toplumsal olarak sağlıklı normal koşullar altında özgür ve onurunun zedelenmeyecek şekilde yetişmesi sağlanmalıdır. Bu amaçla çıkarılacak yasalarda çocuğun en yüksek çıkarları gözetilmelidir.
- 3. İlke:** Her çocuğun doğduğu anda bir adı ve bir devletin vatandaşı olma hakkı vardır.
- 4. İlke:** Çocuklar sosyal güvenlikten yararlanmalı, sağlıklı bir biçimde büyümesi için kendisine ve annesine doğum öncesi ve sonrası özel bakım ve korunma sağlanmalıdır. Çocuklara yeterli beslenme, barınma, dinlenme, oyun olanakları ile gerekli tıbbi bakım sağlanmalıdır.
- 5. İlke:** Fiziksel, zihinsel ya da sosyal bakımdan özürlü çocuğa gerekli tedavi, eğitim ve bakım sağlanmalıdır.
- 6. İlke:** Çocuğun kişiliğini geliştirmesi için anlayış ve sevgiye gereksinimi vardır. Anne ve babasının bakımı ve sorumluluğu altında her durumda bir sevgi ve güvenlik ortamında yetişmelidir. Küçük yaşlarda çocuğu annesinden ayırmamak için bütün olanaklar kullanılmalıdır. Ailesi ve yeterli maddi desteği olmayan çocuklara özel bakım sağlamak toplumun ve kurumların görevidir. Çocuk sayısı fazla olan ailelere devlet yardımı yapılmalıdır.
- 7. İlke:** Genel kültür ve yeteneklerini, bireysel karar verme gücü, ahlaki ve toplumsal sorumluluğu geliştirecek ve topluma yararlı bir üye olmasını sağlayacak eğitim hakkı verilmelidir. Bu eğitimde sorumluluk önce ailenin olmalıdır. Eğitimin ilk aşamaları parasız ve zorunlu olmalıdır.
- 8. İlke:** Çocuk her koşulda koruma ve kurtarma olanaklarından ilk yararlananlar arasında olmalıdır.
- 9. İlke:** Çocuklar her türlü istismar, ihmal ve sömürüye karşı korunmalı ve hiçbir şekilde ticaret konusu olmamalıdır. Çocuk uygun bir asgari yaştan önce çalıştırılmayacak, sağlığını ve eğitimini tehlikeye sokacak fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişmesini engelleyecek bir işe girmeye zorlanmayacak ve izin verilmeyecektir.
- 10. İlke:** Çocuk ırk, din ya da başka bir ayrımcılığı teşvik eden uygulamalardan korunacaktır. Anlayış, hoşgörü, insanlar arası dostluk, barış ve evrensel kardeşlik ortamında enerji ve yeteneklerini diğer insanların hizmetine sunulması gerektiği bilinciyle yetiştirilmelidir

FORM-3
ÖZÜRLÜ BİREYLERİN HAKLARI

Madde 1:

Her özürlü kişi, aynı ülkede aynı yaştaki öteki bireylerle aynı temel haklara sahiptir.

Madde 2:

Özürlü bireyler, uygun hekimsem bakım ve fiziksel tedavi ve öğrenim, eğitim, akademik kariyer yapmak, kendi yeteneğini ve potansiyelini geliştirmek ve olabildiğince özürsüzlüğün derecesi ne denli ağır olsa da, kendine rehberlik edilmesi haklarına sahiptir.

Madde 3:

Özürle bireyler, ekonomik güvenceye ve uygun yaşam standardına sahip olmak, üretken çalışma yapmak ve iş edinmek haklarına sahiptir.

Madde 4:

Özürlü kişi, kendi ailesi ya da koruyucu aile ile birlikte yaşamak, toplumsal yaşamın bütün etkinliklerine katılmak ve boş zamanlarını değerlendirmek hakkına sahiptir.

Madde 5:

Özürlü bireyler kendi kişisel yararı ve refahının, gereksinim duyduğunda, korunmasını dilemek hakkına sahiptir. Hiçbir özürlü kişiyi kendisini korumak hizmetinden hiç kimse yoksun bırakamaz.

Madde 6:

Özürlü birey, sömürölmek, kötü ve aşağılayıcı işlemlerden korunmak hakkına sahiptir. Suçlandığında sorumluluğun derecesine göre ileri sürölen beyanların muhakeme edilmesi hakkına sahiptir.

Madde 7:

Kimi özürlü birey, kendi özürünün ağırlığından ötürü haklarını yeterince korumaya yetkin olmayabilir. Bu hakların bir bölümünün ya da tümünün değıştirilmesi, başkaları için uygun olabilir. Bu hakların değıştirilmesi ya da yadsınmasına ilişkin kötölüklerin her türüne karşı uygun yasal koruyucu önlemler alınmalıdır ve bunlar özürlü bireylerin toplumsal yetilerinin gelişmesi alanında uzman olan kişiler aracılığıyla, periyodik denetimler yapılmalı ve yargıya başvurma hakkı korunmalıdır.

FORM-4

TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER

İnsan hakları kavramı, hiçbir ayırım gözetmeksizin dünyanın her yerinde tüm insanlara yasalarca tanınan hak ve özgürlükleri kapsar. İnsan hakları kapsamına pek çok hak ve özgürlük girmektedir. Temel hak ve özgürlükler kavramı ise öteki hak ve özgürlüklere temel olan, onları doğuran ve yaratan hak ve özgürlükler demektir. Örneğin, yaşama hakkı olmadan hiçbir hak ve özgürlük gerçekleşemez. Çünkü yaşama hakkı olmazsa öteki hakların ve özgürlüklerin kullanılması olanaksızlaşır.

Temel özgürlükler insanın doğuştan sahip olduğu özellik ve olanaklarını geliştirmesine ve insanca bir yaşam sürmesine olanak sağlayan özgürlüklerdir. Temel haklar devlet tarafından güvenceye alındığında temel özgürlüklerimiz ortaya çıkar.

Gerek bu hak ve özgürlüklerimizin korunması ve kullanılması gerekse başkalarının hak ve özgürlüklerine saygılı olunması çağdaş devletin ve insanın temel özelliklerinden birisidir. İnsan hakları evrensel niteliktedir her yerde her zaman ve herkes için geçerlidir. Her insan hak ve özgürlüklere doğuştan sahiptir. Bu haklar her insan için eşitlik gözetilerek anayasa ve yasalarla devlet tarafından korunması gereken haklardır. İnsan doğal olarak bu olmazsa olmaz haklarına hiç kimse tarafından dokunulmasını istemez.

Temel hak ve özgürlükler, hemen hemen tüm dünyada kuramsal olarak kabul edilmiştir. Fakat önemli olan bu hakların kâğıt üzerinde kalması değil, ne ölçüde uygulandığıdır. Anayasamızda ifadesini bulan temel insan hakları, genel olarak dokuz başlık altında toplanabilir:

1. Yaşama hakkı,
2. Kişi dokunulmazlığı hakkı,
3. Sağlık hakkı,
4. Eğitim hakkı,
5. Dilekçe hakkı,
6. Özel yaşam-aile yaşamı ve haberleşmenin gizliliği hakkı,
7. Konut dokunulmazlığı hakkı,
8. Mülkiyet hakkı,
9. Seçme ve seçilme hakkıdır.

Temel insan özgürlükleri ise;

Düşünce ve ifade özgürlüğü, din ve vicdan özgürlüğü, basın özgürlüğü, haberleşme, yerleşme ve seyahat özgürlüğü, toplantı yapma, dernek ve sendika kurma özgürlüğü, bilim ve sanat özgürlüğüdür. Devlet temel hak ve özgürlükleri korumakla yükümlüdür. Hak ve özgürlüklerin en üst düzeyde korunduğu toplumlarda bireyler daha üretken ve yaratıcı olup kendi toplumunu ve tüm insanlığı mutlu eder.

İnsan haklarının korunduğu toplumlarda;

Yasa dışı davranışlar azalarak yasalar işler hale gelir. Devlete güven artar, yönetim kolay işler. Vatandaşlar daha bilinçli ve sorumlu olacakları için hizmetlere gönüllü katılırlar. Meclisler,

devlet organları, sivil kuruluşlar görevlerini daha rahat yaparlar. İnsanların paylaşımları artarak barışçı bir ortam doğar.

İnsan haklarının işlevsel duruma getirilmesi, bilinçli ve duyarlı bireylerin yetişmesine bağlıdır. Bu da ancak eğitimle gerçekleşir. Eğitim ve öğretim sürecinin her aşamasında, öğrencinin etkin katılımını öngören eğitim anlayışı demokratik eğitimidir. Böyle eğitim alan insanlar olumsuz duygular yerine hoşgörü, dürüstlük ve yardımseverlik gibi değerleri oluştururlar. Bu değerlere sahip bireyler bir yandan “insan olmanın gurur ve saygınlığını” yaşarken diğer yandan “öteki insanların hak ve özgürlüklerine saygılı olma” bilincini geliştirirler.

İnsanlar tarih boyunca, hak ve özgürlüklerini elde edebilmek için mücadele etmişlerdir. Türk kurtuluş savaşı da bu mücadelenin en iyi örneklerinden biridir. Kurtuluş Savaşında Türk ulusuna önderlik eden Atatürk, birey ve ulus olarak Türklerin özgürlüğe verdiği önemi şu sözleri ile dile getirmiştir:

“Özgürlük ve bağımsızlık benim karakterimdir. Ben milletimin en büyük ve ecdadımın en değerli mirası olan bağımsızlık aşkı ile dolu bir adamım. Çocukluğumdan bu güne kadar ailevi, hususi ve resmi hayatımın her safhasını yakından bilenler bu aşkı malumdur. Bence bir millete şeref, haysiyetin, namusun ve insanlığın vücut ve beka bulabilmesi mutlaka o milletin özgürlük ve bağımsızlığına sahip olmasıyla kaimdir. Ben şahsen bu saydığım vasıflara, çok ehemmiyet veririm. Ve bu vasıfların kendimde mevcut olduğunu iddia edebilmem için milletimin de aynı vasıfları taşımasını esas şart bilirim. Ben yaşayabilmek için mutlaka bağımsız bir milletin evladı kalmalıyım. Bu sebeple milli bağımsızlık bence bir hayat meselesidir. Millet ve memleketin menfaatleri icap ettirirse, insanlığı teşkil eden milletlerden her biriyle medeniyet icabı olan dostluk ve siyaset münasebetlerini büyük bir hassasiyetle takdir ederim. Ancak benim milletimi esir etmek isteyen herhangi bir milletin, bu arzusundan vazgeçinceye kadar amansız düşmanıyım.”

ATATÜRK

11. SINIF – 4. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI DEĞERLER

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Aile ve Toplum

Kazanım: Kitle iletişim araçlarında sunulan mesaj ve modellerin bireysel ve toplumsal değerlere uygunluğunu analiz eder.

Kazanım Nu: 55

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ

1. Kitle iletişim araçlarında ne tür mesajlar ve modeller sunulabileceği sorulur ve örnekler vermeleri istenir.
2. Bu model ve mesajların kişisel ve sosyal değerlerimize etkileri ile ilgili aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.

- Sizce bu mesaj ve modellerin bireysel ve toplumsal değerlerimize etkisi ne olabilir?
- Bu mesaj ve modellerden bireysel ve toplumsal değerlerinize uygun olmayanlarla karşılaşılıyor musunuz?
- Sizce bu mesaj ve modeller bireyi ve toplumu nasıl etkiliyor?
- Örnek verebilir misiniz?
- Bu konuda neler yapılabilir?

Öğrencilere kitle iletişim araçlarından yararlanırken çok seçici davranmalarının gereği hatırlatılır. Kısa ve uzun vadede uğrayabilecekleri zararlardan söz edilir.

3. Kitle iletişim araçlarında sunulan yanlış mesaj ve modellerin bireysel ve toplumsal değerlere uygunluğunu analiz etmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 5. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÖNEMİ ARTAN VE AZALAN MESLEKLER

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Önemi artan ve azalan meslekler hakkında bilgi edinir.

Kazanım Nu: 90

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Yazı tahtası ve kalem

Öğrencilerden bir hafta önceden önemi artan ve azalan meslekler hakkında bilgi toplayıp, sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilerden önemi artan ve azalan mesleklere ilişkin bilgileri nereden topladıkları sorulur ve cevaplar alınır.

Öğrencilere önemi artan ve azalan mesleklerle ilgili İŞKUR'dan, özel kurum ve kuruluşların internet adreslerinden de bilgi alabilecekleri söylenir.

2. Öğrencilerden önemi artan ve azalan meslekler hakkında topladıkları bilgileri sınıfla paylaşmaları istenir.

3. Öğrencilerin söyledikleri önemi artan ve azalan mesleklerin isimleri tahtaya yazılır ve bu mesleklerin öneminin artma ve azalma nedenleri tartışılır.

4. Mesleklerin öneminin çeşitli nedenlerden dolayı artabileceği veya azalabileceği bu nedenle önemi artan ve azalan meslekler hakkında bilgi toplamanın meslek seçimine yararları vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 6. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: MESLEKİ HEDEFLERİM

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Kısa ve uzun dönemde mesleki hedeflerini belirler.

Kazanım Nu: 91

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ

Öğrencilere hedef belirlemenin hayatın her aşamasında olduğu gibi mesleki hedeflerini belirlemede de önemli olduğu belirtilerek etkinlik başlatılır.

1. Öğrencilerden seçmeyi düşündükleri mesleklerle veya mesleklere ulaşmada onlara yardımcı olacak hedeflerini boş bir kâğıda sıralamaları istenir.
2. Öğrenciler sıralamayı tamamladıktan sonra, öğrencilerden mesleki hedeflerin yanına kısa ve uzun dönemde yapacak olduklarını işaretlemeleri ve buna göre tekrar bir sıralama yapmaları istenir.
3. Öğrencilerden sıraladıkları kısa ve uzun dönemdeki mesleki hedeflerini sınıfla paylaşmaları istenir.

Öğrencilere çevrelerinde gelecekte seçmeyi düşündükleri mesleği yapan kişilerle de konuşarak onların mesleki hedeflerini belirlemede nasıl bir yol izledikleri ve bu yollardan kendilerinin de faydalanıp faydalanamayacaklarını değerlendirmelerinin önemi vurgulanır.

4. Öğrencilere kısa ve uzun dönemdeki hedeflerini mesleki anlamda da oluşturmalarının geleceğe yönelik sağlıklı adımlar atmada önemli olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 7. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: PLANLI ÇALIŞIYORUM

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planı yapar.

Kazanım Nu: 14

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ

1. Öğrencilere yükseköğretim kurumlarına geçiş için çalışma planı yapmanın önemli olduğu söylenerek etkinliğe başlanır.
2. Öğrencilere yükseköğretim kurumlarına geçiş için kullanabilecekleri aşağıdaki örnek plan verilir:

Örnek Plan:

Tüm yıl boyunca yapılacaklar

- ÖSYM Sınav Sistemini tanımak,
- Etkili ve verimli çalışma stratejilerini belirlemek,
- Başarı ve başarısızlığa neden olan etmenleri belirlemek,

Kasım –Aralık-Ocak ayları içinde yapılacaklar:

- Derslerdeki performansını değerlendirme,
- Derslere ilişkin eksikliğin ve sorunun nerde olduğunu tespit etme,
- Konu eksikliklerini belirleme,
- Ders çalışma programını hazırlama, uygulama ve değerlendirme,
- Deneme sınavlarındaki performansları değerlendirme,
- Bir sonraki sınav için hedef koyma,

Şubat-Mart Nisan- ayları içinde yapılacaklar:

• Kasım- Aralık-Ocak aylarındaki performans değerlendirmesi ve eksikliklerini tamamladıktan sonra, sınavlardan aldığı puanlara bakıp genel durum değerlendirmesini yapma,

- Eksik konularını tamamlama ve gerekiyorsa yardım alma,
- Sınava ilişkin kaygısının olup olmadığını belirleme ve kaygı ile başa çıkma

yöntemleri için yardım alma.

3. Öğrencilere aylara göre planlamanın içinde başka neler yapabilecekleri veya başka nasıl bir plan yapılabileceği sorulur.

4. Öğrencilere yükseköğretim kurumlarına geçiş için çalışma planı yaparken dikkat etmeleri gereken noktalar hatırlatılır:

- Günün en verimli zamanını belirleme.
- Zamanı etkili kullanma.
- Uyku ve beslenme düzenini ayarlama.
- Okul içi ve okul dışı aktiviteleri belirleme.
- Evdeki sorumlulukları belirleme.
- Konularını zamana göre bölme ve ayarlama.
- Tamamlaması ve gözden geçirmesi gereken konuları belirleme.
- Soru çözme tekniklerini gözden geçirme.
- Ders çalışma tekniklerini gözden geçirme ve değerlendirme.

5. Öğrencilere yükseköğretim kurumlarına geçiş için çalışma planı yaparken bunlar dışında dikkat etmeleri gereken başka neler olabileceği sorulur.

Öğrencilere çalışma planının kişiye özgü olduğu ve herkesin çalışma planının ayrı özellikleri olabileceği vurgulanır.

6. Öğrencilerden yükseköğretim kurumlarına giriş sınavına hazırlanırken yukarıda verilen Örnek Plandan yararlanarak kendileri için bir çalışma planı yapmaları istenir.

7. Yükseköğretim kurumlarına giriş sınavına hazırlanırken çalışma planı yapmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 8. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: DOĞAYA DUYARLIYIM

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Aile ve Toplum

Kazanım: Kendi davranışlarını doğa ve çevreyi korumaya karşı duyarlılık açılarından değerlendirir.

Kazanım Nu: 56

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Kâğıt, kalem

SÜREÇ

1. Öğrencilerden doğa ve çevreyi korumakla ilgili duyarlılıklarını değerlendirmeleri için bu zamana kadar bu konuda yaptıkları olumlu ve olumsuz (ya da duyarsız kaldığı) tüm davranışlarını gözden geçirmeleri istenir.

2. Bu güne kadar doğayı ve çevreyi korumaya yönelik yaptıkları davranışları, varsa bu konuda katıldıkları etkinlikleri, yaptıkları bireysel çalışmalarını kâğıdın bir tarafına yazmaları söylenir. Beş dakika süre verilir.

3. Bu güne kadar doğaya ve çevreye zarar verecek olumsuz davranışları ya da duyarsız kaldıkları durumları da kâğıdın diğer tarafına yazmaları söylenir. Yine beş dakika süre verilir.

Öğretmen, doğa ve çevreyi korumaya ilişkin duyarlılık gelişmeden herkesin bu konuda bazı ufak tefek hatalar yapabileceğini önemli olanın bundan sonra yapmamak olduğunu belirtir.

4. Öğrencilerden yazdıklarını sınıfla paylaşmaları istenir.

5. Öğrencilere sınıftaki diğer öğrencilerin yazdıklarından hareketle hatırladıkları davranışlar varsa onları da eklemeleri istenir.

6. Bu konuda özeleştiri yapmaları ve kendi davranışlarını doğa ve çevreyi korumaya karşı duyarlılık açısından değerlendirmeleri ve aşağıdakine benzer sorular sorularak cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir:

- Kendinize bu konuda 10 üzerinden bir not verseniz kaç verirdiniz?
- Notunuz yüksekse daha da yükseltmek için neler yapabilirsiniz?
- Notunuz düşükse bu notu yükseltmek için neler yapabilirsiniz?

Öğretmen, öğrencilere doğa ve çevreyi korumaya yönelik çalışmalar yapan kurumlardan söz eder ve kendilerinin de araştırabilecekleri, bağlantı kurarak üye olabilecekleri, etkinliklerine katılabileceklerini duyurur. Daha sonra bu kurumlarla bağlantı kurarak sınıfça doğa ve çevreyi korumaya yönelik bir organizasyon yapabilecekleri belirtilir.

Öğrencilere, kendilerinin farklı davranışları ile ilgili olarak da bu şekilde değerlendirerek not verebilecekleri ve hatta bunu hayatları boyunca daha iyi birer insan

olmak için kendi kendilerine oynayabilecekleri eğlenceli bir oyun haline getirebilecekleri söylenir.

7. Doğayı ve çevreyi korumaya karşı duyarlı olmanın ve bu duyarlılıkla gösterilen davranışların değerlendirilmesinin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 9. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: SORUNLARIM VE ÇÖZÜMLERİM

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: *Günlük hayatında kullandığı sorun çözme yollarını etkililiği açısından değerlendirir.

Kazanım Nu:46

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Sorun Çözme Basamakları)

Form–2 (Örnek Sorun Çözme Basamakları)

Kâğıt, kalem

***Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştirmediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.**

***Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.**

SÜREÇ

1. Öğrencilere son zamanlarda yaşadıkları ve çözüm üreterek aştıkları bir sorunu düşünmeleri ve çözmek için izledikleri yolu yazmaları için 5 dakika süre verilir.
2. Öğrencilerden yazdıkları sorun ve çözümleri sınıfla paylaşmaları istenir.
3. Öğrencilere Form–1 (Sorun Çözme Basamakları) verilir. Yazdıkları sorun için formdaki sorun çözme basamaklarını kullanarak çözüm üretmeleri, bir kağıda yazmaları ve sınıfla paylaşmaları istenir.
4. Öğrencilerden karşılaştıkları sorunlarda kullandıkları önceki ve sonraki çözüm yollarını karşılaştırarak etkililiğini değerlendirmeleri istenir.
5. Öğrencilerin çözüm yollarına ilişkin yaptıkları değerlendirmeleri sınıfla paylaşmaları istenir.

Etkinliğin sonunda öğrencilere Form–2 (Örnek Sorun Çözme Basamakları) verilir ve bir hafta boyunca yaşadıkları en az bir sorunu bu örnekteki gibi yazıp bir sonraki etkinlik için getirmeleri istenir.

6. Günlük hayatında kullandığı sorun çözme yollarının etkililiğini fark etmenin yararları vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme

FORM-1
SORUN ÇÖZME BASAMAKLARI

“Sorunlar hayatımızın doğal bir parçasıdır. Her insanın bazı sorunları olabilir. Sorunlardan kaçmak, yok saymak yerine, sorunları doğru tanımlamak ve çözmeye çalışmak daha uygun bir davranıştır. Sorunlar başarı ve mutluluğumuzu engelleyebilir. Bu yüzden sorun çözme becerisi kazanmak önemlidir. Bunun için de sorun çözenin basamaklarını bilmemiz gerekir.”

Sorun çözme basamakları aşağıda verildiği gibidir:

- a. Sorunun tanımlanması:** Sorunun ne olduğu açık ve net olarak belirtilir.
- b. Sorunun kime ait olduğunun belirtilmesi:** Bu aşamada sorunun bizim mi yoksa bir başkasının mı olduğu ortaya konur. Eğer sorun bir başkasına aitse çözümlenmesinde ona yardımcı olabiliriz. Ancak başkasının sorununu üstlenmememiz gerekir, sorunu üstlenirsek o kişinin sorumluluk duygusu geliştirmesi mümkün olmaz. Böylece her zaman sorununu bir başkasının çözmelerini bekler. Aynı şekilde kendi sorunlarımızı da başkasının çözmelerini beklememeliyiz.
- c. Eğer sorun bizimse, yani birinci derecede rahatsız olan biz isek, çözüm seçeneklerinin üretilmesi:** Bu basamakta akla gelen bütün çözüm seçenekleri sıralanır.
- ç. En uygun çözüm yolunun/yollarının saptanması:** Sıralanan çözüm seçenekleri içinden en gerçekçi ve uygulanabilir olan ya da olanlar seçilir.
- d. Çözüm yolunun uygulanması:** Seçilen çözüm yolu uygulamaya konur.
- e. Çözümün değerlendirilmesi:** Sorunun çözüme ulaşip ulaşmadığı değerlendirilir. Eğer sorun çözüme ulaşmamışsa aşamalar tekrar gözden geçirilir.

FORM-2
ÖRNEK SORUN ÇÖZME BASAMAKLARI

Aşağıda sorun çözme basamaklarına göre hazırlanmış örnek bir sorun çözümü verilmiştir. Kendi yaşadığınız bir sorunu da bu basamakları kullanarak çözüme ulaştırmaya çalışınız.

Örnek: Mağazada gördüğünüz, beğendiğiniz bir kazağı almak istiyorsunuz. Ama anneniz pahalı olduğu için almanızı istemiyor. Bu duruma çok üzeldünüz, ne yaparsınız?

1. Sorunu açık bir şekilde tanımlayınız.

Mağazada gördüğüm kazağı çok beğendim. Fakat çok pahalı olduğu için annem almak istemiyor. Bu durumdan çok üzgünüm. Bu kazağı almak için annemi nasıl ikna edebilirim?

2. Sorunun kime ait olduğunu belirleyiniz.

Bana ait.

3. Problem sizinse çok sayıda alternatif çözüm yolu üretiniz.

- a. Evde olay çıkarırsam belki annem kazağı alabilir.
- b. Harçlıklarımı biriktirerek alabilirim.
- c. Arkadaşlarımdan borç para alabilirim.
- d. Değerli bir eşyama satabilirim.
- e. Hafta sonları çalışabileceğim bir iş bulabilirim.

4. Yukarıdaki alternatiflerin her birinin muhtemel sonuçlarını değerlendirerek uygun olmayanları eleyiniz.

- a) Sorunlarımı olay çıkararak çözmem uygun değil. Daha uygun bir yol düşünmeliyim.
- b) Arkadaşlarımdan borç para alabilirim fakat sonunda bu borcu ödemek zorundayım. Bunun için yine paraya ihtiyacım olacak. Yani bu seçenek bana sadece geçici bir çözüm getiriyor.
- c) Her paraya ihtiyacım olduğunda değerli bir eşyama satamam ve eğer böyle yaparsam sonunda hiç değerli eşyam kalmaz.
- ç) Aslında hafta sonları çalışmak güzel bir fikir ama bu ders çalışmamı aksatmama sebep olabilir.

5. Geriye kalan seçeneklerden en uygun olanını belirleyiniz.

Benim için en uygun alternatif, harçlıklarımı biriktirerek kazağı almak.

6. Uygun olan alternatifi gerçekleştirmek için bir zaman belirleyiniz.

Haftalıklarımı biriktirsem... hafta sonra o kazağı alabilirim.

11. SINIF – 10. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÇÖZÜM MERDİVENİ

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: *Etkili sorun çözme basamaklarını kullanır.

Kazanım Nu: 47

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Örnek Sorun)

Form-2(Örnek Sorun Çözme Basamakları)

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştirmediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

Öğrencilere bir hafta önceden “Günlük hayatında kullandığı sorun çözme yollarını etkililiği açısından değerlendir” kazanımının etkinliğinde (Sorunlarım ve Çözümlerim) kullanılan Form-2 (Örnek Sorun Çözme Basamakları) verilir ve bir hafta boyunca yaşadıkları en az bir sorunu bu örnekteki gibi yazıp bir sonraki etkinliğe getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilerden “Örnek Sorun Çözme Basamakları” formuna göre hazırladıkları, kendi örnek çözüm basamaklarını sınıfla paylaşımları istenir.
2. Herhangi bir sorunla karşılaştıklarında bu sorun çözme basamaklarını kullanıp kullanmadıkları sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşımları istenir.
3. Öğrencilerden yeteri kadar sorun çözme örneği gelmezse öğrenci sayısı kadar çoğaltılmış olan Form-1 (Örnek Sorun) verilir ve öğrencilerin doldurmaları istenir.
4. Formun doldurulmasından sonra öğrencilerin yazdıklarını sınıf arkadaşlarıyla paylaşımları sağlanır.
5. Form-2 (Örnek Sorun Çözme Basamakları) öğrencilere okunur, doldurdıkları örnek formla karşılaştırmaları ve düşüncelerini sınıfla paylaşımları istenir.

Öğrencilere karşılaştıkları çeşitli sorunları çözmek için bu basamaklarını kullanabilecekleri belirtilir.

6. Sorunlarını çözerken sorun çözme basamaklarını kullanmanın yararları vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*MEB,b. (2002)’den ve Erkan (2006)’dan yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1
ÖRNEK SORUN FORMU

Aşağıda verilen örnek sorunun kendi sorunuz olduğunu varsayarak çözüme ulaştırmaya çalışınız.

Örnek: En yakın arkadaşınız sizinle beraber okulun gezisine katılmak istiyor. Ama arkadaşınızın babası, onun bu geziye katılmasına izin vermiyor. Ne yaparsınız?

1. Sorunu açık bir şekilde tanımlayınız.
2. Sorunun kime ait olduğunu belirleyiniz.
3. Problem sizinse çok sayıda alternatif çözüm yolu üretiniz. (Olabilir ya da olmaz bütün alternatifler düşünülebilir).
4. Yukarıdaki alternatiflerin her birinin muhtemel sonuçlarını değerlendirerek uygun olmayanları eleyiniz.
5. Geriye kalan seçeneklerden en uygun olanını belirleyiniz.
6. Uygun olan alternatifi gerçekleştirmek için bir zaman belirleyiniz.
7. Eğer sorunuz çözüme kavuşmamışsa aşamaları tekrar gözden geçiriniz.

FORM-2

ÖRNEK SORUN ÇÖZME BASAMAKLARI

Aşağıda verilen örnek sorunun kendi sorunuz olduğunu varsayarak çözüme ulaştırmaya çalışınız.

Örnek: En yakın arkadaşınız sizinle beraber okulun gezisine katılmak istiyor. Ama arkadaşınızın babası, onun bu geziye katılmasına izin vermiyor. Ne yaparsınız?

1. Sorunu açık bir şekilde tanımlayın.

Arkadaşıma babası, okulun gezisine katılması için izin vermiyor. Benim ailem bana izin verdi. Arkadaşım geziye gelebilseydi onunla eğlenip iyi vakit geçirebilirdik.

2. Sorunun kime ait olduğunu belirleyin.

Arkadaşıma ait.

3. Problem sizinse çok sayıda alternatif çözüm yolu üretin.

A. Arkadaşımın babasına gider göndermesi için rica ederim.

B. Geziye gitmeyi çok istiyorum. Bu yüzden giderim. Başka arkadaşlarımla da iyi vakit geçiririm.

C. Geziye gitmem.

D. Arkadaşıma, babasına kütüphaneye gidiyorum deyip bizimle geziye gelmesini öneririm.

E. Babama söylerim. Arkadaşımın babasıyla konuşur.

4. Yukarıdaki alternatiflerin her birinin muhtemel sonuçlarını değerlendirerek uygun olmayanları eleyin.

A. Arkadaşımla babasının arasına girmem uygun olmaz.

B. Geziye gitmeyi istiyorum, babam izin verdi.

C. Arkadaşıma yalan söylemesini öneremem, bu hem benim hem de onun için doğru değil, onu riskli ve yanlış bir davranışa yönlendiremem.

5. Geriye kalan seçeneklerden en uygun olanını belirleyin.

A. Babama arkadaşımın babasıyla konuşmasını teklif ederim, ancak babamın bunu kabul edeceğini sanmıyorum, çünkü arkadaşımın babasıyla yeterince tanışmıyorlar.

B. Geziye gider keyfini çıkarırım. Arkadaşımla sonra başka gezilere ve eğlencelere de katılabilirim.

6. Uygun olan alternatifi gerçekleştirmek için bir zaman belirleyin.

7. Eğer sorunuz çözüme kavuşmamışsa aşamaları tekrar gözden geçirin.

Benim için sorun çözümlendi. Ben geziye gidiyorum, arkadaşım babasının kararında bir değişiklik olmazsa gelemiyor.

11. SINIF – 11. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: HOBİLERİMİZ VE BİZ

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Kendini Kabul

Kazanım: Hobilerin insan hayatındaki önemini belirtir.

Kazanım Nu: 26

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Kâğıt, kalem

Form–1 (Bazı Hobi Alanları)

SÜREÇ

1. Öğrencilere “**Sizce hobi nedir ?**” sorusu sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
2. Öğrencilerin cevaplarından hareketle hobinin ortak bir tanımı yapılır.
3. Öğrencilere ne tür hobileri olduğu sorulur.
4. Bildikleri, duydukları farklı hobi alanları sıralamaları istenir.
5. Öğrenci sayısı kadar çoğaltılmış Form–1 (Bazı Hobi Alanları) verilir. İncelemeleri ve düşüncelerini paylaşmaları istenir.
6. Öğrencilere aşağıdakine benzer sorular sorularak grup etkileşimi başlatılır:
 - Hobiler edinmek ve geliştirmek neden önemlidir?
 - Hobiler edinmenin yararları nedir?
 - Yaşamını iş ve günlük rutin yaşam koşturmaları dışında hoş giden, mutluluk veren hiçbir şeyle uğraşmadan geçiren bir insanın yaşamı nasıl olur?
 - Farklı hobiler edinme yolları neler olabilir?
 - Hobilerle meslekler arasında nasıl bir ilişki vardır?
7. Hobilerle yaşam boyu uğraşmanın insanın mutluluğuna ve daha anlamlı bir hayat sürmesini nasıl etkileyeceği tartışılır. Varsa yaşanmış örnekler verilir.
8. Hobilerin insan hayatındaki önemini bilmenin ve hobiler edinmenin önemi belirtilerek etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

BAZI HOBİ ALANLARI		
Tarih	Tamirat işleri ile ilgilenmek	Sergilere gitmek
Spor	Maket uçak, araba, vs. yapmak	Hikâye yazmak
Dans, Müzik	Amatör antrenörlük yapmak	Resim yapmak
Dikiş dikmek	Bilimsel dergiler okumak	Bulmaca çözmek
Tiyatro	Evcil hayvan yetiştirmek	Şiir yazmak
Sinema	Zekâ oyunları oynamak	Dil öğrenmek
Arkeoloji	Bilgisayarla uğraşmak	Seyahat etmek
Avlanmak	Bilgisayar oyunu oynamak	Bahçe düzenlemek
Kitap okumak	Dağcılık ve kampçılık	Koleksiyon yapmak
Ahşap işleri	Konserlere gitmek	Fotoğrafçılık
Müze gezmek	Enstrüman çalmak	Bitki yetiştirmek

11. SINIF – 12. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: SEVGİ

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: Sevginin insan hayatındaki önemini belirtir.

Kazanım Nu: 48

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Öykü: Sevgi En Yaratıcı Güç)

Küçük kâğıtlar ve kalem

SÜREÇ

1. Öğrencilerden “Sevgi” denildiğinde akıllarına gelen kelimeyi küçük kâğıtlara yazmaları istenir.
2. Kâğıtlar toplanır ve karıştırılır. Sonra her öğrenci bir kâğıt alır ve sınıfa okur. Öğrencilerin “Sevgi” kavramı ile ilgili düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istenir.
3. Öğrencilere aşağıdakine benzer bir soru sorulur ve cevaplarını yine tek tek küçük kâğıtlara yazmaları istenir:
 - Neleri Sevebiliriz?
4. Kâğıtlar toplanır ve karıştırılır bu kez her öğrenci birkaç tane çeker ve sınıfa okur. Öğrencilerin farklı sevgi türleri ile ilgili düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istenir.
5. Öğrencilere Form–1 de (Öykü: Sevgi En Yaratıcı Güç) yer alan öykü okunur.
6. Sevginin insan hayatındaki önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
ÖYKÜ
SEVGİ EN YARATICI GÜÇ

“Bir profesör, sosyoloji sınıfındaki öğrencilerini şehrin kenar mahallesine göndermiş ve o bölgede yaşayan 200 erkek çocuğun durumunu araştırmalarını ve her bir çocuğun geleceği hakkında bir değerlendirme yapmalarını istemişti. Öğrenciler hemen her vakada bu çocukların “hiçbir şansları olmadığı”nı dile getirmişlerdi. Tam 25 yıl sonra bir başka sosyoloji profesörü tesadüfen bu çalışmayı buldu ve öğrencilerinden bu projeyi sürdürmeleri ve aynı çocuklara ne olduğunu araştırmalarını istedi. Öğrenciler, o bölgeden taşınan ya da ölen 20 çocuk dışındaki 180 çocuktan 176’sının olağanüstü bir başarı gösterip, avukat, doktor ya da işadamı olduklarını ortaya çıkardılar.

Profesör çok etkilenmişti ve konuyu izlemeye karar verdi. Birer yetişkin olan o çocukların hepsi o bölgede yaşadıkları için, her biriyle konuşma şansı oldu. “O koşullarda nasıl başarılı oldunuz?” sorusuna verdikleri yanıt duygu yüklüydü: “Bir öğretmenimiz vardı. Onun sayesinde .”

Öğretmenleri hala hayattaydı; onu aradı buldu ve hala gözleri cin gibi parlayan yaşlı kadına bu çocukların başarılı bir yetişkin olmalarını sağlamak için kullandığı sihirli formülün ne olduğunu sordu.

Yaşlı öğretmenin gözleri parladı ve dudaklarının kenarında bir gülümseme belirdi. “Çok basit” dedi “ Ben o çocukları çok **SEVDİM**”

Tavuk Suyuna Çorba- (1998).

11. SINIF – 13. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÜRETKENLİK ÖNEMLİ Mİ?

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Üretkenliğin toplum açısından önemini fark eder.

Kazanım Nu: 92

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ

1. Öğrencilere “**Üretkenlik**” kelimesinden ne anladıkları sorularak etkinlik başlatılır.
2. Öğrencilerin “**Üretkenlikten**” ne anladıklarına dair cevaplar alındıktan sonra öğrencilere aşağıdakine benzer bir açıklama yapılır:

“Her birey ve her meslekten insan üretken olabilir. Bir ev hanımı, çiftçi, yazar, müzisyen, öğrenci, mimar, ekonomist, öğretmen yani toplumun her kesimindeki birey üretken olabileceği gibi üretkenliğin sadece bireysel bir yönü değil aynı zaman da toplumsal yönü de vardır. Üretilen her şey birey için önemli olduğu kadar sosyal, ekonomik, kültürel verimliliğe katkılarından dolayı toplum için de önemlidir”.

3. Öğrencilerden hem yakın çevrelerinden hem de ülke genelinden toplum için üretken olan insanlardan, kurum veya kuruluşlardan örnek vermeleri istenir ve örnekler sınıfta tartışılır.
4. Öğrencilere bu etkinlikten sonra da farklı ülkelerle ülkemizdeki son yıllardaki üretkenlik oranlarını ve üretkenlikle ilgili alanları araştırabilecekleri hatırlatılır ve aşağıdaki örnek verilir.

Örneğin:

“Ülkemizde 1940–1990 yıllarında tarım kesimine göre emek üretkenliği sanayi ve hizmet sektörünün paylarının artış sonucu kişi başına GSYİH’ de önemli bir artış gerçekleşmiştir. Örneğin bu artış Kore ile karşılaştırıldığında sonuç tatmin edici değildir. 1960–2002 dönemlerinde Kore’de GSYH’sı 1960 yılında ABD’nin sadece %10 düzeyinde iken, 2002’de bu rakam %54’e ulaşmıştır. 1960 yılında Türkiye ve Brezilya’nın kişi başına GSHY’si ABD’nin %29’u düzeylerinde iken, 2002’de %23 ve %19 düzeyindedir. Ülkemizde üretkenlik açısından 1993 sonrası “kayıp dönem” olarak nitelendirilebilir.1993’ten 2000’e kadar özellikle yüksek ve düşük teknoloji de üretkenlik hemen hemen hiç artmamış, orta-teknoloji sanayinde ise çok düşük bir oranda artmıştır. Ülkeler arası üretkenlikteki farklılıklar istihdam, nüfus, kentleşme sonucu iş piyasasına katılım oranlarından kaynaklanabilmektedir.”

5. Öğrencilere Nisan Ayı’nın 17-27’sini kapsayan haftanın verimlilik haftası olduğu hatırlatılır ve öğrencilerden etkinlikle ilgili düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istenir.

6. Öğrencilere ülkemizin üretkenlik ve verimlik ile ilgili sayısal verilerini ve ülke raporlarını gazetelerin ekonomi sayfalarından, ekonomi dergilerinden, milli prodüktivite merkezinin, devlet istatistik enstitüsünün sayfalarından ulaşabilecekleri hatırlatılır ve üretkenliğin toplumun her anlamda kalkınması için önemli olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Taymaz. ve Suiçmez. (2005)'den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 14. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: İHTİYAÇLAR VE MESLEK

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Ekonomik ve toplumsal ihtiyaçların meslek seçimine etkilerini açıklar.

Kazanım Nu: 93

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Tahta-kalem

SÜREÇ

1. Öğrencilere aşağıdakine benzer bir açıklama yapılarak etkinlik başlatılır:

“Ekonomik ve toplumsal alandaki değişimler ve gelişmeler ekonomik ve toplumsal ihtiyaçlara yol açmaktadır. Kazanç/para, sosyal güvence ve sağlık güvencesi ile ilgili ekonomik alandaki, doğum, ölüm, boşanma, yaşlanma ve nüfus oranı, teknolojiye, otomasyona geçişteki, ekolojik, eğlence, sağlık, gıda, tekstil vb. ile ilgili toplumsal alanlardaki değişimler ve gelişmeler sonucu ortaya çıkan ihtiyaçlar meslek seçimini etkilemektedir. Bu değişimler ve gelişmeler meslek seçiminin yanı sıra mesleklerle ilgili iş alanlarını da etkilemektedir.”

2. Öğrencilere doğum, ölüm, boşanma, yaşlanma, nüfus oranındaki değişim ve gelişmeler sonucu ortaya çıkan ekonomik ve toplumsal ihtiyaçlar ile bunların meslek seçimine etkisine ilişkin örnek verilir:

Örnek:

Ekonomik İhtiyaçlar: Para, sosyal güvence ve sağlık güvencesi, hastane, huzurevi, kadın sığınma evleri, çocuk yuvaları ve gençlik birimlerine yapılacak maddi yatırımlar.

Toplumsal İhtiyaçlar: Yasal, hukuki ve sosyal düzenlemeler/ yaptırımlar, psikolojik, sağlık ve sosyal destek ve hizmet birimleri.

Meslekler: Avukat, Psikolog, Psikolojik Danışman, Sosyal Hizmet Uzmanı, Yaşlı ve hasta bakımı veren sağlık elemanları, Doktor, Hemşire.

3. Öğrencilerden etkinliğin başında kendilerine verilen açıklamadaki alanlarla ilgili ihtiyaçları ve bu alanların meslek seçimine etkisini, mesleğe ilişkin yeni iş alanları ortaya çıkarıp çıkarmadığını aile üyelerinden, tanıdıklarından yola çıkarak yazmaları istenir. Öğrencilere örnekten yararlanabilecekleri belirtilir ve öğrencilerden yazdıklarını sınıfta paylaşımları istenir.

4. Ekonomik ve toplumsal değişimlerin, gelişmelerin ekonomik, toplumsal ihtiyaçları ortaya çıkardığı ve bu ihtiyaçların da bireylerin meslek seçimini hatta mesleklerle ilgili iş alanlarını da etkilediği vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 15. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: AMAÇLARIM VE KAYNAKLARIM

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Geleceğe ilişkin amaçlarını toplumun sosyal ve ekonomik kaynaklarını da dikkate alarak belirler.

Kazanım Nu: 15

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ

1. Öğrencilere aşağıda yazılanlara benzer, sahip oldukları sosyal ve ekonomik kaynaklar okunur.

Sahip olduğunuz sosyal Kaynaklar:

- Eğitim (aldığınız eğitimin niteliği, eğitimden beklentileriniz, öğretmenlerinizin rehberliği)
- Sağlığınızla ilgili sosyal güvenceniz,
- Aile (ailenizin eğitim durumu, kültürel ve sosyal yapısı),
- Yaşadığınız sosyal ve fiziksel çevre (arkadaşlar, rol modeller, sosyal gruplar)

Sahip olduğunuz Ekonomik kaynaklar:

- Kazanacağınız veya ailenizin kazandığı para/kazanç,
- Doğal ve çevresel kaynaklarınız,
- Sahip olduğunuz teknolojik kaynaklar,
- İş piyasası.

2. Öğrencilerden sahip oldukları kaynaklarını dikkate alarak geleceğe yönelik hem eğitsel amaçlarını hem de gelecekte sürdürecekleri hayat ile ilgili amaçlarını belirlemeleri istenir.

Örnek: “Sahip olduğu sosyal ve ekonomik kaynakları açısından hayata bir an önce atılması gereken bir öğrencinin yükseköğretimde dört yıllık bir programa devam etmeyerek amacını “Mesleğe yönelen bir alana, iki yıllık bir programa devam etmek veya işe ve mesleğe hazırlayan bir kursa gitmek istiyorum” şeklinde belirtmesi.

3. Öğrencilerden belirledikleri amaçları sınıfla paylaşımları istenir.

Öğrencilere geleceğe ilişkin sosyal ve ekonomik kaynaklara göre amaç belirlemeye bu etkinliğin sonunda da düşünmeye devam etmeleri istenir.

4. Öğrencilere amaç belirlemede pek çok etkeni göz önünde bulundurmanın önemi hatırlatılarak etkinlik sonlandırılır.

London Metropolitan University Career Deelopment and Employment Service’ve Fery (2006)’dan yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 16. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: PLANIMI DEĞERLENDİRİYORUM

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planının etkililiğini değerlendirir.

Kazanım Nu: 16

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Tahta- kalem

SÜREÇ

Öğrencilere 11. sınıf “Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planı yapar” kazanımının “PLANLI ÇALIŞIYORUM” etkinliğinde verilen örnek plandan yararlanarak kendileri için bir çalışma planı yapmaları istenmişti.

1. Öğrencilerin hazırladıkları çalışma planlarını aşağıdakilere benzer sorulara göre değerlendirmeleri istenir ve sorular tahtaya yazılır:

- Planınızı uygulayabiliyor musunuz?
- Planınızı uygularken gerçekçi davrandınız mı?
- Planınızı uygularken zamanı verimli kullandınız mı?
- Planınızı uygularken ders çalışma tekniklerinizi gözden geçirdiniz mi?
- Planınızı uygularken verimli çalışma tekniklerini kullandınız mı?
- Planınızı uygulamada aksayan ve aksamayan yönleri tespit edebildiniz mi?
- Planınızda yeniden düzenleme yapmak gerekiyor mu?

2. Öğrencilerden yukarıdakilerden başka hangi sorulara göre planlarını değerlendirebilecekleri sorular ve gelen cevaplar tahtaya yazılır.

3. Öğrencilerin sorulara verdikleri cevaplara göre kendilerini değerlendirmeleri istenir.

4. Öğrencilere kendilerini sorulara verdikleri cevapları puanlayarak değerlendirebilecekleri söylenir. (evet: +1, hayır -1 gibi).

Öğrencilerin çalışma planını uygulamada hala sorunlar yaşadığı tespit edilirse ya da öğrenci belirtirse öğrenciye okul rehber öğretmeninden yardım isteyebileceği belirtilir.

5. Yükseköğretim kurumlarına giriş sınavına hazırlanırken çalışma planı yapmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

11.SINIF – 17.ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: NEDEN STRES

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Güvenli ve Sağlıklı Hayat

Kazanım: *Stresin nedenlerini ve belirtilerini açıklar.

Kazanım Nu: 66

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Tahta-kalem

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

SÜREÇ

1. Stresin tanımını yapmak amacıyla öğrencilere aşağıdakine benzer bir açıklama yapılır:
“Stres kelimesiyle ne ifade edilmek istendiğini düşünün. Stresin tanımını yapmaya çalışın”
2. Öğrencilere stresin tanımı tahtaya yazılarak açıklanır.

Tanım:

“Stres, insanın kendini sinirli, gergin, huzursuz veya endişeli hissetmesidir”.

3. Öğrencilere stresin tanımını yaptıktan sonra stresten kaynaklanan gözlenebilir fiziki etkilerin neler olabileceği sorulur ve cevaplar alınır.
4. Öğrencilerin stresin bedendeki gözlenebilir belirtilerine ilişkin cevapları içinde aşağıda verilenlerden eksik olanlar varsa onlar da eklenir.

Stresin Bedendeki Gözlenebilir Belirtileri:

- Midede gurultular,
- Kalp atışında hızlanma,
- Sesin titremesi,
- Ellerin terlemesi,
- Ağız kuruması,
- Ellerin titremesi,
- Dikkati toplayamama,

Öğrencilere stresin bedendeki gözlenebilir etkileri ile ilişkili olarak üzerinde durulması gereken noktanın “stresin kalp atışının artması, terleme, kas gerginliği, titreme gibi bedende fiziki değişimlere yol açtığına anlaşılması” olduğu vurgulanır.

5. Öğrencilere stresin fiziksel belirtilerinin yanı sıra psikolojik ve davranışsal belirtileri olduğunu açıklanır ve aşağıda verilenler tahtaya yazılır.

Stresin Psikolojik Belirtileri:

- Bir şeyleri unutma (Örneğin sınav sorusunu yanıtlama).
- Duygusal olarak kararsız ve kontrol dışı hissetme.
- Ortada bir şeyler yokken kızgın hissetme.
- Küçük şeylere sinirlenme.
- Kolayca ağlama.

Stresin Davranışsal Belirtileri:

- Kızgınlıktan patlamak,
- Stresli olabileceği için bir şeyler yapmaktan kaçınmak, (Korku ya da başarısızlık yüzünden takım, kulüp ya da bir etkinliğe katılmamak)
- Yardıma ihtiyaç duyduğunuzu itiraf etmemek,
- Zor durumlardan kaçınmak,
- Diğer insanları incitici bir şeyler yapmak,
- Anne-baba ile tartışmak,
- İlgi çekmek için probleme yol açıcı şeyler yapmak,

6. Öğrencilerin stresin psikolojik ve davranışsal belirtilerini tartışmaları ve paylaşımları sağlanır.

Öğrencilere stres yaşayan herkesin aynı fiziksel, psikolojik ve davranışsal belirtileri göstermediği vurgulanır. (Örneğin baş ağrısı gibi herhangi bir belirtiyeye sahip olmanın mutlaka stresin fiziki belirtisi olmayacağı). Bununla beraber, stresle ilgili yukarıda ifade edilen belirtilerin çoğuna sahip olmanın stresle yakından ilgili olduğu hatırlatılır.

7. Stresin nedenlerini ve belirtilerini bilmenin psikolojik ve fiziksel sağlık için önemli olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Davaslıgil, Çakıcı ve Ögel (1998)'den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 18. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: STRES TEPKİLERİM

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Güvenli ve Sağlıklı Hayat

Kazanım: *Stres durumlarında kullandığı tepkileri etkililiği açısından değerlendirir.

Kazanım Nu: 67

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Stres Durumlarında Kullanılacak Etkili Tepkiler)

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

SÜREÇ

1. Öğrencilere stres yaşadıkları durumlarda nasıl tepkiler verdikleri sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
2. Öğrencilerden cevaplar alındıktan sonra öğrencilere Form-1 (Stres Durumlarında Kullanılacak Etkili Tepkiler) verilir ve öğrencilerden formda yer alan stres durumunda kullanılacak etkili tepkilerden hangilerini kullanıp kullanmadıkları sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
3. Öğrencilerden formda yer alan stres durumlarında verilecek etkili tepkilerle kendi verdikleri tepkileri karşılaştırarak bir değerlendirme yapmaları istenir. Yapacakları değerlendirmede ana noktanın kendi tepkilerinin etkililiği olduğu vurgulanır.

Farklı durumların insanlarda farklı tepkilere yol açtığı ve insanların kullandığı tepkilerin bazen etkili olabileceğini bazen de olamayacağı belirtilir.

4. Stres durumlarında kullandığı tepkileri etkililiği açısından değerlendirmenin hayatın her aşamasındaki önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*MEB, f (2004)'den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1
STRES DURUMLARINDA KULLANILACAK ETKİLİ TEPKİLER

- Strese karşı gösterdiğiniz duygusal tepkilerinizin yoğunluğunu azaltın.
- Stres tepkisi sizin kendinizi fiziksel ya da duygusal olarak tehlikede hissetmenizle başlar. Siz de stres uyandıran tehlike algısına yol açan durumları gözleyin.
- Herkesi memnun etmeye çalışan birisi olup olmadığını belirleyin.
- Genellikle olayları çok kritik ve acil olarak değerlendiren ve kendinizi her şeyin üstesinden gelmesi gereken birisi olarak görüp görmediğinizi belirleyin.
- Daha ılımlı bakış açıları geliştirin; stresi başa çıkabileceğiniz bir durum olarak görmeye çalışın.
- Aşırı duygularınızı hafifletmeye çalışın, durumunuzu değerlendirin, olayların olumsuz yanlarına çaba harcamayın.
- Strese karşı gösterdiğiniz fiziksel tepkilerinizi makul hâle getirmeyi öğrenin.
- Yavaş ve derin nefes almanız kalp atışlarınızı ve nefes alıp vermenizi normale getirir.
 - Rahatlama teknikleri, kas gerginliğini azaltır.
- Fiziksel gücünüzü oluşturun.
- Beden sağlığınız için haftada 3–4 defa yürüme, yüzme, bisiklete binme gibi egzersizler yapın. Egzersizler insanın metabolizmasına etki ederek, bireyi rahatlatan bazı kimyasal salgıların salgılanmasına yardımcı olur.
- Ayrıca, stres duygusunun yaşanmasına neden olan kas gerginliğini ortadan kaldırarak insanın rahatlamasını sağlar.
- Dengeli beslenin, gerekli vitaminleri ve mineralleri alın; özellikle B grubu vitaminleri ve magnezyum eksikliğinizi giderin.
 - İdeal kilonuzu muhafaza edin.
 - Sigaradan, aşırı kahve ve çay içmekten ve diğer uyarıcılardan kaçının.
 - Yaptığınız işleri eğlenceli hâle getirin.
 - Yeteri kadar uyuyun. Mümkün olduğunca uyku programınıza uyun.
- Duygusal gücünüzü ve enerji kaynaklarınızı muhafaza edin.
- Yakın ilişkiler ve dostluklar kurmaya çalışın.
 - Başkalarının size uygun gördüğü, sizden beklediği amaçlardan ziyade, kendinize sizin için gerçekten anlamlı olan gerçekçi amaçlar belirleyin ve bunlara ulaşmaya çalışın.
 - Yeri geldiğinde üzülebileceğinizi, başarısız olabileceğinizi, hayâl kırıklığına uğrayabileceğinizi hesaba katın.
 - Kendinize her zaman için kibar ve nazik olun, arkadaşça yaklaşın.

11. SINIF – 19. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: BAŞA ÇIKIYORUM

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Güvenli ve Sağlıklı Hayat

Kazanım: *Stresle başa çıkmada uygun yöntemler kullanır.

Kazanım Nu: 68

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Başa Çıkma Yöntemleri),

Form–2 (Sağlıklı Yaşam İçin Beslenme)

Form–3 (Zamanın Özellikleri Ve Zaman Kaybının Sebepleri)

***Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.**

***Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.**

SÜREÇ

1. Öğrencilere aşağıdaki bilgiler aktarılır:

“Hayatımızdan stresi tamamen çıkarmak mümkün değildir. Bu nedenle amacımız, stresi yok etmek değil, onunla nasıl baş edebileceğimizi ve onu kendimize nasıl yardımcı hâle getirebileceğimizi öğrenmektir. Aşırı ya da olumsuz stresin aksine, olumlu stres insanın hayatına heyecan ve beklenti katar. Bütün iyiye gidişler, ilerlemeler makul düzeyde bir stres altında gerçekleşir. Son teslim tarihleri, yarışmalar, çekişmeler, hatta kırgınlıklarımız ve üzüntülerimiz bile hayatımıza bir derinlik ve zenginlik katar. Çok düşük stres, bizim sıkılmamıza neden olur ve bizi bunaltır veya hüzünlendirir. Diğer taraftan, aşırı stres elimizi ayağımızı dolaştırır. Yapmamız gereken, bizi motive edecek fakat baskı altına almayacak makul stres düzeyini bulmaktır. Ayrıca yaşadığımız aşırı stres durumlarına daha uyumlu bir yaklaşım ve stresle etkin bir şekilde başa çıkma yollarını öğrenmektir”.

2. Öğrencilere stresle başa çıkmak için ne gibi yöntemler kullandıkları sorulur. Öğrencilerden cevaplar alınır ve bunlar tahtaya yazılır.

3. Öğrencilere insanların stresle başa çıkmada çeşitli yöntemler kullandıkları, bu yöntemlerden bazılarının stresle başa çıkmada uygun olmadıkları ve yetersiz oldukları ifade edilir.

4. Öğrencilerle beraber stresle başa çıkmada uygun olan yöntemleri içeren Form–1 (Başa Çıkma Yöntemleri) tahtaya asılır ve incelenir.

Formdaki “solunum tekniği” öğrencilerle beraber sınıfta uygulanabilir. Bu teknikte gözlerini kapatmada sorun yaşayanın veya rahatsızlık hisseden öğrencinin olup olmadığı sorulur, böyle bir sorunu olan öğrenci olduğu takdirde ona gözlerini kapatmak zorunda olmadığı söylenir.

5. Öğrencilere stresle başa çıkmada birden çok etkenin olabileceği belirtilerek Form–2 (Sağlıklı Yaşam İçin Beslenme) ve Form–3 (Zamanın Özellikleri Ve Zaman Kaybının Sebepleri) okunur.

6. Stresle başa çıkmada uygun yöntemler kullanmanın hayatı kolaylaştırabileceği, psikolojik ve fiziksel sağlığa önemli katkıları olacağı vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
BAŞA ÇIKMA YÖNTEMLERİ

Gevşeme tekniklerini öğrenmelisiniz.

Zihinsel olarak yaşadığınız gerginlik bedeninize de yansır. Özellikle kaslarınız daha da gergin hale gelir. Gece uyurken bile kaslar gerginliğini koruyabilir. Bu yüzden sabahları yorgun ve yeterince dinlenmemiş olarak uyanabilirsiniz. Oysa bu durum gevşemekle giderilebilir. O halde **Gevşeme tekniklerini** öğrenmelisiniz:

Gevşeme tekniklerini öğrenerek stresin olumsuz etkilerini azaltabilirsiniz: Bu uygulamalar sayesinde solunumunuz düzelir, nabzınız yavaşlar, stresin yarattığı gerginlik giderilir.

Örnek gevşeme teknikleri

Derin solunum

Solunumun ritmik ve düzenli olması sinir sistemini sakinleştirir.

Gözlerinizi kapatın, burnunuzdan doğal bir şekilde ve kolayca nefes alın. Aldığınız nefesi karnınıza doğru itin, biraz içerde tutun. Nefesi aldığınız sürenin iki katı sürede verin. Omuz ve boyun kaslarınızı olabildiğince gevşetin.

Solunum egzersizlerini otobüs beklerken, asansörde vb. yerlerde de kolayca yapabilirsiniz.

Aktiviteler ve beden hareketleri

Yürüyüşe çıkarak, bisiklete binerek, yüzerek ve benzeri aktiviteler yaparak stresin etkilerinden fiziksel aktiviteyle kurtulabilir ve sakinleşebilirsiniz.

Bir egzersiz örneği

Duvara sırtınızı dayayıp yerde oturun ve ayaklarınızı uzatın. Bir kuklacının ellerinizi ve başınızı iplerle kontrol ettiğini hayal edin. Kuklacının birden iplerin kontrolünü kaybettiğini, ellerinizin ve başınızın serbest kaldığını düşünün. Bedeninizi rahat bırakın.

Rahat bir pozisyonda oturun ya da uzanın.

Gözlerinizi kapatın ve vücudunuzdaki çeşitli kas gruplarına odaklanın. Ellerinizdeki kasları gerin ve yumruklarınızı sıkın. Yumruğunuzu sıkı tutmak için ne kadar çaba harcadığınıza dikkat edin.

Sonra yumruğunuzu açın ve elinizin bütünüyle gevşemesine izin verin. Gerginlik ve gevşeme durumları arasındaki farkı görün.

Bu yöntemi bedeninizdeki çeşitli kas grubu için tekrar edin.

Davranışlarınızın sonuçlarını tahmin edin.

Ne istediğinizi bilmemeniz ve bazen istemediğiniz davranışlarda bulunmanız size stresin kapılarını aralayabilir.

Kendi davranışının sonuçlarını tahmin edebilen ve davranışlarını düzenleyebilen kişi, kendisini kontrol edebilir. Kişinin kendisini tanıması, stresi belirlemek ve başa çıkmak için yararlı bir yöntemdir.

Olumlu düşünün

Sürekli yaşadığınız olumsuz durumları düşünüyor, tekrar tekrar aynı olayı hatırlıyorsunuz. Ayrıca stres verici bir duruma girmek üzereyken o sırada yaşadığınız korku, kaygı, tedirginlik, kızgınlık gibi duygular üzerinde yoğunlaşabilirsiniz. Stres yaşadığınız durumlarda düşüncelerinizde aşağıda verilenlere benzer çarpıtmalar yapabilirsiniz.

- Ya hep ya hiç” türü düşünme: Bu sınavdan ya geçerim ya da hayatım kararır.
- Aşırı genelleme: “ Matematikten hiçbir zaman iyi not alamam.”
- Zihinsel süzgeç: “Bu hafta sonu sınav var. Ailemin yanına gidemeyeceğim. Zaten çalışmıyorum. Bütün aksilikler beni buluyor.”
- Olumluyu geçersiz kılmak:” Sınavı kazandım ama şanslıydım. Ancak bu şansın çok sürmeyeceğinden eminim.
- Hep bir sonuca varmak: Ayşe bana bakmıyor, kesin beni sevmiyor”, Öğretmene mazeretimi söylesem inanmaz ki.
- Aşırı büyütme ya da küçültme: Sınavı geçemezsem hayatım kayar.
- “Me’li- ma’lı “ cümleler: “Bugün mutlaka Ahmet’i görmeliyim”, “Sınavdan mutlaka iyi not almalıyım”
- Etiketleme ve yanlış etiketleme: “Bunların hepsi geri zekâlı”
- Kişiselleştirme: Öğretmen Ayşe’ye bağırды ama aslında bana kızıyordu.

Olumlu hayaller kurun.

Geçmişte yaşadığınız ve hatırlamaktan zevk aldığınız ya da gelecekte yaşamak istediğiniz olumlu şeyleri düşünmek stresinizi azaltacaktır.

Zihninizde kendinizi bulunmaktan zevk alacağınız bir yerde hayal edin. Bir deniz kenarında, ormanda, bir dağ evinde, sevdiğiniz bir insanın yanında . Ardından orayla ilgili tüm ayrıntıları gözünüzde canlandırın ve hissetmeye çalışın. Rüzgârın sesi, yaprakların hışırtısı, denizin kokusu, duyduğunuz bir müzik. Hayal ettiklerinizi hissetme kapasitesine sahip olduğunuzu unutmayın.

Paylaşın

Yaşadıklarınızı, hissettiklerinizi kimseyle konuşmuyorsunuz. Bu nedenle kendinizi yalnız hissediyorsunuz ve yaşadığınız olumsuzluklarla tek başınıza mücadele etmek zorunda kalıyorsunuz.

İletişim Kurun

Yaşadıklarınızı ve hissettiklerinizi sevdiğiniz insanlarla paylaşın. Onlardan destek alın. Okul rehber öğretmeninizden ve gerektiği takdirde daha farklı uzmanlardan yardım alın.

Beslenmenize önem verin.

Zamanınızı planlayın.

Kişisel ihtiyaçlarınıza ve yapmak istediklerinize zaman ayırın.

Problem çözme yöntemlerini öğrenmeye çalışın.

Yıldırım ve Otrar (2003)

*Öğrencilere “beslenmenin önemi ve zamanı planlama, kişisel ihtiyaçlarınıza ve yapmak istediklerinize zaman ayırma” ile aşağıdaki bilgilerden kısaca bahsedilebilir veya fotokopi ile çoğaltılabilir. Problem çözme yöntemleri ile ilgili olarak da 11. sınıf “Sorunlarım ve Çözümlerim” adlı 5. ve 11. sınıf “Çözüm Merdiveni” adlı 6. etkinliklerle ilgili hatırlatma yapılır.

FORM- 2
SAĞLIKLI YAŞAM İÇİN BESLENME

Büyüme ve gelişmenin hızlı ve kapsamlı yaşandığı bir şekilde yaşandığı çağdasınız. Büyüme ve gelişmenizin normal olması için sağlıklı bir bedene ve iyi bir beslenmeye ihtiyaç duyacaksınız. Çünkü yeterli besin alamazsanız, büyümeniz duracaktır. Ayrıca, Ergenlik dönemindeki sağlıklı beslenme alışkanlığı ileriki yaşlardaki bazı hastalıkları önlemede ve kalıcı bir beslenme alışkanlığı kazandırmada önemli yer almaktadır Unutmayın; yeterli ve dengeli beslenmediğimiz zaman; kendinizi iyi hissetmeyeceksiniz, iyi görünmeyeceksiniz, güçlü, aktif ve hatta başarılı olamayacaksınız... Bu yüzden yeterli ve dengeli beslenmenin koşullarını konuşalım.

Yeterli ve dengeli beslenme; vücudun ihtiyacı olan temel besin maddelerini yeterli ve dengeli olarak almak demektir. Temel besin maddeleri karbonhidratlar, yağlar, vitaminler ve minerallerdir. Proteinler, hayatı düzenleyici bileşiklerdir. Büyümeyi ve hücrenin onarımını sağlar. Et, süt, yumurta ve baklagiller, protein kaynağıdır. Karbonhidratlar, vücuda enerji sağlar, hem de dokuların bütünlüğünü korumasında önemli bir rol oynar. Vitaminler, vücutta eksik olduklarında belirli hastalıklar ortaya çıkar çünkü bu gıdalar vücutta düzenleyici rol oynarlar. Bu yüzden hızlı büyümenin görüldüğü ergenlik yıllarında, vitaminlere gereksinim artar, özellikle D vitamini kemiklerin gelişimi için çok gereklidir. D vitamini, güneş ışığıyla karşılanırken meyve ve sebzelerde bol vitamin kaynağıdır. Mineraller, vücudumuzun %4'ünü meydana getirirler ve vücudun yapıtaşlarını oluşmasına yardım ederler. Büyüme çağında kalsiyum, fosfor ve demir gibi elementlere özellikle ihtiyaç vardır. Bunlar sütte bol miktarda verilir.

Beslenmede önemli olan sizin ihtiyacınız olan besin maddelerini alabilmenizdir. Gelişme döneminde kızlar 1800–2500 kaloriye erkekler ise 2500–3500 kaloriye ihtiyaç duyarlar. Elbette bu oranlar, ergenin fiziksel aktivite oranına, beslenmesine göre değişmektedir. Okula servisle gidip gelen, günün büyük kısmını bilgisayar veya televizyon başında geçiren, hiçbir şekilde fiziksel aktivitesi olmayan bir ergenin ihtiyacı olan kalori miktarı da ona göre azalmaktadır.. Bir günde almanız gereken besinler ve miktarlarına örnek verecek olursak;

Sütten 500 kalori, süt ve yoğurt grubundan 350–400 kalori, peynirden 30 kalori almalısınız, et ve balık grubundan 50 70 kalori, taze sebze ve meyvelerden 350 ya da 450 kalori gibi..Üç beyaz olarak adlandırılan şeker, yağ ve tuzu fazla içeren besinlerden sakınmalısınız.

Aksi halde beslenme bozuklukları ile karşılaşmanız mümkündür. Sürekli hazır gıdalarla beslenmek, beslenme bozukluklarına yol açar, Kolalı içecekler, hamburger, sandviç gibi ekmek arası hazır besinler tüketerek ve sürekli olarak ayaküstü yemek yiyerek vücudun temel besinlere olan ihtiyacını karşılanamaz. Ayrıca bu tür besinler, önceden hazırlandıkları ve bekledikleri için yağ, şeker ve tuz oranları yüksek, mineral ve vitamin oranları düşüktür.

Ergenlik döneminde kazanılan beslenme alışkanlıkları, yaşamınız boyunca sağlığını doğrudan etkileyecektir. Bu yüzden aç kalmayın, tatlı ve çikolata, kızartma, gofret gibi besinleri az tüketin. Okulda ayaküstü beslenirken, elma, portakal gibi meyveleri tercih etmelisiniz. Ayrıca, yiyecekler yavaşça, iyice çiğnenerek yenmelidir. Hızlı yemek, doyma duygusu oluşuncaya kadar, daha fazla yemeye neden olduğundan, kilo almaya yol açar.

Günün en önemli öğünü olan sabah kahvaltısı güne enerjik başlamak için önemlidir. Okula gecikme kaygısı nedeniyle genellikle ihmal edilir. Ama aç kaldığınızda kan şekerinizin düşer, bu yüzden de düşünme ve algılama gücünüz azalır ve başarınız düşebilir. Kahvaltı yapılmadığında vücut kendi depolarını kullanır ve sonuçta da; yorgunluk, baş ağrısı ve dikkat eksikliği oluşur. Bu yüzden kahvaltı yapmadan asla evden çıkmayın.

MEB, g. (2004)

FORM-3

ZAMANIN ÖZELLİKLERİ VE ZAMAN KAYBININ SEBEPLERİ

Zamanınızı iyi planlayın ve zamanla ilgili aşağıda verilen özellikleri unutmayın. Zaman;

Üretilmeyen,
İki defa kullanılmayan,
Durdurulamayan,
Uzatılamayan,
Geri getirilemeyen,
Depolanamayan,
Yetmeyen,
Onarılmayan,
Yerine başka şey konulamayan,
Devredilemeyen,
Herkesin eşit olarak sahip olduğu,
Boşa harcanabilen,
Değerlendirilebilen,
Ziyan Edilebilen,
Planlanabilen,
Beklenebilen,
Ölçülebilen,
Hesaplanabilen "Bir Şeydir"

Zaman Kaybının Sebepleri

Plansız çalışma
Öncelikleri sıraya koyma,
Not almama,
TV,
Zamansız ziyaretçiler,
Eksik yapılan işler,
Telefonlar,
Hatalı dosyalama,
Sohbet,
Trafik sıkışıklığı,
Çok uyuma,
Erteleme,
Yapılacakları unutma.

Kulaksızoğlu (2003)

11. SINIF – 20. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: SAĞLIK SORUNLARI

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Güvenli ve Sağlıklı Hayat

Kazanım: Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarını belirtir.

Kazanım Nu: 69

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

***Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarından biri olan Kuş Gribinden ile ilgili bilgileri için MEB Özel Eğitim ve Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Kuş Gribi Psikososyal Destek Kılavuzlarından yararlanılabilir.**

Öğrencilerden bir hafta önceden toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarıyla ilgili araştırma yapmaları, bilgi toplamaları, gazete ve dergilerden buldukları ilgili resimleri sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

Öğrencilere son yıllarda toplumu ve dünyayı ilgilendiren sağlık sorunlarının arttığı ve herkesin bu konuda farkındalık kazanmasının önemi belirtilir.

1. Öğrencilere son yıllarda ülkemizde ve dünyada görülen ortak sağlık sorunlarının neler olduğu sorulur ve öğrencilerin verdikleri cevaplar tahtaya yazılır.
2. Öğrencilerin verdikleri cevaplar arasında aşağıda belirtilen sağlık sorunları yoksa tahtaya yazılır:
 - AIDS/HIV
 - Yeme Bozuklukları
 - Kanser
 - Hepatit B ve C
 - Sigara ve madde bağımlılığı
 - Kuş Gribi
 - SARS
 - Çevre kirliliği ile ortaya çıkan hastalıklar (kolera, sıtma)
3. Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarla ilgili sınıfa getirilen materyal ve resimler incelenir ve paylaşımlar alınır.
4. Öğrencilerin toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak hastalıkları bilmenin niçin önemli olduğu konusunda tartışmaları istenir.
5. Öğrencilere toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunları ile ilgili ulusal ve uluslararası derneklerin sosyal ve sağlık alanlarındaki çalışmalarının önemli olduğu hatırlatılır ve öğrencilerden etkinlikle ilgili düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istenir (örneğin: AIDS ve kanserle ilgili dernekler)

6. Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarının sadece sağlık alanında bir hastalık gibi değerlendirilmemesi, bu hastalıkların hem kişiye hem de ülkeye ciddi anlamda ekonomik, sosyal ve psikolojik bir yük getirdiği vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*World Health Statistics (2006)'dan yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 21. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: HASTALIKLAR VE KORUNMA YOLLARI

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Güvenli ve Sağlıklı Hayat

Kazanım: Toplum ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarından korunma yollarını ifade eder.

Kazanım Nu: 70

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

***Öğrencilerden bir hafta önceden toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunları ile ilgili belirtilen hastalıklardan birini seçmeleri ve seçtikleri hastalığa ilişkin korunma yollarını içeren bir sunum yapmaları istenir.**

- AIDS/HIV
- Yeme Bozuklukları
- Kanser
- Hepatit B ve C
- Sigara ve madde bağımlılığı
- Gribi
- SARS
- Çevre kirliliği ile ortaya çıkan hastalıklar (kolera, sıtma)

***Toplum ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarından biri olan Kuş Gribinden korunma yolları ile ilgili bilgileri için MEB Özel Eğitim ve Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Kuş Gribi Psikososyal Destek Kılavuzlarından yararlanılabilir.**

SÜREÇ

1. Öğrencilerden hazırladıkları, toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunları ile ilgili sunumlarını sınıfla paylaşmaları istenir.

Öğrencilere sunumlarını yaptıktan sonra toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarından korunma yolları ile ilgili merak ettikleri veya anlamadıkları konuları araştırmaya devam edebilecekleri belirtilir.

Öğrencilere hazırladıkları sunumları broşür, afiş haline getirip sınıf veya okul panosuna asabilecekleri hatırlatılır.

2. Toplum ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarını ve korunma yollarını bilmenin kişinin kendisinin ve çevresindekilerin sağlıklarını koruma, önlem alma anlamında önemli olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 22. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: DUYARLILIĞA DOĞRU

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Aile ve Toplum

Kazanım: Toplum için yapılan gönüllü çalışmalara katılır.

Kazanım Nu: 57

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Örnek Kuruluşlar)

***Öğrencilerden bir hafta önceden toplum için gönüllü çalışma yapabilecekleri kurum ve kuruluşlarla ilgili araştırma yapmaları ve topladıkları bilgileri sınıfa getirmeleri istenir.**

SÜREÇ

1. Öğrencilere toplum için gönüllü çalışma yapabilecekleri kurum ve kuruluşlarla ilgili yaptıkları araştırmaları sınıfa sunmaları ve sınıfı bilgilendirmeleri istenir.
2. Bağlantı kurdukları kuruluşun herhangi bir etkinliğinde yer alan ya da daha sonra yer alacak olan öğrencilerden neler yaptıkları ya da neler yapmayı planladıkları ile ilgili paylaşımları alınır.
3. Öğrencilere Form-1 (Örnek kuruluşlar) ve ölçütlere uygun diğer kuruluşlarla ilgili bilgiler verilir.

Bu kuruluşlar; kimsesiz çocuklar, yaşlılar, özürlüler, hastalar, afet yaşayanlar gibi yardıma ihtiyacı olan insanlara, doğaya ve çevreye ilişkin çalışma yapan kuruluşlar olabilir.

4. Öğrencilerden formdaki kuruluşların ve kendi araştırdıkları kuruluşların amaç ve hizmetlerini inceleyerek etkinlik için üç-dört tanesini seçmeleri, seçtikleri kuruluş sayısı kadar da gruplara ayrılmaları istenir.
5. Her gruba seçtikleri kuruluşların üyesi olarak topluma faydalı neler yapabileceklerini belirlemeleri ve bunları maddeler halinde yazmaları söylenir.

8-10 dakika süre verilir.

6. Grupların birer sözcü seçerek yazdıkları önerileri sınıfa sunmalarını istenir. Sınıfın görüş ve öneriler üzerinde tartışarak kendilerine en önemli ve yaratıcı gelen öneriyi seçmesi sağlanır. Her grup için bir öneri seçilir.

Öğrencilere en güzel ve önemli buldukları öneriyi kuruluşlara gönderebilecekleri, panoya asabilecekleri ya da bu kuruluşa giderek düşüncelerini sözlü olarak iletebilecekleri belirtilir.

Öğrencilere çevrelerindeki kuruluşlarla işbirliğine giderek okulda veya yaşadığı çevrede gönüllü çalışmalar organize edebilecekleri belirtilir.

Genç bir bireye, içinde yaşadığı toplumda vatandaş olma sorumluluğunu ve hakkını bilinçli bir şekilde taşıması gerektiği vurgulanır.

Toplumda bulunan sivil toplum kuruluşlarını tanıması, hizmet ve amaçlarına ilişkin fikirler üretmesi, demokratik sivil toplum anlayışının ve toplumsal katılım bilincinin gelişmesini destekleyeceği belirtilir.

7. Toplum için gönüllü çalışmalara katılmanın, duyarlı bir birey olmanın toplum ve kişi için önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*MEB, c. (2002)'den uyarlanmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1

ÖRNEK KURULUŞLAR

NOT: Aşağıdaki bilgiler kuruluşların internet adreslerinden aynen alınmıştır. Bunlar dışında çevrenizde hizmet veren; kimsesiz çocuklar, yaşlılar, özürllüleri, hastalar, afet yaşayanlar vb. yardıma ihtiyacı olan insanlara, doğaya ve çevreye ilişkin çalışma yapan huzurevleri, çocuk yuvaları, hastaneler, özürllüleriyle ilgili kuruluşlar, doğa ve çevreyi korumakla ilgili kuruluşları da tanıtabilirsiniz).

AÇEV (ANNE ÇOCUK EĞİTİM VAKFI – www.acev.org.tr)

Kuruluş

AÇEV, 1993 yılında kurulmuştur. 1982–1986 yılları arasında Boğaziçi Üniversitesi'nde okul öncesi çocukların eğitim durumlarıyla ilgili Prof. Dr. Sevda Bekman, Prof. Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı ve Prof. Dr. Diane Sunar tarafından yürütölen bir araştırma projesi, Türkiye'de bu konudaki çalışmaların çok yetersiz olduğunu, birçok çocuğun erken çocukluk döneminde eğitim alamadığını göstermiştir. Bu ihtiyacı karşılamak üzere alternatif bir ev merkezli okul öncesi eğitim programı olan Anne-Çocuk Eğitim Programı geliştirilmiş ve uygulanmaya başlamıştır. Bu programa katılan anne ve çocuklar üzerinde elde edilen olumlu sonuçlar üzerine ise, programın yaygınlaştırılması konusunda çalışmalar başlatılmıştır. Bir süre proje halinde yürütölen program, 1993 yılında AÇEV'in kuruluşu ile vakıf bünyesinde kurumsal bir yapıya kavuşturulmuştur.

Misyon

AÇEV'in misyonu, gelişen bir toplum için eğitimin şart olduğu bilinciyle, uzmanlık alanları olan erken çocukluk ve yetişkin eğitime, programları ve uygulamaları ile katkı sağlamak ve bu konuda ölkede genelinde yaygın bir hizmet ağı oluşturmaktır.

Bu doğrultuda, AÇEV:

- Eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin hayata geçirilmesi,
- Çocuk kadar, çocuğun yakın çevresinin de desteklenmesi ve
- Eğitimin bir yaşam boyu sürekli kılınması için geliştirdiği programlar ve çeşitli faaliyetleri ile bir Sivil Toplum Kuruluşu olarak alternatif oluşturmaya çalışmaktadır.

TEGV (TÜRKİYE EĞİTİM GÖNÜLLÜLERİ VAKFI – www.tegv.org.tr)

Vakfın var oluş nedeni, devlet tarafından verilen temel eğitime katkıda bulunmaktır. Eğitim Gönüllüleri, bu amaçla oluşturduğu donanımlı eğitim ortamlarına kendi isteğiyle gelen 7–16 yaş grubu çocuklarını gönüllüleriyle eğitir, geleceğe hazırlar. Bağışçılarının katkılarıyla sürdürdüğü bu faaliyetleri hakkında kamuoyunu düzenli bilgilendirir.

Vakfın hedefleri, çocuklarımızın; Cumhuriyet temel ilke ve değerlerine bağlı, akılcı, sağduyulu, özgüven sahibi, düşünen, sorgulayan, kendi iç yaratıcılığını harekete geçirebilen, barışçı, farklı düşünce ve inançlara saygılı, insan ilişkilerinde cinsiyet, ırk, din, dil farkı gözetmeyen bireyler olarak yetişmelerine katkıda bulunacak okul dışı eğitim programları oluşturmak ve uygulamak 'tır.

TEMA VAKFI

TEMA VAKFININ AMAÇLARI:

- Ülkemizde doğal varlıkların ve çevre sağlığın korunması, erozyonla mücadele, toprak örtüsü ve toprağın korunması ve ağaçlandırmanın önemi hakkında kamuoyunu eğitmek ve bilinçlendirmek
- Erozyon felaketinin doğuracağı sonuçlar, alınacak önlemler konusunda halkımızı bilgilendirmek, bilinçlendirmek ve böylece oluşturulacak bilinçli ve etkin kamuoyu desteği ile hükümetleri erozyonla mücadelede, gerçekçi ve uygulanabilir politikalar üretme ve uygulamaya teşvik etmek
- Biyo-çeşitlilik, toprak, su ve doğal çevrenin korunmasına ilişkin milli politikaların oluşturulmasına yardımcı olmak ve bu esaslardan ödün verilmemesi için mücadele etmek
- Ağaç ve orman sevgisini topluma mal etmek
- Hayvancılığın temeli olan çayır ve meraları koruyup, geliştirmek
- Doğal zenginliklerimizin bilinçsizce kullanılıp, geri dönüşümsüz bir şekilde yok olmasına izin vermeyerek, korumak, geliştirmek ve Türkiye'nin geleceğini güvenceye almak
- Çölleşmeyle mücadelede dünyaya örnek bir hareketi Türkiye'den başlatmak
- Doğal varlıkların, insan sağlığının, yeşil alanların, toprak ve bitki örtüsünün, ormanların, meraların korunması, geliştirilmesi ve yenilerinin teşkil edilmesini sağlamak için faaliyette bulunmak
- Bu amaçları gerçekleştirmek için gerekli teşkilatın oluşturulmasını, yasaların çıkmasını sağlamak ve gönüllü kuruluşların öncülüğünde toplumun bütün kesimlerinin desteği ile erozyonla mücadelenin ikinci bir İstiklal Savaşı kabul edilerek erozyon tehlikesi ile mücadele edilmesi.

TEMA VAKFININ HEDEFLERİ:

TEMA' nın hedefi öncelikle ulusumuza, onun temsilcilerine, siyasal partilere ve hükümetlere, resmi ve özel kuruluşlara, eğitim kurumlarına, basın yayın organlarına, toprak erozyonunun nedenlerini, vahim sonuçlarını ve ülkemizin çöl olma tehlikesini anlatmaktır. TEMA bu hedef doğrultusunda, siyasi güçleri, doğal varlıkların yok edilmesi ve erozyon sorununa çare bulmadan iktidar olamayacaklarına inandırma çabasındadır. Bu nedenle erozyon sorununa karşı duyarlı, bilinçli ve etkin bir kamuoyu oluşturmaya çalışmaktadır.

TEMA Vakfı, ülkemizin en değerli hazinelerinden birinin toprak olduğunun bilincindedir. Bu nedenle, orman, çayır, mera ve tarım alanlarının, su ve bitki gen kaynaklarının, doğanın korunması ve erozyonun önlenmesi konusunda, belli bir devlet politikasının gerekli ve zorunlu olduğuna inanmaktadır. Bu hedeflere ulaşmak ancak teknik yönden yeterli bir kadro, teşkilat ve mali imkanlarla mümkündür.

TEMA Vakfı, toprak erozyonu nedeniyle hızla yok olan tarım alanlarının ve meraların verimliliğinin artırıldığı koşulda, kırdan kente göçün önlenebileceğine inanmaktadır.

11. SINIF – 23. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: YÜKSEKÖĞRETİME DOĞRU

Sınıf: 11.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili bilgi edinir.

Kazanım Nu: 17

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi Kılavuzu
Yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili tercih kılavuzu
Yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili ek kontenjan kılavuzu

***Öğrencilerden bir hafta önceden yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili araştırma yapmaları ve topladıkları bilgileri sınıfa getirmeleri istenir.**

SÜREÇ

1. Öğrencilerden yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili topladıkları bilgileri sınıfla paylaşmaları istenir.

Öğrencilere bu konuda araştırma yaparken ulaştıkları kaynakları belirtmeleri istenir. Bilginin doğru kaynaktan alınması gerektiği vurgulanır. Kendileri için önemli olan bu ve benzeri konularda, araştırmadan kulaktan dolma bilgilerle hareket etmelerinin yanlışlığı ve yaratacağı olumsuz sonuçlardan örnekler verilir. Rehberlik ve psikolojik danışma servisinden bilgi alabilecekleri belirtilir.

2. Yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili tercih kılavuzu öğrencilerle beraber incelenir.

Gerekli görülürse her öğrenci için kılavuz birer adet çoğaltılır.

3. Öğrencilerin ilgili tabloları incelemeleri sağlanır.

Hangi bölümlerin hangi koşullarda öğrenci aldığına dikkat etmeleri istenir.

4. Öğrenciler gruplara ayrılır, bir önceki yılın yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili Tercih Kılavuzunu ve ek Kontenjan Kılavuzu 'dan birer adet verilerek öğrencilerin incelemeleri sağlanır.

Bir önceki yılın yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili başvuru, tercih, ek kontenjan vb. kılavuzlar mezun öğrencilerden, okul yönetiminden, rehber öğretmenlerden alınabilir. Eğer bu kaynaklardan ulaşılamazsa ÖSYM bürolarından temin edilebilir.

Yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili zaman zaman bazı değişiklikler yapılabileceği, özel koşulların, kontenjanların vb. değişebileceği belirtilir.

Bu nedenle öğrencilerin içinde buldukları yılın yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili kılavuzdan en doğru bilgiyi alacakları, en ince ayrıntılarına kadar dikkatle incelemeleri ve değişiklikleri takip etmelerinin önemi vurgulanır.

Öğrencilere kılavuzlardan edindikleri bilgilere güvenmeleri, çevrelerindeki kişilerin çoğu zaman sağlıklı olmayan bilgileri ile hareket etmemeleri gerektiği önemle vurgulanır. Okul rehber öğretmeninden de bilgi alabilecekleri hatırlatılır.

5. Yükseköğretim kurumlarına geçiş sınavları ile ilgili bilgi toplamanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 24. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMLARI -1

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Yükseköğretim programları ve koşulları hakkında bilgi edinir.

Kazanım Nu: 94

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: En son “Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi Kılavuzu”
Üniversitelerin tanıtım kitap ve CD’leri
Form–1 (Örnek Yükseköğretim Programları)

***Öğrencilerden bir hafta önceden yükseköğretim programları ve koşulları hakkında araştırma yapmaları, topladıkları bilgileri ve kullandıkları kaynakları sınıfa getirmeleri istenir.**

SÜREÇ

1. Öğrencilerden yükseköğretim programları ve koşulları hakkında topladıkları bilgileri ve yararlandıkları kaynakları sınıfla paylaşmaları istenir.

2. Öğrencilerin yükseköğretim programları ve koşulları hakkında bilgi toplarken hangi konuları merak ettikleri ve araştırdıkları sorulur. Verdikleri cevaplar tahtaya yazılır. Gerek duyulursa aşağıdaki listeden eklemeler yapılır:

- Gerektirdiği bir özel yetenek var mı?
- Hazırlık ve yabancı dil gerektiriyor mu?
- Eğitimi kaç yıllık?
- Yurt koşulları,
- Burs koşulları,
- Çalışma koşulları,
- İş bulma ve staj olanakları,
- Ekonomik koşulları
- Dâhil olduğu uluslar arası değişim programları,
- Hangi üniversitelerde, hangi illerde var?
- Bulunduğu üniversitenin kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikleri,
- Gelecek durumu, vb.

3. Öğrencilere yükseköğretim programları ve koşulları hakkında bilgi toplarken hangi kaynaklardan yararlandıkları sorulur. Verdikleri cevaplar tahtaya yazılır. Öğrencilerin değinmediği kaynaklar varsa eklemeler yapılır ve bu kaynaklara nasıl ulaşabilecekleri belirtilir:

- ÖSYM Meslekler rehberi,
- En son “Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi Kılavuzu”

- Üniversitelerin bölümleri ve koşullarını tanıtan kaynakları,
- Üniversitede görev yapan akademisyenler,
- Bu programlardan mezun olup alanda çalışanlar,
- Üniversite öğrencileri,
- İnternet, vb.

Öğrencilere bu konuda hatalı bilgiler içeren çok sayıda kaynak olduğundan, araştırma yaparken çok özenli davranmaları, sadece güvenilir kaynakları kullanmaları önerilir. Özellikle ÖSYM ve Üniversitelerin kaynaklarındaki bilgiler sürekli güncellendiğinden onları kullanmalarının daha doğru olacağı belirtilir.

4. Her öğrenciye Form-1 (Örnek yükseköğretim Programları)'dan kesilerek hazırlanmış yüksek öğrenime yönelik programların adları yazılı olan küçük kâğıtlar katlanarak bir kutuya ya da poşete koyulur ve birer adet almaları istenir.

5. Her öğrenciden sınıfta bulunan kaynaklardan ve tahtadaki listeden yararlanarak o programın koşullarını araştırmaları ve yazmaları istenir.

6. Yükseköğretim programları ve koşulları hakkında bilgi toplamanın ve bilgi toplamaya devam etmelerinin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

*Sizler de en son ÖSYM başvuru kılavuzundan yararlanarak kendi öğrencileriniz için farklı yükseköğretim programları yazabilirsiniz.

ÖRNEK YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMLARI

Aşağıdakileri A3 boyutunda büyütüp kesebileceğiniz gibi küçük kağıtlara da yazabilirsiniz.

Arkeoloji	Zihinsel Engelliler Öğretmenliği	Tıp
Reklamcılık	Uluslararası İlişkiler	Tarih
Gazetecilik	Mobilya ve Dekorasyon	İktisat
Muhasebe	İngiliz Dili ve Edebiyatı	Hititoloji
Edebiyat	Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon	İç Mimarlık
Güverte	Anaokulu Öğretmenliği	Çocuk Gelişimi
Aşçılık	Beslenme ve Diyetetik	Bankacılık
Eczacılık	Turizm ve Otelcilik	Sanat Tarihi
Aktüerya	Makine Mühendisliği	Su Ürünleri
Ekonomi	Sınıf Öğretmenliği	Sümeroloji
Tekstil	Gıda Mühendisliği	Dil Bilimi
Hemşirelik	İnşaat Mühendisliği	Psikoloji
Sigortacılık	Bilgisayar Mühendisliği	Restorasyon
Reklâmcılık	Elektrik-Elektronik	Moda Tasarım
Halkla İlişkiler	Endüstriyel Tasarım	Peyzaj Mimarisi

11. SINIF – 25. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: NEYE GÖRE YÜKSEKÖĞRETİM

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına göre yükseköğretim programını seçmenin önemini fark eder.

Kazanım Nu: 95

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi-MBS)
Form-2 (Röportaj Soruları)

Bu etkinlikte Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce hazırlanan “Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi” nde (MBS) yer alan ölçekler uygulanacaktır.

Bu etkinlik internet bağlantısıyla gerçekleştirilecektir. İnternet bağlantısı olmayan okullarda da rehber öğretmen ile işbirliği yapılarak “Kendini Değerlendirme Envanteri” veya “Akademik Benlik Kavramı Ölçeği” uygulanıp değerlendirmeye alınabilir.

Öğrencilere 1 hafta önceden “Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi” hakkında bilgi verilerek, <http://mbs.meb.gov.tr> adresine girerek üye olmaları ve yönergeleri takip ederek İlgilerim, Yeteneklerim, Mesleki Değerlerim Ölçeklerini içtenlikle ve yeterli zamanı ayırarak uygulamaları istenir. Aksi takdirde çıkacak sonuçlar kişiye uygun olmayacaktır. Ölçekleri uyguladıktan sonra Mesleklerle eşleştir butonuna basarak, çıktı almaları ve sonuçlarını “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”yla beraber Rehberlik ve Yönlendirme Dersine getirmeleri istenir.

*Form-1 öğretmene bilgi amacıyla verilmiştir. Öğrencilere gerekli açıklamalar Form-1 den yapılabilir.

*Öğrencilere bir hafta önceden Form-2 verilir ve bir işyeri/kurum ya da kuruluştaki çalışan, yükseköğretimi bitirmiş bir meslek elemanı ile röportaj yapmaları istenir. Öğrenciler, gelecekte seçmeyi düşündüğü mesleğin elemanı ile röportaj yapabilirler.

SÜREÇ:

1. Gönüllü öğrenciler ölçek (İlgilerim, Yeteneklerim, Mesleki Değerlerim Ölçeği) sonuçlarını sınıfla paylaşır.
2. Gönüllü öğrencilere, çıkan sonuçlar doğrultusunda eşleşen mesleklerin neler olduğu sorulur ve sınıfla paylaşmaları istenir.
3. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - 9 ve 10. sınıfta uyguladığınız MBS ‘deki ölçek sonuçlarınız ile şimdi uyguladığınız ölçek sonuçları arasında fark var mı?
 - Mesleki değer, ilgi, yetenek ve bu özelliklerinizle eşleşen mesleklerin sizi yansıttığını düşünüyor musunuz?

Öğrenci sonuçların kendisine uygun olmadığını söylüyorsa, öğrencilerin içtenlikle ve yeterli zaman ayırarak uygulamayı yapmamış olabilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır.

➤ Mesleki değer, ilgi ve yeteneklerinize uygun dersleri okuduğunuzu düşünüyor musunuz?

Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına uygun olmayan dersleri okuduğunu düşünen öğrencilere farklı ders seçimi yapabilecekleri vurgulanır.

4. Öğrencilerin yaptıkları röportajı sınıfla paylaşımları istenir.

5. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.

➤ Meslek elemanı seçtiği yükseköğretim programını neye göre seçmiş?

➤ Meslek elemanının seçtiği yükseköğretim programı ilgi, yetenek ve mesleki değerlerine uygun mu?

➤ Meslek elemanının seçtiği yükseköğretim programı akademik başarısına uygun mu?

➤ Meslek elemanı seçtiği meslekten memnun mu?

➤ Siz hangi mesleği seçmeyi düşünüyorsunuz?

➤ Mesleğe ulaşmak için uygun yükseköğretim programları neler?

➤ İlgi, yetenek ve mesleki değerleriniz, seçmeyi düşündüğünüz yükseköğretim programına uygun mu?

➤ Akademik başarınız, seçmeyi düşündüğünüz yükseköğretim programına uygun mu?

➤ İlgi, yetenek ve mesleki değerlerinize uygun yükseköğretim programı seçmezseniz ne olur?

➤ Akademik başarınıza uygun yükseköğretim programı seçmezseniz ne olur?

6. Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarıya göre yükseköğretim programı seçmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
ULUSAL MESLEKİ BİLGİ SİSTEMİ – MBS

Mutlu ve başarılı bir hayatın parçası olan meslek seçiminde doğru kaynaklara başvurmak önemlidir.

1.KENDİNİ TANIMA

- * Nelerden hoşlanırım?
- * Neleri yapabilirim?
- * Hangi meslek bana uygun?
- * Bana göre çalışma hayatında neler önemli?

Bu soruların cevaplarını MSB’de “Kendimizi Tanıyalım” başlığı altında bulabilirsiniz.

2.EĞİTİM FIRSATLARI

- * Hangi okula gitmeliyim?
- * Hangi alan / dal / dersi seçmeliyim?
- * Gitmek istediğim okullar ve kurslar hakkında nerelerden bilgi alabilirim?
- * Nerelerden burs alabilirim?
- * Uluslar arası eğitim fırsatları nelerdir?

Sorularının cevaplarını “Eğitim Fırsatlarımız” başlığı altında bulabilirsiniz?

3.İŞ OLANAKLARI

- * Mesleklere ilişkin bilgilere nasıl ulaşabilirim?
- * İş arama yöntemleri nelerdir?
- * Öz geçmiş nasıl yazılır?
- * İş ararken nerelere başvurabilirim?
- * İş görüşmesinde nelere dikkat etmeliyim?

Sizi çalışma hayatına hazırlayacak bu soruların cevabını da “İş Olanaklarımız” başlığı altında bulabilirsiniz.

Ulusal Mesleki Bilgi Sisteminden (MBS) bireyler hem üye olmadan hem de üye olarak faydalanabilirler. Sistem üye olmadan sınırlı bir fayda sağlarken üye olduğu takdirde; öğrencilere ilgi, yetenek, mesleki değer ölçeklerini uygulama, kendilerini ve kendilerine uygun mesleği tanıma fırsatı sunmaktadır. Bunun için bireylerin <http://mbs.meb.gov.tr> adresine girmeleri yeterli olacaktır.

Bireyler sisteme üye olarak ilgi, yetenek ve mesleki değerlerine yönelik ölçme aracını uyguladıkları takdirde aşağıdaki alt boyutlarla ilgili sonuçları elde edebilirler.

İlgi Ölçeğinin Alt Boyutları	Yetenek Ölçeğinin Alt Boyutları	Değerler Ölçeğinin Alt Boyutları
Eğitim Öğretim	Sözel Dilbilimsel	Yeteneğini gösterme
Ziraat Açık Alan	Mantıksal – Matematiksel	Yaratıcılık
Siyasal Mali Bilimler	Görsel – Uzamsal	Başarı
Sağlık	Bedensel – Devinimsel	Ekip Çalışması
İletişim Medya	Müziksel – Ritmik	Çalışma Koşulları
Yabancı Dil	Sosyal – Kişilerarası	Liderlik
Türk Dili	Kişisel – İçsel	Gelir Durumu
Psikoloji	Doğacı	Tanınma
Hukuk		Kişisel Gelişim
Bilgisayar		Özerklik
Matematik		
Fen Bilimleri		
Mühendislik		
Görsel Sanatlar		

Bireylerin kendilerine uyguladıkları ilgi, yetenek ve mesleki değer ölçekleri sonucuna uygun meslekler sistemde listelenmektedir. Listelenen bu meslekler 3 grupta toplanmaktadır.

1. **Profesyonel Meslek Grupları:** Bu ana grup, fiziksel bilimler ve yaşam bilimleri ile sosyal ve beşeri bilimlere ilişkin alanlarda yüksek düzeyde profesyonel bilgi ve deneyim gerektiren ana görevleri olan meslekleri kapsamaktadır. Bu ana görevler, mevcut bilgi birikimini devamlı artırma, bilimsel ve sanatsal kavram ve teorileri problemlerin çözümüne yönelik olarak uygulama ve elde edilen bilgileri sistematik bir yöntemle öğretmekten oluşmaktadır.

2. **Yardımcı Profesyonel Meslek Grupları:** Bu ana grup, fiziksel bilimler, yaşam bilimleri ile sosyal ve beşeri bilimlerin bir ya da birkaç alanında teknik bilgi ve deneyim gerektiren ana görevlerden oluşan meslekleri kapsamaktadır.

3. **Büro, Seyahat ve Bakım Hizmetleri:** Bu ana grup, bilgilerin organize edilmesi, değerlendirilmesi, yayımlanması; seyahat, ev işleri, yeme-içme, kişisel ve hasta bakımı, alım-satım için gerekli bilgi ve deneyimi gerektiren ana görevlerden oluşan meslekleri kapsamaktadır. <http://mbs.meb.gov.tr>

FORM-2
RÖPORTAJ SORULARI

SORU	CEVAP
Ortaöğretime gittiğiniz dönemde mesleki hedefiniz neydi?	
Mesleki hedefinize ulaşmanız için yükseköğretim programına gittiniz mi?	
Mesleki hedefinize ulaşmak için hangi yükseköğretim programına gittiniz?	
Yükseköğretim programını seçerken mesleki değer, ilgi ve yeteneklerinizin etkisi oldu mu?	
Yükseköğretim programınızı seçmenizde akademik başarınızın etkisi oldu mu?	
Mesleki hedeflerinize ulaşmak için neler yaptınız?	
Mesleki değer, ilgi, yetenek gibi özelliklerinizle ilgili size test, anket vb. yapıldı mı?	
Mesleki değerinizin ne olduğunu biliyor muydunuz? Mesleki değerinizin neler olduğunu bilmek size ne kazandırdı?	
İlgilerinizi biliyor muydunuz? İlgilerinizin neler olduğunu bilmek size ne kazandırdı?	
Yeteneklerinizin ne olduğunu biliyor muydunuz? Yeteneklerinizin neler olduğunu bilmek size ne kazandırdı?	
Kişilik özelliklerinizin neler olduğunu biliyor muydunuz? Kişilik özelliklerinizin neler olduğunu bilmek size ne kazandırdı?	
Kişisel özelliklerinizin neler olduğunu biliyor muydunuz? Kişisel özelliklerinizi bilmek size ne kazandırdı?	
Akademik başarınız sizin yükseköğretim programı seçmenizi ve mesleki hedefinize ulaşmanızı nasıl etkiledi?	
Yükseköğretim programını tamamladıktan sonra mesleğe atılma sürecinizde neler etkili oldu?	
Mesleğe atıldıktan sonra mesleki gelişiminiz için neler yaptınız, neler yapmayı planlıyorsunuz?	
Mesleğinizde, mesleki değerinizin, ilginizin, yeteneklerinizin, kişilik özelliklerinizin, akademik başarınız ve kişisel özellikleriniz sizce nasıl bir etkisi var?	
Mesleğinizde mutlu musunuz? vb. sorular sorulabilir...	

11. SINIF – 26. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: İŞ VE MESLEK KURSLARINI ARAŞTIRIYORUM

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Ortaöğretim sonrasında iş ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslar hakkında bilgi edinir.

Kazanım Nu: 96

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç:

*Ortaöğretim sonrasında iş ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslara gitmeyecek öğrenciler için veya bu kazanımın uygun olmadığı okul türlerinde öğrencinin ve okulun ihtiyacına göre alternatif bir etkinlik kullanılabilir.

Öğrencilerden bir önceki hafta ortaöğretim sonrasında iş ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslar hakkında bilgi toplamaları, broşür/afiş vb. tanıtıcı bilgileri sınıfa getirmeleri istenir.

Öğrencilere bilgi toplarken çevrelerinden, yerel ve ulusal gazetelerden, internetten faydalanabilecekleri, imkânları varsa kurum ve mesleki kursları da ziyaret edebilecekleri hatırlatılır.

Öğretmen de etkinlik için iş ve mesleğe hazırlayan kurum ve kurslarla ilgili bilgi toplayıp sınıfa getirebilir, ilgili uzman veya görevli bir personeli bilgi vermek amacıyla okula davet edebilir.

SÜREÇ:

Öğrencilere yükseköğrenim gerektirmeyen meslekler olduğu ve ortaöğretim sonrasında yükseköğrenime devam etmeyi düşünmeyenler için iş ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kursların olduğu belirtilerek etkinlik başlatılır.

1. Öğrencilerden bir önceki hafta yakın çevrelerinden, yerel ve ulusal gazetelerden araştırdıkları ortaöğretim sonrası iş ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kursların neler olduğu sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.

Öğrencilerin araştırmalarına ek olarak hem resmi hem de özel kurum ve kuruluşlarda orta öğretim sonrası mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslar olabileceği belirtilir ve aşağıda belirtilenlere benzer iş ve mesleğe hazırlayan bazı kurum ve kuruluşlar öğrencilerle paylaşılır:

- Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü
- İŞKUR
- Devlet Üniversiteleri
- Özel ve Vakıf Üniversiteleri

- **Belediyeler/Yerel y6netimler**
- **6zel Şirketler**
- **Sivil Toplum Kuruluşları**

2. 6ğrencilerin getirdikleri broŐur/afiş vb. tanıtıcı bilgiler incelenir.

3. 6ğrencilere orta6ğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslar ile ilgili yaptıkları araŐtırmanın daha sonraki yıllarda da kendileri işin 6nemli olacağı ve bu araŐtırmalardan yararlanabilecekleri vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

11.SINIF – 27.ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: AMAÇLAR ÜLKESİNE SEYAHAT

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: Geleceğe yönelik belirlediği amaçların ulaşılabilirliğini değerlendirir.

Kazanım Nu: 18

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form -1 (Amaçlarınıza Ulaşabilmek İçin)
Form -2 (Amaçlar)

SÜREÇ

1. Poster şeklinde büyütülmüş Form–1 (Amaçlarınıza ulaşabilmek için) tahtaya asılır ve öğrencilerle posterin içeriğinde yer alan öneriler tartışılır.

Hazırlanmamışsa tahtaya yazılabilir.

2. Öğrencilere Form -2 (Amaçlar) verilir ve doldurmaları istenir.

3. Öğrencilere aşağıdakine benzer sorular yöneltilerek grup etkileşimi başlatılır:

- Bu güne kadar ulaşmak isteyip de ulaşamadığınız amaçlar oldu mu? Neden?
- Bu amaçlarınıza ulaşmamanızın sebepleri nelerdir?
- Kendiniz için amaçlar belirliyor musunuz? Örnekler verir misiniz?
- Belirlediğiniz amaçlarınız sizce uygun mu?
- Bu amaçlara ulaşmak için planlarınız var mı?

4 Geleceğe yönelik belirlediği amaçların ulaşılabilirliğini değerlendirmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM -1
AMAÇLARINIZA ULAŞABİLMEK İÇİN

1. Bir amaç seçin.
2. Bu amacı yazın.
3. Amacınızı çok açık olarak belirtin.
4. Bu amaca ulaşabilmek için ihtiyacınız olan şeylerin bir listesini çıkarın.
5. Bu amaca ulaşabilmek için sizin yapmanız gereken şeylerin bir listesini çıkarın.
6. Amacınızın gerçekleşebileceği tarihi yazın.
7. Amacınıza ulaştığınızda kendinizi nasıl değerlendireceğinizi belirleyin.
8. Yeni amaç takımları oluşturun.

FORM -2

AMAÇLAR

Amaçlar bir seyahatin varış noktalarına benzer. Örneğin Ankara'dan İstanbul'a gittiğimizi varsayacak olursak İstanbul sizin amacınız olacaktır. İstanbul'a ulaşmak, yani amacınıza ulaşmak bir takım planlamaları ve eylemleri gerektirir.

Şimdi sizden istenen Ankara'dan İstanbul'a gitmek için neler yapmanız gerektiğini belirlemenizdir. Bu konuda yapılması gerekenleri aşağıya yazın.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

Yukarıda belirttikleriniz sizin alt amaçlarınızı oluşturmaktadır. Alt amaçlar, bir amaca ulaşmak için gerekli belirgin eylemlerdir.

Şimdi sizden iki amacınızı ele alarak, bu amaca ulaşmak için gerekli alt amaçlarınızı belirlemeniz isteniyor. Alt amaçlarınızı aşağıdaki sorulara vereceğiniz cevaplarla belirleyebilirsiniz.

Amaç1:

A. Bu amaca ulaşabilmek için ihtiyacım olan şeyler neler?

1. Bilgi:
2. Materyal:
3. Para:
4. İnsan:
5. Diğer:

B. Bu amaca ulaşabilmek için neler yapmalıyım?

1. Plan ya da çalışmalar:
2. Yazışma ya da görüşmeler:
3. Alışveriş ya da hazırlıklar:
4. Diğer:

Amaç 2:

A. Bu amaca ulaşabilmek için ihtiyacım olan şeyler neler?

1. Bilgi:
2. Materyal:
3. Para:
4. İnsan:

5. Diğer:

B. Bu amaca ulaşabilmek için neler yapmalıyım?

1. Plan ya da alışmalar:

2. Yazışma ya da görüşmeler:

3. Alışveriş ya da hazırlıklar:

4. Diğer

11. SINIF – 28. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: STAJIMI YAPIYORUM

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Staj yapabileceği yerleri belirler.

Kazanım Nu: 97

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma Düzeni

Araç-gereç: Kâğıt-kalem

***Bu kazanımın uygun olmadığı lise türlerinde o hafta okulun veya öğrencinin ihtiyacına göre alternatif bir etkinlik gerçekleştirilebilir veya kazanıma yönelik olarak öğrencilerinizin ihtiyacına göre başka bir etkinlik oluşturulup uygulanabilir. Okulun kaynaklarına göre üniversite ya da meslek tanıtımına yönelik etkinlikler yapılabilir.**

SÜREÇ

1. Öğrencilere staj yerlerini belirlemede nelerin önemli olduğu sorulur ve cevaplarını bir kâğıda listelemeleri istenir.
2. Öğrencilerden cevaplarını ve listelerinde yer alanları sınıfla paylaşmaları istenir.
3. Öğrencilerden nerelerde staj yapabileceklerini listelemeleri istenir.
4. Staj yapabileceği yerleri belirleyip, sonuç aşamasına gelen öğrencilerden staj yapacağı yeri/ yerleri belirlemede neleri dikkate aldıklarını sınıfla paylaşmaları istenir.

Öğrencilere staj yapabileceği yerleri belirlemede hala güçlük çekiyorlarsa veya tereddüt ediyorlarsa okullarındaki ilgili müdür yardımcısından veya öğretmenlerinden yardım istemeleri vurgulanır.

5. Öğrencilere staj yapabilecekleri yeri belirlemenin önemli olduğu çünkü bu staj yerlerinin öğrencinin yakın gelecekte çalışabileceği iş yeri de olabileceği vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

11. SINIF – 29. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: HAYATIM VE SEÇİMLERİM

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Seçtiği/seçeceği derslerin hayatını nasıl etkilediğini/etkileyeceğini sorgular.

Kazanım Nu: 98

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Ders Seçimim ve Etkileri)

SÜREÇ

1. Öğrencilere Form-1 verilir ve cevaplamaları istenir.
2. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - 10.Sınıfta seçtiğiniz dersler nelerdi? Bu dersleri neye göre seçmişsiniz?
 - 10.sınıfta seçtiğiniz dersler hayatınızı nasıl etkiledi?
 - 11.sınıfta seçtiğiniz dersler nelerdi? Bu dersleri neye göre seçmişsiniz?
 - 11.sınıfta seçtiğiniz dersler hayatınızı nasıl etkiledi?
 - 11. Sınıfta seçmeli derslerinizi değiştirdiniz mi? Neden?
 - 12. Sınıfta hangi dersleri seçmeyi düşünüyorsunuz?
 - 12. Sınıfta seçmeli derslerinizi değiştirmeyi düşünüyor musunuz? Neden?
 - 12.sınıfta seçeceğiniz derslerin, hayatınızı nasıl etkileyeceğini düşünüyorsunuz?
3. Seçimlerinin hayatlarını etkileyeceği vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

FORM-1
DERS SEÇİMİM VE ETKİLERİ

10.sınıfta	SEÇİLEN DERSLER	HAYATINIZI NASIL ETKİLEDİ
	1	
	2	
	3	
	4	
	5	
	6	
	7	
	8	
	9	
	10	
11.Sınıf	SEÇİLEN DERSLER	HAYATINIZI NASIL ETKİLEDİ
	1	
	2	
	3	
	4	
	5	
	6	
	7	
	8	
	9	
	10	
12.Sınıf	SEÇİLEN DERSLER	HAYATINIZI NASIL ETKİLEYECEĞİNİ DÜŞÜNÜYORSUNUZ
	1	
	2	
	3	
	4	
	5	
	6	
	7	
	8	
	9	
	10	

11.SINIF – 30.ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: UYGUN MU?

Sınıf: 11. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Mesleki amaçlara ulaşmada çeşitli yükseköğretim programının koşullarına göre seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirir.

Kazanım Nu: 99

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1

Öğrencilerden bir hafta önceden mesleki amaçları doğrultusunda istedikleri yükseköğretim programının koşullarını araştırıp, Rehberlik ve Yönlendirme Dersine getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilere Form-1 verilir ve doldurmaları istenir.
2. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - Mesleki hedefiniz ne?
 - Mesleki hedefinize ulaşmak için hangi yükseköğretim programlarına gidebilirsiniz?
 - Gitmek istediğiniz yükseköğretim programının koşulları neler?
 - Bu yükseköğretim programına gidebilmeniz için şimdiye kadar (10/11.sınıflarda) hangi dersleri seçtiniz?
 - Bu yükseköğretim programına gidebilmeniz için 12.sınıfta hangi dersleri seçmeniz uygun olacaktır?
 - Seçtiğiniz ve seçeceğiniz dersler mesleki amaçlarınıza ulaşmak için uygun mudur?
3. Mesleki amaçlara ulaşmada çeşitli yükseköğretim programının koşullarına göre seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

Mesleki hedefim:

Mesleki hedefime ulaştıracak yükseköğretim programları:

Mesleki hedefime ulaşmamda uygun olan yükseköğretim programına gidebilmem için seçmem gereken dersler:

**“ORTAÖĞRETİM REHBERLİK ve YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI” YETERLİK ALANLARINA GÖRE KAZANIMLARIN
DAĞILIMI**

NU	YETERLİK ALANLARI	SINIF
OKULA VE ÇEVREYE UYUM		
1.	Okulda, yönetmeliklerin kendisini ilgilendiren bölümleri hakkında bilgi edinir.	9
2.	Okul ve çevresindeki eğitsel ve sosyal imkânlardan yararlanır	9
3.	Okula ilişkin olumlu tutum sergiler.	9
EĞİTSEL BAŞARI		
4.	Başarı ve başarısızlığa neden olan etmenleri belirler.	9
5.	Ders çalışma alışkanlıklarını verimlilik açısından değerlendirir.	9
6.	Verimli ders çalışma tekniklerini açıklar.	9
7.	Sınav kaygısının akademik başarıya etkisini açıklar.	9
8.	Eğitsel alanlardaki güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirir.	9
9.	Geleceğe ilişkin amaçlarını açıklar.	10
10.	Grup çalışmalarında iş birliğinin önemini ve gerekliliğini açıklar.	10
11.	Grup çalışmalarına etkili biçimde katılır.	10
12.	Verdiği kararları etkili karar verme basamakları açısından değerlendirir.	10
13.	Etkili karar verme unsurlarını kararlarında kullanır.	10
14.	Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planı yapar.	11
15.	Geleceğe ilişkin amaçlarını toplumun sosyal ve ekonomik kaynaklarını da dikkate alarak belirler.	11
16.	Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planının etkililiğini değerlendirir.	11
17.	Yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili bilgi edinir.	11
18.	Geleceğe yönelik belirlediği amaçların ulaşılabilirliğini değerlendirir.	11

19.	Sınava ilişkin duygularını sınav performansına etkileri açısından değerlendirir.	12
20.	Sınav kaygısıyla başa çıkma yollarını kullanır.	12
KENDİNİ KABUL		
21.	Değerlerini fark eder.	9
22.	Ergenlik dönemindeki bedensel ve duygusal değişimlerle baş etme yollarını kullanır.	9
23.	Başkalarının kendisi ile ilgili görüşlerinin bireyin kendini algılama biçimini nasıl etkilediğini fark eder.	10
24.	Bireyin kendini algılama biçiminin davranışlarını nasıl etkilediğini fark eder.	10
25.	Değerlerinin hayatı üzerindeki etkilerini açıklar.	10
26.	Hobilerin insan hayatındaki önemini belirtir.	11
27.	Kültürel birikimin kişiliğine ve kariyerine katkılarını belirtir.	12
KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER		
28.	Kişiler arası iletişimi, unsurları ve türleri açısından analiz eder.	9
29.	Kurduğu iletişimleri, etkili iletişimde dikkate alınacak unsurlar açısından değerlendirir.	9
30.	Kurduğu iletişimleri, iletişim engelleri açısından değerlendirir.	9
31.	Öfkenin yarattığı fiziksel, duygusal ve düşünsel etkileri açıklar.	9
32.	Öfke ile baş etmede kullandığı yöntemleri yarattığı etkileri açısından değerlendirir.	9
33.	Öfkeyle baş etmede yapıcı yollar kullanır.	9
34.	Etkili çatışma çözme basamaklarını açıklar.	9
35.	Günlük hayatında kullandığı çatışma çözme basamaklarını etkililiği açısından değerlendirir.	9
36.	Akran baskısıyla baş eder.	9
37.	Yaşlılarının ya da kendinin karşılaşılabileceği kişisel-sosyal ve eğitsel sorunların farkında olur.	10
38.	Eğitsel ve kişisel-sosyal sorunlarla karşılaştığında yardım alabileceği birimlere başvurur.	10
39.	Fiziksel, sözel ve duygusal şiddetle karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.	10
40.	Fiziksel, sözel ve duygusal tacizle karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.	10

41.	Kişisel değerlerine, inançlarına ve tutumlarına uygun olmayan isteklere iletişim becerilerini kullanarak karşı koyar.	10
42.	Başkalarının başarılarını ve olumlu davranışlarını takdir eder.	10
43.	Karşı cins ile sağlıklı arkadaşlık ilişkileri geliştirmenin önemini kavrar.	10
44.	Etkili çatışma çözme basamaklarını kullanır.	10
45.	Kişiler arası ilişkilerde esnek ve hoşgörülü olur.	10
46.	Günlük hayatında kullandığı sorun çözme yollarını etkililiği açısından değerlendirir.	11
47.	Etkili sorun çözme basamaklarını kullanır.	11
48.	Sevginin insan hayatındaki önemini belirtir.	11
49.	İnsanları olduğu gibi kabul eder.	12
50.	İnsanların özel hayatına saygı gösterir.	12
AİLE VE TOPLUM		
51.	Kitle iletişim araçlarının kişisel ve toplumsal değerler üzerindeki etkisini fark eder.	10
52.	Kişisel özgürlükler ile toplumsal yaşamı düzenleyen kurallar arasında bağlantı kurar.	11
53.	Toplumsal hayatı düzenleyen kurallara uygun davranır.	11
54.	Sahip olduğu haklarını belirtir.	11
55.	Kitle iletişim araçlarında sunulan mesaj ve modellerin bireysel ve toplumsal değerlere uygunluğunu analiz eder.	11
56.	Kendi davranışlarını doğa ve çevreyi korumaya karşı duyarlılık açılarından değerlendirir.	11
57.	Toplum için yapılan gönüllü çalışmalara katılır.	11
58.	Toplumsal sorunlarla ilgili çözüm üretir.	12
59.	İyi bir vatandaşın özelliklerine göre kendi özelliklerini değerlendirir.	12
60.	Eş seçiminin önemini ve eş seçiminde dikkate alınacak unsurları açıklar.	12
61.	Aile yaşamında değişen kadın erkek rollerini fark eder.	12
GÜVENLİ VE SAĞLIKLI HAYAT		
62.	Sağlıklı hayat için gerekli alışkanlıkları edinir.	9

63.	Kendini zararlı alışkanlıklardan korur.	10
64.	Acil durumlarda nasıl davranacağını açıklar.	10
65.	Akran desteği ile yetişkin yardımı gerektiren durumları ayırt eder.	10
66.	Stresin nedenlerini ve belirtilerini açıklar.	11
67.	Stres durumlarında kullandığı tepkileri etkililiği açısından değerlendirir.	11
68.	Stresle başa çıkmada uygun yöntemler kullanır.	11
69.	Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarını belirtir.	11
70.	Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarından korunma yollarını ifade eder.	11
EĞİTSEL VE MESLEKİ GELİŞİM		
71.	Eğitsel ve mesleki planlama dosyası düzenler.	9
72.	Okulda seçebileceği dersler hakkında bilgi toplar.	9
73.	Ders seçimine etki eden faktörleri sıralar.	9
74.	Kendini tanımanın ders seçimindeki önemini fark eder.	9
75.	Seçebileceği dersler ile meslekler arasındaki ilişkiyi açıklar.	9
76.	Seçeceği mesleğin hayatını nasıl etkileyeceğini açıklar.	9
77.	Mesleki değerleri, ilgileri, yetenekleri ve kişilik özellikleri ile seçebileceği dersler arasında ilişki kurar.	9
78.	Eğitsel ve mesleki planlama dosyasından yararlanarak, mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak geçiş yapabileceği okulları değerlendirir.	9
79.	Ders seçiminde kendini ve içinde bulunduğu koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirir.	9
80.	Eğitsel ve mesleki planlama dosyasından yararlanarak mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına uygun ders seçimi yapar.	9
81.	İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özellikleri ile ilgili bilgi edinir.	10
82.	İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim hakkında bilgi edinir.	10
83.	Mesleki değerlerin meslek seçimindeki rolünü açıklar.	10

84.	Meslekleri tanıtan kaynaklar hakkında bilgi edinir.	10
85.	Ön yargıların meslek seçimine etkilerini değerlendirir.	10
86.	Mesleki doyum ile mesleki değer, ilgi, yetenek ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi fark eder.	10
87.	Seçtiği derslerin dışında kalan diğer derslerle ilgili yükseköğretim programları hakkında bilgi edinir.	10
88.	Meslekleri tanıtan kaynaklardan yararlanarak geleceğe yönelik hedeflerini değerlendirir.	10
89.	Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirir.	10
90.	Önemi artan ve azalan meslekler hakkında bilgi edinir.	11
91.	Kısa ve uzun dönemde mesleki hedeflerini belirler.	11
92.	Üretkenliğin toplum açısından önemini fark eder.	11
93.	Ekonomik ve toplumsal ihtiyaçların meslek seçimine etkilerini açıklar.	11
94.	Yükseköğretim programları ve koşulları hakkında bilgi edinir.	11
95.	Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına göre yükseköğretim programını seçmenin önemini fark eder.	11
96.	Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslar hakkında bilgi edinir.	11
97.	Staj yapabileceği yerleri belirler.	11
98.	Seçtiği/seçeceği derslerin hayatını nasıl etkilediğini/etkileyeceğini sorgular.	11
99.	Mesleki amaçlara ulaşmada çeşitli yükseköğretim programının koşullarına göre seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirir.	11
100.	Ortaöğretim süresince aldığı eğitimin hedeflediği mesleğe katkısını değerlendirir.	12
101.	Yükseköğretim programlarını ve koşullarını değerlendirir.	12
102.	Bulduğu çevredeki meslekleri değerlendirir.	12
103.	Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kursları değerlendirir.	12
104.	Ortaöğretim sonrasında kendisine uygun olacak iş imkânlarını belirler.	12
105.	Yöneleceği iş ya da mesleğin iş piyasası, çalışma alanı ve koşullarıyla ilgili bilgi edinir.	12

106.	İş veya eğitim başvurusu için öz geçmiş yazar.	12
107.	İş görüşmesinde dikkat edilecek hususları açıklar.	12
108.	İş deneyiminin işe yerleşmede ve iş başarısındaki önemini açıklar.	12
109.	Çalışan ve işverenlerin temel hak ve sorumlulukları hakkında bilgi edinir.	12
110.	İş ve meslek yaşamında etik değerlerin önemini fark eder.	12
111.	Kendi kişilik özelliklerini iş bulma, sürdürme ve geliştirme açısından değerlendirir.	12
112.	Kişisel çabası ile edinebileceği bilgi, beceri ve birikimlerin başarılı bir iş yaşamı için gereğini açıklar.	12
113.	Meslek hayatında hayat boyu öğrenmenin önemini açıklar.	12
114.	Yükseköğretimde yararlanabileceği burslar ve yurtlar konusunda bilgi edinir.	12
115.	Yurt içi ve yurt dışı eğitim olanakları ve başvuru koşullarına ilişkin bilgi edinir.	12
116.	Uluslararası iş piyasasında geçerliliği olan meslekler hakkında bilgi edinir.	12
117.	Yükseköğretim programları ile ilgili tercihlerini kişisel, sosyal, akademik ve mesleki açılardan kendisine uygunluğuna göre değerlendirir.	12
118.	Mesleki gelişiminde kitle iletişim araçlarından yararlanmanın önemini açıklar.	12
119.	“Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”ndan yararlanarak yükseköğretim programı seçer.	12
120.	Mesleki değer, ilgi, yetenek, kişilik özellikleri ve akademik başarısına uygun yöneleceği yükseköğretim programını belirler.	12

**“ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI”
YETERLİK ALANLARINA GÖRE 11. SINIF KAZANIMLARI VE KAZANIMLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR**

YETERLİK ALANI: EĞİTSEL BAŞARI

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planı yapar. 2. Geleceğe ilişkin amaçlarını toplumun sosyal ve ekonomik kaynaklarını dikkate alarak belirler. 3. Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planının etkililiğini değerlendirir. 4. Yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili bilgi edinir. 5. Geleceğe yönelik belirlediği amaçların ulaşılabilirliğini değerlendirir. 	<p>1 ve 3. kazanıma ilişkin öğrencilere çalışma planı yapmada yardımcı olmak üzere okul rehberlik ve psikolojik danışma servisi tarafından destek hizmetleri sunulur.</p>

YETERLİK ALANI: KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Günlük hayatında kullandığı sorun çözme yollarını etkililiği açısından değerlendirir. 2. Etkili sorun çözme basamaklarını kullanır. 3. Sevginin insan hayatındaki önemini belirtir. 	<p>1 ve 2. kazanıma ilişkin etkinlikler okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa uzmanlık gerektiren kazanımların yerine rehberlik ve araştırma merkezleri tarafından öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda gerekli destek sağlanacaktır.</p> <p>1 ve 2. kazanımda sorun çözme yollarını etkili kullanamayan öğrenci için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p>

YETERLİK ALANI: AİLE VE TOPLUM

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none">1. Kişisel özgürlükler ile toplumsal yaşamı düzenleyen kurallar arasında bağlantı kurar.2. Toplumsal hayatı düzenleyen kurallara uygun davranır.3. Sahip olduğu haklarını belirtir.4. Kitle iletişim araçlarında sunulan mesaj ve modellerin bireysel ve toplumsal değerlere uygunluğunu analiz eder.5. Kendi davranışlarını doğayı ve çevreyi korumaya karşı duyarlılık açılarından değerlendirir.6. Toplum için yapılan gönüllü çalışmalara katılır.	<p>6.kazanıma ilişkin öğrencinin kendisinin de gönüllü çalışmalar düzenleyebileceği vurgulanmalıdır.</p>

YETERLİK ALANI: GÜVENLİ VE SAĞLIKLI HAYAT

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none">1. Stresin nedenlerini ve belirtilerini açıklar.2. Stres durumlarında kullandığı tepkileri etkililiği açısından değerlendirir.3. Stresle başa çıkmada uygun yöntemler kullanır.4. Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarını belirtir.5. Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarından korunma yollarını ifade eder.	<p>1, 2 ve 3. kazanıma ilişkin etkinlikler okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa uzmanlık gerektiren kazanımların yerine rehberlik ve araştırma merkezleri tarafından öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda gerekli destek sağlanacaktır.</p> <p>3.kazanıma ilişkin stresle başa çıkmada uygun yöntemler kullanamayan ve uygun tepkiler veremeyen öğrenci için okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa RAM ile işbirliği yapılarak öğrenciye destek hizmetleri sağlanmalıdır.</p>

YETERLİK ALANI: EĞİTSEL VE MESLEKİ GELİŞİM

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none">1. Önemi artan ve azalan meslekler hakkında bilgi edinir.2. Kısa ve uzun dönemde mesleki hedeflerini belirler.3. Üretkenliğin toplum açısından önemini fark eder.4. Ekonomik ve toplumsal ihtiyaçların meslek seçimine etkilerini açıklar.5. Yükseköğrenim programları ve koşulları hakkında bilgi edinir.6. Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına göre yükseköğretim programını seçmenin önemini fark eder.7. Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslar hakkında bilgi edinir.8. Staj yapabileceği yerleri belirler.9. Seçtiği/seçeceği derslerin hayatını nasıl etkilediğini/etkileyeceğini sorgular.10. Mesleki amaçlara ulaşmada çeşitli yükseköğretim programının koşullarına göre seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirir.	<p>7.kazanıma ilişkin ortaöğretim sonrasında yükseköğretime devam etmek istemeyen öğrencilere yönelik olarak iş ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslar hakkında bilgi verilecektir.</p> <p>8.kazanım meslek liseleri için staj yapabileceği yerler, genel ortaöğretim öğrencileri için hedeflediği meslek alanına yönelik kısa süreli iş deneyimi kazanabileceği yerleri belirlemek olarak değerlendirilmelidir.</p> <p>10.kazanıma ilişkin okulun kaynaklarına göre üniversite gezileri, meslek elemanlarının okula davet edilmesi, meslek tanıtım panosu vb. etkinliklerle öğrenciye destek hizmetleri sunulabilir.</p>

**11. SINIF KAZANIMLARINA İLİŞKİN ETKİNLİKLERİ HAZIRLAYANLAR VE ETKİNLİK
NUMARALARI**

ETKİNLİK NUMARASI	HAZIRLAYANLAR
25,29,30	Didem GÜLSARAN- Cevriye GÜLEBAĞLAN
5,6,7,13,14,15,16,17,18,19,20,21,26,28	Şükran KILIÇ
2*,3,4,8,9*,10,11,12,22,23,24	K. Ayla SIRIKLI
1,2*,9*,27	Serdar ERKAN

*Etkinlikler ortak hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA:

Aşık (Sırıklı), K. A. (2002). **Yaratıcı Drama Yönteminin Rehberlik ve Psikolojik Danışma Etkinliklerinde (Meslek/Alan Seçiminde, Kendini Tanıma ve Bilgilendirme Süreçlerinde) Kullanılması**. Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Programları Ana Bilim Dalı. Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi. Ankara.

Balkaya, F. Nesrin, H. Şahin. (2003). **Çok Boyutlu Öfke Ölçeği**, Türk Psikiyatri Dergisi; 14 (3): 192–202.

Baran, M. (2006) **Öğrenilmiş Çaresizlik**, <http://www.turkhukuk sitesi.com>. Erişim Tarihi Kasım 2006.

Carter, L., Minirth, F. (1993), **The Anger Workbook**. Nashville.

Cüceloğlu, D. (2000) **İnsan insana**. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çağırın, S. (2006) **ÖSS Sınav Stratejileri**, <http://www.rehberlik portali.com>. Erişim Tarihi Mart 2007.

Çevik, İ. (2005). **Okul Temelli Sosyal Duygusal Eğitim Programı**. Özel Tefvik Fikret Okulları, Yayın No:11. Ankara

Davaslıgil, Ü. Çakıcı, M. ve Ögel, K. (1998). **Yaşam Becerileri Geliştirme Kılavuzu**. İstanbul: Lebib Yankı Matbaası,

Dökmen, Ü. (2004) **İletişim Becerileri Ve Empati**. Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Eldeliklioğlu, J. (1999). **Karar verme Stratejileri ile Ana Baba Tutumları Arasındaki İlişki**. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2, 11, 7–13.

Erkan, S. (2003). “Rehberlik Nedir?” Ed. Yıldız Kuzgun. **İlköğretimde Rehberlik** (sf.1–16) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Erkan, S. (2005). **Örnek Grup Rehberliği Etkinlikleri**. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Erkan, S. (2006). **Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarının Hazırlanması**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Erkan, S. ve Bükel, S.; Çetin, H.; Gülebağlan, C.; Gülsaran, D.; Güven, M.; Kılıç, Ş.; Sırıklı, K.A. (2006). **Yeni Okul PDR Hizmetleri Program Modeli**. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, İlköğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı Formatörlük Kursu Hizmet İçi Eğitim Ders Notu. Kuşadası.

Esen, K. B. (2003). **Akran Baskısı, Akademik Başarı ve Yaş Değişkenine Göre Lise Öğrencilerinin Risk Alma Davranışlarının Yordanması**, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Dergisi, 24,19–25.

Fery, N. M. (2006). **Factors influencing career choices of adolescents and young adults in Rural Pennsylvania**. Journal of Extension, 44, 3, 3RIB7.

Kaynak Dergisi (2003). İş Etiği , **“İş Etiğine Özen Karlılığı Artırıyor”**. Ekim- Aralık, Sayı, 16. Baltaş-Baltaş Eğitim Danışmanlık Hizmeti Merkezi Yayını.

Kockar,A.İ.(2006). **Sınav Kaygısı ve Başa Çıkma Yöntemleri**.www.tr.net/saglik/cocuksagligi_sınavkaygisi.shtml.Erişim Tarihi Aralık 2006.

Kulaksızoğlu, A. (2003) **Kişisel Gelişim Uygulamaları**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kuzgun, Y.(2000). **Rehberlik Ve Psikolojik Danışma**. ÖSYM Yayınları. Ankara:

Kuzgun, Y.(2000). **Meslek Danışmanlığı**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

London Metropolitan University Career Deelopment and Employment Service. **Making Career Choices** <http://www.londonmet.ac.uk>. Erişim Tarihi Şubat 2007.

MEB, a. (2002). **Orta Öğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 9. Sınıf Rehberlik Programı Öğretmen El Kitabı**. Ankara.

MEB, b. (2002). **Orta Öğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 10. Sınıf Rehberlik Programı Öğretmen El Kitabı**. Ankara.

MEB, c. (2002). **Orta Öğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 11. Sınıf Rehberlik Programı Öğretmen El Kitabı**. Ankara.

MEB, d. (2003) **EĞİTEK Psikolojik Destek Programları Tanıtım ve Kullanım Kitapçığı**. Ankara

MEB, e. (2004). **MEGEP Anahtar Beceriler Öğrenci Modülü 1**. Ankara.

MEB, f. (2004). **MEGEP Anahtar Beceriler Öğrenci Modülü 2**. Ankara.

MEB, g. (2004).**Sağlık Eğitim Vakfı. Bilinçli Ergen Projesi Senaryoları II**. Ankara.

MEB, h. (2006). **Hayata Sahip Çıkmak**. Ankara.

Morrison, J. (1997). **Peer group pressure within and outside school**, British Educational Research Journal, 23(1).

Ören, T. (2003). **Bilişim ve Etik. Türkiye Bilişim Vakfı basın Bilişim Okulu Semineri.**
<http://www.uottowa.ca/oren>. Erişim Tarihi Mart 2007.

Saban, A. (2005). **Çoklu Zekâ Teorisi ve Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,

Taymaz, E., Suiçmez, E. (2005). **Türkiye’de Verimlilik Büyüme ve Kriz Dördüncü Verimlilik Raporu**. Milli Prodüktivite Merkezi.

Tavuk Suyuna Çorba- (1998). **Yüreğinizi ısıtacak Seçme Öyküler**. Ankara: HYB Yayıncılık.

Tekin, E., Aydın, M. (2007). **Çocuk İhmali ve İstismarı.**
www.pdr.org.tr/dosya/cocuk_istismari.htm. Erişim Tarihi Mart 2007

Türkiye Aile Planlaması Derneği Bilgi Bankası. **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Şiddet.**
<http://www.tapd.org.tr>. Erişim tarihi Ocak 2007.

Türnüklü, A(2006). **Sınıf ve Okul Disiplinine Çağdaş Bir Yaklaşım Onarıcı Disiplin.**
Ankara: Ekinoks Eğitim danışmanlık hizmetleri ve Basın Yayın dağıtım Hizmetleri.

Yıldırım, P.K., Otrar, M. (2003) **Öğrenciler Ve Aileler İçin Rehber Kitap** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Waters, V. (1982). **Therapies for children. Rational-Emotive Therapy**. In. CR. Reynolds & T. B. Gutkin (Eds), **A Handbook Of School Psychology**. Newyork; Wiley."

World Health Statistics (2006).www.who.int/whosis/whostat 2006. Erişim Tarihi Aralık 2006.

http://www.infopankki.fi/tr-TR/Iscinin_Haklari_ve Sorumlulukları. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://kigem.com/content.asp>. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php> 2007. Erişim Tarihi Ocak 2007.

<http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genelispiyasasi/hayatboyugrenme>.Dr. János Sz Tóth **Hayat Boyu Öğrenme Kavramı ve Uygulaması**. Erişim Tarihi Aralık 2006.

<http://www.torpil.com/torpil/rehberlik/detay.asp>. **ÖSS Öncesi Uzman Önerileri.**

Erişim Tarihi Mart 2007.

http://www.infopankki.fi/tr-TR/Iscinin_Haklari_ve Sorumlulukları. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://www.pdr.org.tr/etik-kurallar-kitapcigi.htm>. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://www.pdrm.anadolu.edu.tr>. Erişim Tarihi Mart 2007.

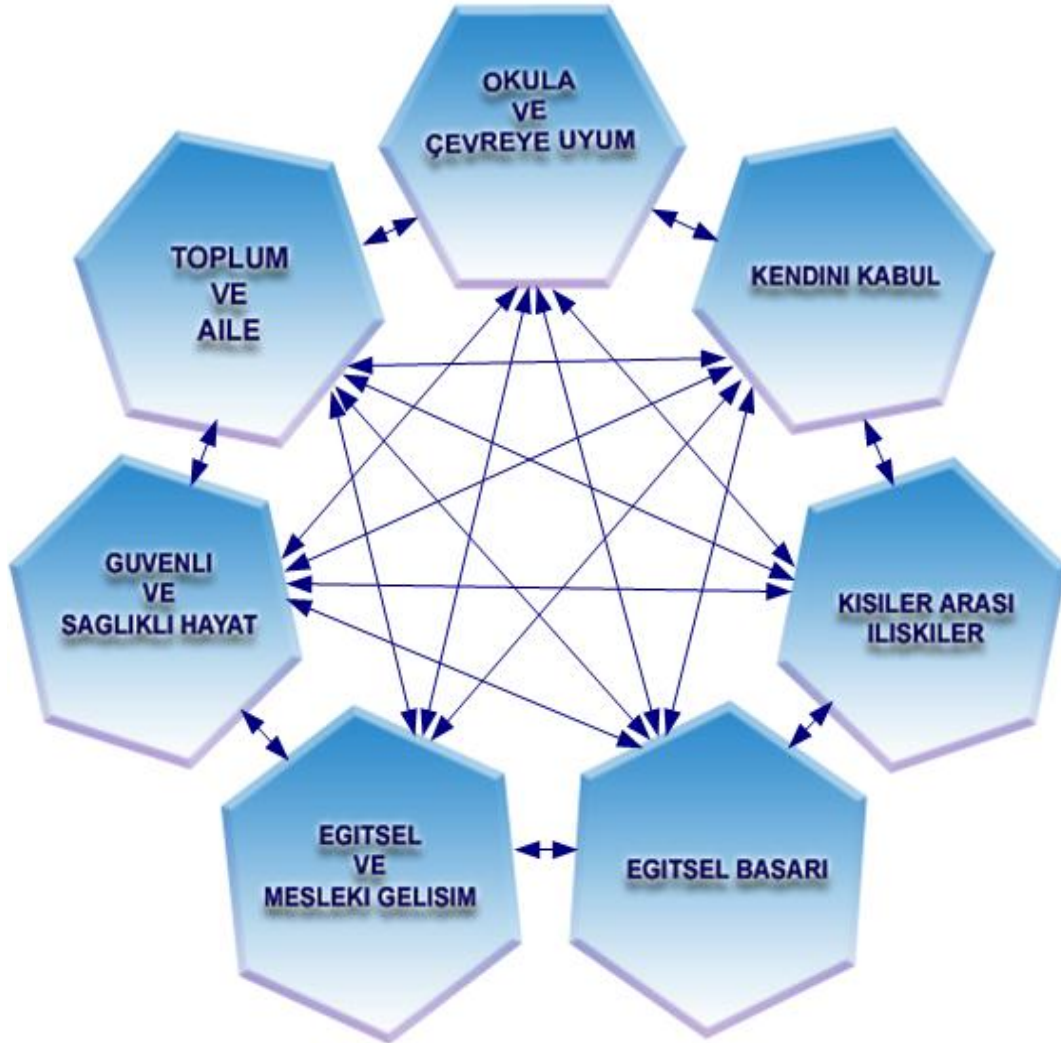
<http://www.sexualharrassmentandhumanrights.htm>. Erişim Tarihi Aralık 2006.

<http://www.quintessentialcareers.com> . Erişim Tarihi Şubat 2007.

**T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü**

**ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE
YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI**

12.SINIF ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

ANKARA-2011

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri
Genel Müdürlüğü

“Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı” 14.04.2011 tarih ve 37 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile 2011–2012 Öğretim Yılından itibaren uygulanmak üzere yürürlüğe girmiştir.

Söz konusu programa göre; derslerde ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve benzeri eğitim aracının kullanılmaması, sadece öğretmenlerin kullanması amacıyla ilgili Genel Müdürlük tarafından öğretmen kılavuz kitabının hazırlanarak dağıtımının yapılması Kurul Kararı ile kabul edilmiştir.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı
12. Sınıf Etkinlik Örnekleri

Ortaöğretim kurumları ders dağıtım çizelgesindeki rehberlik saati uygulaması 14.04.2011 tarih ve 37 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararı ile “Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi” olarak düzenlenmiştir. Programda değişiklik yapılan kazanımlara yönelik olarak Uzm.Psk.Dan. Cevriye GÜLEBAĞLAN ve Psk.Dan. Didem GÜLSARAN tarafından örnek etkinlikler (1, 2, 3, 6, 21, 30) hazırlanmıştır. Hazırlanan etkinlikler, 2007 yılında Prof.Dr. Serdar ERKAN editörlüğünde Uzm. Psikolog Şükran KILIÇ, Psikolog K. Ayla SIRIKLI tarafından hazırlanan İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı Ortaöğretim Etkinlik Örnekleri ile birleştirilmiştir.

ANKARA-2011

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	3
ETKİNLİK SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR	4
ETKİNLİKLERİ UYGULARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR VE ÖNERİLER	5
ETKİNLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ	8
ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI 12.SINIF ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	9
12. Sınıf Kazanımlarının İşleniş Sırası.....	10
12. Sınıf Kazanımlarına İlişkin Etkinlik Örnekleri	11
EKLER	
EK 1: “Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı” Yeterlik Alanlarına Göre Kazanımların Dağılımı	77
EK 2: “Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı” Yeterlik Alanlarına Göre 12. Sınıf Kazanımları ve Kazanımlara İlişkin Açıklamalar	83
EK 3 : 12. Sınıf Kazanımlarına İlişkin Etkinlikleri Hazırlayanlar ve Etkinlik Numaraları	86
KAYNAKÇA	87

GİRİŞ

Bireyin hayatında başarılı ve mutlu olabilmesi için bazı niteliklere sahip olması gerektiğini, rehberliğin amacının da bireyin bu nitelikleri kazanmasına yardım etmek olduğunu belirten Erkan (2003), bu nitelikleri; verimli çalışma, sınava hazırlanma, zamanı iyi kullanabilme, etkili karar verme, problem çözme, plan yapma becerileri, kendini tanıma ve kabul, etkili iletişim, meslekleri tanıma, kendi yetenek, ilgi ve kişilik özellikleri ile öğrenme konuları ve meslekler arasında bağ kurabilme, öğrenme ve çalışmaya yönelik olumlu tutumlar, toplum hayatına uyum sağlayabilme ve katkıda bulunmak için gerekli sorumluluk, başkalarına saygı ve yardımlaşma gibi değerler şeklinde sıralamaktadır.

Bu kitapta yukarıda belirtilen nitelikleri içeren; öğrencilerin psikolojik açıdan sağlıklı, kendini tanıyan, güven duyan, kendine uygun eğitsel ve mesleki kararlar alabilen kişilerarası iletişim becerileri gelişmiş, kendini doğru ifade edebilen, üretken ve yaşamdan zevk alan bireyler olmalarına yardımcı olma gibi kazanımları gerçekleştirmeye yönelik etkinlikler yer almaktadır.

Etkinlikler planlanırken öğrenciyi aktif bir katılımcı ve problem çözebilen bir birey hâline getiren, öğrenci merkezli yaklaşım temel alınmıştır. Buna göre, öğrenciler öğretilen birey değil araştıran, sorgulayan, öğrenen, kendi iç kontrolünü sağlayan, sorumluluklarını üstlenen bireyler olarak görülmektedir.

Etkinlikler gelişimsel ve önleyici rehberlik anlayışı temel alınarak hazırlanmış ve öğrencilerin gelişimsel özellikleri dikkate alınmıştır.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı, Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programı değil, onun bir parçasıdır.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı Etkinlik Örnekleri, bu programdaki kazanımların gerçekleştirilmesi için hazırlanmıştır. Söz konusu program, Erkan ve arkadaşları (2006) tarafından Kapsamlı Rehberlik Programları temel alınarak hazırlanan **Okul PDR Hizmetleri Programı Modeli'nin** hizmet alanlarından Grup Rehberliği bölümünde yer almaktadır.

Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı'nda yer alan kazanımların etkinlikleri sınıf rehber öğretmenleri tarafından uygulanacaktır. Bazı kazanımların etkinlikleri özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmeni yoksa ya da okul rehber öğretmenin etkinliği uygulayacağı durumlarda bu etkinlikler yerine öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler yapılabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

Bu kitapta ortaöğretimde her sınıf düzeyi için 30 haftalık etkinlik sunulmuştur. Geriye kalan 6 hafta ise, programda da belirtildiği gibi rehberlik faaliyetlerine ilişkin test, envanter uygulamaları, meslek gezileri, seminer vb. için kullanılacaktır.

ETKİNLİK SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

Etkinlikler Ortaöğretim Rehberlik ve Yönlendirme Dersi Programı'ndaki kazanım işleme sırasına göre verilmiştir. Ancak bu sıralama değişmez bir kural değildir. Okul imkân ve koşullarına göre düzenlemeler yapılabilir. Ancak birbiri üstüne inşa edilen etkinliklerin sıralamasında değişiklik yapılmamalıdır. Örneğin; öfke yönetimine ilişkin üç etkinlik ard arda sıralanmıştır.

Tüm okullarda aynı etkinliklerin kullanılması zorunlu değildir. Zaten bu söylem rehberliğin temel ilkelerine de aykırıdır. Bu etkinlikler birer örnektir. Okulun, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre, kazanıma bağlı kalınarak farklı bir etkinlik uygulanabilir ya da aynı etkinlik yeniden düzenlenerek kullanılabilir. Farklı okul türlerinde okulun özelliklerine uygun olmayan etkinlikler yerine öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak farklı etkinlikler yapılabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir. Yapılacak olan değişiklikler sınıf öğretmenleri tarafından değil, sınıf öğretmenlerinin önerileriyle rehber öğretmen, yoksa Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu ile okulun ve öğrencinin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

Etkinlikler hazırlanırken, etkinliklerin uygulanabilir olması göz önünde bulundurulmuştur. Etkinlik uyarlarırken ya da yeni etkinlik üretirken aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulmalıdır. Etkinlik Kriterleri (Erkan, 2006):

- Etkinlik, programın genel amaçlarına ve anlayışına uygun mu?
- Etkinlik, kazanımı karşılayabilecek nitelikte mi?
- Etkinliğin gerekleri için elde var olan ya da potansiyel kaynaklar yeterli mi?
- Etkinlik aileler, öğrenciler, öğretmenler ve toplum tarafından kabul edilebilir mi?
- Etkinlik elde var olan ya da potansiyel uygulayıcılar (danışman/öğretmen) tarafından uygulanabilir mi?
- Etkinliğin potansiyel yararları tahmin edilen maliyetten daha önemli görülebilir mi?
- Etkinliğin etkililiği ölçülebilir mi?
- Etkinliğin uygulanmasının riskleri var mı?
- Etkinlik açık, anlaşılır ve gerekli unsurları içeren bir biçimde düzenlenmiş mi?

ETKİNLİKLERİ UYGULARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR VE ÖNERİLER

1. Etkinlikler uygulanırken rehberliğin tüm ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır (Erkan, 2006).

2. Etkinliklerin uygulanması, ilgili mevzuata ve programa göre sınıf rehber öğretmenlerinin sorumluluğundadır. Uygulamalar sırasında karşılaşılan güçlüklerle ilgili okul rehber öğretmeninden yardım alınabilir. Ayrıca aynı sınıfların sınıf rehber öğretmenleri uygulamalarla ilgili birbirlerine destek olabilir, ortak çalışmalar yapılabilir.

3. Öğrencilerle ilgili her konuda okul rehber öğretmeni ile işbirliği içerisinde çalışmak daha etkili ve verimli olmanızı sağlar.

4. Öğrencilerinize aktardığınız bilgiler ve paylaştığınız konular hakkında velilerinizi de bilgilendirmeniz yararlı olabilir. Çünkü bazı konularda veliler de yanlış ve eksik bilgilere sahip olabilir. Sadece öğrenciyi bilgilendirmek birçok konuda öğrenci ve ailesi arasında çatışmalara yol açabilir.

5. Sınıf rehber öğretmenleri sınıfa gitmeden önce yapacağı etkinlik üzerinde çalışmalı, sınıfa hazırlıklı gitmelidir. Etkinlikler uygulanmadan önce okunmalı, gerekli araştırma ve hazırlıkları yapılmalıdır. Bu sizin hem konuya daha hâkim olmanızı sağlayacak, hem de öğrenciler için etkili, güvenilir bir model oluşturmanıza ve süreyi daha iyi kullanmanıza olanak verecektir. Erkan' a (2006) göre sürekli yazılı materyale bakarak talimatlar veren öğretmen görüntüsü istenen etkiyi sağlamayacaktır.

6. Önceden hazırlık yapmaları gereken etkinlikler için öğrenciler bilgilendirilmeli ve hazırlanmaları için yeterli süre verilmelidir. Öğrencilerin yapacakları araştırmalar bir önceki haftanın etkinliğinin en sonunda belirtilmiştir. Etkinliklerin sırası değiştirildiğinde bu bilgilerle dikkat edilmelidir.

7. Sınıf mevcudunun çok yüksek olduğu durumlarda sınıf ikiye bölünebilir (Erkan, 2006).

8. Etkinliklerin uygulanması sırasında empati, saygı, koşulsuz kabul ve saydamlık gibi hümanist bir öğretmenin benimsemesi gereken tutumları sergileyerek öğrencilerin sınav kaygıları olmadan kendilerini rahatlıkla ifade edebilecekleri, rahat ve güvenli hissedecekleri bir ortam oluşturulmalıdır.

9. Öğrencilerle etkileşim sürecinde birbirlerinin paylaşımlarına ilişkin yorumlarının yapıcı olmasına dikkat edilmelidir. Etkinlikler sırasında uyulacak kurallar ve dikkat edilecek noktalar sürecin başında detaylı bir şekilde örnekler vererek ve öğrencileri de sürece katarak belirtilmelidir. Sınıfta öğrencilere bu konuda sorumluluk verilip aşağıdakilere benzer kurallar birlikte oluşturulabilir. Böylece daha sonraki günlerde sadece küçük hatırlatmalarla çalışmalara devam edilebilir ve sınıf kendi otokontrolünü oluşturabilir.

- Etkinlikle ilgili yönergeleri iyi dinlemeliyiz,
- Anlamadığımız konularda soru sormaktan çekinmemeliyiz,
- Söz almadan konuşmamalıyız,
- Konuşan kişiyi can kulağıyla dinlemeliyiz,
- Kimsenin sözünü kesmemeliyiz,

- Kimse için aşağılayıcı, küçük düşürücü, yargılayıcı ifadeler kullanmamalıyız,
- Kimseyle alay etmemeli ve ad takmamalıyız,
- Her birimiz etkinliklerde aktif olmaya çalışmalıyız,
- Konu ile ilgili söyleyeceklerimizi söylemekten çekinmemeliyiz,
- Konuşmalarımızın konu ile ilgili olmasına özen göstermeliyiz,
- Etkinlikler sırasında sınıftaki paylaşımlarda gizlilik ilkesine uymalıyız,
- Etkinliklerle ilgili önceden yapmamız gereken araştırmaları yapmaya özen göstermeliyiz,
- Kimse ile kişisel çatışmalara girmemeliyiz, vb.

10. Gruplara ayrılarak işlenecek olan etkinliklerde grupların her seferinde aynı olmamasına ve farklı kişilerden oluşmasına dikkat edilmelidir (Erkan, 2006). Farklı yöntemlerle gruplar oluşturulabilir. Sayma yöntemi, sınıf listesinden rastlantısal olarak ya da alfabetik sıraya göre seçme, ortak bazı özellikleri dikkate alma, ayakkabı kardeşliği ya da gözler kapalı dolaşırken gözleri aç, ilk gördüğün iki kişi ile eş ol vb. oyunlarla da gruplar oluşturulabilir. Her seferinde başka bir yöntem kullanılması aynı zamanda eğlenceli olabilir.

11. Eğer sınıf uygunsuzsa çember şeklinde ya da U düzeninde oturmak grup çalışmaları için daha yararlı olacaktır. Böylece tüm grup hem birbirini hem de öğretmeni daha iyi görebilir ve yapılan çalışmalar daha etkili olabilir.

12. Etkinlikler sırasında öğrenciler sunum yaparken, bir konuda sorulan soruyu cevaplarken ya da bir konuda düşüncesini belirtirken kendisini rahat ifade edebilmelidir. Bu da sınıfta bir güven ortamı oluşması ile ilgilidir. Öğrencilere bu güveni vermek için şu açıklamayı yapmak yararlı olabilir.”Burada önemli olan düşüncelerin ifade edilmesidir. Paylaşımlar doğru, yanlış hatalı eksik olabilir. Herkes bazı konularda yanlış ya da eksik bilgilere sahip olabilir.”

13. Paylaşımların fikir tartışması haline gelmesine asla izin verilmemeli, bu konuda öğrenciler en baştan uyarılmalıdır. Ama etkinlik özellikle bunu gerektiriyorsa kuralları baştan belirlenerek tartışma oturumu düzenlenir ve bu kurallara uygun olarak tartışmaları istenir.

14. Ergenlerin çevrelerine zaman zaman çok acımasız davranabileceklerini, çok alaycı olabileceklerini, sabit fikirli ve dik başlı tavırlar sergileyebileceklerini, ergenliğin egosantrik bir dönem olması nedeniyle kendileri dışındaki kişilerin fikirlerini beğenmeyeceklerini, çok fazla eleştirel olabileceklerini hiçbir zaman göz ardı etmemeli ve buna göre önlemler alınmalıdır.

15. Etkinliklere ve doğaçlamalara katılmayan, hiç söz almayan öğrenciler olabilir. Bu öğrencileri rehberliğin gönüllülük ilkesi göz önünde bulundurularak zorlamadan, uygun bir biçimde katılması için yüreklendirmeli ve desteklemeliyiz. Ya da bunun tersi her etkinlikte, her çalışmada sürekli öne çıkan ve kimseye fırsat vermeyen öğrenciler de olabilir. Bu öğrenciler de incitilmeden, hevesleri kırılmadan diğer arkadaşlarına da fırsat vermesi için özel olarak uyarılabilir.

16. Etkinlikler sırasında öğrencilerin özel bir durum yaşadığı fark edildiğinde bu soruna sınıfta çözüm aramak yerine, öğrenciyle daha sonra özel olarak görüşmeli ve gerekirse öğrencinin de onayı ile rehber öğretmen ve aile konu ile ilgili bilgilendirilmelidir.

17. Öğrencilerin ailelerinin ya da arkadaşlarının özel hayatlarına ilişkin sınıf ortamında konuşulması uygun olmayan bilgileri açıklamalarını önlemek amacıyla “annem, babam, Ahmet, Ayşe v.b.” ifadeler yerine “tanıdığım birisi” biçiminde ifadeler kullanmaları sağlanmalıdır (Erkan, 2006).

18. Etkinliklerde verilen formlar tıpkı diğer dersler için çoğaltıldığı gibi her öğrenci için bir adet çoğaltılıp verilebilir. Eğer bu tür bir olanak yoksa öğrencilere bir adet verilir ve kendi aralarında organize olarak çoğaltmaları istenir ya da öğrencilerin defterlerine yazdırılabilir. Bazı formların büyütülüp asılması gerekebilir eğer okulun bu tür olanakları yoksa büyük bir kartona ya da tahtaya yazılabilir.

19. Öğrencilere etkinliklerde kullandıkları bilgi formlarını ve doldurdukları formları bir dosyada toplamaları ve zaman zaman tekrar incelemeleri önerilir.

20. Etkinlikler farklı şekillerde ve farklı ortamlarda da işlenebilir. Bazı etkinlikler sınıf yerine; bahçede, okulun konferans salonunda, spor salonunda vb. yerlerde gerçekleştirilebilir. Bazı etkinlikler de konu ile ilgili yerlere geziler düzenlenerek ya da sınıfa konu ile ilgili kişiler davet edilerek işlenebilir.

21. Etkinliklerde, verilen öykü, şiir, yazı vb. materyaller yerine etkinliğin amacını ve akışını bozmayacağını düşünülen farklı materyaller kullanılabilir.

22. Bazı etkinliklerde ortaya çıkan ürünler (Yazı, broşür vb.) sınıf panosunda ya da diğer sınıflarla işbirliği yapılarak okul panosunda sergilenerek belli konularda okul çapına duyarlılık sağlanabilir.

23. Etkinlikler sırasında hafif, rahatlatıcı bir müzik kullanılabilir.

24. Programda hazırlık sınıfları için ayrıca kazanımlara yer verilmediğinden hazırlık sınıfları için etkinlik hazırlanmamıştır. Bu nedenle hazırlık sınıflarında ilköğretim 8. sınıf ve ortaöğretim 9. sınıf kazanımlarından öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak kazanımlar seçilerek yeni bir liste yapılacaktır. Yapılacak olan değişiklikler sınıf öğretmenleri tarafından değil, sınıf öğretmenlerinin önerileriyle rehber öğretmen, rehber öğretmen yoksa RAM ile işbirliği içerisinde Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu tarafından okulun ve öğrencilerin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

ETKİNLİKLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Etkinliklerin değerlendirmesi için programda örnek olarak verilen “Etkinlik Değerlendirme Formları” her etkinlik sonunda uygulanacak diye bir sonuç çıkarılmamalıdır. Kazanımların değerlendirilmesinin süreç ağırlıklı olması öngörülmektedir. Bilindiği üzere rehberlikle ilgili kazanımların birçoğu 40 dakika gibi kısa sürede kazandırılıp ölçülebilecek nitelikte değildir. Bazı kazanımlar bir olgunlaşma süreci istemektedir. Bazıları gözlem yoluyla değerlendirilebilirken, bazıları için lek kullanmak gerekebilir. Değerlendirmede hangi kazanımların hangi yöntemle değerlendirileceği konusunda da karar yine tek tek sınıf öğretmenleri tarafından değil okul rehber ğretmeni tarafından, yoksa Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonu tarafından alınmalıdır. Böylece okulda da bir bütünlük olacaktır.

Burada asıl amaç; sınıf rehber ğretmenlerinin bu kazanımın öğrenciler tarafından ne ölçüde kazanıldığını, etkinliğin ne ölçüde uygulanabildiğini ve karşılaşılan güçlüklerle ilgili geri bildirim vermesidir. Bu geri bildirimler her etkinliğin altında yer alan değerlendirme bölümüne de yazılabilir.. Böylece sene sonu raporlarının altyapısı da hazırlanmış olur. Ayrıca bu geri bildirimler okul rehber ğretmeni ile paylaşılarak etkinliklerle ilgili ortaklaşa kararlar verilebilir.

ORTAÖĞRETİM
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI
12. SINIF ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

12. SINIF KAZANIMLARININ İŞLENİŞ SIRASI

HF T	NU	KAZANIMLAR
1	100	Ortaöğretim süresince aldığı eğitimin hedeflediği mesleğe katkısını değerlendirir.
2	58	Toplumsal sorunlarla ilgili çözüm üretir.
3	59	İyi bir vatandaşın özelliklerine göre kendi özelliklerini değerlendirir.
4	49	İnsanları olduğu gibi kabul eder.
5	50	İnsanların özel hayatına saygı gösterir.
6	60	Eş seçiminin önemini ve eş seçiminde dikkate alınacak unsurları açıklar.
7	61	Aile yaşamında değişen kadın erkek rollerini fark eder.
8	19	*Sınava ilişkin duygularını sınav performansına etkileri açısından değerlendirir.
9	20	*Sınav kaygısı ile başa çıkma yollarını kullanır.
10	101	Yükseköğretim programlarını ve koşullarını değerlendirir.
11	102	Bulunduğu çevredeki meslekleri değerlendirir.
12	103	Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kursları değerlendirir.
13	104	Ortaöğretim sonrasında kendisine uygun olacak iş imkânlarını belirler.
14	105	Yöneleceği iş ya da mesleğin iş piyasası, çalışma alanı ve koşullarıyla ilgili bilgi edinir.
15	27	Kültürel birikimin kişiliğine ve kariyerine katkılarını belirtir.
16	106	İş veya eğitim başvurusu için öz geçmiş yazar.
17	107	İş görüşmesinde dikkat edilecek hususları açıklar.
18	108	İş deneyiminin işe yerleşmede ve iş başarısındaki önemini açıklar.
19	109	Çalışan ve işverenlerin temel hak ve sorumlulukları hakkında bilgi edinir.
20	110	İş ve meslek yaşamında etik değerlerin önemini fark eder.
21	111	Kendi kişilik özelliklerini iş bulma, sürdürme ve geliştirme açısından değerlendirir.
22	112	Kişisel çabası ile edinebileceği bilgi, beceri ve birikimlerin başarılı bir iş yaşamı için gereğini açıklar.
23	113	Meslek hayatında hayat boyu öğrenmenin önemini açıklar.
24	114	Yükseköğretimde yararlanabileceği burslar ve yurtlar konusunda bilgi edinir.
25	115	Yurt içi ve yurt dışı eğitim olanakları ve başvuru koşullarına ilişkin bilgi edinir.
26	116	Uluslararası iş piyasasında geçerliği olan meslekler hakkında bilgi edinir.
27	117	Yükseköğretim programları ile ilgili tercihlerini kişisel, sosyal, akademik ve mesleki açılarından kendisine uygunluğuna göre değerlendirir.
28	118	Mesleki gelişiminde kitle iletişim araçlarından yararlanmanın önemini açıklar.
29	119	"Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası"ndan yararlanarak yükseköğretim programı seçer.
30	120	Mesleki değer, ilgi, yetenek, kişilik özellikleri ve akademik başarısına uygun yöneleceği yükseköğretim programını belirler.

***Koyu renkle belirtilen kazanımlar okul rehber öğretmenin gerçekleştireceği kazanımlardır.**

12. SINIF – 1. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: NEREDEN NEREYE

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Ortaöğretim süresince aldığı eğitimin hedeflediği mesleğe katkısını değerlendirir.

Kazanım Nu: 100

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

***Öğrencilerden bir hafta önceden “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosya”larını getirmeleri istenir.**

SÜREÇ

1. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi başlatılır.

- Hedeflediğiniz meslek nedir?
- Hedeflediğiniz mesleğe uygun dersleri seçtiğinizi düşünüyor musunuz?
- Ortaöğretim süresince aldığınız dersler neler?
- Ortaöğretim süresince aldığınız derslerin hedeflediğiniz mesleğe katkıları neler?
- “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosya”nızdaki ürünleriniz neler?
- Gittiğiniz kurslar neler?
- Varsa eğer sertifikalarınız neler?
- Gittiğiniz kurs ve aldığınız sertifikaların hedeflediğiniz mesleğe katkıları neler?
- Ortaöğretim süresince aldığınız eğitimin, kişisel gelişiminize katkısı neler oldu?

(İletişim becerisi, görgü kurallarına uymak, toplumsal kurallara uymak, duygu ve düşünceleri uygun bir şekilde ifade etme, sorun çözme becerisi, zamanı iyi kullanabilme, kendi yetenek- ilgi ve kişilik özellikleri ile ilgili bilgi sahibi olma vb.)

➤ Ortaöğretim süresince aldığınız eğitimin, akademik başarınıza katkısı neler oldu? (verimli ders çalışma alışkanlığı, sınava hazırlanma vb.)

➤ Ortaöğretim süresince aldığınız eğitimin, mesleki gelişiminize katkısı neler oldu? (mesleki değerleri- yetenek- ilgi ve kişilik özellikleri ile ilgili bilgi sahibi olma, ortaöğretim süresince uygun ders seçme, yükseköğretim programları hakkında bilgi sahibi olma, meslekler hakkında bilgi sahibi olma vb.)

➤ Ortaöğretim süresince aldığınız eğitimin hedeflediğiniz mesleğe katkıları nelerdir?

➤ Ortaöğretim süresince aldığınız eğitimin eksik kalan yanları olduğunu düşünüyor musunuz?

2. Ortaöğretim süresince alınan eğitimin, hedeflenen mesleğe katkısının olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 2. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: GAZETELER

Sınıf: 12.sınıf

Yeterlik Alanı: Aile ve Toplum

Kazanım: Toplumsal sorunlarla ilgili çözüm üretir.

Kazanım Nu: 58

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Çeşitli gazetelerden kesilmiş toplumsal sorunlarla ilgili haberler.

SÜREÇ

Öğrencilerden bir hafta önceden toplumsal sorunlarla ilgili çeşitli gazete ve dergilerden haberleri kesip sınıfa getirmeleri istenir.

1. Öğrencilere “Sizce günümüzde yaşanan başlıca toplumsal olaylar nelerdir?” sorusu yöneltilir ve gelen cevaplar yorum yapılmadan dinlenir.
2. Öğrencilerin toplumsal sorunlara ilişkin çeşitli gazete ve dergilerden keserek getirdikleri haberler sınıfça incelenir.
3. Her öğrenciden kendisine ilginç gelen haberi belirlemesi istenir. Aynı haberi seçenlerden 6–7 kişilik bir grup oluşturulur.
4. Gruplardan kendi haber konularıyla ilgili aşağıdakine benzer sorular sorularak yeni düşünceler üretmeleri için 5 dakika süre verilir.
 - Bu haber insanların ne işine yarıyor?
 - Bu haber insanların dikkatini hangi konuya çekiyor?
 - Haberdeki konu ile ilgili başka neler olabilir?
 - Haberdeki konu bir sorun olarak nasıl ifade edilebilir?
 - Bu sorunla ilgili çeşitli çözüm yolları neler olabilir?
 - Bu grup bu sorunun çözümünün neresinde yer alabilir?
5. Gruplardan seçtikleri haberle ilgili toplumsal sorunu ve ürettikleri çözümleri anlatmaları istenir.
6. İçinde bulunduğu toplumun sorunlarına duyarlı olmanın gelişen insanın bir özelliği olduğu, gelişen insanın temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra dünyada olan biten olayları bilen-anlayan-sorgulayan, çözüm üreten yani düşünen insan olduğu vurgulanarak etkinlik sorgulanır.

*MEB, c.(2002)'den uyarlanmıştır.

Değerlendirme:

12.SINIF – 3.ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: NASIL BİR VATANDAŞIM?

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Aile ve Toplum

Kazanım: İyi bir vatandaşın özelliklerine göre kendi özelliklerini değerlendirir.

Kazanım Nu: 59

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1(İyi Bir Vatandaşın Özellikleri)

SÜREÇ

1. Öğrencilere iyi bir vatandaşın özelliklerinin neler olduğu sorulur ve alınan cevaplar tahtaya yazılır.
2. Tahtaya yazılan cevaplar arasında Form-1 de yer alan özellikler yoksa eklenir.
3. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - İyi bir vatandaşın özelliklerine sahip bireylerin yaşadığı bir ülkede hayat nasıl olur?
 - İyi bir vatandaşın özelliklerine sahip olmayan bireylerin yaşadığı bir ülkede hayat nasıl olur?
 - Siz hangisinde yaşamayı tercih edersiniz? Neden?
 - Siz bu özelliklerden hangilerini taşıyorsunuz?
 - Sizde var olmayan özellikleri nasıl edinebilirsiniz?
 - İyi bir vatandaşın özelliklerine sahip olan bireylerin çevrelerine ve topluma katkıları neler olur?
4. İyi bir vatandaş olmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
İYİ BİR VATANDAŞIN ÖZELLİKLERİ

VATANINI ve MİLLETİNİ SEVER - SAYAR

BAYRAĞINI SEVER ve SAYAR

İNSANLARA ve DEĞERLERE SAYGILIDIR

ÜLKE ÇIKARLARINI ÖN PLANDA TUTAR

DEVLET MALINI KORUR

ÇEVRESİNİ TEMİZ TUTAR

ÜLKENİN ENERJİ KAYNAKLARINI BOŞA HARCAMAZ

SORUMLULUKLARINI YERİNE GETİRİR

ASKERLİK YAPAR

OY KULLANIR

VERGİSİNİ VERİR

KANUNLARA UYAR

DÜRÜSTTÜR

AHLAKLIDIR

ADİLDİR

YARDIMSEVERDİR

12.SINIF – 4.ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KOŞULSUZ KABUL

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: İnsanları olduğu gibi kabul eder.

Kazanım Nu: 49

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Öykü: Üç Çadır)

SÜREÇ

1. Öğrencilere Form–1 (Öykü: Üç Çadır) okunur.
2. Aşağıdakine benzer sorular sorularak grup tartışması başlatılır.
 - Siz herhangi bir özelliğinizden dolayı “Kara Çadır” a oturtulduunuz mu? (Olumsuz davranışa maruz kaldınız mı?) Cevabınız evet ise neler hissettiniz?
 - Başkalarının aynı biçimde kara çadıra oturtulduğuna tanık oldunuz mu? Onlar sizce neler hissetmiştir?
 - Siz başkalarını farklı bir özelliğinden dolayı farklı çadırlara gönderdiniz mi? Nasıl?
 - Acaba o kişi neler hissetmiş olabilir?
 - Şimdi o durumu değiştirmek mümkün olsaydı neler yapardınız?

İnsanlar arasındaki farklılıkların onları küçümseme, aşağılama nedeni olmaması gerektiği belirtilir.
3. Tüm farklılıklarına rağmen insanları olduğu gibi kabul etmenin kişilerarası iletişimimizi kolaylaştırması, daha sağlam ilişkiler kurmamızı sağlaması ve hoşgörü duygusunu geliştirmesi gibi yararları vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
ÖYKÜ
ÜÇ ÇADIR

Oğuz Beylerinden Bayındır Han her sene kendisine bağılı beyleri konuk eder, onları ağırlardı. Bir yere ak çadır, bir yere kırmızı çadır, bir yere de kara çadır kurdururdu. Kimin oğlu varsa beyaz çadırda, kimin kızı varsa kırmızı çadırda, kimin çocuğı yoksa da kara çadırda ağırlardı. Dirse Han isminde bir Oğuz Bey'i vardı. O yıl düzenlenecek şenliğe gelmişti. Bu beyin ne kızı ne oğlu vardı. Bayındır Han'ın adamları Dirse Han'ı kara çadıra koyduklarında Dirse Han:

“Bayındır Han benim ne eksikimi gördü, bir ihanetimi mi gördü? Diğer insanları sadece çocukları var diye neden benden üstün tutuyor?” dedi. Bu uygulama Dirse Han'ın çok ağırina gitmişti. Kendi kabilesine döndüğünde ant içti ve dedi ki:

“Benim topraklarımda yaşayan hiç kimse bir eksikliğınden dolayı ayıplanmayacak, her kim ayıplarsa beni karşısında bulur” Dirse Han'ın topraklarında kimse kimseyi ayıplamadı ve herkes huzur içinde yaşadı.

*(Bu hikâye Dede Korkut hikâyelerinden “Boğaç Han” isimli hikâyeden uyarlanmıştır).

12. SINIF – 5. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÖZEL HAYAT

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Kişiler Arası İlişkiler

Kazanım: İnsanların özel hayatına saygı gösterir.

Kazanım Nu: 50

Öğrenci Sayısı: Tüm Sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Kâğıt ve kalem

SÜREÇ

1. Öğrencilerden insanların özel hayatına saygısızlık olarak adlandırılacak davranışlardan örnek vermeleri istenir.
2. Öğrencilerin verdiği örnek davranışlar tahtaya yazılarak özel hayata saygısızlık olarak nitelendirilebilecek davranışların bir listesi yapılır.

Öğrencilerin verdikleri cevaplara eklemeler yapılabilir.

3. Öğrenciler 5'erli gruplara ayrılarak tahtada yazılı olan insanların özel hayatına saygısızlıkla ilgili davranışların aksine, insanların hayatına saygı göstermeyle ilgili birer senaryo yazmaları istenir. 5 dakika süre verilir ve yazdıkları senaryoyu sınıfla paylaşmaları istenir.

Süre yeterli gelirse yazılan senaryolar canlandırılabilir.

4. Öğrencilere insanların özel hayatına saygı ile ilgili aşağıdakine benzer sorular yönlendirilerek grup etkileşimi başlatılır:
 - Neyi özel hayat olarak algılıyorsunuz?
 - Kendi sınırlarımızı nasıl çizeriz?
 - Başkalarının sınırlarını nasıl görürüz ve saygılı oluruz?
 - Özel hayatımızı korumak bize ne kazandırır?
 - Çevrenizdeki insanların başkalarının özel hayatlarına saygısızlık olarak nitelendirilecek davranışlarına tanık oluyor musunuz?
 - Çevrenizdeki insanlar diğer insanlara bu şekilde davransa tepkiniz ne olurdu?
 - Özel hayatınıza saygısızlık olarak niteleyebileceğiniz bir davranışla karşılaştınız mı?
 - Ne hissettiniz ve nasıl bir tepki verdiniz?
 - Daha önce böyle bir davranışla karşılaşmadınızsa, karşılaşırsanız nasıl bir tepki verirdiniz?
 - Sizin başkalarının özel hayatına saygısızlık olarak nitelenecek davranışlarınız olmuş mudur?

5. İnsanların özel hayatına ve sınırlarına saygı göstermenin toplumsal yaşamda ve insan ilişkilerindeki önemli vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 6. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: EŞİMİ SEÇERKEN

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Aile ve Toplum

Kazanım: Eş seçiminin önemini ve eş seçiminde dikkate alınacak unsurları açıklar.

Kazanım Nu: 60

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Özellikler Tablosu)

SÜREÇ

1. Önceden öğrenci sayısı kadar çoğaltılmış olan Form–1 (Özellikler Tablosu) öğrencilere verilir ve evlenecekleri insanda aradıkları özellikleri kendilerine verilen tabloya yazmaları ve tabloda verilen ifadelere göre işaretlemeleri istenir.
2. Öğrencilerin ne kadar “mutlaka” ve ne kadar “asla” cevaplarının olduğunu belirleyip sınıfla paylaşımları istenir.
3. Öğrencilerden beklentilerinin hangilerinden vazgeçebileceklerini ve “asla” cevaplarını ne kadar yumuşatabileceklerini tartışmaları istenir.
4. Eş seçiminin ve eş seçiminde dikkate alınacak unsurları fark etmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*MEB, c. (2002)’den uyarlanmıştır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 7. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: DEĞİŞEN AİLE

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Aile ve Toplum

Kazanım: Aile yaşamında değişen kadın erkek rollerini fark eder.

Kazanım Nu: 61

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Tahta ve yazı kalemi

SÜREÇ

1. Öğrencilerden geçmişteki ve günümüzdeki aile yapılarını gözden geçirmelerini, özellikle kadın erkek rollerinde ne tür değişiklikler olduğunu ve bu değişikliklere neden olan gelişmeleri saptamaları istenir.
2. Öğrenciler iki kişilik gruplara ayrılır ve A'lar ve B'ler olarak farklı yönergeler verilir:
 - A'lar geleneksel aile yapısını ve özelliklerini temsil etmektedir.
 - B'ler ise günümüz aile yapısını ve özelliklerini temsil etmektedir.
3. Aile yaşamında değişen kadın erkek rolleri ile ilgili kendi karar verecekleri bir konuda karşılıklı konuşmaları istenir.

Süre yeterli olursa doğaçlamalar için 5 dakika süre verilir, gönüllü öğrencilerin hazırladıkları canlandırmaları sınıfa sunmaları istenir.
4. Öğrencilere geçmişten günümüze aile yaşamında, kadın erkek rollerinde nelerin değiştiği sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
5. Kadın-erkek rolleri ile ilgili saptanan değişiklikler tahtaya yazılır ve bu değişikliklerin nedenleri, sonuçları ile ilgili grup etkileşimi başlatılır.
6. Aile yaşamında değişen kadın erkek rollerini fark etmenin ve yaşamı buna göre düzenlemenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 8. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: SINAVA İLİŞKİN DUYGULAR

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: *Sınava ilişkin duygularını sınav performansına etkileri açısından değerlendirir.

Kazanım Nu: 19

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Sınava İlişkin Duygular)

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmenin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

SÜREÇ

1. Öğrencilere Form–1 (Sınava İlişkin Duygular) verilir ve öğrenciler 5'er kişilik gruplara ayrılır ve formdaki 5 öğrencinin durumlarını canlandırmaları istenir. 5 dakika süre verilir.
2. Öğrencilerin hazırladıkları doğaçlamaları sınıfa sunduktan sonra düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istenir.
3. Bu kez de aynı öğrencilerin sınav sonuçları belli olduktan sonra yaptıkları konuşmaları canlandırmaları istenir. 5 dakika süre verilir.
4. Öğrencilerin hazırladıkları canlandırmaları sınıfa sunduktan sonra düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istenir.
5. Öğrencilere aşağıdakine benzer sorular sorulur ve grup etkileşimi başlatılır:
 - Ali'nin sınava ilişkin duyguları neydi?
 - Ali sınav öncesi neler yaptı?
 - Ali'nin sınav sonucu nasıl olabilir?
 - Ceyda'nın sınava ilişkin duyguları neydi?
 - Ceyda sınav öncesi neler yaptı?
 - Ceyda'nın sınav sonucu nasıl olabilir?
 - Burak'ın sınava ilişkin duyguları neydi?
 - Burak sınav öncesi neler yaptı?

- Burak'ın sınav sonucu nasıl olabilir?
- Filiz'in sınava ilişkin duyguları neydi?
- Filiz sınav öncesi neler yaptı?
- Filiz'in sınav sonucu nasıl olabilir?
- Bülent'in sınava ilişkin duyguları neydi?
- Bülent sınav öncesi neler yaptı?
- Bülent'in sınav sonucu nasıl olabilir?

6. Öğrencilerin sınavlardan önceki yaşantılarını düşünmeleri ve sınava ilişkin duygularının sınav performanslarını nasıl etkilediğini değerlendirmeleri istenir. İsteyen öğrencilerin düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istenir.

7. Sınava ilişkin duygularını sınav performansı nasıl etkilediğini bilmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
SINAVA İLİŞKİN DUYGULAR

Durum:

Ali, Ceyda, Burak, Filiz ve Bülent aynı sınıfta okuyan 5 öğrencidir. Bir hafta sonra çok önemli bir sınavları vardır. Ders arasında bu konuda konuşurlar ve sınava ilişkin duygularını birbirleriyle paylaşırlar:

1. Ali- Sınav yaklaştıkça kaygısı da artmaktadır. Gece gündüz aralıksız ders çalışır. Uykusuna beslenmesine dikkat etmez aile bireyleriyle ve arkadaşları ile vakit geçirmez. O kadar çok çalışır ki artık her şeyi birbirine karıştırmaya başlar. Sürekli anne babasının, öğretmenlerinin, arkadaşlarının düşük not aldığına ne diyeceğini düşünür. Sürekli “Sınavda kötü not alırsam mahvolurum” der ve bu sınavdan düşük not alırsa dünyanın sonu geleceği gibi davranır.

2. Ceyda- Bu dersten ilk sınavda yüksek not almıştır ve sınava hiç çalışması gerekmediğini düşünür. Hiç çalışmaz bol bol gezer eğlenir. Nasıl olsa yüksek bir notum var o not beni kurtarır diye düşünür. Arkadaşları ve ailesinin çalışması yönündeki uyarıları karşısında da “Ben bu konuları çok iyi biliyorum ihtiyacım yok, en yüksek notu ben alacağım görün” der.

3. Burak- İlk sınavı düşüktür ve yine düşük not alacağından çok korkmaktadır. Ailesinin, öğretmenin ve arkadaşlarının gözünde küçük düşeceğini düşünür. Kendi kendine “Panik olmamalıyım sakin ve mantıklı olmalıyım” der. Öncelikle bir önceki sınavda neden düşük not aldığını düşünür ve nerelerde hata yaptığını, hangi konularda eksik bilgileri olduğunu belirler. Anlamadığı bir konu ile ilgili önce bu konuda başarılı olan bir arkadaşından, daha sonra da ders öğretmeninden bilgi alır. Sınav gününe kadar bir planlama yapar. Tüm konuları tekrarlar, eksik konuların üzerinde daha da dikkatle durur, bol bol soru çözer. Bir yandan da hayatındaki diğer etkinliklere devam eder. Arkadaşları ile gezmeye, antrenmanlarına ve ailesine vakit ayırır. Bu hafta içinde sınava kadar bu şekilde düzenli çalışır.

4. Filiz- Bu dersten sınıftaki en yüksek notu almıştır. Ailesi ve öğretmenleri ona güvenmekte ve başarıları ile övünmektedir. Yine de sınav aklına gelince heyecanlanmaktadır. Son bir iki haftadır ders tekrarı yapmadığını fark eder. Konuları günlere böler ve sınavdan önce her gün yarım saat tekrar yapar. Bir yandan da hayatındaki diğer etkinliklere devam eder. Arkadaşları ile sinemaya gider, okuldaki kulüp etkinliklerini sürdürür ve ailesine vakit ayırır.

5. Bülent- Tüm sınavlarından düşük notlar almıştır. Ama bunları düzeltmek için herhangi bir çaba göstermiyor. Dersleri dinlemiyor, dersle ilgili kitap defter vb. malzemeleri getirmiyor, verilen ödevleri yapmıyor ve anlamadığı konuları kavramak için herhangi bir çaba göstermiyor. Sınavlar yaklaşırken de aynı tavrı sergiliyor ve hiç umursamıyor, hiç korkmuyor. Çalışmasını söyleyen arkadaşlarına ya da ailesine ise “Benim kafam almıyor, ne yapayım” diyor.

12. SINIF – 9. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: SINAV KAYGISIYLA BAŞAÇIKMA

Sınıf: 12.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel Başarı

Kazanım: *Sınav kaygısı ile başa çıkma yollarını kullanır.

Kazanım Nu: 20

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-65 (Sınav Kaygısı İle Başa Çıkma Yolları)

*Bu etkinlik özel bilgi ve deneyim gerektirdiği için okul rehber öğretmeni tarafından uygulanacaktır. Okul rehber öğretmeninin etkinliği gerçekleştiremediği durumlarda, öğrencilerin gelişim özellikleri ve ihtiyaçları, okulun özellikleri göz önünde bulundurularak okul rehber öğretmeniyle iş birliğinde sınıf rehber öğretmeni tarafından farklı etkinlikler uygulanabilir ya da diğer etkinliklere daha geniş yer verilebilir.

*Okul rehber öğretmenin olmadığı durumlarda Sınıf Rehberlik Programı rehberlik ve araştırma merkezi tarafından hazırlanan yıllık çerçeve program doğrultusunda yürütülür.

*Yoğun sınav kaygısı yaşayan öğrencilerin velileri ile görüşmek yararlı olacaktır. Çünkü sınav kaygısının oluşumunda ve yoğunlaşmasında ailelerin tutumlarının da etkili olabileceği bilinmektedir.

SÜREÇ

Öğrencilere aşağıdakine benzer bir açıklama yapılarak etkinlik başlatılır.

“Sınav kaygısını her öğrenci yaşamayabilir. Ancak sınav hangi sınıf düzeyinde olursa olsun kaygısını yaşayan öğrencilerin başa çıkma yollarını kullanmaları daha sağlıklı sonuçlar almalarına yardımcı olabilir”

1. Öğrencilere **“Kaygı ve sınav kaygısı nedir?”** sorusu yöneltilir. Öğrencilerin cevaplarını paylaşımları sağlandıktan sonra aşağıdakine benzer açıklama yapılır.

“Nedeni belirsiz ve geleceğe yönelik korkuya kaygı denir. Kaygıda korkudan farklı olarak fiziksel açıdan tehdit eden bir uyaran söz konusu değildir. Kaygı sırasında verdiğimiz duygusal tepki, tehditle doğru orantılı değildir. Sınav kaygısı ise, sınav öncesinde öğrenilen bilginin, sınav sırasında etkili bir biçimde kullanılmasına engel olan ve başarının düşmesine yol açan yoğun kaygıdır”.

2. Öğrencilere sınav kaygısının fiziksel ve duygusal belirtilerinin neler olabileceği sorulur ve öğrencilerden gelen cevaplara ek olarak aşağıda verilenler paylaşılır.

Sınav Kaygısının Fiziksel Belirtileri:

- Kalp çarpıntısı,
- Hızlı nefes alıp - verme,
- Nefes darlığı,
- Terleme ve/veya titreme,
- Mide şikâyetleri,
- Karın ağrısı,
- Bağırsak hareketlerinde değişme (ishal-kabızlık),
- Organize olamama,
- Baş ağrısı,
- Baş dönmesi,
- Huzursuz uyku, kâbus görme, aşırı uyku veya uykusuzluk,
- Konsantrasyon bozuklukları,
- Yorgunluk belirtileri,
- Yeme alışkanlıklarında değişme.

Sınav Kaygısının Duygusal Belirtileri:

- Gerçeklik hissinin kaybolması,
- Kontrolün kaybedileceği hissi,
- Endişe,
- Huzursuzluk,
- Güvensizlik,
- Çaresizlik,
- Öfke-Kızgınlık,
- Korku,
- Ümitsizlik,
- Hayal kırıklığı,
- Mutsuzluk,
- Tedirginlik.

3. Öğrencilere sınav kaygısının sebeplerinin ve sınav kaygısı ile başa çıkma yollarının neler olabileceği sorulur. Öğrencilerden cevaplar alındıktan sonra Form–1 (Sınav Kaygısı ile başa çıkma yolları) öğrencilere okunur.

4. Öğrencilere sınavla başa çıkma yollarını gerçekleştirmek için çaba harcadıkları halde sınav kaygısı ile başa çıkamadıklarında bir uzman desteğini almalarının daha sağlıklı olacağı hatırlatılarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

SINAV KAYGISI İLE BAŞA ÇIKMA YOLLARI

SINAV KAYGISININ SEBEPLERİ:

Kaygı temelde kişiye rahatsızlık veren olayın kendisinden değil, kişinin o olaya yüklediği anlamdan kaynaklanır.

Sınav → düşünce → duygusal ve davranışsal tepkiler

Kişi, olaylara **fiziksel** bir risk ya da tehdit anlamı yüklüyorsa, kendini korkutuyor; **kişiliğine bir risk ya da tehdit** anlamı yüklüyorsa, kendini kaygılandırıyor demektir. Kaygı, akıl yürütme ve soyut düşünme yönündeki zihinsel faaliyeti bozar. Yüksek sınav kaygısı, öğrenci başarısızlığına neden olan en önemli etkenlerden biridir.

Sınav kaygısına neden olan kalıplaşmış düşüncelerimizdir. Daha küçük yaşlarda, sınav kaygısının nedeni anne babanın olaya yaklaşım biçimi iken lise ve üniversite döneminde ise kişinin olayları algılayış biçimi devreye girebilir. Düşünmeyi biz başlatır ve biz sonlandırırız. Bazı olaylara belirli düşünce ve inanış kalıplarıyla yaklaşmayı öğrenmişizdir.

Aşırı genelleme → Herhangi bir özellik ya da herhangi bir durumun, bütünü temsil ettiği inancıdır. “beceriksizin tekiyim”, “zavallı ben”, “asla bu dersten geçemeyeceğim”, “herkes başarılı sadece ben başaramıyorum” gibi.

Etiketleme → Yapılan işe değil, kişiliğe etiket yüklenmektedir. “Ahmet genelde başarılı bir öğrencidir. Sadece son sınavda kötü bir not almıştır, o halde başarısızdır” gibi.

Kutuplaşmış düşünce → Kendinize ve diğer insanlara verdiğiniz değerler ya bir uçtadır ya da öbür uçtadır. “Yaptığım ödev mükemmel olmayacaksa hiç olmasın daha iyi”, “Ya sınavlarda başarılı olursun ya da değersiz ve önemsiz biri” gibi.

-Me’li, -ma’lı ifadeler → Her şey bizim için anayasa maddelerine bağlanmıştır, yere, zamana ve duruma göre değişmezler.

“Mükemmel olmalıyım”, “Başarılı olmalıyım”, “En yüksek notları ben almalıyım” gibi.

Facialaştırma → Emniyet içinde olmak mutluluğun garantisi gibi algılanır. Bu eğilim içinde olan insanlar daha yoğun kararsızlık yaşarlar.

“Sınavda kötü not alırsam mahvolurum”, “Sınıfta görüşümü söylersem rezil olurum” gibi.

Çevrenin ipoteğine girme → Kişi çevre için yaşmalıdır. En büyük ödülü ve cezayı çevreden alır. Kendi isteklerimiz önemli değildir.

“Annem babam ne der.”, “Arkadaşlarım ne düşünür.” gibi.

SINAV KAYGISIYLA BAŞA ÇIKMA ÖNERİLERİ:

- Düşünce ve buna bağlı olarak duygu ve davranış biçimimizi objektif gerçeklere dayandırmamız gerekir. Kendi kalıplaşmış düşüncelerimizin farkına varıp, bu düşüncelerin alternatiflerini geliştirme sınav kaygısıyla başa çıkmanın önemli bir bölümüdür.

- Değerlendirmelerimiz ve yaklaşım biçimimiz problemi çözmemize dolayısıyla bize yardımcı olmalıdır. Duygusal ve davranışsal tepkilerimiz eğer problemi çözmemize yardımcı olmuyorsa yaklaşım ve yorumlayış biçimimiz gerçekçi değildir. Sağlıklı bir yaklaşım biçiminin çatışma ve gerginlik yaratmayan türden olması gerekir.

- Yapını değil, yapılanı değerlendirmek gerekir. Yani kendi kişiliğimizin değil, o dersteki bilgi birikimimizin değerlendirildiğini gözden kaçırmamak gerekir.

- Gereklilikler, -me'li, -ma'lılar, kanunlar yerine tercihlerimiz olmalıdır. Aksaklık ya da hatalar arzu edilmez, ancak bu eksiklik ve hatalar elimizi kolumuzu bağlayıp kilitlemeyi değil, olumlu bir şekilde yaklaşarak, akılcı bir şekilde öğrenmemizi sağlayan araçlardır.

- Çevrenin bizimle ilgili değerlendirme ve eleştirileri elbette ki bizim için önemlidir. Ancak yaptıklarımızdan hareketle kişiliğimizle ilgili değerlendirme ve yargılara varıyorlarsa bu onların sorunudur.

- Sadece sınav kaygısına neden olan akılcı olmayan düşünce yapımızı değiştirmek çözüm değildir. Etkili ders çalışma tekniklerini öğrenerek uygulamak gerekir.

- Zamanı etkili kullanma yöntemlerini uygulayarak, kişisel gelişimimize ortam yaratmak önemlidir.

- Kapasitemize uygun gerçekçi hedefler koymak önemlidir.

Koçkar (2006), www.pdrm.anadolu.edu.tr

12. SINIF – 10. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMLARI -3

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Yükseköğretim programlarını ve koşullarını değerlendirir.

Kazanım Nu: 101

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: ÖSYM ve Üniversite Kaynakları

SÜREÇ

1. Öğrencilere bu güne kadar yükseköğretim programları ve koşulları hakkında topladıkları bilgileri sınıfla paylaşmaları istenir.
2. Öncelikle Yükseköğretim programları ile ilgili hangi kaynaklardan bilgi topladıkları sorulur ve verdikleri cevaplar tahtaya yazılır.

Öğrencilerin değinmediği kaynaklar varsa eklemeler yapılır. Bu konuda çok sayıda kaynak olduğu ama içlerinde hatalı olanların çok fazla olduğundan özellikle ÖSYM ve Üniversitelerin kaynaklarındaki bilgilerin sürekli güncellendiğinden onları kullanmalarının daha doğru olacağı konusu tekrar hatırlatılır.

3. Öğrencilere seçmeyi düşündükleri yükseköğretim programı ile ilgili değerlendirmeleri gereken koşulların neler olabileceği sorulur ve verilen cevaplar tahtaya yazılır.
4. Tahtaya yazılan yükseköğretim programı ile ilgili belirttikleri koşulların içinde aşağıdaki koşullar yoksa eklemeler yapılır.
 - Programın öğrenim süresi,
 - Programın gerektirdiği bir özel yetenek,
 - Programın gerektirdiği hazırlık sınıfı ve yabancı dil,
 - Programın bulunduğu üniversiteler,
 - Programın bulunduğu üniversitelerin dâhil olduğu uluslararası değişim programları,
 - Programın bulunduğu üniversitenin kültürel ve sanatsal ve sportif etkinlikleri,
 - Programın bulunduğu üniversitelerin yurdu koşulları,
 - Programın bulunduğu üniversitelerin burs koşulları,
 - Programı bitirdikten sonraki çalışma koşulları,
 - Programı bitirdikten sonraki iş bulma ve staj olanakları,
 - Programı bitirdikten sonraki ekonomik koşulları,
 - Programı bitirdikten sonraki gelecek görünümü, vb.
5. Öğrencilere bu etkinlikte topladıkları bilgileri yükseköğretim programlarını seçerken nasıl yararlanacakları sorulur ve paylaşımları alınır.

Öğrencilerin verdikleri cevaplara ek olarak en doğru seçimin kendi koşulları ile yukarıda belirtilen tüm koşulların örtüştüğü programlar olduğu belirtilir.

6. Yükseköğretim programlarını ve koşullarını değerlendirmenin doğru seçim yapmadaki önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 11. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: YEREL ÇEVREDE İŞ VAR MI?

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Bulunduğu çevredeki meslekleri değerlendirir.

Kazanım Nu: 102

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

Öğrencilerden bir hafta önceden bulunduğu çevredeki mesleklerle ilgili iş yerlerine gidip bilgi toplamaları ve sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilerden bir hafta önceden topladıkları bilgileri sınıfla paylaşmaları istenir ve öğrencilere aşağıda verilenlere benzer sorular sorulur.

- Bulduğunuz çevredeki meslekler nelerdir?
- Bulduğunuz çevredeki mesleklerin sizce gelişme imkânı var mı?
- Bulduğunuz çevredeki mesleklerle ilgili işyerlerinde çalışanların özellikleri neler?
- Bulduğunuz çevredeki mesleklerle ilgili iş yerlerinin karşılaştıkları güçlükler

neler?

- Bulduğunuz çevredeki mesleklerle ilgili iş yerlerinin yaşadıkları kolaylıklar neler?
- Yaşadığınız yerin özelliklerinin, bulduğunuz çevredeki işlere ve mesleklere katkısı

neler?

Öğrencilere çevrelerindeki meslek/işleri broşür, afiş haline getirip, panoya asılabileceği belirtilir.

Öğrencilere iş dünyasında pek çok büyük şirketin işlerine yerel çevrelerinde başlayıp geliştikleri ya da yerel çevrede markalaşan işyerlerinin olduğu hatırlatılır, ülkede bu durumda olan işyerleri ile ilgili örnekler tartışılabilir.

2. Öğrencilere kendilerinin de buldukları çevredeki işlere katkıda bulunabilecek düşüncelerini, projelerini sunabilecekleri söylenir.

Örneğin, sokaklarda bolca bulunan turunc ağaçlarının sadece yiyecek amaçlı olarak kullanılmaması, yerel çevredeki iş yerlerine daha farklı katkıda bulunması.

3. Öğrencilere bulunduğu çevredeki meslekleri/ işleri değerlendirmelerinin önemi vurgulanır, bu etkinlikle sınırlı tutmamaları belirtilerek etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 12. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: İŞ VE MESLEK KURSLARINI DEĞERLENDİRİYORUM

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kursları değerlendirir.

Kazanım Nu: 103

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ

1. Öğrencilerden kendilerini ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kursların neler olduklarını sıralamaları istenir.

Öğrencilerden daha önceden topladıkları kurum ve kurslarla ilgili bilgileri de göz önünde bulundurarak kendilerine uygun işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve kursları hazırladıkları listeden değerlendirmeleri istenir.

2. Öğrencilerden oluşturdukları listeden kendileri için değerlendirdikleri kurum ve mesleki kursların neler olduğunu sınıfla paylaşmaları istenir.

Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslarla ilgili araştırma, bilgi toplama ve değerlendirme sürecini sağlıklı bir şekilde yürütebilmeleri için yardıma ihtiyaç duyan öğrencilere okul rehber öğretmeninden veya işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslarla ilgilenen öğretmenlerinden destek alabilecekleri hatırlatılır.

3. Öğrencilere kendilerini işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve kursları değerlendirmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 13. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: NE İŞ OLSA YAPAR MIYIM?

Sınıf: 12.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Ortaöğretim sonrasında kendisine uygun olacak iş imkânlarını belirler.

Kazanım Nu: 104

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

Öğrencilerden bir hafta önceden ortaöğretim sonrasında üniversiteye devam etmediği takdirde kendileri için uygun olacak iş ilanlarını sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilere bir önceki hafta inceledikleri ve sınıfa getirdikleri iş ilanlarının neler olduğu sorularak etkinlik başlatılır.
2. Öğrencilerden sınıfa getirdikleri iş ilanlarından ortaöğretim sonrasında üniversiteye devam etmedikleri takdirde kendileri için uygun olacak iş imkânlarının bir listesini yapmaları ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.
3. Öğrencilerden sınıfa getirdikleri iş ilanlarının birbirleriyle değiştirmeleri ve değiştirdikleri iş ilanlarından yaptıkları listeye ekleyebilecekleri iş imkânlarının olup olmayacağını incelemeleri istenir.
4. Öğrencilere listelerine ekledikleri yeni iş imkânlarının neler olduğu sorulur ve cevapları alınır.
5. Öğrencilere ortaöğretim sonrası kendileri için uygun olacak iş imkânlarını belirlerken kişilik özellikleri, ilgileri, yetenekleri, işin nitelikleri, koşulları gibi pek çok etkeni göz önünde bulundurmalarının önemli olduğu hatırlatılarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 14. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: İŞ PİYASASI VE ÇALIŞMA ALANLARI

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Yöneleceği iş ya da mesleğin iş piyasası, çalışma alanı ve koşullarıyla ilgili bilgi edinir.

Kazanım Nu: 105

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Tahta-kalem

Öğrencilerden bir hafta önceden yönelecekleri iş ya da mesleğin iş piyasası, çalışma alanı ve koşullarıyla ilgili bilgi toplamaları ve sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilere iş piyasası ve çalışma alanları ile ilgili araştırarak topladıkları bilgilerin neler olduğu ve bu bilgileri nerelerden topladıkları sorularak etkinlik başlatılır.

2. Öğrencilerden sınıfa getirdikleri dokümanları sınıfa sunmaları istenir.

Öğrencilerin getirdikleri materyallere ek olarak aşağıda belirtilen iş piyasası, çalışma alanları ve koşulları ile ilgili bilgi kaynakları öğrencilere okunur:

- İŞKUR (Meslek Danışma Hizmetleri, Mesleki Bilgi Formu Açıklamaları, Mesleki Bilgi Dosyaları ve CD'leri),

- Meslek Edindirme -Bilgilendirme ve Danışma masaları,
- Meslek Odaları ve Birlikleri,
- TOBB, TİSK, TÜRK-İŞ vb. iş piyasası kuruluşları,
- Ticaret ve Sanayi Odaları,
- Meslek elemanları,
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı,
- Üniversitelerin ilgili bölümleri ve kariyer danışma merkezleri
- İş piyasası ve ekonomi ile ilgili dergiler,
- Gazetelerin insan kaynakları ve ekonomi sayfaları,
- Yerel ve ulusal bazdaki diğer kamu ve özel kurum ve kuruluşlar.

(Bu bilgi kaynaklarının sayısı artırılabilir)

3. Öğrencilere yönelecekleri iş ya da meslekle ilgili iş piyasası, çalışma alanlarını ve koşullarını nelerin etkilediği sorulur ve cevaplar alınır.

4. Öğrencilerin verdikleri cevaplara ek olarak aşağıdaki bilgiler öğrencilere okunur:

- **Gelecekte olabilecek belirli gelişmeler hakkında varsayımlar;**
- **Güçlü küreselleşme,**
- **İş piyasası politikasında devlet ve özel sektörün işbirliği,**

- **Teknolojik, siyasi, hukuki, sosyal, kültürel, eğitim, ekonomik vb. alanlardaki değişmeler ve gelişmeler,**

- **Bulduğunuz çevrenin ve yörenin coğrafi, ekonomik koşulları,**

- **Yeni meslekler ve bu mesleklerle ilgili yeterlilikler,**

5. Öğrencilere iş piyasası, çalışma alanı ve koşullarıyla ilgili aşağıdakilere benzer hatırlatmalar yapılır.

- **Yönelecekleri iş ya da meslekle ilgili iş piyasası, çalışma koşulları ve alanları ile ilgili gelecekte yaratıcılık ve girişimciliklerini kullanmaları,**

- **Yaratıcılık ve girişimcilikleri sayesinde bireysel veya takım olarak kendi iş yerlerini açabilecekleri (Örnek olarak ülkemizde iş hayatına KOBİ- küçük ve orta boy işletmeler şeklinde işe başlayan ama büyüyen şirketler/firmalar verilebilir).**

- **Öğrencilere ayrıca iş piyasası, çalışma alanı ve koşulları ile ilgili sadece yurt içinde değil yurt dışından da bilgi toplayabilecekleri,**

- **Öğrencilere yöneleceği iş ya da mesleğin iş piyasası, çalışma alanı ve koşullarıyla ilgili bilgi toplama sürecinin devam etmesi gerekliliği hatırlatılır.**

6. Öğrencilere araştırıp geldikleri bilgiler ile etkinlikte kendilerine sunulan bilgileri bir araya getirip küçük bir broşür, gazete veya afiş hazırlayabilecekleri, bunları sınıf veya okul panosuna asabilecekleri belirtilerek etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 15. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KÜLTÜREL BİRİKİM

Sınıf: 12.sınıf

Yeterlik Alanı: Kendini Kabul

Kazanım: Kültürel birikimin kişiliğine ve kariyerine katkılarını belirtir.

Kazanım Nu: 27

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Yazı tahtası ve kalemi

Öğrencilerden bir hafta önceden çevrelerinde kültürel birikim sahibi, genel kültürü yüksek bir kişi ile “Kültürel Birikimin Kişiliğine ve Kariyerine Katkıları” konulu röportaj yapmaları istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilere aşağıdaki soru sorulur ve cevaplamaları istenir:

➤ Bir kişiye kültürel birikim sahibi, genel kültürü yüksek diyebilmemiz için hangi özelliklere sahip olmasını bekleriz?

2. Saptanan özellikler tahtaya yazılır ve eksik kalan noktalar eklenir.

3. Öğrencilerden bir hafta önce çevrelerindeki kültürel birikim sahibi, genel kültürü yüksek bir kişi ile yapmaları istenen “Kültürel Birikimin Kişiliğine ve Kariyerine Katkıları” konulu röportajları okumaları istenir.

Röportaj yapmayanların da çevrelerinden ya da ünlü kişilerden örnek vermeleri istenir.

4. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.

➤ Farklı alanlarda, farklı konularda geniş bilgi birikimine sahip olmak kişiliğimizi nasıl etkiler?

➤ Sadece kendi mesleğinde değil farklı alanlarda, farklı konularda geniş bilgi birikimine sahip olmak eğitsel ve mesleki kariyerimizi, başarılarımızı nasıl etkiler?

➤ Kültürel birikim sahibi, genel kültürü yüksek bir birey olmak için neler yapabiliriz?

5. Kültürel birikimin kişiliğine ve kariyerine katkılarını fark etmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 16. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: ÖZ GEÇMİŞİM

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: İş veya eğitim başvurusu için öz geçmiş yazar.

Kazanım Nu: 106

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Öz Geçmiş Nedir?)

Form–2 (Öz Geçmiş Örnekleri)

Form–3 (Öz Geçmiş Formu)

SÜREÇ

1. Öğrencilere hiçbir bilgi vermeden iş veya eğitim başvurusunda kullanmak üzere kendi öz geçmişlerini yazmaları istenir.
2. Öğrencilere özgeçmişle ilgili aşağıdakine benzer sorular sorulur ve bu konulardaki düşünceleri alınır:
 - Öz geçmiş nedir?
 - Öz geçmişimizde ne tür bilgiler olmalı?
 - Hangi amaçla hazırlanır?
 - Etkili bir öz geçmiş nasıl olmalıdır?
 - Neden farklı türde özgeçmişler yazılır? vb.
3. Form–1 (Öz Geçmiş Nedir?) öğrencilere verilerek bir önceki aşamadaki soruların cevaplarındaki eksiklikler tamamlanır.
4. Form–2 (Özgeçmiş Örnekleri) öğrencilere verilir ve gruplar halinde incelemeleri istenir.
İnternetten bu konuda daha geniş bilgi alabilecekleri belirtilir.
5. Her öğrenciye Form–3 (Özgeçmiş Formu) verilir ve etkinliğin başında yazdıkları öz geçmişlerini, edindikleri yeni bilgilerle bu formata göre yeniden düzenlemeleri istenir.
6. Gönüllü öğrencilerin yazdıkları öz geçmişlerini sınıfla paylaşmaları istenir.
Öğrencilerden hazırladıkları öz geçmiş örneğini “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosya”larına koyup, zaman zaman güncellemeleri istenir.
Öğrencilere eve gittiklerinde 10 yıl sonrası ile ilgili hayal kurmaları ve iş başvurusu için sahip oldukları bilgi, beceri deneyim ve eğitim durumlarını belirten bir öz geçmiş yazmaları söylenir. İsteyen öğrencilerin yazdıkları hayali öz geçmişlerini bir sonraki hafta sınıf arkadaşları ile paylaşabilecekleri belirtilir.
7. Öz geçmiş yazmanın ve öz geçmişlerini bilgi, beceri ve ilgileri ile ilgili gelişmeleri ekleyerek zaman zaman güncellemelerinin önemi ve gereği vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

*Erkan (2005) ve MEB, c.(2002)'den yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1

ÖZ GEÇMİŞ NEDİR?

Öz geçmiş oluşturma, iş arayışınız içerisindeki en kritik süreçtir. İlk izlenimi verecek olan bir öz geçmiş eğer etkili bir biçimde hazırlanmaz ve sunulmaz ise diğer öz geçmişler arasından seçilip istediğiniz hedefe ulaşmanızda sizi yarı yolda bırakabilir. Öz geçmişin ana amacı sizin görüşmeye çağrılmanızı sağlamaktır. Belli bir iş türü için işverene ne sunmanız gerektiğini söyler.

Öz geçmişiniz, sizi yaklaşık 30 saniyede aktaran reklâmınızdır. Ana amacı ise sizin yerinize konuşmak ve görüşmeye çağrılmanızı sağlamaktır.

Bir Öz Geçmişte Neler Olmalı?

Öz geçmişimizde kimlik bilgileri, profesyonel hedef, deneyim, askerlik durumu, eğitim, diğer bilgiler, referanslarla ilgili bilgiler yer almalıdır.

Etkili Bir Öz Geçmiş Nasıl Olmalı?

Öz geçmişiniz öncelikle;

- Sizin bilgi, beceri ve yeterliklerinizi öne çıkarmalıdır.
- Başvuruda bulunduğunuz şirket için neler yapabileceğinizi ortaya koymalıdır.
- Karşınızdaki işverenin neyi bilmek istediğine cevap vermeli.
- Diğer öz geçmişler arasında dikkati çekerek o görevi etkin bir biçimde nasıl üstlenebileceğinizi göstermeli, her şeyden önemlisi bunları ifade ederken yanlış veya eksik bilgi vermemeli, kendinizi olduğunuzdan farklı göstermemelidir.

• Öz geçmişinizde güçlü ve etkili yönlerinizi ortaya çıkarmanız gerekmektedir. Başarılar bölümü öne çıkarılmalı ve somut olgularla desteklenmelidir.

• En iyi neyi yapabildiğinizle başvurduğunuz pozisyonun birbiriyle alakalı olmasına dikkat edilmelidir.

- Kronolojik olmalıdır.

Etkili bir öz geçmiş için bazı püf noktalar şunlardır:

• Öz geçmişinizin düzenli olmasına özen gösterin. İlk bakışta tarih sıraları, isim, başlıklar vb. hepsi muntazam bir şekilde A4 kâğıt üzerine ve mümkünse bilgisayarda yazılmalıdır. El yazısı ile yazılan öz geçmişler çok fazla dikkate alınmaz.

• Sizi diğer insanlardan ayıran kişisel becerilerinize, edindiğiniz deneyimlere ve özelliklerinize yer verin.

- Geçmişinizden çok geleceğe yönelik yapabileceklerinize odaklanın.
- Başvurduğunuz pozisyonun yapmak zorunda olduklarınızdan çok yapmaktan keyif alacağınıza inandığınız bir iş olduğundan emin olun. Bu işin size uygunluğunu ifade edin.

• Başvurduğunuz pozisyon için gerekli olan bilgi ve becerileri önceden araştırıp sizin bilgi ve becerileriniz arasında yer alıp almadığını öncelikle görün. Daha sonra bu becerilerinizi öz geçmişinizde kısaca ön plana çıkarın.

• Sizi iyi bir aday olarak nitelendirmeleri için onların adına siz en iyi olduğunuz yanlarınızı ortaya koyun.

• Ortaya koyduğunuz becerilerinizi geçmiş tecrübelerinizde nasıl kullandığınızı belirtin.

- Kariyer hedeflerinizi veya amacınızı kısaca öz geçmişinizin başına yazabilirsiniz. (Ancak bu hedefi belirlerken başvuruda bulunduğunuz pozisyonla ilişkilendirin ya da eğer başka alanlarda da değerlendirilmesini de istiyorsanız başvuracağınız pozisyonla yakın ya da benzer bir alan değilse, genel bir başvuru amaçlıysa öz geçmişinizin başına hedef eklemekten kaçının, çünkü yanlış veya istemediğiniz bir yer için çağrılabilirsiniz).

- Sıra dışı ya da tehlikeli hobilerinizi sıralamaktan kaçının.
- Dini inançlarınızı ve siyasi görüşünüzü belirtmeyin.
- Eğer referans belirtecekseniz referansta belirttiğiniz kişilerin konudan haberdar olmalarını mutlaka sağlayın.

- Referans olarak çok ünlü bir kişinin adını yazmayın onu sevmeyenler de olabilir.
- Farklı amaçlar için farklı öz geçmişler yazın.

FORM-2
ÖZ GEÇMİŞ ÖRNEKLERİ

ÖZ GEÇMİŞ

AMAÇ

Bugüne kadar kazanmış olduğum iş deneyimimi daha üst düzeye çıkarabileceğime emin olduğum kuruluşunuzda görev almak.

KİŞİSEL BİLGİLER

T.C. Kimlik Nu: 123456789123
İsim: Umut Ural Altay
Telefon: (212) 376 56 / Cep Tel : (533) 675 31
E-mail Adresi: uralaltay@yahoo.com
Doğum Tarihi: 19.05.1980
Doğum yeri: Ankara
Adres: Çağlayan Sok. Nu: 25 Şişli/İSTANBUL
Medeni Hâli: Bekâr
Askerlik Durumu: 2007'ye kadar tecil edilmiştir.
Sürücü Belgesi: Var

EĞİTİM

2004 – 2006
Lisansüstü Bilgi Üniversitesi, Reklâmcılık Bölümü
1998 – 2003
Lisans İstanbul Üniversitesi, İletişim Fakültesi,
Halkla İlişkiler Bölümü
1991 – 1998 Atatürk Lisesi

İŞ DENEYİMİ

2003 –
Reklâm Atölyesi, İstanbul, Metin Yazarlığı
Haziran – Ekim 2003
HSBC Bankası, Pazarlama Bölümü, İstanbul, Stajyer
Bankanın reklâm ve halkla ilişkiler kampanyalarının yapılmasına yardımcı olmak.
Haziran – Eylül 2001
A&B Tanıtım, İstanbul, Stajyer
Basında çıkan sektörel haberleri takip etmek, müşteri ilişkilerine yardımcı olmak.

ALINAN EĞİTİMLER

2003 – 2004
Reklâmcılık ve Tanıtım Sertifika programı, Michigan Üniversitesi

Mayıs - Ağustos 2001

Metin Yazarlığı Programı, Bilgi Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi

Mart – Haziran 2002

BURS VE ÖDÜLLER

Kristal Elma Türkiye Reklâm Ödülleri Yarışması Üçüncüsü

Mayıs 2003

Kentleşme Projesi Türkiye Üçüncülüğü

Agora Halkla İlişkiler Yarışması, İstanbul

BİLDİĞİ YABANCI DİLLER

İngilizce

BİLGİSAYAR

MS Ofis Programları (Word, Excel ve PowerPoint)

ÜYELİKLER

Türkiye Reklamcılar Derneği

TEMA vakfı

Greenpeace

GÖNÜLLÜ ÇALIŞMALAR

Greenpeace

TEMA

HOBİLER

Tenis oynamak.

REFERANSLAR

Koray Tanaltay, HSBC Bankası İnsan Kaynakları Sorumlusu

(212) 581 45 e-posta: korayaltay@hsbc.com

A. Cem Erdoğan, Reklâm Atölyesi Reklam Bölüm Yardımcısı

(212) 351 86 . e-posta: cemerdogan@ab.com.tr

ÖZ GEÇMİŞ

AMAÇ

Bugüne kadar kazanmış olduğum iş deneyimimi daha üst düzeye çıkarabileceğime emin olduğum okulunuzda görev almak.

KİŞİSEL BİLGİLER

T.C. Kimlik Nu: 123456789123
İsim: Ayşe Doğan
Telefon: Tel : (312) 475 29 .. Cep Tel : (537) 475 62 ..
E-mail Adresi: aysedogan@yahoo.com
Doğum Tarihi: 02.10.1976
Doğum yeri: Ankara
Adres: Orhan Veli Sok. Nu: 25, Balgat /Ankara
Medeni Hali: Bekâr
Sürücü Belgesi: Var

EĞİTİM

Yüksek Lisans: Ankara Üniversitesi, Yaratıcı Drama 1998–2000
Lisans: Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Anaokulu Öğretmenliği, 1998
Lise: Aliye Yahşi Kız Meslek Lisesi, 1994

İŞ DENEYİMİ

2000, devam
2000, Anaokulu Öğretmeni ve Drama Lideri, Özel Akyan Anaokulu
1998 – 2000, Anaokulu Öğretmeni, Özel Gökkuşığı Anaokulu
1994 –1998, Yardımcı Öğretmen, Özel Gökkuşığı Anaokulu
1993 – 1994, Stajyer, Özel Sevgi Anaokulu

ALINAN EĞİTİMLER

Aralık – Nisan 1999, Çoklu Zekâ Uygulamaları, Başkent Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi
Şubat – Mart 2000, Çocuklarda Sosyal Beceri eğitimi, Ankara Üniversitesi

BİLDİĞİ YABANCI DİLLER

İngilizce

BİLGİSAYAR

MS Ofis Programları (Word, Excel ve PowerPoint)

ÜYELİKLER

Çağdaş Drama Derneği

BİLDİĞİ YABANCI DİLLER

İngilizce

HOBİLER

Latin dansları

Tiyatro

REFERANSLAR

Sibel Erdoğan, Özel Yağmur Anaokulu

(312) 412 80 ..

sibelerdogan@yahoo.com

Gülfem Çakır, Özel Gökkuşuğu Anaokulu

(312) 256 28 ..

sgulfem@yahoo.com.tr

ÖZ GEÇMİŞ

AMAÇ

İş deneyimimi daha üst düzeye çıkarabileceğime emin olduğum hastanenin diş polikliniğinde görev almak.

KİŞİSEL BİLGİLER

T.C. Kimlik Nu: 123.456.789.123
İsim: Ecem Canay Genç
Telefon: (442) 255 82 / cep tel : (542) 679 34 ..
E-mail Adresi: ecemcanay@hotmail.com
Doğum Tarihi: 04.08.1977
Doğum yeri: Nevşehir
Adres: 475. Sok. Nu: 34, Nevşehir
Medeni Hali: Bekâr
Sürücü Belgesi: Var

EĞİTİM

Lisans: 1995 – 2000, Ankara Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi
Lise: 1995, Nevşehir Anadolu Lisesi

İŞ DENEYİMİ

2004 - Devam
2000, Diş Hekimi, Özel Sağlık Hastanesi Diş Polikliniği, Erzurum

ALINAN EĞİTİMLER

2004, Ulusal 3. Ortodonti Kongresi
2000, Ulusal Ağız ve Diş Sağlığı Kongresi

BİLDİĞİ YABANCI DİLLER

İngilizce

BİLGİSAYAR

MS Ofis Programları (Word, Excel ve PowerPoint)

ÜYELİKLER

Diş Hekimleri Odası

GÖNÜLLÜ ÇALIŞMALAR

2000-2003 Okullarda diş taraması ve tedavisi

HOBİLER

Kayak yapmak
Ata binmek

REFERANSLAR

Ahmet Turan
Özel Sağlık Hastanesi Başhekim
(212) 281 70 .. e-posta: ahmetturan@hotmail.com

Prof. Dr. Neriman Akyol
Ankara Üniversitesi, Diş Hekimliği Fakültesi
(312) 423 78... e-posta: neriak@ankara.edu.tr

FORM-3
ÖZ GEÇMİŞ FORMU

ÖZ GEÇMİŞ

AMAÇ

KİŞİSEL BİLGİLER

T.C. Kimlik Nu:

İsim:

Telefon:

E-mail Adresi:

Doğum Tarihi:

Doğum yeri:

Adres:

Medeni Hâli:

Sürücü Belgesi:

EĞİTİM

İŞ DENEYİMİ

ALINAN EĞİTİMLER

VERİLEN EĞİTİMLER

BURS VE ÖDÜLLER

BİLDİĞİ YABANCI DİLLER

BİLGİSAYAR

ÜYELİKLER

YAYINLAR

GÖNÜLLÜ ÇALIŞMALAR

HOBİLER

REFERANSLAR

12. SINIF – 17. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: NASIL GÖRÜŞECEĞİM?

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: İş görüşmesinde dikkat edilecek hususları açıklar.

Kazanım Nu: 107

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (İş Görüşmesi ve Soruları)
Form–2 (Dış Görünüş Kontrol Listesi)

SÜREÇ

Etkinliğe başlamadan önce sınıfın uygun olan bölümüne sıralardan ve sandalyelerden yararlanarak bir büro odası hazırlanır.

1. Öğrencilerle iş görüşmesiyle ilgili bir canlandırma yapılır ve canlandırmaya ilişkin açıklama ve rol dağılımı aşağıdakine benzer bir şekilde yapılır:
“Şirket, sürücü alacaktır, sürücü ile şirketin üst düzey yöneticileri, şirket müdürü”, personel müdürü, insan kaynakları müdürü, aday ile iş görüşmesi yapacaktır.”
2. İki tane sürücü ve üç yönetici sınıftan canlandırılmak üzere seçilir ve şirket yöneticisi rolündeki öğrencilere, gelen sürücü aday rolündeki öğrencilere Form–1 (İş Görüşmesi ve Soruları) verilir ve yönetici rolündeki öğrencilerin, sürücü aday rolündeki öğrencilere soruları yönelmeleri ve puan vermeleri istenir. En çok puanı alan adayın işe alınacağı söylenir.
3. Sınıftaki diğer öğrencilerden de bu süreci izleyerek etkinliğe katılmalarını, sorular kendilerine sorulsaydı ne cevap verebileceklerini düşünüp kendilerine puan vermeleri istenir.
4. Öğrencilere iş görüşmelerine gitmeden önce kıyafet seçimi ve temizliğinin de önemli olduğu vurgulanır ve öğrencilere Form–2 (Dış Görünüş Kontrol Listesi) verilir.
5. Öğrencilerin rolleri ile ilgili neler hissettikleri, diğer öğrencilerin izlerken neler hissettikleri, roldeki sürücü adayların davranışları, cevapları konusunda öğrencilerin düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istenir.
6. Öğrencilere iş görüşmesinin iş arama sürecinin önemli bir bölümü olduğu ve bu süreçte hem dış görünüşlerinin hem de bireysel özelliklerinin, eğitimlerinin işe uygunluğu açısından önemli olduğu söylenerek etkinlik sonlandırılır.

*MEB,c. (2002) ve ERKAN (2006)’dan yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

FORM-1
İŞ GÖRÜŞMESİ VE SORULARI

İŞVERENLERİN SIK SIK SORABİLECEĞİ SORULAR:

- Çalışmak için niçin burayı tercih ettiniz?
- Bu işi neden tercih ettiniz?
- Bu iş için hangi özelliklerinizin uygun olduğunu düşünüyorsunuz?
- Ne kadar ücret alacağınızı düşünüyorsunuz?
- Bu işyerine ne gibi katkılarınız olabilir?
- Daha önceli iş tecrübeleriniz nelerdir?
- Daha önceki iş yerlerinden (iş yerinden) ayrılma sebebiniz neydi?
- Neden başka birinin yerine sizi işe alalım?

İŞ GÖRÜŞMESİ SIRASINDA VE SONRASINDA SIK SIK SORULABİLECEK SORULAR:

- Bu iş yerinde başarılı olmak için gereken en önemli özellikler nelerdir?
- BU iş yerinin çalışanlarına sunduğu imkânlardan bana bir fikir verebilir misiniz?
- Sizin iş yerinizde çalışmanın zorlayıcı tarafları nelerdir?

FORM-2

DIŞ GÖRÜNÜŞ KONTROL LİSTESİ:

- İş görüşmesine girmeden önce Şunlar yapmalıyım
- Saçlarıma bakım yaptırmalıyım, kestirmeliyim,
- Ayakkabılarımlı boyamalıyım,
- Kıyafetlerimi kontrol etmeliyim, ütölemeliyim,
- Beden bakımımı yaptırmalıyım (tırnak, sakal kesimi)
- Güzel kokmalıyım.
- Başka.....

GİYECEKLERİM VE YANIMDA GÖTÜRECEKLERİM:

- Takım elbise,
- Etek,
- Pantolon,
- Kravat,
- Çorap,
- Ayakkabı,
- Fular,
- Manto
- Evrak çantası,
- Özgeçmiş kopyaları,
- Not kâğıdı,
- Çalışma örnekleri vb..

12. SINIF – 18. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KAPIDAN OLMUYORSA BACADAN GİRİN

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: İş deneyiminin işe yerleşmede ve iş başarısındaki önemini açıklar.

Kazanım Nu: 108

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form–1 (Kapıdan Olmuyorsa Bacadan Girin/Röportajlar)

SÜREÇ

1. Öğrencilere iş bulma ve iş başarısında önemli olan temel etkenlerin neler olduğu sorularak etkinlik başlatılır.
2. Öğrencilerden cevaplar alındıktan sonra öğrencilere aşağıdakine benzer bir açıklama yapılır:

“İş bulma ve iş başarısında mesleki deneyimin yani meslekteki deneme süresinin (stajın) önemli olduğu, staj ve yarı zamanlı iş deneyimi olan kişilerin, işe başvurmada ve iş başarısında diğer adaylara oranla gerekli becerilerini geliştirme fırsatı bulurlar ve iş dünyasını yakından tanıma olanağına sahip olurlar”

3. Öğrencilere Form–1 (Kapıdan Olmuyorsa Bacadan Girin/Röportajlar) verilir ve röportajların üzerinde tartışılır.

Tartışmanın ana noktası mesleki deneyimin iş bulmada ve başarısındaki öneminin neler olduğu, öğrenciye neler kazandıracığı üzerinde olmalıdır.

Öğrencilerden çevrelerindeki tanıdıklarından veya gazetelerin insan kaynakları sayfalarından mesleki deneyimin iş hayatındaki etkisi ile ilgili bilgi almaya devam edebilecekleri belirtilir.

4. Öğrencilere gelecekte hangi mesleği seçerlerse seçsinler mesleki deneyimin iş hayatında önemli olduğu vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

KAPIDAN OLMUYORSA BACADAN GİRİN/RÖPORTAJLAR

Intel'in Ortadoğu, Türkiye ve Afrika Bölge Direktörü Ayşegül İldeniz'in ağzından staj hikâyeleri:

—İlk staj deneyiminizi ne zaman ve nerede yaptınız?

1989 yılında radyo programcısı olarak ilk stajımı yaptım. Stajım sayesinde iş yaşamı hakkında genel de olsa fikir edinebildim. Ayrıca dünyada ekonomi, politika ve teknoloji alanında yaşanan gelişmelerin tüm iş sektörünü nasıl değiştirebileceğini görmeme yardımcı oldu.

—Sizce iş hayatında stajın önemi nedir?

Staj, iş hayatına atılmaya hazırlanan tüm gençlere iş hayatı hakkında bir fikir verebilir. Çalışmak istedikleri sektör hakkında bilgi sahibi olabilir ve profesyonel bir işe başlamadan önce seçim yapabilirler.

—Stajın hayatınıza nasıl etkisi oldu?

Staj deneyimi, iletişim becerilerimi artırdı.

—Gençlere staj deneyiminizle ilgili ne öneririsiniz?

Staj sırasında geleceklerini, hangi pozisyon ve departmanda çalışmak istediklerini düşünebilir ve karar verebilirler. Staj bu yüzden çok önemli bir fırsattır. Ayrıca staj sırasında çalışmaları, fikirleri, önerileri ve yaratıcılıklarıyla da buldukları şirkette kadrolu pozisyona geçip şirkette kalma ihtimalleri artabilir.

Smart-PRO'nun genel müdürü Önder Eker, öğrencilik yıllarındaki staj deneyimlerini paylaşıyor. Smart-PRO Genel Müdürü Önder Eker'in kariyerinde yaptığı stajlar oldukça önemli adımlar olmuş.

—İlk staj deneyiminizi ne zaman ve nerede yaşadınız?

1991 yılında Vestel Manisa tesislerinde yaptım. 1. sınıfı bitirmiş bir mühendislik öğrencisi olarak iş hayatı hakkında en ufak bir fikrim bile yoktu.

—Sizce iş hayatında stajın önemi nedir?

Staj birçok öğrenci tarafından önemsenmiyor. İş hayatı ile ilgili kararları öğrenciyken vermek çok zor. Staj esnasında tanışılacak profesyoneller ile kurulacak ilişkiler, kariyer hayatına çok süratli bir başlangıç yapmak için çok önemlidir.

—Hayatınıza etkisi ne oldu?

İş hayatımdaki ilk başarımla, staj yaptığım yerlerdeki çalışmalarım oldu. İkinci stajımı TÜBİTAK'ta yaptım. Bu sayede de Türkiye'nin en büyük ağ şirketinde işe girebildim. Oradaki deneyim sayesinde BT alanında Amerika'da lider şirketlerden biri olan Digital ile çalıştım.

—Gençlere staj deneyimi ile ilgili ne önerirsiniz?

Kendi alanlarında iyi kurumlara girmek için ne gerekiyorsa yapsınlar. Kapıdan giremiyorlarsa bacadan girsinler. Mezun olduğunda, iyi bir başlangıç yapabilmek için mümkün olan en iyi yerde, ciddi bir staj yapmak gerekir. Stajdan sonra tanıştıkları profesyonellerle ilişkilerini koparmasınlar.

www.kigem.com

12. SINIF – 19. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: İŞVEREN VE ÇALIŞANLAR HAKKINDA NELER BİLİYORUM

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Çalışan ve işverenlerin temel hak ve sorumlulukları hakkında bilgi edinir.

Kazanım Nu: 109

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

Öğrencilerden bir hafta önceden çalışan ve işverenlerin temel hak ve sorumlulukları hakkında bilgi toplayıp, sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilere işveren ve çalışan kavramlarından neler anladıkları sorulur.

Öğrencilere işveren ve çalışan kavramlarını topladıkları bilgilerden yararlanarak açıklayabilecekleri söylenir.

2. Öğrencilerden cevaplar alındıktan sonra öğrencilere işveren ve çalışan kavramlarının tanımları yapılır.

İşveren: “Gerçek ve tüzel kişiler” dışında iş sözleşmesine göre işçi istihdam eden ve tüzel kişiliği bulunmayan kurum ve kuruluşlar da (örneğin, adi ortaklıklar) işveren sayılmaktadır.

İşçi: İş sözleşmesine dayanarak çalışan kişi olarak tanımlanmaktadır.

3. Öğrencilere topladıkları bilgilerden işveren ve çalışanların hak ve sorumlulukları ile ilgili hangi bilgilere ulaştıkları sorulur ve cevaplar alınır.

4. Öğrencilerden cevaplar alındıktan sonra işveren ve çalışanların hak ve sorumlulukları ile ilgili öğrencilere aşağıdakine benzer bir açıklama yapılır:

İşverenin sorumlulukları:

- Çalışanların sağlığını ve güvenliğini korumak için mesleki riskleri önleme,
- Sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınması,
- Sağlık ve güvenlik ile ilgili ve işyeri ile ilgili gerekli eğitimi verme,
- İş kazalarının ve meslek hastalıklarının kayıt ve bildirim,
- Çalışanların sigortalanması,
- İş yerine ve işe ilişkin vergilerin ödenmesi,
- İşçilere eşit davranma.

İşverenin hakları:

- İşverenin yönetim hakkı (İşçinin işini ve yerini belirleme ve dağıtma hakları),
- İşveren sendikalarına üyelik hakları

İşçinin (çalışanın) hakları:

- Yapılan iş sözleşmesine ya da toplu iş sözleşmesine göre maaş alma,

- Yasaların ve sözleşmelerin kendisine sağladığı koruma,
- Örgütlenme,
- Sağlıklı ve güvenceli bir iş ortamı

İşçinin sorumlulukları:

- İşini özenle yapmakla,
- İş yönetiminin vereceği talimata uymakla,
- İşverenle yarışmaya yönelik herhangi bir işi reddetmekle,
- İşyeri ve meslek sırrını saklamakla,
- İşverenin çıkarlarını göz önünde bulundurmakla sorumludur.

Öğrencilere işçi ve işverenlerin hak ve sorumlulukları ile ilgili kanun, tasarı ve yönetmeliklerde zaman zaman yeni düzenlemeler yapılabileceği ve bu nedenle bu konudaki bilgilerini sürekli güncellemelerinin önemi belirtilir.

6. Öğrencilere işçi ve işverenlerle ilgili bilgi toplama sürecinin sadece bu etkinlikle sınırlı olmadığı, bilgi toplama sürecinin kendileri için devam ettiği, bu sürecin de gelecekteki iş hayatında kendilerini destekleyeceği hatırlatılarak etkinlik sonlandırılır.

*www.infopankki.fi/tr-TR'den yararlanılmıştır

Değerlendirme:

12. SINIF – 20. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: MESLEK YAŞAMI VE ETİK

Sınıf: 12.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: İş ve meslek yaşamında etik değerlerin önemini fark eder.

Kazanım Nu: 110

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ

1. Öğrencilere “**Etik Değerlerden**” ne anladıkları sorulur ve cevaplar alınır.
2. Öğrencilerden cevaplar alındıktan sonra öğrencilere aşağıdakine benzer bir açıklama yapılır:

“Etik değerler, kanunların ötesinde toplumsal norm ve beklentilere uyumlu davranmak için gerekli yaklaşımları ifade eder. Tüm dünyada Etik kurallara uygun iş yapan şirketlerin risk yönetimi, yönetim kalitesi, ürün ve hizmet kalitesi, finansal yapı açısından başarılı oldukları görülmektedir”.

3. İş dünyasındaki etik değerlerin neler olabileceği öğrencilere sorulur ve cevaplar alındıktan sonra geçmişten bugüne kalite ve müşteri anlayışını temel almış Ahilik teşkilatının altın kurallarından öğrencilere örnekler verilir:

- Hizmette ayırım yapmamak
- Hizmetindekileri korumak ve gözetmek
- Başkasının malına hıyanet etmemek
- Ahdinde, sözünde vefalı olmak
- İşinde ve hayatında doğru ve güvenilir olmak

4. Öğrencilere etik değerlerin toplumsal beklentilerin farklı olduğu ülkelerde farklı olarak algılandığı ancak, bu konuda yapılan çalışmaların küresel boyutta da bazı etik değerlerin olduğu söylenir ve etik değerler tahtaya yazılır:

Kurumsal Sosyal Sorumluluk: İş yaşamının daha iyi bir toplum ve daha iyi bir çevre için gönüllü olarak katkıda bulunmasıdır.

Çevreyi Koruma Sorumluluğu: İş yaşamında tüm çalışanların hem kendi çalışmalarında, hem de iş ortaklarının çalışmalarında çevreye zarar vermemeye azami dikkat göstermeleri olarak kabul ediliyor.

Ayıplı veya Yanıltıcı Ürün, Hizmet veya Davranışlar: Bilerek müşterilerine zarar verecek ve/veya onları yanıltacak ürün veya hizmet sunarlarsa, etik kuralları çiğnemiş olurlar.

5. Öğrencilere iş dünyasında olduğu gibi mesleki etiğe ne zaman gereksinim duyulduğu ve meslek hayatında kimlere karşı sorumluluk sahibi olunduğu sorulur ve tartışılır.

6. Öğrencilerden gelen cevaplara ek olarak aşağıdakiler öğrencilere okunur:

Mesleki etik ne zaman gereklidir?

Yaptıklarımız başkasını etkiliyorsa, sorumluluk ve hesap verme söz konusudur ve etik ilkelere gereksinim vardır.

Kime karşı sorumluyuz?

- Kendimize,
- Yakınlarımıza,
- Meslektaşlarımıza,
- İşverenlere,
- Yönetenlere ve yönetilenlere,
- Müşteri/Kullanıcı/Tüketicilere,
- Mesleğe,
- Topluma,
- Kültüre,
- Çevreye

Öğrencilere her mesleğin bir etik kuralı olduğu vurgulanır ve Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinin etik kurallara uygun davranmayı sağlamak için edindiği Temel İlkeler ve Etik Standartlar örnek olarak verilebilir:

PDR elemanlarının benimsemeleri gereken başlıca temel ilkeler:

- Yeterlik
- Dürüstlük,
- Duyarlı ve saygılı olma,
- Bireysel ve kültürel farklılıklara saygılı olma,
- Sosyal sorumluluk,
- Mesleki ve bilimsel sorumluluk,

PDR Etik Standartlar:

- Yetkinlik sınırları,
- Uzmanlıkta sürekli gelişme,
- Bireysel farklılıklar,
- Başkalarına saygı,
- Gizli bilgi,
- Profesyonel kimlik,
- Ücret

7. Öğrenciler çevrelerindeki yakınlarından, ünlü iş adamlarından etik değerlere önem verenlerden örnekler verebilir ve bu kişiler sınıfta tartışılabilir.

Öğrencilere iş yaşamı ve mesleki etik değerlerin önemini çevrelerinde çalışanların hayatlarında da gözleyebilecekleri belirtilir.

8. Öğrencilere iş dünyasında olduğu gibi meslek yaşamında da etik değerler olabileceği ve bu değerlerin her meslek için geçerli olduğu vurgulanır.

*Ören (2003), Kaynak Dergisi (2003)'den ve www.pdr.org.tr/etik_kurallar_kitapcigindan yararlanılmıştır.

Değerlendirme:

12.SINIF – 21.ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KİŞİLİK ÖZELLİKLERİM VE İŞ HAYATIM

Sınıf: 12.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Kendi kişilik özelliklerini iş bulma, sürdürme ve geliştirme açısından değerlendirir.

Kazanım Nu: 111

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Kişilik Tiplerinin Belirgin Özellikleri)

SÜREÇ

1. Öğrencilere Form-1 dağıtılır ve hangi kişilik tipine uygun olduklarını belirlemeleri istenir.
2. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.

- Hangi kişilik tipi size uygun?
- Belirlediğiniz kişilik tipine uygun meslekler neler?
- Sizce o kişilik tipine uygun başka hangi meslekler olabilir?
- Size göre iş bulma, sürdürme ve geliştirmede etkili olan davranışlar nelerdir?

Öğrencilerin cevaplarına ilave olarak aşağıdaki listeden eklemeler yapılabilir.

- İşe geç kalmamak,
- İşe uygun kıyafetler giyinmek,
- Sorumluluk sahibi olmak,
- İletişim becerisine sahip olmak,
- Görev bilincinde olmak,
- İstekli ve uyumlu olmak,
- Etik değerlere uygun davranmak (meslek ahlakı)
- Profesyonelce davranmak,
- Sizce iş bulma, sürdürme ve geliştirmede etkili olan kişilik özellikleri neler olabilir?
- Kişilik özelliklerinizi düşündüğünüzde kendiniz için uygun gördüğünüz mesleğe yönelik iş bulma, sürdürme ve geliştirmede kendinizi nasıl değerlendirirsiniz?
- İş bulma, sürdürme ve geliştirmede kişilik özelliklerinizden hangilerini geliştirmek istersiniz?

***Öğrenciler formdaki kişilik tiplerinden birden fazlasına kendini uygun görebilir.**

***Öğrenciler kişilik tiplerine uygun olan mesleklerin dışında farklı kişilik tiplerine uygun meslekler seçebilirler.**

Örneğin, öğrenci kendini sanatsal kişilik tipine uygun algıyorken, kendisi için en uygun mesleğin doktorluk olduğunu söyleyebilir. Bu durum öğrencilerin gelişim döneminde olmalarından ve meslek seçiminde sadece kişilik özellikleri değil, aile, maddi koşullar, çevrenin vb. etkilerinden kaynaklanmaktadır.

3. Kişilik özelliklerinin iş bulma, sürdürme ve geliştirmedeki önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme

FORM-1

Holland'ın Kişilik Tiplerinin Belirgin Özellikleri

Kişilik Tipi	Belirgin Özellikler	Başarı Talepleri/Etkinlikler	Tipik Meslekler
GERÇEKÇİ	Sabırlı ve hoşgörölü, pratik, maddeci, erkeksi, antisosyal, uygucu, içten, doğal, sebatkar, içgörülerini ve başarma güdülerini fazla geliştirmiş	<ul style="list-style-type: none"> • Kas faaliyeti, motor koordinasyonu gerektiren işler • Açık havadaki işler • Mekanik, sistematik çalışmalar Nesnelere, eşyalar, makineler ve hayvanlarla ilgili etkinlikler 	Otomobil Tamirciliği, Her Çeşit Araç Teknisyenliği, Elektrikçi, Mühendislik, Ziraat ile ilgili meslekler, Ormancılık, Denizcilik, Beden Eğitimi Öğretmenleri
ARAŞTIRMACI	Entelektüel, analitik düşünce yapısına sahip, rasyonel, eleştirel, titiz, sabırlı, yönetici, bağımsız, çekingen, içe dönük (popüler olmaktan hoşlanmayan)	<ul style="list-style-type: none"> • Analitik gözlem yapma • Sistematik deneysel çalışmalar • Bilimsel çalışmalar • Fiziksel, biyolojik veya kültürel olguları araştırma 	Biyolog, Genetikçi, Matematikçi, Kimyager, Fizikçi, Araştırma Analizcisi, Astronot, Antropolog, Tıp Teknisyeni
YARATICI	Heyecan ve coşkuları dengesiz, hayalci, fevri, karmaşık, sezgileri güçlü, bağımsız, duygusal, uygucu olmayan (atipik), duyarlı ve etkileyici	Estetik faaliyetler Tutkulu, bağımsız, sistematik olmayan aktiviteler Sanatsal etkinlik ve ürünler yaratma Bağımsız, yaratıcı çalışmalar	Yazar, Ressam, Aktör, Tiyatro Sanatçısı/ Öğretmeni, Müzisyen, Kompozitör, Dekoratör, Mimar
SOSYAL	Yardımsözer, sorumluluk sahibi, sosyal işbirliğine yatkın, empati kurabilen, arkadaş canlısı, içten, sabırlı, nazik, anlayışlı	İnsanlarla birlikteliği sağlayan aktiviteler Başkalarını eğiterek geliştirmek, yardım etmek v.b. Başkalarını ikna etme, yönlendirme	Sosyal Hizmet Uzmanları, Rehabilitasyon Danışmanları, Psikolog, Psikolojik Danışman, Halkla İlişkiler Uzmanı, Üniversite Hocaları, Öğretmenler
GİRİŞİMCİ	Dışadönük, enerjik, kendine güvenli, atılgan, fevri, ikna yeteneği yüksek, sabırsız, meraklı, maceracı, iyimser, sosyal, konuşkan	Başkalarını ikna etmeye yönelik faaliyetler Sosyal, eğlendirici etkinlikler Organize edilmiş çalışmalar	Satıcı, Pazarlamacı, Komisyoncu, Menajer, Politikacı, Avukat
DÜZENLİ	Dikkatli, titiz, itaatkâr, tutarlı, esnek olmayan, düzenli, sebatkâr, vicdanlı özenetimli, hayal gücünden yoksun, dengeli	Sistemli, kurallara bağlı aktiviteler Nesnelere ilgili sistematik çalışmalar Kayıt tutma, hesaplama, kontrol işlemleri, veri işleme makineleri kullanma	Banka Veznedarı, Kütüphaneci, Daktilograf, Postacı, Muhasebeci, Kitapçı, Finans Elemanı

Akt. Binnur Yeşilyaprak , 2008

12. SINIF – 22. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KİŞİSEL ÇABA- BAŞARILI İŞ YAŞAMI

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Kişisel çabası ile edinebileceği bilgi, beceri ve birikimlerin başarılı bir iş yaşamı için gereğini açıklar.

Kazanım Nu: 112

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Bir Başarı Öyküsü-Prof. Dr. Oktay SİNANOĞLU)

SÜREÇ

1. Öğrencilere aşağıdaki durumlar okunur:

Durum 1:

Hasan üniversite 2. sınıf öğrencisidir. Bölümü ile ilgili meslek odasına /derneğine giderek hem kayıt olur hem de ofis elemanı olarak işe alınır. Okul dışındaki serbest zamanlarını odada/ dernekte çalışarak değerlendirir. Böylece hem kısıtlı bütçesine bir ek gelir sağlar, hem de odanın sağladığı olanaklardan yararlanır. Birçok kişinin mezun olduktan sonra eksikliğini hissederek gitmeye çalıştığı kursları daha öğrenciyken bitirerek bilgi, beceri ve birikimlerini geliştirir. Bir yandan da gelecekteki mesleği ile ilgili ülkede ve dünyadaki son gelişmeleri de izleme şansına sahip olur. Bu konudaki yayınları izler.

Ayrıca mezun olmadan alanındaki iş olanaklarını görmekte, alanda çalışanlarla ve işverenlerle tanışıp, aynı zamanda kendini tanıtmaya şansını da yakalamaktadır. Bu sayede Hasan mezun olacağı alanla ilgili bilgi ve deneyimlerini artıracak, işe girerken rakiplerinden bir adım önde olacak ve işini sürdürürken de daha başarılı ve verimli olacaktır.

Durum 2:

Ceylan ise aynı bölümde 3. sınıfta okumaktadır. Okul dışında okuduğu bölümle ilgili hiçbir araştırma, hiçbir çalışma yapmamaktadır. Sadece okula gidip gelmektedir. Çoğu dersini birkaç kez tekrar ederek geçmektedir. Gelecek için bir şeyler yapması konusunda uyarılara ise “Daha çok var, bir mezun olayım da o zaman giderim, o zaman yaparım” şeklinde kaçamak cevaplar vermektedir. Okulu bu şekilde bitirir.”

2. Öğrencilere yukarıda verilen durumlarla ilgili aşağıdakilere benzer sorular sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir.

- Hasan okul dışında kendini mesleğe hazırlamak için neler yapmıştır?
- Bunların Hasan’a ne gibi katkıları olmuştur?
- Sizce Hasan’ın nasıl bir iş yaşamı olacaktır?
- Ceylan’ın nasıl bir okul hayatı vardır?
- Ceylan okulunu bitirdiğinde iş bulabilir mi?
- Ceylan iş bulsa bile başarılı olabilir mi?

3. Öğrencilerden çevrelerinde Hasan gibi yaşantıları olan başarılı kişiler varsa onların öykülerini; televizyon, gazete ve dergilerden okudukları bilim adamı, sanatçı, işadamı vb. ünlü kişilerin başarı öykülerini sınıfla paylaşmaları istenir.

4. Etkinliğin sonunda öğrencilere Form-1 (Bir Başarı Öyküsü-Prof. Dr. Oktay SİNANOĞLU) okunur ve düşüncelerini sınıfla paylaşmaları istenir.

Bunun yerine öğretmen çevresinden, televizyon, gazete ve dergilerden ya da bilim adamı, sanatçı, işadamı vb. ünlü kişilerin başarı öykülerini sınıfa anlatabilir veya böyle bir kişiyi sınıfa davet edebilir.

5. Öğrencilere başarılı bir iş yaşamı için sadece okulda verilen bilgi beceri ve birikimlerle yetinmeyip; kişisel çaba harçayarak araştırma yapmaları, farklı kaynaklara ulaşmaları ve kendilerini geliştirmelerinin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

BİR BAŞARI ÖYKÜSÜ

PROF. DR. OKTAY SİNANOĞLU

1935'te doğan Sinanoğlu, 1953'te Atatürk tarafından 1928 yılında kurulmuş TED Yenişehir Lisesini burslu olarak okudu ve birincilikle bitirdi. Okulun bursuyla kimya mühendisliği okumak üzere ABD'ye gitti. 1956'da ABD Kaliforniya Üniversitesi, Berkeley Kimya Mühendisliği'ni birincilikle bitirdi.

1957'de Massachusetts Institute of Technology ' yi (MIT) 8 ayda birincilikle bitirerek Yüksek kimya Mühendisi oldu. 1960'ta Yale Üniversitesinde "asistant professor" (yardımcı doçent) olarak çalışmaya başladı.

26 yaşında iken atom ve moleküllerin çok elektronlu kuramı ile "associate professor" (doçent) ve 50 yıldır çözülemeyen bir matematik kuramını bilim dünyasına kazandırdı ve "full professor" (profesör) ünvanını aldı. Bu ünvan ile modern üniversite tarihinin ve Yale Üniversitesi tarihinin en genç profesörü oldu.

1964'te ODTÜ'ye danışman profesör oldu. Yale Üniversitesinde ikinci bir kürsüye daha profesör olarak atandı. Dünyada yeni kurulmaya başlayan Moleküler Biyoloji dalının ilk birkaç profesöründen biri oldu. (Watson ve Crick sarmal modelindeki dna sarmalının çözelti içinde o halde nasıl durduğunu keşfeden adam - solvofobik kuvvet) Amerikan Ulusal bilimler akademisine Üye olarak seçildi. Buraya seçilen ilk ve tek Türk oldu.

İki defa Nobel' e aday gösterildi. Defalarca Nobel Akademisinin isteği üzerine Nobel'e adaylar gösterdi. Dünyanın sayısız yerinde sayısız buluşları ve teoremleri ile ilgili sayısız konferans verdi.

26 yaşından beri devam ettiği Yale Üniversitesinde Moleküler biyoloji ve kimya olmak üzere iki kürsüde profesör ve son 7 senedir görev yaptığı Yıldız Teknik Üniversitesinde ise Kimya dalında olmak üzere bir kürsüde Profesör olarak görevini sürdürüyor.

www.kimkimdir.gen.tr

12. SINIF – 23. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: HAYAT BOYU ÖĞRENME VE MESLEK HAYATI

Sınıf: 12.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Meslek hayatında hayat boyu öğrenmenin önemini açıklar.

Kazanım Nu: 113

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

SÜREÇ

1. Öğrencilere hayat boyu öğrenmeden ne anladıkları sorulur ve cevaplar alındıktan sonra hayat boyu öğrenmenin tanımına ve içeriğine ilişkin bilgi verilir:

“Hayat boyu öğrenme, kişisel, vatandaşlığa, sosyal ve/veya istihdama ilişkin bir perspektif içerisinde bilgiler, beceriler ve yeterlilikleri geliştirme amacına yönelik olarak hayat boyunca gerçekleştirilen tüm öğrenme faaliyetleridir. Hayat boyu öğrenmenin tanımı sırf ekonomik bir bakış ya da sadece yetişkinler için öğrenimle sınırlı değildir. Okul öncesinden emeklilik sonrasına kadar, hem örgün eğitim yoluyla yaygın eğitim yoluyla öğrenmeyi kapsamaktadır”.

www.megep.meb.gov.tr

2. Öğrencilere tanımdan yola çıkarak hayat boyu öğrenme ile gelecekteki meslek hayatları arasında bir ilişki olup olmadığı sorulur ve sınıfta tartışılır.

3. Öğrencilerin cevapları alındıktan sonra meslek hayatında gerekli olacak beceri ve yeterliliklerin sadece okul ortamında kazanılıp kazanılmayacağı sorulur ve cevaplar alınır.

4. Öğrencilerden cevaplar alındıktan sonra beceri ve yeterliliklerin sadece okul ortamında kazanılmayacağı, mesleğe yönelik olarak açılan kurslar ve sertifika programlarında da kazanılabileceği belirtilir. Bunun yanı sıra öğrencilere ne kadar çok sertifika programlarına, kurslara ve eğitimlere katılırlarsa gelecekte meslek hayatında o kadar yeterli olabilecekleri vurgulanır.

5. Öğrencilere hayat boyu öğrenme ve meslek hayatı ile ilgili ülkemizde son yıllarda önemli gelişmeler olduğu söylenir. Mesleki beceri ve yeterlilikleri geleceğe yönelik olarak tekrar tanımlamak ve düzenlemek amacıyla Mesleki Yeterlilikler Kurumunun kurulduğu, bu kurumla beraber TOBB, TİSK, İŞKUR, TÜRK-İŞ gibi iş piyasası kuruluşlarının çalışmalarını izlemelerinin önemi belirtilir ve etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 24. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: BURSLAR VE YURLAR

Sınıf: 12.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Yükseköğretimde yararlanabileceği burslar ve yurtlar konusunda bilgi edinir.

Kazanım Nu: 114

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: ÖSYM Başvuru Kılavuzu

ÖSYM Meslekler Rehberi

Üniversitelerin Tanıtım Kaynakları

Öğrencilerden bir hafta önceden yükseköğretimde yararlanabilecekleri burslar ve yurtlar konusunda bilgi edinmeleri, bu konuda bilgi toplayabilecekleri kaynakları araştırmaları ve yaptıkları araştırma sonucunda ulaştıkları bilgi kaynaklarını ve bilgileri sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilerden yükseköğretimde yararlanabilecekleri burslar ve yurtlar konusunda edindikleri bilgileri, yaptıkları araştırma sonucunda ulaştıkları bilgi kaynaklarını ve bilgileri sınıfa sunmaları istenir.
2. Öğrencilerin belirttiği kaynaklar tahtaya yazılır.

Öğrencilerin değinmediği farklı kaynaklar varsa bu kaynaklar da tanıtılır ve tahtadaki listeye eklenir. (Bu konuda okul rehber öğretmeninden bilgi alınabilir).

Bu kaynaklar:

- Yükseköğretime Geçiş Kılavuzu
- Üniversitelerin Tanıtım Kaynakları, (Kitap, cd. vb.)
- Üniversitelerin öğrenci işleri,
- ÖSYM Meslekler Rehberi,
- Çeşitli kurum ve kuruluşların insan kaynakları, eğitim araştırma ve hakla ilişkiler birimleri,
- Meslek odaları,
- İnternet, vb.

Öğrencilere üniversiteyi farklı bir ilde okuduklarında yararlanacakları yurtlar ve koşulları ile ilgili önceden bilgi toplamalarının sınavı kazandıklarında onlara kolaylık sağlayacağı belirtilir.

3. Öğrencilerden gruplara ayrılarak getirdikleri kaynaklardan yurtlarla ilgili araştırma yapmaları ve daha önce topladıkları bilgileri kendi aralarında paylaşmaları istenir.
4. Öğrencilere yurtlarla ilgili aşağıdakine benzer sorular sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir:

➤ Ne tür yurtlar var? (Üniversite, devlet, vakıf, özel, yarı özel, kurum yurtları, misafirhaneler vb.)

- Yurtlara başvuru nasıl yapılıyor?
- Ücretleri ne kadar?
- Yurtların kabul koşulları ne?
- Her üniversitenin kendi yurdu var mı?
- Üniversite olan her ilde yurt var mı? vb.

5. Öğrencilerden gruplara ayrılarak getirdikleri kaynaklardan burslarla ilgili araştırma yapmaları ve daha önce topladıkları bilgileri kendi aralarında paylaşmaları istenir.

6. Öğrencilere burslarla ilgili aşağıdakine benzer sorular sorulur ve cevaplarını sınıfla paylaşmaları istenir:

- Nerelerden burs alabilirim? (Üniversite, devlet, vakıf, özel kurum vb.)
- Ne tür burslar var?
- Burslar için nasıl başvuru yapılıyor?
- Ne kadar burs veriliyor?
- Burs başvurumuzun kabul edilmesinin koşulları ne?
- Her üniversitenin kendi burs olanakları var mı?
- Bursu bir kez kazanınca eğitim boyunca devam eder mi?
- Yurtdışından da burs alabilir miyim?
- Yurtdışı burslarının koşulları nedir? vb.

Öğrencilere üniversite eğitimi sırasında gerek devlet, gerek üniversitelerin, gerekse birçok özel kurum ve kuruluşun üniversite öğrencilerine katkı sağlamak amacıyla burs verdiği belirtilir. Bu burslar hakkında bilgi toplamak ve alabilecekleri burslar hakkında önceden araştırma yapmalarının sınavı kazandıklarında onlara kolaylık sağlayacağı belirtilir.

Burslar ve yurtlarla ilgili araştırmalara devam etmeleri ve özellikle burslarla ilgili her türlü bilgiyi araştırmaları ve değerlendirmeleri önerilir.

7. Yükseköğretimde yararlanabileceği burslar ve yurtlar konusunda bilgi edinmenin önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 25. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: NEREDE NE VAR?

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Yurt içi ve yurt dışı eğitim olanakları ve başvuru koşullarına ilişkin bilgi edinir.

Kazanım Nu: 115

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

Öğrencilerden bir hafta önceden yurt içi ve yurt dışı eğitim olanakları ve başvuru koşullarına ilişkin bilgi edinmeleri, bu konuda bilgi toplayabilecekleri kaynakları araştırmaları ve yaptıkları araştırma sonucunda ulaştıkları bilgi kaynaklarını ve bilgileri sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilerden yurt içi ve yurt dışı eğitim olanakları ve başvuru koşullarına ilişkin edindiği bilgileri, bu konuda bilgi topladıkları kaynakları ve yaptıkları araştırma sonuçlarını sınıfa sunmaları istenir.

2. Öğrencilerin getirdiği broşür ve yazılı bilgiler sınıfça incelenir ve bu konuda yararlanılabilecek kaynaklar ve ulaşılan bilgiler ana başlıklar halinde tahtaya yazılarak aşağıdaki benzer bir liste oluşturulur:

- Yurt dışındaki üniversiteler ve denklik durumları,
- Devlet, özel ve vakıf üniversitelerinin sürekli eğitim merkezlerinde açılan eğitimler,
- Milli Eğitim Bakanlığı Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü bünyesinde açılan eğitimler ve sertifika programları,
- İŞKUR tarafından yürütülen eğitimler ve sertifika programları,
- Belediyeler/Yerel yönetimler tarafından yürütülen, eğitimler ve sertifika programları,
- Özel şirketler tarafından yürütülen, eğitimler ve sertifika programları,
- Sivil Toplum Kuruluşları tarafından yürütülen, eğitimler ve sertifika programları,
- Bazı özel akademi ve enstitülerin verdiği eğitimler ve sertifika programları,
- Yurt dışı eğitim danışmanlıkları,
- Yurtdışında verilen eğitimler ve sertifika programları,
- Yurt dışı eğitim fuarları,

Öğrencilere bu kaynaklardan bilgi alarak eğitim olanakları, burs koşulları, başvuru koşulları hakkında daha geniş bilgi sahibi olabilecekleri ve kendilerine yeni alternatifler yaratabilecekleri belirtilir. Başvurabilecekleri yerlerin güvenilir olup olmadıklarını araştırmaları konusuna özen göstermeleri için de gerekli uyarılar yapılır.

3. Dünyadaki gelişmiş birçok ülkede artık insanların meslek edinmek için ya da var olan mesleklerini değiştirmek için bu tür eğitim olanaklarından yararlandıkları ve kendilerine uygun hem mutlu, hem de verimli olabilecekleri işlerde çalıştıkları belirtilir ve aşağıdakilere benzer örnekler verilir:

- Aşçılık,
- Güzellik uzmanlığı,
- Bilgisayar programcılığı,
- Tiyatro,
- Muhasebe,
- Kaptanlık,
- Şarapçılık,
- Yaşlı ve hasta bakımı,
- Çiçekçilik,
- Sigortacılık,
- İlk yardım,
- Cam işlemeciliği,
- Grafik vb.

4. Öğrencilerin de bu konuda varsa kendi çevrelerinden ya da kitle iletişim araçlarından örnek vermeleri istenir.

5. Yurt içi ve yurt dışı eğitim olanakları ve başvuru koşullarına ilişkin bilgi edinmenin ve bu olanakları değerlendirmenin başarılı, mutlu ve verimli bir gelecek için önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 26. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: YURTDIŞI İŞ PİYASASINDA MESLEKLER

Sınıf: 12.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Uluslararası iş piyasasında geçerli olan meslekler hakkında bilgi edinir.

Kazanım Nu: 116

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: -

Öğrencilerden bir hafta önceden uluslararası iş piyasasında geçerli olan meslekler hakkında bilgi toplamaları ve topladıkları bilgileri sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilere uluslararası iş piyasasında geçerli olan meslekler hakkında topladıkları bilgilerin neler olduğu sorulur.
2. Öğrencilerden topladıkları ve sınıfa getirdikleri bilgilerden aşağıda verilenlere benzer soruların cevaplarını incelemeleri istenir:
 - Uluslararası iş piyasasında geçerli olan meslekler neler?
 - Uluslararası iş piyasasının yakın gelecekte en çok hangi mesleğe ihtiyacı olabilir?
 - Uluslararası iş piyasasında hangi mesleğe daha çok ihtiyaç duyuluyor?
 - Uluslararası geçerli olan mesleklerin gerektirdiği akademik beceriler neler?
 - Uluslararası geçerli olan mesleklerin gerektirdiği kişisel özellikler neler?
 - Uluslararası geçerli olan mesleklerin istediği eğitimler ve sertifikalar neler?

Öğrencilerin verdiği cevaplar sınıf içinde tartışıldıktan sonra, öğrencilerden bu tartışılan bilgileri okul veya sınıf panosuna asabilecekleri söylenir.

Öğrencilere ülkemizde uluslararası iş piyasası ve mesleklerle ilgili hem özel sektörde hem de kamusal alanda önemli gelişme ve değişiklikler olduğu bu yüzden de uluslararası iş piyasasında geçerli olan mesleklerle ilgili bilgi toplamalarının bu etkinlikle sınırlı olmadığı hatırlatılır. Öğrencilere İŞKUR'un Yurtdışı İşe Yerleştirme Hizmetleri örnek olarak verilebilir.

3. Öğrencilere seçmeyi düşündükleri mesleklerle ilgili uluslararası iş piyasasında ne gibi gelişmelerin olduğunu takip etmeleri hatırlatılarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 27. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: TERCİHLERİM BANA UYGUN MU?

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Yükseköğretim programları ile ilgili tercihlerini kişisel, sosyal, akademik ve mesleki açılardan kendisine uygunluğuna göre değerlendirir.

Kazanım Nu: 117

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç:

SÜREÇ

1. Öğrencilere aşağıdaki durum okunur:

Durum:

“Alkım, insanlarla iletişim kurmada zorlanmayan, arkadaşlık ilişkileri güçlü, anlayışlı, sabırlı ve derslerinde başarılı bir öğrencidir. Alkım, Yükseköğretim programında tıp ağırlıklı tercihler yapmak istemektedir ve tıp eğitiminin araştırdığı kadarıyla zor ve uzun bir akademik eğitim gerektirdiğini bilmektedir. Eğitimi süresince eskisi kadar sosyal ve kültürel aktivitelere zaman ayıramayacağını ancak mezun olduğunda hastalarıyla iyi iletişim kurabileceğini ve iyi bir doktor olacağını düşünmektedir. Alkım, araştırmayı sevdiği ve yenilikleri de takip etmeyi sevdiği için gelecekte mesleğiyle ilgili yeni çalışmaları ve gelişmeleri takip etmeyi planlamaktadır.”

2. Öğrencilerden yükseköğretim programları ile ilgili kendi tercihlerini durumda okunan örneğe göre tartışmaları istenir.

Öğrencilerden paylaşımlar alındıktan sonra tercih edeceği programların akademik içerikleriyle ilgili araştırma yapmaları, soru sormalarının önemli olduğu, bunların yanı sıra tercih edeceği programların kişisel, sosyal ve mesleki açıdan uygunluğunu değerlendirmelerinin önemi vurgulanır.

3. Yükseköğretim programları ile ilgili tercihlerini kişisel, sosyal, akademik ve mesleki açıdan kendisine uygunluğuna göre yapmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 28. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI VE MESLEKİ AMAÇLAR

Sınıf: 12.sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Mesleki gelişiminde kitle iletişim araçlarından yararlanmanın önemini açıklar.

Kazanım Nu: 118

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Yazı tahtası ve kalem

Öğrencilerden bir hafta önceden bir hafta boyunca radyo, televizyon, gazete, dergi ve internet gibi kitle iletişim araçlarından mesleki amaçlarına ulaşmada yararlanabilecekleri programları ve yazılı materyalleri araştırmaları, yazılı bilgileri ve görsel materyallerle ilgili kaynakları not ederek sınıfa getirmeleri istenir.

SÜREÇ

1. Öğrencilerden araştırma yaparken yararlandıkları kitle iletişim araçlarını belirtmeleri ve topladıkları bilgileri sınıfa sunmaları istenir.

Öğrencilerin mesleki amaçlara ulaşmada yararlanmak üzere çeşitli kitle iletişim araçlarından yaptıkları araştırmalar sonucunda getirdikleri yazılı bilgiler, afiş ve broşür gibi görsel materyaller sınıfça incelenir ve sınıf panosuna asılır.

2. Bu bilgilerden hareketle mesleki amaçlar için kitle iletişim araçlarından yararlanabileceğimiz kaynakların neler olduğu tahtaya yazılır.

Mesleki Amaçlar İçin Kitle İletişim Araçlarından Yararlanabileceğimiz Kaynaklar

- Televizyondaki eğitici programlar,
- Televizyondaki eğitici belgeseller,
- Televizyondaki açık öğretim için hazırlanan programlar,
- İngilizce pratik yapmak için yabancı kanallar, filmler,
- Televizyondaki üniversiteleri tanıtan programlar,
- Televizyondaki üniversite sınavı ile ilgili programlar,
- Televizyondaki meslekleri tanıtan programlar,
- Televizyondaki farklı mesleklerden kişilerle yapılan röportajlar,
- Gazetelerin gençlikle ilgili bölümleri,
- Gazetelerin eğitimle ilgili bölümleri,
- Gazetelerdeki üniversiteleri tanıtan bölümler,
- Gazetelerdeki üniversite sınavı ile ilgili bölümler,
- Gazetelerdeki mesleklerle ilgili bölümler,
- Gazetelerdeki insan kaynakları ile ilgili bölümler,
- Gazetelerdeki iş ilanları, duyurular,
- Gazetelerde farklı mesleklerden kişilerle yapılan röportajlar,

- Gazetelerdeki meslekleri tanıtan yayınlar,
- Dergilerdeki farklı mesleklerden kişilerle yapılan röportajlar,
- Dergilerdeki meslekleri tanıtan yayınlar,
- Dergilerdeki insan kaynakları ile ilgili bölümler,
- Dergilerdeki iş ilanları, duyurular,
- İnternetteki meslek bilgileri vb.

3. Mesleki amaçlara ulaşmada kitle iletişim araçlarından yararlanarak her türlü bilgiye ulaşabilecekleri hatırlatılır ve bu araçları kullanmalarının önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

12. SINIF – 29. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: DOSYAMA BAKIYORUM

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası” ndan yararlanarak yükseköğretim programı seçer.

Kazanım Nu: 119

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası)

Öğrencilerden bir hafta önceden “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyaları” sınıfı getirmeleri istenir.

Form-1 öğretmene bilgi amacıyla verilmiştir.

SÜREÇ

Öğrencilere “Eğitsel ve Mesleki Planlama dosyası”nın sadece dosyanın tutulduğu yıl değil tüm hayatı boyunca önemli olduğu söylenerek etkinlik etkileşimi başlatılır.

1. Öğrencilere aşağıdaki durum okunur:

Durum:

Cenk, yüksek öğretim programı olarak endüstriyel tasarım bölümünü seçmeye karar veriyor. Bu kararını değerlendirmek için yararlandığı pek çok kaynağın yanı sıra “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”ndan da yararlanmak istiyor. İlk olarak 9. sınıftan 12. sınıfa kadar olan karnelerinden, bölümle ilgili derslerden (matematik, fizik, kimya) aldığı notları inceliyor. Bölümle ilgili edindiği bilgilerden endüstriyel tasarımda sadece akademik notların yeterli olmayacağı, yaratıcılığın da ön planda olduğunu hatırlıyor ve dosyasından daha önceki yıllarda ders dışında yaptığı çizim ve resimlerin olup olmadığına bakıyor.

2. Öğrencilere kendilerine okunan durumdan yola çıkarak, seçmeyi düşündükleri veya karar verdikleri yükseköğretim programını/programlarını göz önünde bulundurarak yanlarında getirdikleri eğitsel ve mesleki planlama dosyasında bulunan belgelerini değerlendirmeleri ve buna göre yükseköğretim programını seçmeleri ve bir kağıda yazmaları istenir.

3. Gönüllü öğrencilerden seçtikleri programı nedenleri ile beraber paylaşmaları istenir.

4. Dosyası olmayan öğrencilerden “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”nın içinde yer alabilecekleri kendilerine ait belgeleri gözden geçirmeleri istenir.

Öğrencilere dosyanın sadece yükseköğretim programlarını seçmede değil yükseköğretim programı sonrasında iş başvurusunda ve iş yaşamında da önemli olduğu vurgulanır.

5. Yükseköğretim programını seçerken “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”ndan yararlanmanın önemi vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1

EĞİTSEL VE MESLEKİ PLANLAMA DOSYASI

Öğrencilerin okul hayatları boyunca okulda veya okul dışında kendileri ile ilgili bütün belgelerini düzenli olarak bir arada tuttukları, kendi gelişimlerini izleyebilecekleri, gerekli yerlere sunabilecekleri bir dosyadır.

Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası ne işe yarar?

Kişinin eğitsel, kişisel ve mesleki yaşamındaki gelişimini düzenli olarak izlemesini ve gerektiğinde belgelerine hızlı bir şekilde ulaşma kolaylığı sağlar. Özellikle günümüzde iş ve meslek dünyasında çok önemli olan kişisel portföye sahip olmaları için bir alt zemin oluşturur ve özel ve mesleki yaşamlarında sayısız katkı sağlar.

Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyasında hangi belgeler yer alır?

Öğrencinin:

- Fotoğrafları,
- Ürün dosyalarından seçilmiş örnekler,
- Karneler,
- 4 yıl boyuca rehberlik saatindeki bütün çalışmalar,
- Uygulanan ölçme araçları, değerlendirme sonuçları,
- Hazırladıkları ödevler,
- Yaptıkları resimler,
- Yazdıkları öykü ve şiirler,
- Hazırladıkları ve katıldıkları projeler,
- Takdir-teşekkür vb. aldıkları ödül belgeleri,
- Derece ve sertifikaları,
- Özgeçmişi,
- Sosyal ve sportif faaliyetlere ilişkin belgeler, lisanslar, davetiyeler,
- Yaptığı stajlar, çalıştığı tam ve yarı zamanlı işler,
- Gönüllü çalışmalar,
- Arkadaşları, öğretmenleri, rehberlik servisi vb. tarafından kendilerine verilen

geribildirimler,

- Referans mektupları,
- Geleceğe ilişkin planları,
- İsim ve telefon listeleri vb. belgelerden oluşmaktadır

12. SINIF – 30. ETKİNLİK

Etkinliğin Adı: YÜKSEKÖĞRETİM PROGRAMIMI BELİRLEDİM

Sınıf: 12. sınıf

Yeterlik Alanı: Eğitsel ve Mesleki Gelişim

Kazanım: Mesleki değer, ilgi, yetenek, kişilik özellikleri ve akademik başarısına uygun yöneleceği yükseköğretim programını belirler.

Kazanım Nu: 120

Öğrenci Sayısı: Tüm sınıf

Süre: 40 dakika

Ortam: Sınıf ortamı

Sınıf Düzeni: Oturma düzeni

Araç-gereç: Form-1 (Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi)

Bu etkinlikte Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünce hazırlanan “Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi” nde (MBS) yer alan ölçekler uygulanacaktır.

Bu etkinlik internet bağlantısıyla gerçekleştirilecektir. İnternet bağlantısı olmayan okullarda da rehber öğretmen ile işbirliği yapılarak “Kendini Değerlendirme Envanteri” veya “Akademik Benlik Kavramı Ölçeği” uygulanıp değerlendirmeye alınabilir.

Öğrencilere 1 hafta önceden “Ulusal Mesleki Bilgi Sistemi” hakkında bilgi verilerek, <http://mbs.meb.gov.tr> adresine girerek üye olmaları ve yönergeleri takip ederek İlgilerim, Yeteneklerim, Mesleki Değerlerim Ölçeklerini içtenlikle ve yeterli zamanı ayırarak uygulamaları istenir. Aksi takdirde çıkacak sonuçlar kişiye uygun olmayacaktır. Ölçekler uygulandıktan sonra Mesleklerle eşleştir butonuna basarak, çıktı almaları ve sonuçlarını “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”yla beraber Rehberlik ve Yönlendirme Dersine getirmeleri istenir.

*Form-1 öğretmene bilgi amacıyla verilmiştir. Öğrencilere gerekli açıklamalar Form-1 den yapılabilir.

*Öğrencilere bir hafta önceden Form-2 verilir ve bir işyeri/kurum ya da kuruluştaki çalışan meslek elemanı ile röportaj yapması istenir. Öğrenci, gelecekte seçmeyi düşündüğü mesleğin elemanı ile röportaj yapabilir.

SÜREÇ

1. Gönüllü öğrenciler ölçek (İlgilerim, Yeteneklerim, Mesleki Değerlerim Ölçeği) sonuçlarını sınıfla paylaşır.
2. Gönüllü öğrencilerden, çıkan sonuçlar doğrultusunda eşleşen mesleklerin neler olduğu sorulur ve sınıfla paylaşımları istenir.
3. Aşağıdakine benzer sorularla grup etkileşimi devam eder.
 - 9.- 10. Ve 11. Sınıfta uyguladığınız MBS ‘deki ölçek sonuçlarınız ile şimdi uyguladığınız ölçek sonuçları arasında fark var mı?
 - Mesleki değer, ilgi, yetenek ve bu özelliklerinizle eşleşen mesleklerin sizi yansıttığını düşünüyor musunuz?

Öğrenci sonuçların kendisine uygun olmadığını söylüyorsa, öğrencilerin içtenlikle ve yeterli zaman ayırarak uygulamayı yapmamış olabilecekleri göz önünde bulundurulmalıdır.

- Kişilik özellikleriniz seçmeyi düşündüğünüz yükseköğretim programına uygun mu?
- İlgil, yetenek ve mesleki değerleriniz, seçmeyi düşündüğünüz yükseköğretim programına uygun mu?
- Akademik başarınız, seçmeyi düşündüğünüz yükseköğretim programına uygun mu?
- Mesleki değer, ilgi, yetenek, kişilik özellikleri ve akademik başarınıza uygun yöneleceğiniz yükseköğretim programı/programları ne/nelerdir?

4. Mesleki değer, ilgi, yetenek, kişilik özellikleri ve akademik başarıya uygun yükseköğretim programı belirlemenin önemini vurgulanarak etkinlik sonlandırılır.

Değerlendirme:

FORM-1
ULUSAL MESLEKİ BİLGİ SİSTEMİ – MBS

Mutlu ve başarılı bir hayatın parçası olan meslek seçiminde doğru kaynaklara başvurmak önemlidir.

1.KENDİNİ TANIMA

- * Nelerden hoşlanırım?
- * Neleri yapabilirim?
- * Hangi meslek bana uygun?
- * Bana göre çalışma hayatında neler önemli?

Bu soruların cevaplarını MSB’de “Kendimizi Tanıyalım” başlığı altında bulabilirsiniz.

2.EĞİTİM FIRSATLARI

- * Hangi okula gitmeliyim?
- * Hangi alan / dal / dersi seçmeliyim?
- * Gitmek istediğim okullar ve kurslar hakkında nerelerden bilgi alabilirim?
- * Nerelerden burs alabilirim?
- * Uluslar arası eğitim fırsatları nelerdir?

Sorularının cevaplarını “Eğitim Fırsatlarımız” başlığı altında bulabilirsiniz?

3.İŞ OLANAKLARI

- * Mesleklere ilişkin bilgilere nasıl ulaşabilirim?
- * İş arama yöntemleri nelerdir?
- * Öz geçmiş nasıl yazılır?
- * İş ararken nerelere başvurabilirim?
- * İş görüşmesinde nelere dikkat etmeliyim?

Sizi çalışma hayatına hazırlayacak bu soruların cevabını da “İş Olanaklarımız” başlığı altında bulabilirsiniz.

Ulusal Mesleki Bilgi Sisteminden (MBS) bireyler hem üye olmadan hem de üye olarak faydalanabilirler. Sistem üye olmadan sınırlı bir fayda sağlarken üye olduğu takdirde; öğrencilere ilgi, yetenek, mesleki değer ölçüklerini uygulama, kendilerini ve kendilerine uygun mesleği tanıma fırsatı sunmaktadır. Bunun için bireylerin <http://mbs.meb.gov.tr> adresine girmeleri yeterli olacaktır.

Bireyler sisteme üye olarak ilgi, yetenek ve mesleki değerlerine yönelik ölçme aracını uyguladıkları takdirde aşağıdaki alt boyutlarla ilgili sonuçları elde edebilirler.

İlgi Ölçeğinin Alt Boyutları	Yetenek Ölçeğinin Alt Boyutları	Değerler Ölçeğinin Alt Boyutları
Eğitim Öğretim	Sözel Dilbilimsel	Yeteneğini gösterme
Ziraat Açık Alan	Mantıksal – Matematiksel	Yaratıcılık
Siyasal Mali Bilimler	Görsel – Uzamsal	Başarı
Sağlık	Bedensel – Devinimsel	Ekip Çalışması
İletişim Medya	Müziksel – Ritmik	Çalışma Koşulları
Yabancı Dil	Sosyal – Kişilerarası	Liderlik
Türk Dili	Kişisel – İçsel	Gelir Durumu
Psikoloji	Doğacı	Tanınma
Hukuk		Kişisel Gelişim
Bilgisayar		Özerklik
Matematik		
Fen Bilimleri		
Mühendislik		
Görsel Sanatlar		

Bireyler kendilerine uyguladıkları ilgi, yetenek ve mesleki değer ölçükleri sonucuna uygun meslekler listelenmektedir. Listelenen bu meslekler 3 grupta toplanmaktadır.

1. **Profesyonel Meslek Grupları:** Bu ana grup, fiziksel bilimler ve yaşam bilimleri ile sosyal ve beşeri bilimlere ilişkin alanlarda yüksek düzeyde profesyonel bilgi ve deneyim gerektiren ana görevleri olan meslekleri kapsamaktadır. Bu ana görevler, mevcut bilgi birikimini devamlı artırma, bilimsel ve sanatsal kavram ve teorileri problemlerin çözümüne yönelik olarak uygulama ve elde edilen bilgileri sistematik bir yöntemle öğretmekten oluşmaktadır.

2. **Yardımcı Profesyonel Meslek Grupları:** Bu ana grup, fiziksel bilimler, yaşam bilimleri ile sosyal ve beşeri bilimlerin bir ya da birkaç alanında teknik bilgi ve deneyim gerektiren ana görevlerden oluşan meslekleri kapsamaktadır.

3. **Büro, Seyahat ve Bakım Hizmetleri:** Bu ana grup, bilgilerin organize edilmesi, değerlendirilmesi, yayımlanması; seyahat, ev işleri, yeme-içme, kişisel ve hasta bakımı, alım-satım için gerekli bilgi ve deneyimi gerektiren ana görevlerden oluşan meslekleri kapsamaktadır. <http://mbs.meb.gov.tr>

**“ORTAÖĞRETİM REHBERLİK ve YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI” YETERLİK ALANLARINA GÖRE KAZANIMLARIN
DAĞILIMI**

NU	YETERLİK ALANLARI	SINIF
OKULA VE ÇEVREYE UYUM		
1.	Okulda, yönetmeliklerin kendisini ilgilendiren bölümleri hakkında bilgi edinir.	9
2.	Okul ve çevresindeki eğitsel ve sosyal imkânlardan yararlanır	9
3.	Okula ilişkin olumlu tutum sergiler.	9
EĞİTSEL BAŞARI		
4.	Başarı ve başarısızlığa neden olan etmenleri belirler.	9
5.	Ders çalışma alışkanlıklarını verimlilik açısından değerlendirir.	9
6.	Verimli ders çalışma tekniklerini açıklar.	9
7.	Sınav kaygısının akademik başarıya etkisini açıklar.	9
8.	Eğitsel alanlardaki güçlü ve zayıf yönlerini değerlendirir.	9
9.	Geleceğe ilişkin amaçlarını açıklar.	10
10.	Grup çalışmalarında iş birliğinin önemini ve gerekliliğini açıklar.	10
11.	Grup çalışmalarına etkili biçimde katılır.	10
12.	Verdiği kararları etkili karar verme basamakları açısından değerlendirir.	10
13.	Etkili karar verme unsurlarını kararlarında kullanır.	10
14.	Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planı yapar.	11
15.	Geleceğe ilişkin amaçlarını toplumun sosyal ve ekonomik kaynaklarını da dikkate alarak belirler.	11
16.	Yükseköğretim kurumlarına geçiş için akademik başarısını artırıcı çalışma planının etkililiğini değerlendirir.	11
17.	Yükseköğretim kurumlarına geçiş ile ilgili bilgi edinir.	11
18.	Geleceğe yönelik belirlediği amaçların ulaşılabilirliğini değerlendirir.	11
19.	Sınava ilişkin duygularını sınav performansına etkileri açısından değerlendirir.	12

20.	Sınav kaygısıyla başa çıkma yollarını kullanır.	12
KENDİNİ KABUL		
21.	Değerlerini fark eder.	9
22.	Ergenlik dönemindeki bedensel ve duygusal değişimlerle baş etme yollarını kullanır.	9
23.	Başkalarının kendisi ile ilgili görüşlerinin bireyin kendini algılama biçimini nasıl etkilediğini fark eder.	10
24.	Bireyin kendini algılama biçiminin davranışlarını nasıl etkilediğini fark eder.	10
25.	Değerlerinin hayatı üzerindeki etkilerini açıklar.	10
26.	Hobilerin insan hayatındaki önemini belirtir.	11
27.	Kültürel birikimin kişiliğine ve kariyerine katkılarını belirtir.	12
KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER		
28.	Kişiler arası iletişimi, unsurları ve türleri açısından analiz eder.	9
29.	Kurduğu iletişimleri, etkili iletişimde dikkate alınacak unsurlar açısından değerlendirir.	9
30.	Kurduğu iletişimleri, iletişim engelleri açısından değerlendirir.	9
31.	Öfkenin yarattığı fiziksel, duygusal ve düşünsel etkileri açıklar.	9
32.	Öfke ile baş etmede kullandığı yöntemleri yarattığı etkileri açısından değerlendirir.	9
33.	Öfkeyle baş etmede yapıcı yollar kullanır.	9
34.	Etkili çatışma çözme basamaklarını açıklar.	9
35.	Günlük hayatında kullandığı çatışma çözme basamaklarını etkililiği açısından değerlendirir.	9
36.	Akran baskısıyla baş eder.	9
37.	Yaşlılarının ya da kendinin karşılaşılabileceği kişisel-sosyal ve eğitsel sorunların farkında olur.	10
38.	Eğitsel ve kişisel-sosyal sorunlarla karşılaştığında yardım alabileceği birimlere başvurur.	10
39.	Fiziksel, sözel ve duygusal şiddetle karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.	10
40.	Fiziksel, sözel ve duygusal tacizle karşılaştığında nereden yardım alabileceğini belirtir.	10
41.	Kişisel değerlerine, inançlarına ve tutumlarına uygun olmayan isteklere iletişim becerilerini kullanarak karşı koyar.	10
42.	Başkalarının başarılarını ve olumlu davranışlarını takdir eder.	10
43.	Karşı cins ile sağlıklı arkadaşlık ilişkileri geliştirmenin önemini kavrar.	10

44.	Etkili çatışma çözme basamaklarını kullanır.	10
45.	Kişiler arası ilişkilerde esnek ve hoşgörülü olur.	10
46.	Günlük hayatında kullandığı sorun çözme yollarını etkililiği açısından değerlendirir.	11
47.	Etkili sorun çözme basamaklarını kullanır.	11
48.	Sevginin insan hayatındaki önemini belirtir.	11
49.	İnsanları olduğu gibi kabul eder.	12
50.	İnsanların özel hayatına saygı gösterir.	12
AİLE VE TOPLUM		
51.	Kitle iletişim araçlarının kişisel ve toplumsal değerler üzerindeki etkisini fark eder.	10
52.	Kişisel özgürlükler ile toplumsal yaşamı düzenleyen kurallar arasında bağlantı kurar.	11
53.	Toplumsal hayatı düzenleyen kurallara uygun davranır.	11
54.	Sahip olduğu haklarını belirtir.	11
55.	Kitle iletişim araçlarında sunulan mesaj ve modellerin bireysel ve toplumsal değerlere uygunluğunu analiz eder.	11
56.	Kendi davranışlarını doğa ve çevreyi korumaya karşı duyarlılık açılarından değerlendirir.	11
57.	Toplum için yapılan gönüllü çalışmalara katılır.	11
58.	Toplumsal sorunlarla ilgili çözüm üretir.	12
59.	İyi bir vatandaşın özelliklerine göre kendi özelliklerini değerlendirir.	12
60.	Eş seçiminin önemini ve eş seçiminde dikkate alınacak unsurları açıklar.	12
61.	Aile yaşamında değişen kadın erkek rollerini fark eder.	12
GÜVENLİ VE SAĞLIKLI HAYAT		
62.	Sağlıklı hayat için gerekli alışkanlıkları edinir.	9
63.	Kendini zararlı alışkanlıklardan korur.	10
64.	Acil durumlarda nasıl davranacağını açıklar.	10
65.	Akran desteği ile yetişkin yardımı gerektiren durumları ayırt eder.	10
66.	Stresin nedenlerini ve belirtilerini açıklar.	11
67.	Stres durumlarında kullandığı tepkileri etkililiği açısından değerlendirir.	11

68.	Stresle başa çıkmada uygun yöntemler kullanır.	11
69.	Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarını belirtir.	11
70.	Toplumu ve dünyayı ilgilendiren ortak sağlık sorunlarından korunma yollarını ifade eder.	11
EĞİTSEL VE MESLEKİ GELİŞİM		
71.	Eğitsel ve mesleki planlama dosyası düzenler.	9
72.	Okulda seçebileceği dersler hakkında bilgi toplar.	9
73.	Ders seçimine etki eden faktörleri sıralar.	9
74.	Kendini tanımanın ders seçimindeki önemini fark eder.	9
75.	Seçebileceği dersler ile meslekler arasındaki ilişkiyi açıklar.	9
76.	Seçeceği mesleğin hayatını nasıl etkileyeceğini açıklar.	9
77.	Mesleki değerleri, ilgileri, yetenekleri ve kişilik özellikleri ile seçebileceği dersler arasında ilişki kurar.	9
78.	Eğitsel ve mesleki planlama dosyasından yararlanarak, mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak geçiş yapabileceği okulları değerlendirir.	9
79.	Ders seçiminde kendini ve içinde bulunduğu koşulları gerçekçi bir biçimde değerlendirir.	9
80.	Eğitsel ve mesleki planlama dosyasından yararlanarak mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına uygun ders seçimi yapar.	9
81.	İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği kişilik özellikleri ile ilgili bilgi edinir.	10
82.	İlgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği eğitim hakkında bilgi edinir.	10
83.	Mesleki değerlerin meslek seçimindeki rolünü açıklar.	10
84.	Meslekleri tanıtan kaynaklar hakkında bilgi edinir.	10
85.	Ön yargıların meslek seçimine etkilerini değerlendirir.	10
86.	Mesleki doyum ile mesleki değer, ilgi, yetenek ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi fark eder.	10
87.	Seçtiği derslerin dışında kalan diğer derslerle ilgili yükseköğretim programları hakkında bilgi edinir.	10
88.	Meslekleri tanıtan kaynaklardan yararlanarak geleceğe yönelik hedeflerini değerlendirir.	10
89.	Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısını göz önünde bulundurarak seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirir.	10

90.	Önemi artan ve azalan meslekler hakkında bilgi edinir.	11
91.	Kısa ve uzun dönemde mesleki hedeflerini belirler.	11
92.	Üretkenliğin toplum açısından önemini fark eder.	11
93.	Ekonomik ve toplumsal ihtiyaçların meslek seçimine etkilerini açıklar.	11
94.	Yükseköğretim programları ve koşulları hakkında bilgi edinir.	11
95.	Mesleki değer, ilgi, yetenek ve akademik başarısına göre yükseköğretim programını seçmenin önemini fark eder.	11
96.	Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslar hakkında bilgi edinir.	11
97.	Staj yapabileceği yerleri belirler.	11
98.	Seçtiği/seçeceği derslerin hayatını nasıl etkilediğini/etkileyeceğini sorgular.	11
99.	Mesleki amaçlara ulaşmada çeşitli yükseköğretim programının koşullarına göre seçtiği/seçeceği derslerin uygunluğunu değerlendirir.	11
100.	Ortaöğretim süresince aldığı eğitimin hedeflediği mesleğe katkısını değerlendirir.	12
101.	Yükseköğretim programlarını ve koşullarını değerlendirir.	12
102.	Bulduğu çevredeki meslekleri değerlendirir.	12
103.	Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kursları değerlendirir.	12
104.	Ortaöğretim sonrasında kendisine uygun olacak iş imkânlarını belirler.	12
105.	Yöneleceği iş ya da mesleğin iş piyasası, çalışma alanı ve koşullarıyla ilgili bilgi edinir.	12
106.	İş veya eğitim başvurusu için öz geçmiş yazar.	12
107.	İş görüşmesinde dikkat edilecek hususları açıklar.	12
108.	İş deneyiminin işe yerleşmede ve iş başarısındaki önemini açıklar.	12
109.	Çalışan ve işverenlerin temel hak ve sorumlulukları hakkında bilgi edinir.	12
110.	İş ve meslek yaşamında etik değerlerin önemini fark eder.	12
111.	Kendi kişilik özelliklerini iş bulma, sürdürme ve geliştirme açısından değerlendirir.	12
112.	Kişisel çabası ile edinebileceği bilgi, beceri ve birikimlerin başarılı bir iş yaşamı için gereğini açıklar.	12
113.	Meslek hayatında hayat boyu öğrenmenin önemini açıklar.	12
114.	Yükseköğretimde yararlanabileceği burslar ve yurtlar konusunda bilgi edinir.	12

115.	Yurt içi ve yurt dışı eğitim olanakları ve başvuru koşullarına ilişkin bilgi edinir.	12
116.	Uluslararası iş piyasasında geçerliği olan meslekler hakkında bilgi edinir.	12
117.	Yükseköğretim programları ile ilgili tercihlerini kişisel, sosyal, akademik ve mesleki açılardan kendisine uygunluğuna göre değerlendirir.	12
118.	Mesleki gelişiminde kitle iletişim araçlarından yararlanmanın önemini açıklar.	12
119.	“Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası”ndan yararlanarak yükseköğretim programı seçer.	12
120.	Mesleki değer, ilgi, yetenek, kişilik özellikleri ve akademik başarısına uygun yöneleceği yükseköğretim programını belirler.	12

**“ORTAÖĞRETİM REHBERLİK VE YÖNLENDİRME DERSİ PROGRAMI”
YETERLİK ALANLARINA GÖRE 12. SINIF KAZANIMLARI VE KAZANIMLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR**

YETERLİK ALANI: EĞİTSEL BAŞARI

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
1. Sınava ilişkin duygularını sınav performansına etkileri açısından değerlendirir. 2. Sınav kaygısıyla başa çıkma yollarını kullanır.	1 ve 2. kazanıma ilişkin etkinlikler okul rehber öğretmeni, okul rehber öğretmeni yoksa uzmanlık gerektiren kazanımların yerine rehberlik ve araştırma merkezleri tarafından öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda gerekli destek sağlanacaktır.

YETERLİK ALANI: KENDİNİ KABUL

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
1. Kültürel birikimin kişiliğine ve kariyerine katkılarını belirtir.	

YETERLİK ALANI: KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
1. İnsanları olduğu gibi kabul eder. 2. İnsanların özel hayatına saygı gösterir.	

YETERLİK ALANI: AİLE VE TOPLUM

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
1. Toplumsal sorunlarla ilgili çözüm üretir. 2. İyi bir vatandaşın özelliklerine göre kendi özelliklerini değerlendirir. 3. Eş seçiminin önemini ve eş seçiminde dikkate alınacak unsurları açıklar. 4. Aile yaşamında değişen kadın erkek rollerini fark eder.	

YETERLİK ALANI: EĞİTSEL VE MESLEKİ GELİŞİM

KAZANIMLAR	AÇIKLAMA
<ol style="list-style-type: none">1. Ortaöğretim süresince aldığı eğitimin hedeflediği mesleğe katkısını değerlendirir.2. Yükseköğretim programlarını ve koşullarını değerlendirir.3. Bulunduğu çevredeki meslekleri değerlendirir.4. Ortaöğretim sonrasında işe ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kursları değerlendirir.5. Ortaöğretim sonrasında kendisine uygun olacak iş imkânlarını belirler.6. Yöneleceği iş ya da mesleğin iş piyasası, çalışma alanı ve koşullarıyla ilgili bilgi edinir.7. İş veya eğitim başvurusu için öz geçmiş yazar.8. İş görüşmesinde dikkat edilecek hususları açıklar.9. İş deneyiminin işe yerleşmede ve iş başarısındaki önemini açıklar.10. Çalışan ve işverenlerin temel hak ve sorumlulukları hakkında bilgi edinir.11. İş ve meslek yaşamında etik değerlerin önemini fark eder.12. Kendi kişilik özelliklerini iş bulma, sürdürme ve geliştirme açısından değerlendirir.13. Kişisel çabası ile edinebileceği bilgi, beceri ve birikimlerin başarılı bir iş yaşamı için gereğini açıklar.14. Meslek hayatında hayat boyu öğrenmenin önemini açıklar.15. Yükseköğretimde yararlanabileceği burslar ve yurtlar konusunda bilgi edinir.16. Yurt içi ve yurt dışı eğitim olanakları ve başvuru koşullarına ilişkin bilgi edinir.17. Uluslararası iş piyasasında geçerliliği olan meslekler hakkında bilgi edinir.18. Yükseköğretim programları ile ilgili tercihlerini kişisel, sosyal, akademik ve mesleki açılardan kendisine uygunluğuna göre değerlendirir.	<p>1, 2, 3, 5, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 17, 18, 21.</p> <p>kazanıma ilişkin okulun kaynaklarına göre üniversite gezileri, kurum ve kuruluşlara gezi, meslek elemanlarının okula davet edilmesi, meslek tanıtım panosu, vb. etkinliklerle öğrenciye destek hizmetler sunulabilir.</p> <p>4.kazanıma ilişkin ortaöğretim sonrasında yükseköğretime devam etmek istemeyen öğrencilere yönelik olarak iş ve mesleğe hazırlayan kurum ve mesleki kurslar hakkında bilgi verilecektir.</p> <p>20.kazanım için yapılacak etkinlikte öğrencilerin “Eğitsel Ve Mesleki Planlama Dosyası” ndan yararlanılması sağlanmalıdır.</p>

<p>19. Mesleki gelişiminde kitle iletişim araçlarından yararlanmanın önemini açıklar.</p> <p>20. “Eğitsel ve Mesleki Planlama Dosyası” ndan yararlanarak yükseköğretim programı seçer.</p> <p>21. Mesleki değer, ilgi, yetenek, kişilik özellikleri ve akademik başarısına uygun yöneleceği yükseköğretim programını belirler.</p>	
--	--

**12. SINIF KAZANIMLARINA İLİŞKİN ETKİNLİKLERİ HAZIRLAYANLAR VE ETKİNLİK
NUMARALARI**

ETKİNLİK NUMARASI	HAZIRLAYANLAR
1,2,3,6,21,30	Didem GÜLSARAN- Cevriye GÜLEBAĞLAN
9,11,12,13,14,17,18,19,20,23,26,27,29	Şükran KILIÇ
5*,7,8,10,15*,16,22,24,25,28	K. Ayla SIRIKLI
4,5*,15*	Serdar ERKAN

*Etkinlikler ortak hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA:

Aşık (Sırıklı), K. A. (2002). **Yaratıcı Drama Yönteminin Rehberlik ve Psikolojik Danışma Etkinliklerinde (Meslek/Alan Seçiminde, Kendini Tanıma ve Bilgilendirme Süreçlerinde) Kullanılması**. Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Programları Ana Bilim Dalı. Tezsiz Yüksek Lisans Bitirme Projesi. Ankara.

Balkaya, F. Nesrin, H. Şahin. (2003). **Çok Boyutlu Öfke Ölçeği**, Türk Psikiyatri Dergisi; 14 (3): 192–202.

Baran, M. (2006) **Öğrenilmiş Çaresizlik**, <http://www.turkhukuk sitesi.com>. Erişim Tarihi Kasım 2006.

Carter, L., Minirth, F. (1993), **The Anger Workbook**. Nashville.

Cüceloğlu, D. (2000) **İnsan insana**. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çağırın, S. (2006) **ÖSS Sınav Stratejileri**, <http://www.rehberlik portali.com>. Erişim Tarihi Mart 2007.

Çevik, İ. (2005). **Okul Temelli Sosyal Duygusal Eğitim Programı**. Özel Tevfik Fikret Okulları, Yayın No:11. Ankara

Davaslıgil, Ü. Çakıcı, M. ve Ögel, K. (1998). **Yaşam Becerileri Geliştirme Kılavuzu**. İstanbul: Lebib Yankı Matbaası,

Dökmen, Ü. (2004) **İletişim Becerileri Ve Empati**. Sistem Yayıncılık, İstanbul.

Eldeliklioğlu, J. (1999). **Karar verme Stratejileri ile Ana Baba Tutumları Arasındaki İlişki**. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 2, 11, 7–13.

Erkan, S. (2003). “Rehberlik Nedir?” Ed. Yıldız Kuzgun. **İlköğretimde Rehberlik** (sf.1–16) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Erkan, S. (2005). **Örnek Grup Rehberliği Etkinlikleri**. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Erkan, S. (2006). **Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programlarının Hazırlanması**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Erkan, S. ve Bükel, S.; Çetin, H.; Gülebağlan, C.; Gülsaran, D.; Güven, M.; Kılıç, Ş.; Sırıklı, K.A. (2006). **Yeni Okul PDR Hizmetleri Program Modeli**. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü, İlköğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı Formatörlük Kursu Hizmet İçi Eğitim Ders Notu. Kuşadası.

Esen, K. B. (2003). **Akran Baskısı, Akademik Başarı ve Yaş Değişkenine Göre Lise Öğrencilerinin Risk Alma Davranışlarının Yordanması**, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Dergisi, 24,19–25.

Fery, N. M. (2006). **Factors influencing career choices of adolescents and young adults in Rural Pennsylvania**. Journal of Extension, 44, 3, 3RIB7.

Kaynak Dergisi (2003). İş Etiği , **“İş Etiğine Özen Karlılığı Artırıyor”**. Ekim- Aralık, Sayı, 16. Baltaş-Baltaş Eğitim Danışmanlık Hizmeti Merkezi Yayını.

Kockar,A.İ.(2006). **Sınav Kaygısı ve Başa Çıkma Yöntemleri**.www.tr.net/saglik/cocuksagligi_snavkaygisi.shtml.Erişim Tarihi Aralık 2006.

Kulaksızoğlu, A. (2003) **Kişisel Gelişim Uygulamaları**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kuzgun, Y.(2000). **Rehberlik Ve Psikolojik Danışma**. ÖSYM Yayınları. Ankara:

Kuzgun, Y.(2000). **Meslek Danışmanlığı**. Ankara: Nobel Yayıncılık.

London Metropolitan University Career Deelopment and Employment Service. **Making Career Choices** <http://www.londonmet.ac.uk>. Erişim Tarihi Şubat 2007.

MEB, a. (2002). **Orta Öğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 9. Sınıf Rehberlik Programı Öğretmen El Kitabı**. Ankara.

MEB, b. (2002). **Orta Öğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 10. Sınıf Rehberlik Programı Öğretmen El Kitabı**. Ankara.

MEB, c. (2002). **Orta Öğretim Kurumları Sınıf Öğretmenleri İçin 11. Sınıf Rehberlik Programı Öğretmen El Kitabı**. Ankara.

MEB, d. (2003) **EĞİTEK Psikolojik Destek Programları Tanıtım ve Kullanım Kitapçığı**. Ankara

MEB, e. (2004). **MEGEP Anahtar Beceriler Öğrenci Modülü 1**. Ankara.

MEB, f. (2004). **MEGEP Anahtar Beceriler Öğrenci Modülü 2**. Ankara.

MEB, g. (2004).**Sağlık Eğitim Vakfı. Bilinçli Ergen Projesi Senaryoları II**. Ankara.

MEB, h. (2006). **Hayata Sahip Çıkmak**. Ankara.

Morrison, J. (1997). **Peer group pressure within and outside school**, British Educational Research Journal, 23(1).

Ören, T. (2003). **Bilişim ve Etik. Türkiye Bilişim Vakfı basın Bilişim Okulu Semineri.** <http://www.uottowa.ca/oren>. Erişim Tarihi Mart 2007.

Saban, A. (2005). **Çoklu Zekâ Teorisi ve Eğitimi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım,

Taymaz, E., Suiçmez, E. (2005). **Türkiye’de Verimlilik Büyüme ve Kriz Dördüncü Verimlilik Raporu**. Milli Prodüktivite Merkezi.

Tavuk Suyuna Çorba- (1998). **Yüreğinizi Isıtacak Seçme Öyküler**. Ankara: HYB Yayıncılık.

Tekin, E., Aydın, M. (2007). **Çocuk İhmali ve İstismarı**. www.pdr.org.tr/dosya/cocuk_istismari.htm. Erişim Tarihi Mart 2007

Türkiye Aile Planlaması Derneği Bilgi Bankası. **Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Şiddet**. <http://www.tapd.org.tr>. Erişim tarihi Ocak 2007.

Türnüklü, A(2006). **Sınıf ve Okul Disiplinine Çağdaş Bir Yaklaşım Onarıcı Disiplin**. Ankara: Ekinoks Eğitim danışmanlık hizmetleri ve Basın Yayın dağıtım Hizmetleri.

Yıldırım, P.K., Otrar, M. (2003) **Öğrenciler Ve Aileler İçin Rehber Kitap** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yeşilyaprak, B. (2008). Özellik-Faktör Kuramı ile Holland’ın Tipoloji Kuramı. Özyürek Ragıp (Ed.). *Kariyer Yolculuğu*, içinde (s.91-98). Ankara: Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği

Waters, V. (1982). **Therapies for children. Rational-Emotive Therapy**. In. CR. Reynolds & T. B. Gutkin (Eds), **A Handbook Of School Psychology**. Newyork; Wiley."

World Health Statistics (2006).www.who.int/whosis/whostat 2006. Erişim Tarihi Aralık 2006.

http://www.infopankki.fi/tr-TR/Iscinin_Haklari_ve_Sorumluluklari. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://kigem.com/content.asp>. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php> 2007. Erişim Tarihi Ocak 2007.

<http://www.megep.meb.gov.tr/megep/genelispiyasasi/hayatboyugrenme>.Dr. János Sz Tóth **Hayat Boyu Öğrenme Kavramı ve Uygulaması**. Erişim Tarihi Aralık 2006.

<http://www.torpil.com/torpil/rehberlik/detay.asp>. **ÖSS Öncesi Uzman Önerileri.**
Erişim Tarihi Mart 2007.

http://www.infopankki.fi/tr-TR/lscinin_Haklari_ve_Sorumluluklari. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://www.pdr.org.tr/etik-kurallar-kitapcigi.htm>. Erişim Tarihi Mart 2007.

<http://www.pdrm.anadolu.edu.tr>. Erişim Tarihi Mart 2007.

http://www.sexual_harrassment_and_human_rights.htm. Erişim Tarihi Aralık 2006.

<http://www.quintessentialcareers.com> . Erişim Tarihi Şubat 2007.